

TIMOTHY LEARY

Az
eksztrázis
politikája

drog
tudat
vallás

Sorozatunk kötetei a droghasználatot, a tudatállapot módosítását és a függőséget a maguk összetettségében, biológiai, pszichológiai és társadalmi jelenségeként értelmezik. Manapság félve beszélünk a drogokról, pedig a körülöttük kialakuló negatív társadalmi jelenségek – épp úgy, mint a bennük rejlő lehetőségek – szükségessé tennék a felvilágosítás, a prevenció és a rehabilitáció eszközeinek hangsúlyozását, valamint az esetleges felhasználási területek tudományos kutatását, és az eredmények bemutatását. Célunk az ismeretek bővítése, a gyakran parttalan ideológiai, érzelmi-indulati viták helyett a kérdéskör nyitottabb és tudományosabb megközelítése.

A sorozat további kötetei:

ALBERT HOFMANN:

LSD – bajkeverő csodagyerekeim

MITCH EARLEYWINE: Marihuána
– a tudomány átláspontja

USAI

191073

033332

TIMOTHY LEARY

AZ EKSZTÁZIS POLITIKÁJA

Drog, tudat, vallás

Edge 2000 – NDI
Budapest
2003

B 101073

A fordításhoz felhasznált kiadás:
Timothy Leary: *The Politics of Ecstasy*,
Ronin Publishing, Berkeley, 1998.

Copyright © Ronin Publishing, 1998.
Hungarian translation © Békési József, 2003
Magyar kiadás © Edge 2000 Kft., 2003
Előszó a magyar kiadáshoz © Buda Béla dr., 2003

Fordította: Békési József

SZTE Egyetemi Könyvtár

J000650000

Kiadja: Edge 2000 – NDI
Felelős kiadó: Klein Dávid
Sorozatszerkesztő: Buda Béla dr. és Demetrovics Zsolt
Felelős szerkesztő: Halmos Ádám
Borítóterv: Koronczai Endre
Nyomdai előkészítés: Kertész Zoltán
Nyomdai munkák: Agroprint Nyomda Kft.
Felelős vezető: Aba Béla

ISBN 963 86421 6 5

B 191073

Tartalom

Előszó a magyar kiadáshoz (Buda Béla dr.)	9
Előszó az 1998-as kiadáshoz	17
1. Isten hét nyelve	25
② Mit tegyünk, ha a vietkongok LSD-t dobnak a vízvezetékbe?	75
3. Az ötödik szabadságjog – jog az eksztázishoz	80
4. Az eksztázis védelmében	87
⑤ Kémiai hadviselés – az alkohol a pszichedelikus szerekkel szemben	105
6. A mágikus misztériumutazás	121
7. She Comes in Colours	138
⑧ Besúgók és kiugrók	181
⑨ Hormonális politika avagy a klimaxoló bal- és jobboldal, és a termékeny centrum	190
10. A belső utazás poétája	198
11. Utazás Paul Krassnerrel	216

Abbie Hoffmannak ajánlom

Leary és az „eksztázis politikája”

Timothy Leary eredeti írásainak közreadása nem kockázatmentes vállalkozás. A szerzőt ugyanis az elmúlt harminc évben szer-
te a világon mintegy tilalmi listára helyezték, kiátkozták, a drog-
kultúra veszélyes ideológusának kiáltották ki. Könyvének meg-
jelenését könnyű tehát félreérteni vagy félreértelmezni. Lehet va-
lamilyen liberális törekvés jegyének tekinteni, vagy akár szimbo-
likus gesztusnak felfogni a pszichedelikus drogok társadalmi el-
fogadtatásának érdekében.

Holott éppen azért lehet fontos a magyar kiadás, mert sokan
ma is úgy hivatkoznak Learyre, vagy éppen úgy vitatkoznak ve-
le, hogy elgondolásait és érveit nem ismerik, nem helyezik be
ezeket korának történeti és társadalmi összefüggéseibe, „szöveg-
környezeteibe”. Így a nálunk is lassan kibontakozó drogdiskur-
zusoknak sok az üresjárata, érzelmi elfogultságok akadályozzák
a párbeszédet. A drogokat általánosítva elutasító közvélemény
számára a szakemberek, segítők nem tudnak megfelelő válaszo-
kat adni olyan – hétköznapi droghasználókban is felmerülő –
kérdésekre, amelyek a megelőzés, a drogterápia vagy az árta-
lomcsökkentés szempontjából lényegesek.

Leary nem találta ki, nem indította el a drogg kultúrát, legfeljebb
maga is része volt annak, megpróbálta azt valamilyen szellemi

keretbe foglalni, képviselni és védeni a különféle támadásokkal szemben. Mivel eredeti, szellemes egyéniség volt, jól írt és vitázott, sokáig egyfajta vezéregyéniség lett, és elméletet – ahogy nálunk az utóbbi 50 évben előszeretettel mondjuk, ideológiát – adott a pszichedelikus mozgalomnak, a tudatmódosító drogok használatát igénylő ifjúsági életformának.

E könyvből világosan kibontakoznak gondolkodásmódjának struktúrái, különféle kiindulópontjai és érvelési formái. Ezek ma is hallhatók, olyan emberek szájából is, akik nemhogy Leary-ről nem tudnak, de azokról a lélektani jelenségekről sem, amelyekre ő hivatkozik. A droghasználat mögött ugyanis szükségletek vannak, feszültségek, kielégítetlenségek, fejlődéslélektani igények, ösztönös törekvések, amelyeket az egyén szintjén aligha lehet tisztázni és kibontani. Leary óriási erőfeszítést tett ezek megértésére. Kísérleteket végzett, maga is számtalanszor lemerült ezekbe az élményekbe, és megpróbálta őket értelmezni a kor spirituális és pszichológiai elméletei alapján. Ha elolvassuk írásait, nehéz elvitatni tőle a jószándékot, és ugyanakkor lehet követni, hogyan tévedt el, hogyan sodródott, hol hibázott.

Ezt persze utólag könnyű meglátni.

Akkor más világ volt. Különösen az Egyesült Államokban.

Az ötvenes években kialakult a társadalmi modernizáció csúcspontja. Ezt sokan a modernizáció utolsó szakaszának vagy éppen a posztmodern kezdetének tekintik. Civilizáció, jólét, demokrácia, az individualizáció jelentős előrehaladása, a hagyományos értékek megkérdőjelezése, és sok egyéb olyan társadalmi változás, amelyet a korszak elméletalkotói aggódva figyeltek. A „tömegtársadalom”, a „tömegkultúra”, a „szervezeti ember”, a „fogyasztói kultúra”, a „látványos fogyasztás”, a „teljesítményelv eluralkodása”, a „kívülről vezérelt ember”, a „mágnos tömeg korszaka” jött el” (minden fogalom ma klasszikusnak tekintett társadalomkutatók nevéhez kapcsolható). Megingett a „szexuális forradalom”, a tekintélyelv elleni lázadás jegyében szerveződött az „ifjúsági kultúra”. Új igények léptek fel a fiatalok társadalmi és politikai önmegvalósításával kapcsolatosan. A közbeszéd egyik alapkérdése lett a lelki egészség. A pszichoanalízis behatolása a köztudatba már korábban egyfajta ellen-

séggé tette az „elfojtást”. A társadalom által kikényszerített konformizmust vagy alattvalói lelkületet ennek nyomán olyan gondolkodók ítélték el, mint Reich, Adorno, Fromm vagy Marcuse. Európában hasonló társadalmi tendenciák vezettek a „hatvan-nyolcas” diáklázadásokhoz, komolyan megrendítve olyan erős, tradicionális társadalmakat, mint Franciaország, vagy a Német Szövetségi Köztársaság, míg Amerikában – a társadalmi rezgések igazi epicentrumában – ezek csak súlyos „tektonikus” feszültségekben mutatkoztak meg. Konfliktust leginkább a polgári mozgalmak, a vietnami háború, vagy a – Leary szóhasználatával – tömeges „kilépési” próbálkozások okoztak, mint a hippy jelenség, a „hosszúhajúk” és más a társadalmi konvenciókat elutasító ifjúsági megnyilvánulások sora. A „Hair”, a „Szelíd motorosok”, vagy ha az irodalmat nézzük, Kerouac, Ginsberg és mások fémjelezték ezt a korszakot, és váltak szinte kultikus jelképpé, alakokká. Aki élt ebben a korszakban, mindezt még itt nálunk, a jó öreg szocializmus eszmeileg védett környezetében is megismerhette, mégha mindig hozzá is kötötte a hivatalos tájékoztatási politika a megfelelő kritikát, a „polgári társadalommal” és a „szüntelen válságban lévő kapitalizmussal” kapcsolatosan.

Ebbe a korszakba robbant bele a drogjelenség. Egy folyamat részeként, változó igények, új felfedezések hatására kezdtek mind többen foglalkozni a tudattágító szerekkel. Előbb az „eksztázis” igényével, amit ebben a sajátos amerikai kultúrában a mozgás, az utazás, a kultikus együttlét, az új zenék és rítusok, a lázadás és a kötelmek lerázása révén akartak elérni, de hasonló igénnyel jelentek meg szekták, fundamentalista közösségek, radikális politikai báziscsoportok is. A drogok térnyerése a tömegkultúrában csak később jött, és több forrásból táplálkozott. Ezek közül máig is rejtélyes például a kétpólusú világ szerepe; a hetvenes évek elején már hivatalos politika volt a Szovjetunió részéről a nyugat destabilizációja a drogek kultúra kvázi titkosszolgálati támogatása révén.

Egyik forrás viszont bizonyosan a pszichiátriai, illetve pszichobiológiai kutatás volt, amelynek „forrásfoglalásánál” Leary is tevékenyen közreműködött. A kísérleti pszichózisok előidé-

sének szándéka, az alkoholhatás kutatása (például Masserman és Yum híres patkánykísérlete, amelyben művilleg, „pavlovilag” neurotikussá tett macskák az alkoholtartalmú italokat preferálták a felkínált táplálékok közül), az agy biokémiai folyamatainak megismerési törekvése (amelynek vezérmondata paradox módon Freud ama korai kijelentése volt, hogy a lélektani folyamatok majd egykor kémiailag is értelmezhetők lesznek), vagy éppen a lassú és körülményes feltárási pszichoterápiák meggyorsítása volt. Ez utóbbit a „narkoanalízisben” alkalmazták, ahol a páciens kikérdezése előtt rövid hatású altatószerrel (például Evipannal) bódították félálomba. Csak zárójelben kell megemlíteni, hogy a vasfüggőnytől keletre viszont a „tartós” altatás lett gyógymód, a „dekonnektálás”, amelynek hozzászokást keltő hatásával ma is találkozunk az évtizedek óta Noxyront szedő betegek révén.

A tudatállapot befolyásolása elfogadott szokásként folyt alkohollal (melynek amerikai betiltási kísérlete kudarccal végződött), illetve feketekávéval, dohányzással, majd huzamos ideig amfetaminnal és annak fogyasztásra, figyelemjavításra, éberségfenntartásra használt származékaival. Az 1943-ban Albert Hofmann által szintetizált LSD először a „modellpszichózis” tiszta anyagaként került kipróbálásra, majd egyfajta pszichoterápiás „katalizátor” lett, feloldotta a gátlásokat, segített az én „maszkjainak” ideiglenes – terápiás – levetkezésében, megkönnyítette a személyközi kommunikációt, a feloldódást a csoportban.

Leary ebben a terápiás felhasználásban volt úttörő, sok más (de időben leállni, illetve visszavonulni kész) szakemberrel együtt. Felfigyelt az eksztázis élményére, maga is megtapasztalta azt, és ennek nyomán készített elméletet. Ekkor már ismerték a kísérleti helyzet rejtett szuggesztív hatását, a placeboeffektust, a vizsgálati protokoll különféle más hibalehetőségeit (például a kísérletező önbecsapó tévedéseinek útjait), ekkor már megvolt az úgynevezett Schachter-kísérlet, amely kimutatta, hogy egy belső kémiai anyag (az adrenalin) viselkedési hatása a csoportközegtől is függ, amelyen belül a létrejött élettani ingert a személyiség érzelmi élménnyé formálja. Leary tehát észrevehette volna, hogy a könnyű és tökéletes eksztázis egy kicsit az ő pozitív

viszonyulásának műterméke is, és ez ritualizálódik, szerveződik a mozgásban.

Ám az extázis kérdése akkor a lélektan érdeklődésének központjában állt, a szekták és fundamentális vallási csoportok jelenségei aktuálissá tették William James elméleteit a vallási élményről, Maslow és a humanisztikus pszichológiai sokat foglalkozott a „csúcslélménnyel” (*peak experience*), mint a személyiség egyik jellegzetes törekvéssel, és fejlődéslélektani szükségletével, a „létezés” illetve a létátélés „being” állapotával és ennek rokonjelenségeivel (amelyek közé tartozik a Csikszentmihályi által vizsgált „áramlás”, az Antonovsky-féle „szalutogenezis” és sok más koncepció). Ez előkerült Laing autentikus én koncepciójában, amely a skizofrén élmény átélésének szabadságában is megnyilvánul. A polgári értékvilág az alkalmazkodás által kiváltott „hamis én”-t kényszeríti a később az elmegyógyászat szerint betegnek tartott emberre. (Lásd Fromm „a normalitás kórtana” nevű elméletét.)

Az antipszichiátria korszaka volt ez, amelyről azóta sok szó esett, és amelynek radikális társadalomkritikája és szabadság-élménye azóta közismert.

Ilyen és ehhez hasonló szellemi áramlatok keretében alkotta meg Leary a maga kémiai felszabadító, elindító és kiléptető tömegvallás elméletét, amelynek jegyében lázadni is kész volt az „establishment” ellen. Nem szabad elfelejteni, hogy a polgári engedetlenség számos megnyilvánulása öltött ekkoriban formát, ezrével vállalták a fiatalok a letartóztatást politikai akciók jegyében, tízezrek költöztek át Kanadába a vietnami behívó elől, és a társadalom gyakran kénytelen volt visszavonulni, illetve türelmesebben reagálni a szabályszegésekre. Balszerencsés volt abból a szempontból, hogy a drog kapcsán kialakult a „morális pánik” azóta sokszor megtapasztalt jelensége Amerikában, elindult a „drogok elleni háború”, és olyan társadalmi törvénykezési állapotok jöttek létre, amelyekben a drogok ügyében túlzottan keménnyé váltak a jogi és adminisztratív válaszreakciók.

Leary mindezeket a társadalmi és kulturális háttérköörülményeket nem mérte fel, és nem számította be elméleteibe, megmaradt egyfajta liberális, drogkultuszt igénylő és igénylő beállítással.

tódásban, amelyet leginkább a kötetben található interjúiban fejtett ki.

Ma már érvanyagát nem lehet szakszerűnek vagy tudományosan, tapasztalatilag elfogadhatónak tekinteni, de azon az élményvilágon, amelyet olyan színesen ír le, az eksztázis szükségletén, a sokféle lélektani kényelmetlenségen, amelyet a drog révén akarhatnak a fiatalok levenni magukról, érdemes elgondolkodni. Ezeket az élményszférákat meg kell érteniük a preventív megközelítéseknek is, ezekkel dolgozni kell a drogtérapiában és a drogrehabilitációban. Régi megfigyelés például az is, hogy a teljes referenciacsoportot és világképet nyújtó vallási közösségek a lélektani és szocioterápiás módszereket használó terápiáknál gyakran jobb és tartósabb eredményeket érnek el.

Learytól tehát lehet még tanulni, érdemes egyfajta „jóindulatú értelmezéssel” (mint Szent Ágoston ajánlotta a *benigna interpretatio* formájában) közeledni hozzá, és érdemes tudományosan is foglalkozni a társadalmi rend és az egyéni – idioszinkratikus – igények viszonyával, az alkalmazkodás és a szabadság hatáiraival és konfliktusformáival stb. Ezek a mai addiktológia alap témái is.

Végső soron Leary tragikus alak lett. A drogkultúra mára jó részét eltávolodott a szervezett és valláspótló rítusoktól, ezek főként azoknak a fantáziáiban élnek, akik saját drogkipróbálásuk vagy liberálisra színezett drogpolitikák – például a holland helyzet – alapján felvállalják a „nemkívánatos újító” szerepet, amelyhez persze elsősorban nem az LSD, hanem a „fű” ad ma muníciót. Az eksztázis eszméjéből az „Ecstasy” nevű szintetikus divatdrog lett, amelynek valószínűleg nincs köze a pszichedelikus mozgalomhoz, attól eltekintve, hogy az Ecstasy alapmolekulája, az MDMA a hetvenes évek közepén ugyancsak terápiás eszköz volt, amellyel néhány évig személyiségfejlesztő, illetve terápiás csoportokban kísérleteztek, a megjelent irodalom szerint ugyanolyan sikeresen, mint Leary az LSD-vel. A társadalmi rend, a konformizmus, a fogyasztói kultúra vagy a teljesítményorientáció erősebb, mint valaha, és sikeresen terjed az egész földön a globalizáció általános folyamatai révén. A kis lázadások lepatannak róla. De a droghasználó nem is lázad igazán. Önmagát

keresi, szorongásaival és magányával küzd, társakhoz szeretne közelebb kerülni nagyobb érzékenység vagy könnyebb kommunikáció révén. Le tud mondani a szerről, ha van helyette viselkedési addikciós lehetőség – és ha más nincs, ott van az evés vagy nem-evés, a világháló vagy a mobiltelefon, az ifjúsági kultúra sokféle zenéje, partiformációja stb.

A drogügy nem egyszerű, és nem olyan egyszerű, mint ahogy Leary próbálta felfogni, nem alakítható át pozitív élménystruktúrává. Társadalmi és egyéni problémaként tovább él, sőt helyenként és időnként egyre több gondot okoz.

Tehát kutatni, próbálkozni kell, és ezen a rögzös úton nem mehetünk el olyan tapasztalati és gondolati anyagok mellett sem, mint Leary életműve: ezzel is foglalkozni kell, ennek betiltásával vagy elfojtásával sem érünk el semmit, mint ahogyan a drogprobléma eddig oly sokat próbált „kötéltárlás” megoldási kísérleteivel sem. Ráadásul mindezt meg kell értetni a társadalommal, noha a közhangulat gyakran jobban kedveli a tiltó megoldásokat, mint az olyan „fellazító” írásokat, amilyen Leary könyve.

Budapest
2003. október

Buda Béla dr.

Allen Ginsberg és Timothy Leary

Előszó az 1998-as kiadáshoz

A 60-as évek forradalma új, az eksztázison – azaz a személyes szabadság megtapasztalásán – alapuló, posztpolitikai társadalmat hozott létre, s hoz létre még ma is. Ez a mozgalom a XXI. századra megjósolt „elragadtatás”, azoknak a misztikus, transzcendentális, kísérteties, hallucinációs álmoknak a tetőpontja, melyek látomásait legmagasabb rendű pszichedelikus (nyitott elméjű) állapotainkban láthattuk.

Minek nevezzük ezt a mozgalmat? Humanizmusnak? Libertarianizmusnak? A Személyes Istenek aranykorának? Nos, kit érdekel, minek nevezzük! Lazítsunk. Hát nem lehetünk egy kicsit szentimentálisan lazák a felismerés pillanatában?

Ó, igen, emlékszem! A mozgalom jelszava a SZABADSÁG! A mozgalom médiuma az elektronikus információ. Marshall McLuhan egy cseppet sem lenne meglepve.

Ezt a himnuszt akkor sugározták elektronikusan, amikor Martin Luther King „hangosan” álmodott, ezt kántálva: „Végre szabadok vagyunk! Végre szabadok. Hála a Mindenható Isternek (sic), végre szabadok!” Nézzék meg azoknak az arcát, akik összegyűltek azon a politikai orgián Washingtonban, 1963. augusztus 28-án. Eksztázisban vannak. El vannak varázsolva.

A jelmondat újra elhangzott 1967-ben, San Franciscóban, a „First Human Be-In” című rendezvényen.* Énekelték 1968-ban Párizsban, 1969-ben Woodstockban, 1970-ben Londonban, 1971-ben Amszterdamban, 1976-ban Madridban és Barcelonában. Bob Dylan így dalolt: „Többé nem dolgozunk Brezsnyev farmján”. Énekelték háborúellenes tüntetéseken. „A pokolba is, nem! Nem megyünk!” Abbie Hoffman *A pokolba vele forradalmának* nevezte. Abbie marxistának vallotta magát – de nem Karl, hanem Groucho hívének. A mosolygó lázadás.

Ennek az új eksztázis-társadalomnak az a célja, hogy támogassa, táplálja, tanítsa és megoltalmazza az egyéni szabadságot és a személyiség kiteljesedését. A politika utáni korban csak egyetlen rendeltetése van az új kormányzatnak: az, hogy megővje az egyéni szabadságot azoknak az egyéneknek és csoportoknak a fenyegetéseitől, akik és amik korlátozni próbálják azt.

Ennek a mozgalomnak a kibontakozását a kibernetikus-elektronikus technika, a tudatágító szerek és a tudatokat összekapcsoló kvantumszerkezetek tették lehetővé.

Ez az egyéni szabadságmozgalom azért új az emberiség történetében, mert nem a földrajzi elhelyezkedésen, a politikán, a társadalmi osztályokon vagy a valláson alapul. Semmi köze sincs a politikai berendezkedés megváltoztatásához vagy a rendőri hatalomhoz – csak az egyén elméjéhez. „Gondolkodj magadért!” – hirdeti. Az intelligenciával, az egyénnek az információkhoz való hozzáféréssel foglalkozik, ideológiaellenesen támaszkodik a józan észre, a lelki fejlődésre, a tudatosság fokozására, az utca bölcsességére, a jókedélyű szexuális kifinomultságra, az intelligens fogyasztói létre és a személyes kommunikációs képességekre.

Ennek az eksztatikus szellemnek a gyors terjedését az egyes ember számára az agyat megváltoztató neurotranszmitterek és az elektronikus kommunikációs berendezések elterjedése tették hozzáférhetővé. Amikor ezek a pszichedelikus szerek aktiválják

* Lefordíthatatlan szójáték. A kifejezés kimondva egyrészt azt jelenti, hogy „az első emberi lény”, másrészt hordozza az „első emberi jelenlét”, „együtt-lét” értelmet is – *a ford.*

az agyat, s amikor ezek az elektronikus eszközök elkezdik ontani magukból az elektronikus információt, akkor elkezd megnyílni az emberek elméje.

A jelek mindig ugyanazok. A neurológiai szabadságnak, és az elektronikus információ korlátlan áradásának kitett fiatal elmék hirtelen kivirágznak, mint a bimbók tavasszal.

Az emberiség történelmének első pszichedelikus-kibernetikus nemzedékét olyan egyének alkotják, akik mindenek fölé helyezik az intelligenciát, a tényeket és a személyes szabadságot. Olyan fiatalok ők, akik együtt nőnek fel az elektronikus berendezésekkel, a mobiltelefonnal, a rádióval, a televízióval és a személyi számítógéppel, melyek mind a gondolkodás és a kommunikáció elsődleges segédeszközei. Születésüktől kezdve arra képezi őket a televízió, hogy a valóság fogyasztói legyenek. Hogy rendelkezzenek a választás szabadságával.

A hatalom az ágyúcsőből származik, mondta Mao. Ez igaz lehetett a múltban. A XXI. század hajnalán a politikai „hatalom” anakronisztikusnak, ostobaságnak, gyűlöletesnek és gonosznak tűnik. Perverz és primitív az a gondolat, hogy bármilyen csoport uralmat, ellenőrzést, hatalmat, felsőbbbséget, fennhatóságot akarjon gyakorolni mások fölött – ez utálatosabb, mint a kanibalizmus. Visszatérés a személyes vagy gazdasági rabszolgasághoz. Ma a személyes hatalom, azaz a szabadság áll a középpontban. És ma már tudjuk, hogy a szabadság azon múlik, hogy ki ellenőrzi azt a technikát, ami irányítja az agytelefonunkat, a szerkesztőségeket, a kábítószereket és a tévé képernyőjét.

A választás hirtelen tömegméretű megjelenése új dolog. A TÖRZSI társadalomban az egyén szerepe az alárendelődő, engedelmes gyermeké. A gondolkodás a törzs vénjeinek kiváltsága. A túlélés kényszerítő körülményei nem teszik lehetővé a szabadság luxusát.

A FEUDÁLIS társadalomban az egyén jobbágy vagy vazallus, paraszt, tulajdon, birtoktárgy, rabszolga. A gondolkodás a nemesek és a papok kiváltsága. Őket pedig arra tanítja a hagyomány, hogy visszarettenjenek a nyitott elméjüségétől, a magunkért gondolkodástól, és elátkozzák azt.

Az IPARI társadalomban az egyén „munkás menedzser”. A későbbi szakaszokban „munkás fogyasztó”. A gondolkodást az összes statikus, primitív társadalomban a fegyvereket birtokló szervezetek végzik. Szigorú korlátok közé szorítják a nyitott elméjű egyén azon hatalmát, hogy megalkossa és újraalkossa saját életét.

Az INFORMÁCIÓS társadalom, amit most alakítunk ki, poszt-politikai, és a dogmáknak való engedelmesség és megfelelés alapján működik. Alapja az egyéni gondolkodás, a tudományos *know-how*, a tények gyors cseréje, a csúcstechnológiájú eredetiség és a praktikus, frontvonalbeli kreativitás.

A jövő társadalmá már nemcsak morogva tűr el néhány nyitott elméjű feltalálót. Az infotársadalom teljes mértékben a minél nagyobb számú nyitott elméjű feltalálótól függ, akik állam- és országhatárokat semmibe véve kommunikálnak egymással.

Amikor elektronizált gondolatainkat ily módon útnak indítjuk, minél gyorsabb visszacsatolást sürgetve, egy új, globális *pszibertársadalmat* hozunk létre, ami megköveteli az elektronikus *know-how* és a pszichológiai műveltség egy magasabb szintjét. Ez a *psziberkommunikációs* folyamat olyan sebesen gyorsul, hogy ahhoz, hogy a XXI. század információs világpiacán versenyezhesse, a nemzeteknek, a vállalatoknak, sőt, még a családoknak(!) is gyors észjárású, nyitott elméjű, változásorientált, innovatív egyénekből kell állniuk, akik járatosak az új kiberelektronikus technikai eszközök révén történő kommunikációban.

Ezek a szabad férfiak és nők egyszerűen sokkal okosabbak, mint a régi gárda. Úgy lélegzik be az új információkat, mint az oxigént. Arra ösztönzik egymást, hogy folyamatosan haladjanak a korral, és átalakítsák elméjüket. Azok, akik a *pszibertechológiát* használják arra, hogy gyorsabb döntéseket hozzanak munkájukban, nem fognak otthon ülni, és tétlenül hagyni, hogy öregedő, zárt elméjű politikusok vagy az ördögtől megszállt vallási demagógok hozzanak döntéseket az életükről.

Ennek az új nyitott elméjű kasztnak a kialakulása a világ legkülönbélebb országában az elmúlt negyven év legfontosabb tör-

ténelmi eseménye. Annak idején, 1967-ben, eksztatikus élménynek neveztük a személyes szabadság ezen folyamatát. Ma a saját magukért gondolkodó szabadon cselekvő személyeket „kibernetikusoknak” nevezzük, a „kormányos” szó görög megfelelője után. A *pszichedelikus* szó azt jelenti, hogy eksztatikus, vagy elmét megnyitó. A *pszibernetikus* az elektronikus formában kifejezésre jutó pszichedelikus élményt jelöli. A „ronin” japán szó szintén alkalmas annak a magasan képzett, öntudatos, szabadon cselekvő személynek a leírására, aki elutasítja a földesúr alávetett hűbéri szolgálatát, és saját útján indul el a mereven strukturalt világban.

Az 1950-es évek Amerikájában úgy tűnt, egy szabad emberekből álló csoport, mely létrehozott egy ellenkultúrát, meg fogja változtatni a történelmet. Őket nevezték a „beat-nemzedéknek”. Szószólójuk Allen Ginsberg volt. Filozófus hősük William Burroughs. Anarchista művészek és írók voltak. Avantgárd festőkkel és dzsesszenészekkel lógtak. Természetesen kiálltak az eksztatikus látomás és az egyéni szabadság mellett a bürokratikus, zárt elméjű rendszerek elleni lázadásban. A világ polgárainak tekintették magukat. Orosz költőkkel találkoztak, hogy elítéljék a hidegháborút. Keleti jogával foglalkoztak. Mint a művészek már évszázadok óta, ők is tudatmegnyitó elemekkel, kábítószerrel és a szexuális szabadsággal kísérleteztek. S ami a legfontosabb, elméjüket parabolaantennaként egyéb kultúrák felé fordítva felfogták tetteik történelmi jelentőségét. A nemzethatárok fölött átvélő intellektuális és művészi individualizmus régi hagyománya örököseinek tartották magukat.

A beatnemzedék az elektronikus technika révén lett hatékonyabb, mint az emberiség történetének bármelyik szakadár művészcsoportha. Eszméiket és képüket fénysebességgel sugározták az egész világ körül. Ahogy a szappangyárak felhasználták a tévét és a rádiót termékeik reklámozására, úgy használták fel a beatnemzedék tagjai is az elektronikus médiát eszméik hirdetésére. Ironikus módon Kínában és a harmadik világban ma több diák ismeri Allen Ginsberg nevét, mint bármely másik amerikai íróét. Allen volt 1964-ben a csehszlovák diákok május elsejei fel-

vonulásának királya. Másnap, amikor a pártfunkcionáriusok rádöbrentek, mit kínál Allen a cseh ifjúságnak, azonnal kiutasították az országból.

Beszéljünk az eksztázis politikájáról! Az első „Love-In-Be-In”^{*} (San Francisco, 1967. január) a pszichedelikus-kibernetikus kor hajnala volt.

Az első „Love-In-Be-In”-t nem a megszokott módon szervezték. A hír az underground újságok és a progresszív, független rádióadók révén terjedt. Amikor Jerry Rubin felugrott a színpadra és megpróbált politikai beszédet tartani, senki sem figyelt rá. Három hónappal később, a kaliforniai Montereyben rendezett popfesztiválon az elektronikusan felerősített zene igájába fogták az új, fiatal pszichedelikus szellemet.

Az eksztatikus fiatalság és az elektronika.

Az *eksztázis politikájának* első kiadása 1968-ban jelent meg. A Hiroshima után született elektronikus gyerekek első hulláma ekkoriban lett huszonegy éves. Az *eksztázis politikája* drámai eltávolodás volt azoktól a korábbi szövegektől, amiket mi, józan harvardi pszichometrikusok írtunk a tudattágító eledelekről és szerekről. A *pszichedelikus tapasztalat* és a *Pszichedelikus szöveggyűjtemény* tudományos, az ősi sámáni hagyományokon alapuló művek voltak, melyek azzal a céllal születtek, hogy útmutatásul szolgáljanak a felnőtt, megfontolt keresőknek.

Az *eksztázis politikája* a fiatalok óriási új hulláma számára íródott, a televízió korának első nemzedéke számára, akik megszokták, hogy „bekapcsolják-behangolják” az elektronikus be rendezéseket. Azért íródott, hogy támogató „készlet” legyen a több millió pszichedelikus felhasználó számára, akik akkoriban tanulgatták, hogyan éljenek szabadon. A mű jelentős része mámoros hallucinációk közepette született.

A „politika” kifejezést azért használtam, hogy a pszichedelikus tapasztalat kulturális-szociális implikációit állítsam a közép-pontba. A konvencionális gondolkodás ezt naivitásnak tartotta. Az *eksztázis politikája*?

^{*} Újabb szójáték, jelentése körülbelül „a szeretet a lét”, illetve „szeretkezve együtt lenni” – a ford.

1969-re a fiatal mozgalom, az ellenkultúra sajtója és az underground alatti rádiók ereje 500 000 embert vonzott Woodstockba, később pedig a háborúellenes tüntetésekre.

Én tulajdonképpen a gyakorlatba próbáltam átültetni az *eksztázis posztpolitikáját*. 1969-ben jelöltettem magam Kalifornia kormányzói posztjára. Ellenfelem Ronald Reagan volt, ez a rendkívül szórakoztató ember.

Amikor megkérdezték, mit tennék, ha megválasztanának, így feleltem: „A lehető legkevesebbet. Egy államot vezetni olyan, mint egy baseballcsapatot. Az edző feladata az, hogy motiváljon, oktasson, tanácsot adjon, és előmozdítsa a csapatmunkát. És mindenekfelett az, hogy a pályán kívül maradjon és hagyja, hogy a játékosok legyenek a sztárok.”

Jézusom! Nem csoda, hogy Reagan óvadék nélkül börtönbe zárattott. Megint megelőztem a korom. A decentralizációt és a regionalizmust hirdettem a hidegháború vége előtti néhány veszélyes évben.

A múltbéli társadalmakban az „*eksztázis politikája*” fogalmi önellentmondás volt. Hogyan létezhet egy olyan egyénekből álló társadalom, akik folyton-folyvást kiugranak a központi, normális társadalmi rendből?

A legtöbb törzsi társadalomban csak néhányan járhatnak a fennkölt miszticizmus sámáni útján. Bizonyos ünnepek alkalmával ők vezetik a törzset a transz, a megszállottság és a mámoros öröm szertartásain. Általában teljes odaadással az uralkodó isten iránt.

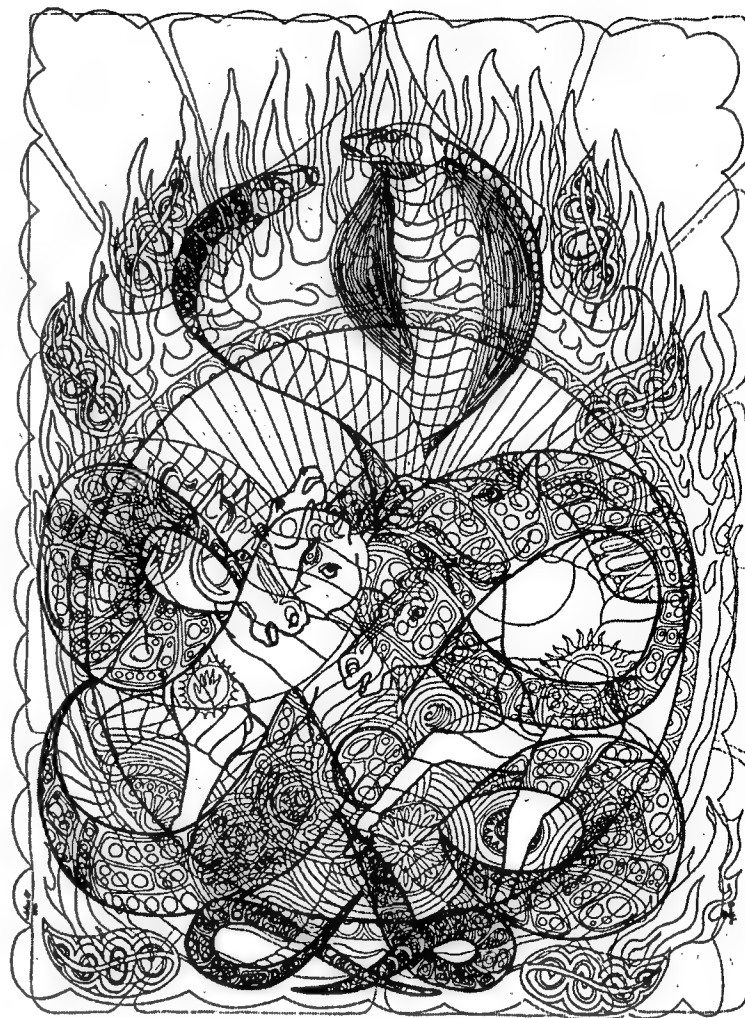
A feudális és indusztriális társadalmakban az eksztatikus élmény kegyetlen módon elidegenült a szervezett vallásoktól. A sámánszerepet átutalták a kivetettek: a bohémek, a művészek, a komikusok, a prostituáltak, a forgatókönyvírók, a szórakoztatók hatáskörébe. Ennek a kicsi, szakadár, leleményes kisebbségnek megengedték, hogy innovatív, képromboló, kreatív eszméket terjesszenek.

Az 1950-es évek eksztatikus beatnemzedéke, az 1960-as évek áldott diákjai, az 1970-es évek anarchista hippiejei, az 1980-as évek cyberpunkjai és az 1990-es évek „raver”-jei megteremtették a cyberkultúrát.

A kibernetikus XXI. században a hatalom nem az ágyúcsőből, hanem a kameralencsék, számítógép-képernyőket és elektronikus hálózatokat használó egyének elméjéből fog származni. Kérdőjelezd meg a tekintélyt, s csak annyit mondj: „Tudj!”*

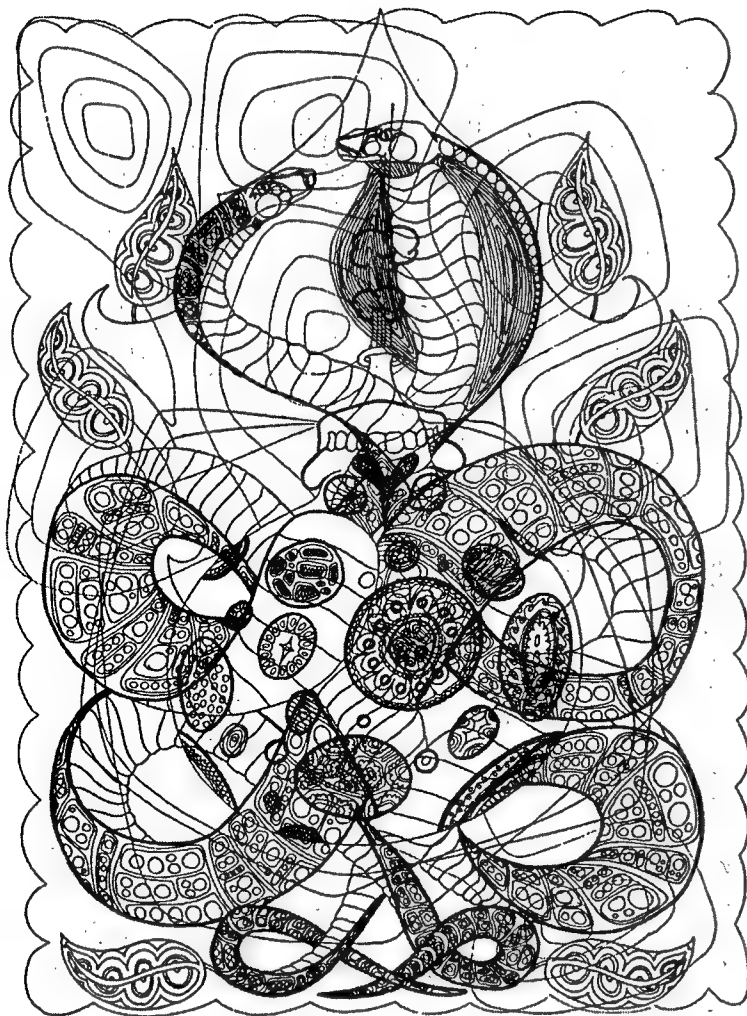
A Túlsó Oldalról
1998. augusztus

Timothy Leary

A tudat celluláris szintje: a DNS üzenete. Terrell P. Watson

* Újabb szójáték: a „tudj” angol megfelelőjének (*know*) kiejtése szinte megegyezik a „nem” (*no*) kiejtésével – a ford.

A tudat celluláris szintje: a DNS üzenete. Terrell P. Watson

1. Isten hét nyelve*

A beindulás

Egyszer, régen, sok-sok évvel ezelőtt, egy cuernavaca-i villa kertjében, egy napos délutánon elfogyasztottam hét úgynevezett szent gombát, amit a Mexikói Egyetem egyik kutatója adott nekem. A következő öt óra során olyan élményben volt részem, amit akár számos túlzó metaforával is leírhatnék, de ami mindezekfelett életem legmélyebb vallásos élményének bizonyult.

Azonban az egyéni reakciók leírása – akármilyen szenvedélyes is legyen – mindig az egyén előttörténetének függvénye, így elég kicsi az univerzális jelentősége. Mindig felmerül a „Miért?” és a „Na és?” kérdése.

Számos olyan előre meghatározó tényező létezik – intellektuális, emocionális, spirituális, szociális –, ami miatt az egyik ember készen állhat a szellemét drámai módon megnyitó élmény-

* Az előadás a lutheránus pszichológusok, illetve egyéb, érdeklődő szakemberek találkozásán hangzott el. Az eseményt az Amerikai Lutheránus Egyház Teológiai Képzési Bizottsága szponzorálta, együttműködve az Amerikai Pszichológiai Társaság 71. Konferenciájával (Bellevue Stratford Hotel, Philadelphia, 1963. augusztus 30.). A tanulmány a *Psychodelic Review* 3. számában (1964) is megjelent.

re, a másik pedig visszariadhat az új tudatszintektől. Annak a felfedezése, hogy az emberi agy lehetőségei kimeríthetetlenek, hogy soha nem remélt tér-idő dimenziókban képes működni, életkedvvel és áhítattal töltött el. Meggyőződésem, hogy egy hosszú ontológiai álomból ébredtem fel. Ezt a hirtelen felélményt nevezem „beindulásnak”.

A ráhangolódás

A mély transzcendens élmény szükségképpen megváltoztatja az embert és életét. Az 1960. augusztusában bekövetkezett megvilágosodásom óta energiám nagy részét annak szenteltem, hogy megpróbáljam megismerni az emberi idegrendszer revelációs lehetőségeit, és hogy másokkal is megosszam az eredményeimet.

Több százszor megismétltem ezt a biokémiai és (számomra) szent ritust. Majdnem minden alkalommal áhítattal töltöttem el a vallásos élmények, amelyek az eltelt idő alatt semmit sem veszítettek lehangoló erejükből. Szerencsésnek érzem magam amiatt, hogy több száz tudóssal működhettem együtt kutatásaim során. Harvardi, mexikói és millbrooki központjainkban több ezer, különböző társadalmi helyzetű személyt segítettünk hozzá transzcendens élményekhez. Közülük több mint kétszázan hivatásszerűen foglalkoztak a vallással – egyik felük a keresztény és zsidó, másik felük a keleti vallások egyikét gyakorolta.

A mintában szerepelt több szemináriumi dékán, szemináriumi rektor, egyetemi lelkész, továbbá vallási alapítványok vezetői, vallásos lapok szerkesztői, és számos kiemelkedő vallásfilozófus. Kutatásaink dokumentációjában és bizonyos felekezeti hivatalokban nagy mennyiségű, figyelemreméltó beszámoló gyűlt össze, amelyeket a politikai légkör toleránsabbá válása után azonnal nyilvánosságra hozunk. Jelenleg csak annyit mondhatok, a legóvatosabb becslések szerint is a vizsgált személyek több mint hetvenöt százaléka tapasztalt intenzív misztikus-vallásos élményeket, és több mint ötven százalékuk véli úgy, hogy élete legmélyebb lelki élményében volt része.

A harvardi kutatások nyomán feltámadó érdeklődés vezetett el 1962-ben egy lelkészekből, teológusokból és valláspszichológusokból álló, informális csoportnak a megalakulásához, amely havonta egyszer gyűlt össze. Azon túl, hogy spirituális beállítottságú pszichedelikus üléseket szerveztek és tanulmányokat vitattak meg, ez a csoport adta meg a drámai hatású „Nagypéntek” tanulmány irányelveit, illetve ez a csoport volt az alapsejte azoknak a szervezeteknek, amelyek ma kutatásainkat támogatják: IFIF (*International Federation for Internal Freedom*), 1963; a Kasztália Alapítvány, 1963–66; és a *League for Spiritual Discovery*, 1966.* Munkánk – és szenvedélyünk – indítóimpulzusa, eredeti irányultsága egy, a vallásos élményről rendezett szemináriumról eredt, és ez a tény talán összefüggésbe hozható azzal a riadalommal, amit bizonyos világi és pszichiátriai körökben kiváltottunk.

A Nagypénteki csoda

A „Nagypéntek” tanulmány, amit a sajtó mostanában „Csoda a Marsh-kápolnában” szalagcím alatt kapott fel, nemcsak azért méltó a további tárgyalásra, mert kiváló példa egy komoly, ellenőrzött, több mint harminc bátor önkéntest megmozgató kísérletre, hanem azért is, mert szisztematikusan bizonyítja a pszichedelikus revelációs élmény vallási aspektusát. A tanulmány Walter Pahnke – akkor még a Harvard Egyetem vallásfilozófia szakos, posztgraduális hallgatója – Ph. D. disszertációjának kutatási részét képezte. Pahnke, aki mellesleg orvos és a hittudomány baccalaureusa, azt kívánta megvizsgálni, hogy a pszichedelikus ülések során átélt transzcendens élmény hasonló-e a szentek és vallásos misztikusok misztikus élményeihez.

A vizsgált személyek csoportját húsz önként jelentkező szemináriumi hallgató alkotta. A vizsgált személyeket öt, egyenként négyfős csoportba osztották. A kísérlet előtt minden csoport ösz-

* *International Federation for Internal Freedom* – Nemzetközi Szövetség a Belső Szabadságért; *League for Spiritual Discovery* – A Leleki Felfedezés Ligája – a ford.

szeült, hogy eligazítást kapjon és felkészüljön. Minden csoport mellé két, komoly pszichedelikus tapasztalattal rendelkező vezetőt jelöltek ki. A tíz vezető a Boston környékén lévő egyetemek és főiskolák tanárai, illetve felsőbb éves hallgatói közül került ki.

A kísérlet helyszínéül a Bostoni Egyetem kis-magánkápolnája szolgált. A kísérlet Nagypénteken, egy órával dél előtt kezdődött. A kápolna esperese, Howard Thurman, aki fönt, a templom főhajójában háromórás misére készült, a délben kezdődő szertartás előtt pár perccel felkereste a vizsgált személyeket és rövid, bátorító beszédet intézett hozzájuk.

Minden csoportból két személy és az egyik vezető közepeesen nagy adag (kb. 30 mg) pszilocibint – a mexikói „szent gomba” szintetizált hatóanyaga – kapott. A másik két személy és a fennmaradó vezető placebót vett be, ami érzékelhető szomatikus mellékhatásokat keltett, de nem volt pszichedelikum. A kísérlet háromszorosan vak volt: sem a vizsgált személyek, sem a csoportvezetők, sem a kísérlet vezetője nem tudta, ki kapott pszilocibint.

Ennek a lenyűgöző kísérletnek a részletes leírása megtalálható Pahnke disszertációjában, a Harvard könyvtárában.¹ Röviden azt mondhatjuk, hogy az eredmények egyértelműen alátámasztják a hipotézist: megfelelő felkészítéssel, támogató, vallási jelentőséggel bíró környezetben a pszichedelikus szert használó vizsgált személyek szignifikánsan több misztikus élményről számoltak be, mint a placebót kapott kontrollszemélyek.

Naturalisztikus és kísérleti alapokon nyugvó kutatásaink enél fogva rámutatnak arra, hogy ha az elvárás, a felkészülés és a helyzet spirituális, akkor a pszichedelikus szert használó személyek 40–90 százaléknál intenzív misztikus, megvilágosodásszerű élményekre számíthatunk. Ezeket az eredményeket tulajdoníthatjuk kutatócsoportunk részrehajlásának, mely csoport azt a „szélsőséges” és meglehetősen veszélyes álláspontot foglalta el, hogy az idegrendszernek ugyanúgy vannak tapasztalati-spirituális, mint szekuláris-viselkedésbeli potenciáljai is. Miközben osztjuk és követjük a tudományos pszichológia episztemológiáját (objektív adatok), alapvető ontológiai feltételezéseink közelebb állnak Junghoz, mint Freudhoz, közelebb a misztikusok-

hoz, mint a teológusokhoz, közelebb Einsteinhez és Bohrhoz, mint Newtonhoz. A részrehajlás kizárása végett azonban vessük össze eredményeinket más, konvencionálisabb ontológiai alapon nyugvó kutatócsoportok adataival.

Az LSD vallásos magaslatozokba emel

Oscar Janinger pszichiáter és William McGlothlin pszichológus 194 személy pszichedelikus reakcióiról számol be. A vizsgált személyek közül hetvenhárom pszichoterápiás program keretében kapott LSD-t, százhuszonegyen önként jelentkeztek. Nem feltételezhető, hogy a vallásos „beállítottság” határozta meg a vizsgált személyek elvárásait. A *Psychedelic Review*-ban megjelent cikk² eredményei a következők:

Válasz	Janinger–McGlothlin (nem vallásos beállítódás), N = 194 Százalék
Morális, etikai érdeklődés növekedése	35
Egyéb univerzális fogalmak iránti érdeklődés növekedése („az élet értelme”)	48
Értékrendváltozás	48
Az LSD-t arra kellene használni, hogy megismerjük önmagunkat	75
új értelmet adjunk az életnek	58
az emberek jobban megismerjék egymást	42
Maradandó jótékony hatás	58

1. táblázat: Janinger és McGlothlin kutatásának eredményei

Két másik kutatás (Ditman és munkatársai, és Savage és munkatársai) ugyanezt a kérdőívet használta, lehetővé téve ezáltal a kísérletek összehasonlítását. Ditman és Savage pszichiáterek, az utóbbi kutatásának körülményei azonban határozottan vallásosabbak (a vizsgált személyeknek vallással kapcsolatos tárgyakat mutatnak az ülés alatt stb.). Kérdőíveik vallási tárgyú kérdéseinek összefoglalása a 2. táblázat.

Válasz	Ditman (támogató környezet), N = 74 Százalék	Savage (támogató környezet és vallásos stimulus), N = 96 Százalék
Ez [az LSD] volt a legjobb dolog, ami valaha történt velem	49	85
Vallásos élmény	32	83
Nagyobb tudatosság Istenről, egy felsőbb hatalomról, vagy a végső valóságról	40	90

2. táblázat. Ditman, illetve Savage kutatásának eredményei

Ezek szerint öt, minősített kutatók által végzett kutatás áll a rendelkezésünkre – a négy naturalisztikus kutatás: Leary és munkatársai³, Savage és munkatársai⁴, Ditman és munkatársai⁵, James McGlothlin⁶, illetve a korábban említett, háromszorosan vak harvardi disszertáció –, amelyek adatai azt jelzik, hogy (1) ha a környezet támogató, de nem spirituális, akkor a vizsgált személyek 40–75 százaléka számol be intenzív, egész életüket megváltoztató vallásos élményekről; (2) ha a környezet támogató és spirituális, akkor az élmények 40–90 százaléka revelációs és misztikus-vallásos.

Nehéz megérteni, hogyan hagyhatják figyelmen kívül ezeket az adatokat azok, akik a lelki és vallásos fejlődéssel foglalkoznak. Ezek az adatok még érdekesebbek, ha figyelembe vesszük, hogy a kísérletek elvégzésekor (1962) a miszticizmus és az individuális vallási eksztázis (szemben a vallásos viselkedéssel) igen gyanús dolognak számított, illetve a revelációnak és a tudat kitágításának klasszikus, direkt, nonverbális fajtáit – meditáció, jóga, böjt, remeteség, szent ételek és szerek fogyasztása – a félelem, a titokzatosság és a társadalmi tiltás aurája vette körül, sőt, e mód-szerek gyakorlóit egyes esetekben be is börtönözték.⁷ A pszichedelikus szubsztanciákból részesedő, a vallással hivatásszerűen foglalkozó kétszáz személy (lásd fent) felelősségteljes, köztisztelőnek örvendő, kötelességtudó és erkölcsös jellem volt, tökéletesen tudatában az eljárás ellentmondásos jellegének, illetve annak, hogy elveszíthetik jó hírüket és állásukat (ami azt illeti, néhányukat meg is fenyegették ezzel). Az eredmények azonban

még mindig a következők: hetvenöt százalékos spirituális megvilágosodás. Lehet, hogy a legintenzívebb vallási élmény ugyanúgy megköveteli a rendőrségi ellenállás „hevét”, mint a legstízbább fém a tűzét. Amikor eljön az a nap – és el fog jönni –, mikor az LSD-hez hasonló szent vegyületeket rutinszerűen, ellenállás nélkül használhatjuk a vallási élmény elérésére, mint ma az orgonamuzsikát, akkor lehet, hogy a szer öntudatromboló hatása is eltűnik. Talán ez is a vallásos élmény paradox természetének egyik aspektusa.

Mi a vallásos élmény?

A vallásos élmény

Kétségtelen, hogy némi gondot okozhat ennek az eddig oly sűrűn használt kifejezésnek az értelmezése. Adhatok esetleg egy definíciót?

A vallásos élmény a hét spirituális alapkérdésre adott válaszok eksztatikus, megingathatatlanul bizonyos, szubjektív felfedezése. Abszolút, szubjektív bizonyosság természetesen világi kérdések esetében is létezhet: Szeretem ezt a lányt? Gonosz ember Fidel Castro? A Yankees a legjobb baseball csapat? Azonban a hét alapkérdést nem érintő problémák a világi játszmákhoz tartoznak. A világi meggyőződést és hitet, akármilyen mély is, el kell választanunk a vallásostól. A liturgiák, a rítusok, a dogmák, a teológiai spekulációk is lehetnek világiak – sajnos túl gyakran azok is –, azaz a lelki élménytől teljesen eltávolodottak.

A hét spirituális alapkérdés

1. *A végső erő kérdése.* Mi az univerzum mögött meghúzódó végső energia – a galaxisokat és az atommagokat mozgató végső erő? Hol és mikor jelent meg? Mi a kozmikus terv? *Kozmológia.*

2. *Az élet kérdése.* Mi az élet? Hol és mikor kezdődött? Hogyan fejlődik? Merre tart? *Genezis, biológia, evolúció, genetika.*

3. Az ember kérdése. Mi az ember? Honnan jön? Hogyan épül fel, hogyan működik? *Anatómia és fiziológia.*

4. A tudat kérdése. Hogyan érzékel, tapasztal, tud az ember? *Episztemológia, neurológia.*

5. Az ego kérdése. Ki vagyok én? Mi a spirituális, pszichológiai, társadalmi helyem a tervben? Mit kell tennem? *Társadalom-pszichológia.*

6. Az érzelmek kérdése. Hogyan kellene éreznem? *Pszichiátria. Személyiségpszichológia.*

7. A végső kilépés kérdése. Hogyan léphetünk ki ebből az egész-ből? *Aneszteziológia (amatőr és hivatásos). Eszkatológia.*

A megfogalmazással kapcsolatban ugyan érhetnek kritikák, de azt hiszem, a gondolkodó emberek – akár filozófusok, akár nem – egyetértenek azzal, hogy valahogy így néz ki az alapproblémák listája. A nagy vallások – legyenek keletiek, vagy monoteisták – kinyilatkoztatásai talán nem ezeket a kérdéseket célozzák meg?

Ezeket a kérdéseket nemcsak a vallások, hanem a természet-tudományok is folyamatosan újra és újra megválaszolják. Olvaszuk újra a kérdéseket (1) az asztronómia-fizika, (2) a biokémia, genetika, paleontológia és evolúciós elmélet, (3) az anatómia és fiziológia, (4) a neurológia, (5) a szociológia, pszichológia, (6) a pszichiátria, (7) az eszkatologikus teológia és aneszteziológia céljainak szempontjából.

Mindannyian tudatában vagyunk annak a szerencsétlen ténynek, hogy mind a tudomány, mind a vallás túl gyakran hajszolta a világi játszma céljait. A laboratórium és a templom különböző nyomások hatására elfeledkezik ezekről az alapkérdésekről, és inkább eltereli a figyelmünket, illuzórikus biztonságérzetbe ringat minket, narkotikus vigaszt ad. A legtöbb ember fél szembenézni az alapkérdésekre adott válaszokkal, akár a valásból, akár a tudományból erednek azok. Ha azonban a „tiszt” tudomány és a vallás ugyanazokat az alapkérdéseket célozza meg, akkor mi a különbség a két diszciplína között? A tudomány az életnek nevezett energiaáramlás és energiaátalakulás-sorozat megfigyelésére, felmérésére tett szisztematikus kísér-

let. A célja az alapkérdések objektív, megfigyelés útján nyert, nyilvános adatokkal való megválaszolása. A vallás *ugyanazek-re a kérdésekre* próbál szisztematikus szubjektív, a közvetlen, megingathatatlan személyes tapasztalat fogalmain belüli választ adni.

A tudomány társadalmi rendszer, ami céljai elérése, a kérdések objektív, kívülálló megválaszolása érdekében szerepeket, szabályokat, rituálékat, értékeket, nyelvet, tér- és időbeli helyszíneket alakít ki. A vallás társadalmi rendszer, ami ugyanazeknek a céloknak az elérése, a kérdések szubjektív, megvilágosító élmény révén történő megválaszolása érdekében kialakította a saját szerepeit, szabályait, rituáléit, értékeit, nyelvét, tér- és időbeli helyszíneit. Az a tudomány, amely elmulasztja megszólítani ezeket a spirituális célokat, amely más célokat fogad el (legyenek azok bármilyen népszerűek is), világivá, politikaivá válik, és hajlamos lesz elutasítani az új adatokat. Az a vallás, amely nem ad közvetlen, tapasztalati válaszokat ezekre a spirituális kérdésekre, világivá, politikaivá válik, és hajlamos lesz elutasítani az egyéni megvilágosodást. Az oxfordi orientalista, R. C. Zaehner, akinek formalizmusával nem mindig áll arányban toleranciája, egyszer megjegyezte, hogy a dogmától elválasztott tapasztalat gyakran abszurd és teljesen irracionális túlzásokhoz vezet.⁸ Mint minden szélsőséges kijelentés esetében, ennek az ellenkezője is igaz: a tapasztalatról leválasztott dogma gyakran abszurd és teljesen irracionális túlzásokhoz vezet. Mi, akik életünket a tudat tanulmányozásának szenteltük, rengeteg szociológiai adatot gyűjtöttünk arról, hogy mennyire hajlamos a racionális elme az értelmezés eltorzítására. A politikai helyzetről azonban más fejezetekben kívánok beszélni.

A vallás és a tudomány hasonló válaszokat ad az alapkérdésekre

Ezen a ponton szeretném felállítani a következő hipotézist: a pszichedelikus élmény eksztatikusan vallásosként átélt része közvetlen tudatosságot nyújt azokról az energia-folyamatokról,

amelyeket a fizikusok, a biokémikusok, a neurológusok, a pszichológusok és pszichiáterek mérnek.

Ezzel nagyon ingoványos talajra értünk. Az LSD-t használó személyek beszámolóit olvasva kétféle szempontból is korlátokba ütközünk. Először is, ők csak a saját szótárukon belül képesek kifejezni magukat, azaz általában nem rendelkeznek a tudósok szótárával és képzettségével. Másodsor, *mi, kutatók* csak arra bukkanunk rá, amit keresünk, és túl gyakran kizárólag durva, pszichológiai fogalmakban gondolkozunk: hangulatok, érzelmek, értékítéletek, diagnosztikai kategóriák, társadalmi pejoratívák, vallásos klisék.

1962 óta több ezer LSD-utazóval, misztikussal, szaddhuval, okkultistával és szenttel beszéltem. Arra voltam kíváncsi, hogy hallucinációik, vízióik, revelációik, ekstázisaik, orgazmusaik, megvilágosodásaik, testelhagyásaik és elszállásaik lefordíthatóak-e nemcsak a vallás, a pszichiátria és a pszichológia, hanem a fizikai és biológiai tudományok nyelvére is.

1. A végső erő kérdése

A TUDOMÁNYOS VÁLASZOK folyamatosan változnak – Newton törvényei, kvantumfizika, atomszerkezet, atommagszerkezet. Ma az *alapenergiát* az atommagban lokalizálják. Az atomban

egy üres, néhány elektront tartalmazó gömb, az atom szubsztanciája hihetetlenül kicsiny maggá zsugorodik: az atom egymilliárdszoros nagyításban akkora lenne, mint egy focilabda, de a magját még mindig alig látnánk – egy porszemnek tűnne a labda közepében. Mégis az atommag sugározza azt a hatalmas elektromos mezőt, ami pályájukon tartja a körülötte keringő elektronokat.⁹

Konceptuális elménk számára felfoghatatlan sebességgel, felfoghatatlan térdimenziókban működő hatalmas erő és komplexitás. Végtelenül kicsiny, mégis elektromos erők hatalmas hálóját sugározza lüktetve kifelé – atom, molekula, sejt, bolygó, csillag: mind az atommag zenéjére táncol.

A *kozmosz terv* ez a téridőben örvénylő energiaháló. A legöregebb ismert csillagok több mint tizenötmilliárd évvel ezelőtt kezdtek kialakulni. Az örvénylő gázmolekula-korongok (amiket természetesen annak a parányi, pörgő atommagnak az ereje hajtott) felhőkbe, majd még tovább tömörültek. A keringő mágneses mezők kusza hálójá csillagformába rendeződött, majd a csillagfürtök magnetikus táncukban összekapcsolódtak bolygófürtjeikkel és a galaxis összes többi csillagával. Végül minden galaxis egyidejű kapcsolatba került a többi galaxissal.

Egymilliárd galaxis. 100-100 000 millió csillag minden galaxisban – azaz százmilliárd bolygórendszer galaxisonként, és minden egyes bolygórendszer lassan kering a napja körül, ami egy rövid időre lehetővé teszi az általunk ismert élet kialakulását.

Ötmilliárd évvel ezelőtt egy lassan forgó törpecsillag – mi Napnak hívjuk – örvénylő bolygómatéria közepére kerül. Létrejön a Föld. Ötmilliárd év múlva a Nap felemészti hidrogéntartalékait; a bolygókat elnyeli egy végső napkitörés. Az úr sötét végtelenjében csak bolygórendszerünk hamvai keringenek majd tovább. És ezzel vége is a táncnak? Nemigen. A mi kis napunk, ami csak egyike a galaxis százmilliárd napjának, senkinek sem fog hiányozni. És galaxisunk is csak egy a fénysebességnél gyorsabban keringő és táguló egymilliárd galaxis közül – végül minden galaxis elpusztul, hogy új galaxisnak adja át helyét az equilibrium táncában.

Itt, a magfizika és az asztronómia mindig változó adatai között található a jelenlegi tudományos válasz az első alapkérdésre – épp elég materiális egy félelmetes kozmológia számára.

A PSZICHEDELIKUS BESZÁMOLÓK gyakran tartalmazznak olyan kifejezéseket, amelyek mintha hasonló, szubjektíven tapasztalt jelenségeket írnának le.

a) Többször átmentem egy olyan állapoton, amelyben annyira elláztam, hogy teljesen nyitottnak éreztem magam egy totális áramlás előtt, ami mindent áthatott körülöttem és átjárta a testemet is (ami igazából több volt, mint a testem)... Minden tárgyból csöpögött, áradt a levegőben lebegő fehéresen izzó fény vagy elektromosság. Olyan volt,

mintha az épp megszülető világot láttam volna, anyaga még olvadozott, éppen csak kezdett megszilárdulni.

b) A test elviselhetetlenül nehézé válik és megsemmisül. Az elme eksztatikus fényben fürdő, leírhatatlan tájon kóborol. Honnan van ennyi fény – fényrétegek egymás hegyén-hátán, fény a fényen? Minden csupa fény.

c) Egyre jobban érzékeltem a vibrációt – a vibrációt a testemben, mint ahogy a hárfa húrjai rezegnek. Éreztem, hogy fokozatosan egygyé válok a kozmikus rezgéssel... Ebben a dimenzióban nem voltak formák, nem voltak istenek és személyiségek – csak boldogság.

d) Olyan volt, mintha a lét velejéig hatoltam volna... Mintha az élmény milliárd atomját, amelyek normális körülmények között egy durva, egyöntetű, egységes benyomássá állnak össze, most külön-külön láttam és ízleltem volna. A másik tiszta érzés a kozmikus relativitás volt. Az összes élmény talán sohasem áll össze egyetlen képpé. Talán ez a mindenség, a végtelen számú egyedi nézőpontok örök tömege, melyek mindegyike az egészet mutatja meg a saját perspektívájából.

e) Láttam az ember által bejárt evolúció és történelem egészét. Aztán a jövőbe ugrottam, és láttam újakezddődni a béke és háború, a jó évek és rossz évek ősi ciklusát, és azt mondtam: „Ugyanaz a régi lemez. Ó, Istenem! De megváltozott, más”, és arra gondoltam, ahogy az ember állatból lelki lényé változott. De egyre előrébb kerültem a jövőbe, és láttam elpusztulni a bolygónkat. A teljes emberi történelem és evolúció, az emberiség minden erőfeszítése eltöröltetett Isten végső, pusztító tetteben.

Az alanyok arról számolnak be, hogy részévé válnak a tiszta (azaz tartalommentes) energiának, a fehér fénynek, egybeolvadnak azzal. Szemtanúi a makroszkopikus tárgyak rezgő mintákká, vizuális hálóká bomlásának, a külső struktúrák hullám-mintázattá alakulásának. Rádöbbennek, hogy minden csak a részecskék tánca, érzékelik rendszerünk kicsinységét és törekenységét, vizionálnak a semmiről, a világvége robbanásáról, a teremtés és pusztulás ciklikus természetéről stb. Most már nem kell elnézést kérnem e szavak gyarló inadekvátsága miatt. Egyszerűn nincs jobb tapasztalati szótárunk. Ha Isten megengedné, hogy rövid utazást tegyünk az isteni folyamatba, ha egy pillanatra lehetővé tenné, hogy belépjünk az atommagba, vagy fénysebességgel

száguldjunk a galaxison keresztül, hogyan mondanánk el, mit láttunk? Ez a metafora talán erőltetettnek vagy irrelevánsnak tűnik, de kérdezzünk csak meg bárkit, aki már vett be nagyobb adag LSD-t.

2. Az élet kérdése

A TUDOMÁNYOS VÁLASZ: Naprendszerünk ötmilliárd évvel ezelőtt jött létre, és körülbelül ötmilliárd éve van még hátra. Az általunk ismert élet kétmilliárd évre vezethető vissza. Más szóval, a föld létezésének hatvan százalékában élet nélkül keringett. A földkéreg lassan lehűlt, és szakadatlan vízfolyások kezdték erodálni. „Termékeny ásványi iszap rakódott le először megteremtve... az élet kialakulásának lehetőségét.” Az iszapba csapódó villámok aminosavakat – az élet alapvető építőköveit – hoztak létre. Aztán elkezdődött a megszámlálhatatlan mennyiségű, örökké új formákat létrehozó fehérjemolekulák végtelen előállítás. A fehérjék változatossága „nagyobb, mint a világ összes óceánja összes vízcseppjeinek száma”. Aztán a protoplazma Sejt. A sejten belül pedig óriási szépség és rend.

Amikor egy modern nagyváros nyüzsgő aktivitására gondolunk, nehéz észrevenni, hogy testünk sejteiben összehasonlíthatatlanul bonyolultabb folyamatok működnek – folyamatos termelés, élelemszerzés, kommunikáció és irányítás... Mindez fenséges harmóniában, az élő rendszer minden egyes részének kooperációja révén, a legapróbb részletekig szabályozottan.¹⁰

Az élet ismétlődő, reprodukív energia-átalakulások küzdelmes ciklusa. Mozgás, elfordulás, evés, változás. Az élet egysége a sejt. A mintázat pedig a genetikai kód, a két nukleinsav – a DNS hosszú, kettős spirálja és a szabályozó, kontrolláló RNS – „melyek meghatározzák az élő anyag szerkezetét”.

És merre tart az élet? Az asztrofizikusok ugyanazt mondják, mint az ősi hindu mítoszok a ciklikus körforgásról: az élet csak egy ideiglenes szakasz a bolygó életciklusának közepén. A föl-

di élet a kezdetek után hárommilliárd évvel alakult ki, és körülbelül még további kétmilliárd évig marad fenn. Akkora a nap kemencéje annyira felforrósodik, hogy a kisebb bolygók (köztük a Föld) felfornak, majd kiégnek. Más bolygórendszerekben az időhatárok talán eltérőek, de a ciklus valószínűleg ugyanez.

A bolygó hőmérséklet-változásai során létrejön egy köztes állapot, amely képes fenntartani az életet, de aztán az feloldódik a végső, egyesítő tűzben. Újabb adat a félelmetes kozmológia számára.

Azt mondják, az élet tüze, amely minden életformát mozgat, beleértve azt a sejtfürtöt is, amit *önmagunknak* nevezünk, párányi, egysejtű szikraként kezdte a prekambrium mocsarában, majd gyors változásokon ment át, egyre bonyolultabb formákat öltött. Előszeretettel beszélünk magasabb rendű formákról, de ne hagyjuk figyelmen kívül és ne kezeljük le az egysejtű-játszmát. Még mindig gyarapszik, hála önöknek. Ősi tűzünk ezután moszatokban, algákban, ostorosokban, szivacsokban, korallokban lobbant fel (kb. egymilliárd éve); aztán halakban, páfrányokban, skorpiókban, százlábúakban (kb. hatszázmillió éve). Tesztünk minden egyes sejtjének története ugyanaddig a kétéltűekben megjelenő életcsíráig (kb. négyszázötven millió évre) nyúlik vissza. (Milyen végzetes és megkérdőjelezhető döntés volt elhagyni a tengert – tényleg ezt kellett tennünk?) Aztán a formák végtelen sokfélesége – hullók, rovarok, madarak –, egészen az *Australopithecus* egymillió évvel ezelőtti dicsőséges eljöveteleig.*

Az élet fáklyája aztán a kőbaltás kultúra (kb. hatszázezer éve), a *Pithecanthropus* kezébe került (emlékszünk még a mamutok és a kardfogú tigrisek ádáz rohamaira?), majd fényesen felragyogott ősapánk, a neandervölgyi ember érájában (mindössze hetvenezer éve). A fáklya lángja magasra csapott, mikor a celebrális robbanás során nagyapánk, a cro-magnoni ember agykérge mintegy kétszeresére nőtt (negyvennégyezer-tízezer éve), és

* A *Homo habilis* Kelet-Afrikában nemrég felfedezett maradványainak korát 1750 000 évre becsülik (*New York Times*, 1964. március 18., április 3-4.). Más becslések szerint az ember eredete tizenöt millió évre nyúlik vissza! (*New York Times*, 1964. április 12.)

teljes fényében kezdett tündökölni a mai ember, neolitikumbeli testvéreink, bronz- és vaskori önmagunk megjelenésével.

Mi a következő lépés? A faj története még csak most kezdődött, messze van még a csúcspontjától:

A prehominida *Australopithecus*tól... a cro-magnoniak első megjelenéséig... tartó fejlődés... mintegy tizenötezer emberöltőt vett igénybe... A világtörténelemnek ebben a viszonylag rövid szakaszában az emberek számának kifejezetten viharos alakváltozáson mentek át; olyan állatcsoportnak is tekinthetjük őket, melynek kibontakozási potenciálja a legnagyobb intenzitással valósult meg. Azt semmiképpen sem feltételezhetjük, hogy a fejlődésnek ez a természetes áramlata a *Homo sapiens recensben* áll meg. Az ember nem maradhat meg az általunk ismert embernek, a modern *sapiensnek*. A következő évezredek során előreláthatólag mind fiziológiailag, mind fizikailag jelentős változásokon fog átmenni.¹¹

A PSZICHEDELIKUS MEGFELELŐJE ezeknek az evolúciós és genetikai koncepcióknak majdnem minden LSD-utazó beszámolójában fellelhető. A kitartóan csapkodó egysejtű létének élménye, az osztódó, szaporodó élet daloló, zümögő hangja – mi vagyunk a többsejtű esztétikai megoldásokat kiöltő DNS kód. Közvetlenül tapasztaljuk meg a gerinctelen létforma minden örömét; érezzük, ahogy kialakulnak a csigolyáink, a kopolyúink. Csillagó uszonyú halak vagyunk, az ősi magzati hullámok az élet ritmusára morajlanak. Az emlések izomerejével nyújtózunk és vonaglunk, nagy, erős izmainkkal szökellünk; érezzük, hogy szőr nő a testünkön, miközben a víz meleg táptalajából a szárazföldre költözünk.

A pszichedelikus élmény a hindu-buddhista reinkarnáció-elmélet tapasztalati megerősítése az idegrendszerben. Újraéljük emberi elődeinket, végigsuhanunk a DNS emlékezetének lánc mentén. Ott van minden a sejtek naplójában. Mi vagyunk minden férfi és nő, aki valaha harcolt, táplált, találkozott és párosodott – a ronda, az erős, a félénk; a kegyetlen, a bölcs, a szép. Atyáink, kik fehérjék vagytok a mennyekben – odabent – és telt húsú szent anyáink, áldassék a nevetek! A melegvérű, izzadó, parfümillatú, kitartóan küzdő ősök végtelen lánc – mindegyik

láncszem csak egy pillanatra lép elő a sötétségből, hogy a napfényben továbbadja az élet drága, elektromos fátvillángját.

Mi köze ennek az egész evolúciós-reinkarnációs dolognak önmagához, hozzám, az LSD-hez, vagy a vallásos élményhez? Nagyon is sok köze lehet – hangsúlyozom: lehet – napjaink eseményeihez. Sok, sőt, ki merem jelenteni: a legtöbb LSD-utazó állítja, hogy az ülések során átéli az emberi, vagy az ember előtti evolúció korai szakaszait. A legkézenfekvőbb értelmezés természetesen a pszichiáteré: „Persze, hallucinációk. Mindenki tudja, hogy az LSD-től meghülyül az ember, a téveszmék pedig bármilyen pszichotikus formát felvehetnek.” De várjunk, lassan a testtel. Teljesen elképzelhetetlen az, hogy az agysejtek, vagy a sejtmagban belüli mechanizmusok képesek „visszaemlékezni” a minket a prekambriumi mocsárba becsapódó villámmal összekötő elektromos átalakulások láncolata mentén? Azt mondják, lehetetlen? Olvassanak el egy genetikai írást. Olvassák el, hogyan ragadta meg őket egysejtűként, a fogantatás pillanatában az összetett fehérjemolekulákból álló DNS-lánc, és hogyan tervezte meg a természetes fejlődés minden egyes fázisát. A genetikus minta felét az anyjuk, a másik felét az apjuk adta tovább önmaguknak, a kettő a fogantatásnak nevezett nagyszerű egybeolvadási folyamat során kovacsolódott össze.

„Minket”, az egónkat, a mi jó öreg amerikai társadalmi *self*-ünket csak bizonyos létfontosságú, világi-játszmabeli mérföldköre tanították meg emlékezni: a szalagavató bálra, az esküvőnk napjára. Lehetetlen, hogy a fennmaradó tízmilliárd agysejtünk más, a túlélés szempontjából sorsdöntő választutakra is emlékszik, például a fogantatásra, a méhen belüli életre, a születésre? Olyan eseményekre, amelyek leírására nyelvünknek nincsenek szavai? Testünk minden egyes sejtje egy több millió generáció óta nemzedékről nemzedékre öröklődő energiafáklya jelenlegi hordozója. Emlékeznek még a genetikus kódra?

Valószínűleg rájöttek már, milyen nehéz a feladat. Megpróbálom kitágítani a tudatukat, megpróbálok áttörni az önmaguk makroszkopikus, világi alapbeállítódásán, megpróbálok „beindítani” őket, próbálok átadni egy pszichedelikus pillanat halvány utánérzését. Két olyan folyamatrendszert próbálok kapcsolatba

hozni, amikre nincsenek szavaink – az energiaátalakulás fénysebességű folyamatát és a transzcendentális látomást.

3. Az ember kérdése

A TUDOMÁNYOS VÁLASZ. Mi az ember? Ősi kérdés, amit általában a szűk látókörű elme emberközpontú korlátjain belülről szokás megválaszolni. Próbáljuk meg azonban a kérdést egy, az ember felsőbbrendűségének „romantikus téveszméjén” kívüli intelligencia szempontjából megragadni. Tanulmányozzuk a kérdést egy földönkívüli látogató, vagy az eksztatikus, objektív tudós előnyös nézőpontjából.

Definiáljuk az embert úgy, ahogy az ember definiálja a többi fajt: anatómiája és fiziológiája alapján. Az ember egy evolúciós forma, mely emlőállatokból fejlődött ki. Jellemző sajátossága a csontrendszere és egyedi hematológiai-, endokrin- és szervrendszere.

Mint minden élőlény, az ember is egy mag, a lélek hordozója, akit Isten saját formáinak egyikére teremtett. Az emberre jellemző forma egy félig szőrös bőrszák, amiben egy csodásan bonyolult létfenntartó-rendszer rejtőzik. Ezt a rendszert az ember a fiziológia nyelvén alig érti, működéséről nincs közvetlen tapasztalata.

Csak az olyan ritka, „beindult” látókok képesek értékelni az emberi test univerzumát, a szomatikus élmény galaktikus hatókörét, mint Buckminster Fuller.

Agyunkban atomok kvadrilliói helyezkednek el fantasztikus koordinációban... Azt hiszem, mindannyian a tudatlanság, a szellemi tudatlanság anyaméhéből bújunk elő. Ahogy beszélünk, az mintha néha egybeesne a tapasztalattal, de nagyon sokszor semmi köze hozzá... Azt hisszük, rengeteg mindent tudunk és felelősök vagyunk azért, ami történik.

Azt mondom én nektek: akármit is ettetek utoljára, fogalmatok sincs arról, mit csináltok vele. Nem mondjátok tudatosan: „megterveztem és eldöntöttem, hogy most egymillió új hajszálat növesztek magam-

nak, ilyen és ilyen formában és színben." Nem csinálunk ilyet; ez teljesen automatikusan zajlik. Az ember több mint kilencven százalékban automatizált, csak nagyon kis mértékben tudatos. Úgy tesz, mintha az ő felelőssége lenne, hogy mi folyik körülötte... és még sikeres is ebben, ha figyelembe vesszük tudatlanságát és hiúságát.

Szerintem az egész emberiség hamarosan teljesen új kapcsolatba kerül az univerzummal... Szükségünk lesz az egységre... az igazság megtartására, akármilyen legyen az igazság. Hamarosan igazán oda kell figyelniünk.*

A PSZICHEDELIKUS MEGFELELŐ. A humoros zseni fenti megnyilvánulásának kulcsfogalmai a következők: „egybeesik a tapasztalattal”, „automatizált... csak nagyon kis mértékben tudatos”, „oda kell figyelni”.

Ez klasszikus pszichedelikus beszéd. Az LSD-élmény egyik eksztatikus rémülete a saját testünkkel való hirtelen konfrontáció, a test lenyűgöző feltámadása. Az ember megadja magát a sejtek és a szomatikus kommunikációs-rendszerek kvadrillióinak mátrixában. Sejtszintű áramlás. Saját vízvezeték-rendszerünk alagútjaiban és csatornáiban sodródunk. Mikroszkopikus folyamatok víziói. Különös, nyugtalanító szövetminták. Végigpofozódunk a belső gyárak művészi tökélyén, riadtan visszaugrunk, vagy élvezettel sikongatunk a biológiai gépezet szüntelen nyomásától, lökésétől, hajtóerejétől, mely vég nélkül ketyeg, csak ketyeg, csak ketyeg – és minden egyes pillanatban magába fogad.

A testünk az univerzum. Ez a gnosztikusok, hermetikuskok, zsúfik, tantrikus guruk, jógik, okkult gyógyítók ősi bölcsessége. Ahogy odakint, úgy odabent. A test a makrokozmosz tükré. A mennyek királysága bennünk van. A testünkben, a testünkben! A kelet nagy pszichedelikus filozófiái – a tantra, a Kundalini-jóga – megszentelt templomnak tekintették az emberi testet, a magközpontnak, minden teremtés tökéletesen felépített szentélyének.

HOC EST CORPUS MEUM

* A San Francisco-i Oracle interjúja Buckminster Fuller-rel. Vol. 1, No. 11.

És a test működéséről való szisztematikus, fegyelmezett tudatosság alapvető szent eljárás ezekben a vallásokban. A tibeti és indiai tantra arra képzi tanítványait, hogy maradjanak hűek a szomatikus tapasztalathoz, figyeljenek oda a test energiáira és üzeneteire. A légzésre, a keringés szabályozására, a sima izmok és a reflexek kontrolljára, az emésztés irányítására, az erekció és ejakuláció szabályzására, a hormonok és testnedvek bonyolult nyelvén, a test pszichofarmakológiájának, a csakráknak az ismeretére.

Senki sem értheti meg a külvilág ritmusát és üzenetét, amíg el nem sajátította a test nyelvét.

Mi az ember? A testében leledzik. Univerzuma a teste.

4. A tudat kérdése

A TUDOMÁNYOS VÁLASZ. Minden emberi tudást az emberi idegrendszer közvetít. Minden, amit az ember a külvilágról, az abban elfoglalt helyéről, identitásáról tud, átmegy az érzékszerveken.

A neurológusoknak és az érzékszichológusoknak még sokat kell mondaniuk az érzékszervi mechanizmusok elképesztő bonyolultságáról. A fényre reagáló szem, a legfinomabb levegőrezdüléseket érzékelő hallórendszer, a levegőben lebegő illatokat feldolgozó szaglószervek, az ízlelőbimbókkal zsúfolt száj és nyelv. Tapintás. Hőmérséklet. Fájdalom. Nyomás.

Egyszer egy csoport papnak és apácának tartottam előadást az érzéki tapasztalatról. „A kezembem a valaha írt legérzékibb, és legérzékibb képekkel illusztrált könyvet tartom”, mondtam. Az *Érzékszervek anatómiája és pszichológiája* című kötetet mutattam fel nekik.

A külvilág létezésébe vetett minden hitünk, a létezéséről vallott összes meggyőződésünk, magányos szolipszizmusunkat az „odaát” lévő egyéb életformákkal, energiával és öntudattal összekötő egyetlen kapocs az érzékszervi radarunkkal felfogott és agyunkkal feldolgozott adatokon nyugszik.

Minden egyes ember egy úrhajó. Nem, minden egyes ember magányosan keringő galaxis, és a többi (valóban fényévnyi tá-

volban lévő) galaxissal való egyetlen kapcsolatot érzékszerveink erőtlén pislákolása jelenti.

A hit nagyszerű ontológiai, episztemológiai ugrása az, hogy hiszünk egymás létezésében! Önök olvassák ezeket az oldalakat, a szemüket fény éri, az agyuk pedig elválasztja egymástól a szavakat alkotó feketét és fehéret. Elhiszik, hogy tényleg azt olvassák, amit Timothy Leary írt? A fekete-fehér sorok mintázata tényleg elhiteti önökkel, hogy létezik egy Timothy Leary nevű egyén, aki újév napján jegyzetekkel, könyvekkel, dohánytörmellel, kávéscsészékkal, hamutartókkal zsúfolt, faragott íróasztalánál ül, és e sorok írása közben a Csendes-óceán ezüstszürke hullámaira mered?

Mitől vagyunk biztosak abban, hogy Bacon írta Shakespeare műveit? Honnan tudhatjuk, hogy azokat a sorokat nem egy számítógép rendezte szöveggé, ami az addigi számítógépes írásokból állítja össze (a népszerűségi mutatók alapján) a minket éppen kielégítő szintű tudatlanság-babona szómágiát? A vizuális adat (ez a könyv) alapján elfogadják, hogy Timothy Leary létezik? Ha megérintheznének, megszagolhatnának, érezhetnék a testem melegét, hallhatnák a hangomat vagy a köhögésemet, az jobban meggyőzné önöket a létezésemről?

A józan ész győz meg minket és Dr. Johnstont arról, hogy valami létezik odaát.

A tudás misztériuma azonban továbbra is fennáll. A biokémiai neurológia döbbenetes eredményei pedig nem teszik egyszerűbbé annak a megértését, hogyan tudunk, hogyan válunk tudatossá.

Azt mondják, az emberi agy körülbelül tízmilliárd idegsejtből épül fel, melyek mindegyike huszonötezer másik idegsejttel áll közvetlen kapcsolatban. Az ebből kiszámítható összes kapcsolat száma még egy csillagászt is hanyatt vágna – pedig a csillagászok hozzászokhattak a csillagászati mennyiségekhez. Ez a szám sokkal nagyobb, mint az univerzumban létező összes atom száma. Ezért nem nyűgözik le a számítógépek a fiziológusokat. Az a számítógép, ami képes volna ilyen mennyiségű kapcsolatot létrehozni, beborítaná az egész földet.¹²

Ebbe a mátrixba „a különböző érzékszervekből... másodpercenként körülbelül százmillió érzet” áramlik be. És ebben a tízmilliárd sejtnyi galaxisban van valahol egy parányi naprendszer, ami a társadalmi éntünket alkotja. Az „egó” úgy aránylik az agyunkhoz, mint bolygónk a galaxis százmilliárd napjához.

A PSZICHEDELIKUS VÁLASZ a tudat kérdésére ezek után nyilvánvaló. Nincs válasz, csak a pusztta választás a vak remény és az eszmélés kétségbeesése között.

A sötét oldalon az odafigyelő, magas tudatossági szinten élő személy rájön, hogy az idegvégződéseit csiklandozó, véletlen, vagy szándékos fény-, hang-, nyomás- és vegyi energiák szinte tehetetlen áldozata. Ugyanakkor, miközben békésen aludtunk, egy kizsákmányoló, önző, örült, hataloméhes összeesküvés kartellje hirtelen belénk ugrott, és szisztematikusan cenzúrázni, manipulálni kezdte, mi juthat el szemünkhöz, fülünkhöz, szánkhoz, bőrünkhöz. Egy jól szervezett, tudatunkat rabságba dönteni akaró összeesküvés. Egy tudományos-fantasztikus film, amelyben foglyulejtőink döntenek el, milyen energiákkal és érzékszervi stimulusokkal találkozhatunk. Tízmilliárd sejtől álló rendszerünket egyeduralmuk alá vonták ezek a kegyetlen, önző hódítók. Egy tévéstudió hamis díszletei között élünk, melyet uraink terveztek – és az általuk kijelölt szerepeket játsszuk el. A jutalmazás és büntetés pavlovi kondicionálása révén sötét uraink azt tesznek velünk, amit akarnak, és mi semmit sem sejtünk az egészből.

Ez a sötét kartell, mely (a saját érdekeinek megfelelően) meghatározza tudatunk hatókörét és milyenségét, szüleinken (ők maguk is vak, rémült rabszolgák) és oktatási, kulturális intézményeinken keresztül irányít minket.

Elvesztettük az érzékeinket. Vakká tették minket. A kondicionálás rákényszerített arra, hogy elfogadjunk egy „valóságot”, pedig az csak tragikomikus illúzió. Soha nem szabadulhatunk meg azoktól az örültségektől, amelyeket csecsemő- és gyermekkorunkban égettek bele kifinomult, sebezhető idegrendszerünkbe. Sohasem lehetünk tökéletesen szabadok.

A napfényes oldalon egy pillanatra (sőt, talán tovább is) ki szabadulhatunk neurológiai börtönünkől. Hozzáférhetünk ér-

zékeinkhez, kiiktathatjuk a kondicionálást, és újra átélhetjük annak az eksztázisát, ahogyan az energia közvetlenül az idegvégződéseinken robban. Látókká, hallókká*, szaglókká, ízlelőkké, igazán tapintókká válhatunk.

Az érzékek újjászületése a pszichedelikus élmény legalapvetőbb aspektusa. A nyitott szem, a meztelen tapintás, a hallás, a szaglás és az ízlelés felerősödése, megelevenedése. Ez a *satori* zenből ismert pillanata, a természet misztikus magaslata, a tudatosságnak hirtelen az érzékszervekre történő fókuszálása – ez az igazi eszmélés!** Szem vagyok! Hallás vagyok! Orrok!*** Kapcsolatban vagyok!

Az érzékek bekapcsolására, a kondicionált elméből való ki-törésre, az érzékszervekre sugárzó energiával való harmonikus együttlétketésre, az érzékek gyakorlott irányítására való képesség négyezer éven keresztül a bölcsek, a szent emberek, a tanítók megkülönböztető jegye volt.

Az érzékek irányítása alapvető része minden fennmaradt vallási metódusnak. Az irányítás nem elnyomást vagy lezárást jelent. Az irányítás az arra való képességet jelenti, hogy kikapcsoljuk az elmét, figyelmen kívül hagyjuk a szimbolikus csábítás vonzó moráját, és hagyjuk virágként kinyílni az érzékeket, mint napfényt fogadni el azoknak az energiáknak az ajándékát, amelyek érzékelésére az ember érzékszerveit tervezték.

5. Az ego kérdése

A TUDOMÁNYOS VÁLASZ. Ki vagyok én?

Alapvető kérdés, amit a társadalmi intézmények állandóan, buzgón és kitartóan válaszolnak meg. És persze mindig a saját

* Leary itt lefordíthatatlan szójátékot űz. *Hear-oes*, írja, amivel egyszerre utal a hallásra (*hear*), és a hősré (*hero*) – a ford.

** Újabb lefordíthatatlan szójáték. *Real-eye-zation*: kb. „a szem valódi kinyílása”, *realization*: ráébredés, ráeszmélés. A két szó kiejtése ugyanaz – a ford.

*** Újabb lefordíthatatlan szójáték. *I knose*: az *I know* (tudok) és a *nose* (orr) összevonásából, kb. „tudorrok” – a ford.

érdekeik szerint. Minden vallási hierarchia meg tudja mondani, ki vagyok – egy katolikus, egy protestáns, egy zsidó vagy egy ateista. Igaz? És minden kormány egyetért abban, hogy amerikaiak, oroszok vagy törökök vagyunk-e. Lássuk az útlevelet!

És a számtalan kisebb, monolitikus társadalmi intézmény is megmondja, kik vagyunk – a lakhelyünk, a szabadidőnk eltöltésének módja, politikai nézeteink, társadalmi helyzetünk, beosztásunk és foglalkozásunk szerint.

Aztán belép a képbe a világi vallás – a pszichológia, a maga korszerű válaszaival. A nagy önazonosság-keresés. A nemzeti személyiség-totó. Az imágó-játék.

Az amerikaiak a „Ki vagyok én?” kérdését teljes mértékben a mesterségesen létrehozott társadalmi szerepek fogalmain belül válaszolják meg. Melyik TV-showban, milyen szerepet játszol? Jó vagy, vagy rossz? Milyen a nézettségi mutatód? Népszerű vagy? Ez a fizikai és metafizikai identitás kérdésének sekélyes, átlátszó, világi megkerülése.

Ki vagyok én? A kérdésre csak akkor lehet ránézni, ha kilépünk a tömegkommunikáció, a szociálpszichológia, a társadalmi beilleszkedés és normalitás által meghatározott TV színpadi keretei közül. Az energia és a tudat minden szintjén létezem. Ki vagyok? Én vagyok te.

Atomi szinten pörgő, mintázatukat változtató, nukleáris meghajtású atomok galaxisa vagyok. Én vagyok az univerzum, minden energia központja és szentélye. Én vagyok a Fény Istene. Ki vagyok? Én vagyok te.

Sejtszinten az élet teljes láncá vagyok. Én vagyok a DNS-létra legfontosabb foka, az evolúció folyamatának középpontja, a mag jelenlegi őrzője, a kétmilliárd éve tekerő kígyó szeme. Én vagyok az Élet Istene. Én vagyok te.

Szomatikus szinten a testem vagyok – a legösszetettebb, legintelligensebb, legbonyolultabb energiasztruktúra. Szerveim és szöveteim hálójá a kozmikus miniatürizáció, a mennyei kicsinyítés csúcspontja. Én vagyok a Test Feltámadása. Én vagyok te.

Érzékszervi szinten az isteni vevőállomás vagyok, a szent távközlési műhold, egy kétlábú, remegő Jodrell Bank radarantenna, egy táncoló, zsörtölődő, színpogó Geiger-számláló. Én vagyok

a darwini poloska: milliárd érzékszervi mikrofonnal hallgatom le a galaxis energiáinak rezgését. Én vagyok az örök, világszer-
te fogható retina-ABC és dobhártya-RCA, én vagyok az *International Smell and Tell* és az összevont *General Foods* ízlaboratóriuma. Én vagyok a *Common Sense* Istene. Én vagyok te.

De van még valami. Én, az időtlen Isten, a mag hordozója, nemzedékről nemzedékre új, Detroitban tervezett testben térek vissza új társadalmi státuszomba. Amerikai vagyok. Ír földmű-
ves voltam. Kelta pap voltam. Ez voltam, meg az voltam. Min-
den alkalommal vaksin üvöltve, okádva, az új darab bizarr új-
donságától megrémülve löktek a színre. Még az új forgatókönyv
nyelvét sem ismertem (azt mondja ez a nő, hogy Mamának hív-
ják?), fogalmam sem volt a cselekményről. Minden egyes alka-
lommal elfelejtkeztem atomi, sejtszintű, szomatikus, érzékszervi
isteni mivoltomról, minden egyes alkalommal fájdalmasan be-
löktem valami groteszk színpadi konzisztenciába, amit ma sze-
mélyiségként ismerek, de tegnap még karmaként ismertem.

Így hát én vagyok a tagadhatatlanul pszichológiai egység. Egy
elme, a kondicionált pavlovi reflexek doboza, egy társadalmi ro-
bot, itt alkalmazkodva, ott nem annyira, néha jó (jutalmazva),
néha rossz (büntetve). Pszichológiai mandalám központja, sze-
mélyiségem fő hajtóereje a társadalmi kondicionálás. A jutalma-
zás és büntetés. „Mit gondolkodnak majd a szomszédok?” – ez a mo-
dern pszichológia alfája és omegája.

Tehát, ki vagyok én? Én vagyok te. Én vagyok Timothy Akár-
ki. Én vagyok az, amit a *Reader's Digest* szeret és nem szeret.

Az egó-tudatnak a társadalmi játszma iránti elkötelezettsége
elkerülhetetlen, a kiugrást sürgető, éles hangú megnyilvánulá-
sok ellenére sem szüntethető meg. A társadalomból nem lehet
kiugrani. Csak a társadalmi szerepekből és színjátékokból lehet
kiugrani, amelyek magukhoz láncolnak minket, és megakadá-
lyozzák atomi, sejtszintű, szomatikus és érzékszervi istenségünk
felfedezését. Az egó meghaladására történő spirituális felszólítá-
sok hiábavalóak. Az energia tudatosságának összes többi szint-
jéhez hasonlóan az egó is létezik. A karma is létezik. Csak any-
nyit tehetünk, hogy fókuszáljuk az egó-tudatosságot, és helye-
sen mérjük fel a többi „Énnel” való kapcsolatát. A „társadalmi

egó” végtelenül triviális az „atomi Énhez” vagy a „DNS Énhez”
hasonlítva, de ebben ott rejlik a kozmikus bújócska fenséges hu-
mora is. A „társadalmi egó” ugyanis olyan bizarr, bolond erővel
rendelkezik, hogy képes elfedni a bőrünk alatt rejtőzködő többi
istenséget.

Úgyhogy imádkozzunk: Mindenható Egó, szabadíts meg!
Mindenható Egó, engedd látni Énjeimet!

A PSZICHEDELIKUS MEGFELELŐ. A modern pszichológia – ha-
sonlóan a modern emberhez – nem szeret szembesülni az embe-
ri mulandóság szórványos, ráncos bőrű tényeivel. A személyiség
sakkjátszmáját kényszerítő erejűvé fújta fel. Jól csinálom? A mo-
dern oktatás, a modern tömegkommunikáció, sőt, az egész mo-
dern kultúra azért folytatja teljes gőzzel kampányát, hogy meg-
győzze az átlagembert arról, hogy ő egy Jó János, egy remek
fickó.

Aztán LSD-t vesz be.

Érzékszervi káosz, szomatikus túláradás, sejtszintű megvilá-
gosodás. A társadalmi realitás és a társadalmi egó műanyagbá-
bu-jellege nyilvánvaló. Egyszóval, az egó rájön, hogy az egó csak
egy szélhámos színész egy hamis showban. Talmi klisé.

Az egó felfedezi, hogy az Én atomi, sejtszintű, érzékszervi,
szomatikus és hamarosan elmúlik. Az egó megrémül. Pánikba
esik. Segítségért kiált. Hívjanak pszichiátert! Segítség! Vigyenek
vissza a kényelmes TV színpadra!

Az LSD hatása pontosan ez a brutális válasz a „Ki az egó?”
kérdésre. Az LSD revelációja a tiszta perspektíva. Az LSD-pá-
nik az a rémület, hogy az egó örökre elveszett. Az LSD-ekstázis
az az örömteli felfedezés, hogy az egó, szánalmas csalásaival és
igyekezetével együtt, az identitásnak csak töredéke.

6. Az érzelmek kérdése

A TUDOMÁNYOS VÁLASZ. Mi felé kellene tartanom? Milyen
irányba menjek? Mit kellene éreznem? Az érzelmek és érzések
kérdései.

A tudomány ezen a ponton származékos helyzetbe kerül, képtelen válaszokat adni, mivel nagyon kevés objektív adat áll rendelkezésére, az érzelmi viselkedés elfogadott elméletei pedig – a pszichiátria – naivak, inadekvátak, dagályosan triviálisak. Az érzelmek legismertebb elmélete, a freudi elmélet, a sekélyesség, banalitás és rabbinikus szemforgatás zágyvaléka.

Freud mondanivalója lényegében annyiban merül ki, hogy a modern ember és a modern társadalom teljes mértékben erkölcs-telen. A társadalom hazudik az egyénnek, és arra kényszeríti az egyént, hogy hazudjon önmagának. Freud az öncsalásnak ezt a folyamatát a tudattalannak nevezte. A tudattalan a rejtett. Freud (a hazug hazugságvizsgáló) lelkiismeretesen felsorolja, hogy az ember különböző módszerekkel miként másítja meg a valóságot. Ezek után kifejleszti a megalázó keresztkérdések, a lélekölő agymosás rendszerét, ami arra kényszeríti azt a néhány „sikeres” páciens, hogy feladja saját hazugságcsomagját (az ő legjobb megoldását egy lehetetlen szituációra), majd porig alázva elfogadja a pszichoanalitikus erkölcstelenség-rendszerét. Észrevették már, milyen elviselhetetlenül „halottak” és sívárok a pszichoanalitikusok és pácienseik? A pszichoanalitikusokat illetően az az egyetlen örömdetes tény, hogy a legtöbb páciens nem gyógyul meg, és makacsul ragaszkodik saját eredeti, amatőr hazugságához a pszichoanalitikus vigasztaló hazugságával szemben.

Ha bárkiben felmerül a leghalványabb kétely is a pszichiátria és pszichoanalízis babonás, barbár állapotát illetően, reagáljon ezekre a tényekre. Ma, ötven évvel Freud után, az Egyesült Államok átlagos elmeorvosintézetek káfkai, orwelli börtönök, amelyek még Dachau-nál is borzalmasabbak, mivel az örök gyógyítókként állítják be magukat. Az, ahogy kétszáz évvel ezelőtt bántunk a falu bolondjaival, meg a szenilis Agatha nénikkel, szelíd utópia volt a mai legjobb elmeorvosintézetek intoleráns barbárságához képest.

Tehát hol találunk tudományos választ az érzelmek kérdésére? Meri bárki is állítani, hogy tudja?

Az érzelmek a tudatosság legalacsonyabbrendű formái. Az érzelmi cselekedetek a viselkedés legkorlátoltabb, legbeszűkítőbb, legveszélyesebb válfaját alkotják.

Az elmúlt kétszáz év romantikus költészete és prózája vakká tett minket azzal a ténnyel szemben, hogy az érzelmek a kábulat aktív, ártalmas formái.

Ezt bármelyik paraszt megmondhatja: Óvakodjunk az érzelmektől. Ezt bármelyik gyerek megmondhatja: Vigyázzunk az érzelmes emberrel. Szabadlábban lévő örült.

Az érzelmek a testben létrejövő biokémiai elzáródások, amelyek akut vészhelyzetek során jönnek létre. Az érzelmes emberek vak, örült mániákusok. Az érzelmek addiktív narkotikumok, kábítószer.

Ne bízunk senkiben, aki az érzelmekkel áll elő.

Mik az érzelmek?

A személyiség interperszonális diagnózisa (*Interpersonal Diagnosis of Personality*) című, még pszichológusként írt könyvemben az érzelmeket többféle szempontból osztályoztam, és részletesen leírtam mérsékelt, illetve szélsőséges megnyilvánulásait. Minden érzelem a félelmen alapul. A rémült személy, akárcsak az alkoholista vagy a narkós, a maga kedvenc cselekedetbe menekül.

Parancsolgatásba, versengésbe, büntetésbe, agresszivitásba, lázadásba, panaszkodásba, megalázkodásba, behódolásba, kiengesztelésbe, egyetértésbe, hízalgésbe, bizalmaskodásba, odaadásba.

Az érzelmes ember képtelen gondolkodni; képtelen bármilyen hatékony játszmalépés megtételére (a fizikai erő és agresszió aktusaitól eltekintve). Az érzelmes ember érzékelése ki van kapcsolva. A teste robot; minden kapcsolatát elveszítette a sejtszintű bölcsességgel vagy az atomi szintű megvilágosodással. Az érzelmi állapotban lévő ember hajthatatlan, dühöngő gépezet.

Az, amit a pszichológusok szeretetnek neveznek, félelmen alapuló, öngerjesztő érzelmi sóvárgás.

A PSZICHEDELIKUS MEGFELELŐ. Az érzélemmentesség az egyetlen állapot, amelyben képesek vagyunk tanulni, harmóniára lelni, növekedni, egybeolvadni, befogadni, megérteni. Ezt nevezik boldogságnak vagy ekstázisnak, melyhez az érzelmek koncentrációja révén juthatunk el.

A szomorúság és öröm lelkiállapotai együtt járnak az érzelmeikkel. A magát épp belövő drogoshoz, az üveget kézbe vevő alkoholista-hoz hasonlóan az érzelmes ember is csak akkor érzi jól magát, amikor emocionálisan belötte magát, azaz legyőzött valakit, vagy legyőzte valaki. Győzött egy versenyhelyzetben. Felzabált valaki mást.

A tudatos szeretet nem érzélem, hanem magasztos egyesülés önmagunkkal, másokkal, más energiaformákkal. A szeretet nem létezik érzelmi állapotokban.

Csak az értheti meg, mit tesznek az érzelme az emberrel, aki volt már pszichotikus, vagy részt vett egy mély pszichedelikus utazáson.

A misztikus élmény spiritusza, a mámoros, eksztatikus csúcs az, ahogyan az ember hirtelen felszabadul az érzelmi nyomás alól.

Azt hiszik, a mennyországban vannak érzelmei? Az érzelmei szorosan kötődnek az ego-játszmákhoz. A paradicsom kapujában ellenőrizték az érzelmeiket.

De akkor miért vannak az érzelmei beépítve az ember repertoárjába, ha egyszer ennyire fádalmasak, megerőltető és elvakító? A túlélés miatt. Az érzelmei a vészhelyzeteket jelzik. Az organizmusra halálfélelmében űrült cselekvési kényszer tör rá. Mint ahogy a partra vetett halra. Mint a dühödt, sarokba szorított vadállatra.

Az érzelmei nagyon ritkán helyénvalóak és relevánsak. A reflex biokémiai kitörés. Repülj vagy harcolj! Vannak helyzetek, mikor az érzelmi blöffök, például a kutya sörényének borzolása, helyénvalóak. Az értelmes állat azonban kikerüli a félelmet jelentő helyzeteket és az azzal járó érzelmeiket. A bölcs állat inkább pihen vagy játszik – az érzékszerveit használja, csodálatos testének zenéjére hangolódik, becsukja szemét és visszafelé lebeg a sejtszintű emlékezetben. A kutyák és macskák mindig be vannak állva – kivéve mikor a balszerencse érzelmekitörésekre kényszeríti őket.

Az érzelmes ember az evolúció által létrehozott drogfüggő, aki folyamatosan, rendületlenül adrenalinnal és egyéb sötét fermentumokkal lövi magát. Az érzelmeiket úgy lehet kikapcsol-

ni, ha bekapcsoljuk az érzékeket, bekapcsoljuk a testet, beindítjuk a sejtszintű reinkarnációs kört, ráhangolódunk a bennünk áramló elektromos ragyogásra, és csak izgalmas ego-játszmákban veszünk részt.

7. A végső kilépés kérdése

A TUDOMÁNYOS VÁLASZ. A kérdés: Hogyan lesz vége?

A válasz: Nem lesz vége.

Kérdezzék meg bármelyik tudóst (mindegy, melyik energiaszintet tanulmányozza), ezt fogja mondani. A dolog tovább folytatódik. Ugyanabban a ritmusban. Be. Ki. Be. Ki.

Atomi szint. A galaxisok felvillannak, majd kihunynak.

Sejtszint. Fajok tűnnek föl és halnak ki.

Szomatikus szint. A szív dobban és megáll. Dobban és megáll. A tüdő belelegzik és kilélegzik.

Érzékszervi szint. A fény részecskehullámokban ütközik a retinának. Felfutó él, látunk. Lefutó él, nem látunk. Az idegi üzenet szaggyalantottan halad végig az idegszállakon. Fény-sötét. Fény-sötét. A hanghullámok feltorlódnak a dobhártyán, majd visszaverődnek. Hang-csend. Hang-csend.

Nincs olyan energia, ami ne ugyanebben a ritmusban jöjjön. Jin. Jang. Be. Ki. Maga a galaxis, és a benne lévő összes struktúra is bináris, oszcilláló tánc. Start. Stop.

A fizikusok, a biológusok, a fiziológusok és a neurológusok mind az általuk tanulmányozott energia szintjén ismerik a ciklus végét. Minden tudós tudja, hogy a halál minden energiaszinten tökéletes szimmetriában áll a születéssel. Még az emberi játszmák szerkezetét tanulmányozó szociológusok és történészek is tudják, hogy a társadalmi intézmények is létrejönnek és elmúlnak.

Csak egyetlen tudatszint van, ami képtelen elfogadni az egyetemes ki-be kapcsolást, és ez az ego. A csillagász képes higgadtan végignézni a szupernova felrobbanását, képes hideg fejjel megjósolni egy naprendszer pusztulását, amikor azonban saját egojának sakktáblájára téved, ott az örök állandóság illúziója vár rá.

Az egó, képtelen tanulni a múltból, és képtelen előre látni a jövő nyilvánvaló eseményeit, mivel mélységesen retteg szembenézni a mulandósággal. Az egó a vele közvetlenül szomszédos figurákra koncentrálja a tudatot, mert tudja, hogy ha végignézi a táblán, vagy esetleg túlnéz rajta, akkor minden más perspektívába kerül. A hol kezdődött és hogyan lesz vége perspektívájába. Start-stop. Ki-be.

Buddha szerető szülei megpróbálták gondoskodni arról, hogy fiuk ne szerezzen tudomást a tábláról kivezető négy figuráról – a betegségről, az öregségről, a halálról és a varázslógururól.

A keleti filozófia rámutat arra, hogy minden forma csak illúzió. Maya. Minden, minden energiaszinten rezgések sorozata, ami csak annyira szilárd, mint a forgó ventilátor lapátjai által létrehozott fémkorong. Az egó ellenáll ennek a gondolatnak, csak a jelenségek közvetlen szilárdságára képes rátapintani. Nem szeretjük lelassítani a filmet, mert akkor ugrálnak a képek. Ez pedig idegesítő módon eszünkbe juttatja, hogy nem valami töretlen kontinuitást nézünk, hanem pusztán állóképek ki-be kapcsolódó sorát.

Az élet egy illúzió. Egyik másodperc után jön a másik. Most látjuk, most nem.

A halál ugyanilyen illúzió. Az öngyilkosság merő komédia. A kilépés utáni vágyakozás ugyanolyan értelmetlen, mint az élethez való ragaszkodás. Hogyan ragaszkodhatunk ahhoz a szüntelen klikk-klakk folyamathoz – vagy hogyan léphetünk ki belőle –, ami az elme interpretációja ellenére tovább folytatódik? (És a hozzá fűződő érzelmeink ellenére.)

Az illuzórikus játszma azonban folytatódik. Az egó verejtékezni kezd, hogy megragadja a megragadhatatlant. Aztán az érzelmi kétségbeesés pillanataiban úgy dönt, hogy elrejtőzik, kiszáll. A pokol az a meggyőződés, hogy a játszmának nem lesz vége. A játék örök. Nincs kiszállás. A pokol az a gondolat, hogy a játszma kapcsolója nem fog kikapcsolni. Az öngyilkosság a pokolból való szökésre tett önáltató próbálkozás.

A pokol a téves ítélet. A pocsék utazás. Az egó görcsös kapaszkodása a filmvetítőbe. Az egó végtelen ciklusba került. Újra és újra és újra. Az öngyilkosság: menekülés az egóból. Csak

az egó fontolgatja a kilépést. El tudják képzelni, hogy egy állat egocentrikus sértettségében öngyilkos lesz?

Az egó érzéketlenség révén próbálja kikapcsolni önmagát. Öntudatlanság. Gyors öngyilkosság vagy lassú narkózis. Az alkohol eltompítja az elme játszmáját, érzelmi bódultságot hoz létre. A túl sok alkohol lehetővé teszi az érzéketlenség általi kilépést. Az altatók és a nyugtatók kilépőjegyek: az őrzőgökök, az eszkatologikus érzéketlenséget keresők vásárolják őket.

Találkoztak már önkifejezésre képes drogossal? A heroin vonzereje az üresség. A semmi meleg, puha burka. Az enyhülés. A vákuum hazardjátéka. A narkós játszmája a kilebegés. Átlebegni a vonalon, át az öntudatlanságba. Az öntudatvesztés előtti utolsó gondolata az, hogy ez alkalommal nem ment-e túl megszűre? *Au revoir, vagy good-bye?*

A PSZICHEDELIKUS MEGFELELŐ. A mély pszichedelikus élmény a halál és újjászületés fricskája. Az ember beindul az ősi ritmusról, aztán ő maga lesz a ritmus. Rendben, legyen! Készen állsz? Mindjárt kikattan az egész.

A sikeres misztikus az, aki együtt halad a dologgal. Hagyja megtörténni. Hello. Good-bye. Hello. Good-bye. Ó, Istenem. Már megint te!

A rossz utazás, az LSD-pánik a vonakodás, az együtt nem haladás. A kétségbeesett kapkodás az elérhetetlen kapcsoló után. Hagyjátok bekapcsolva, visít fel az egó.

A pszichedelikus momentum diadala az élet és halál fölötti győzelem. Győzni pedig csak úgy lehet, ha előbb megfigyeljük az energia oszcilláló táncát, majd egygyé olvadunk vele.

A pszichedelikus élmény évszázados ígérete a kilépés problémájának megoldása. A látomásos reveláció választ ad a kérdésre. Nincs halál. Eksztatikus, örömteli megkönnyebbülés. Nincs mit elkerülni, nincs mielőtt megszökni, nincs mitől félni. Csak a ki-be, a start-stop, a fény-sötét, a felfutás-lecsengés van.

A halál, az üresség, a feledés csak pillanatnyi szünet. Elfogadom a be-t. Elfogadom a ki-t.

Érdekes, hogy a heroinfüggő és a megvilágosodott Buddha ugyanoda lyukadnak ki. Az ürességbe. A narkós mélyen val-

lások ember. Az alkoholista is. Ezért nincs szerencséje az orvosoknak és a pszichiátereknek a függők „gyógyításában”. Ha úgy tekintünk a függőre, mint deviánsra, rehabilitálásra szoruló sérültre, akkor teljesen elsiklunk a dolog lényege felett.

A drogok és alkoholisták gyógyításához alázatosan el kell ismernünk, hogy sokkal spirituálisabb személyek, mint mi vagyunk. El kell fogadnunk a játszma túllépésére irányuló keresésük kozmikus érvényességét. Azzal segítünk nekik, ha beláttatjuk velük, hogy a halálos drog rossz módszer, hiszen képtelenek vagyunk megragadni a „ki”-kapcsolót. Az ürességet a pszichedelikus, és nem az anasztetikus élmény révén érdemes elérni.

A drog* a nép vallása – az egyetlen kilátás a beállás

Az előző oldalakon azt állítottam, hogy az ember képes minden, a tudósok által definiált energiaszinten tudatossá válni.

A metafizika szubjektív fizika, az atomi-elektroni szintű aktivitás pszichológiája. A metabiológia sejtpsziológia. A metafiziológia szomatikus pszichológia. A belső testállapotok szisztematikus tanulmányozása. A metaneurológia érzékszervi pszichológia, az érzékszervek szisztematikus, introspektív tanulmányozása. A metapsziológia a kondicionált idegrendszer kondicionálásának tanulmányozása. Az ego kibogozza saját geneziséjét. A metapszichiátria a test endokrin állapotainak szisztematikus létrehozása és ellenőrzése. A metaanesteziológia a test öntudatlan állapotainak szisztematikus létrehozása és ellenőrzése.

Mindenkinek saját Einsteinjévé, saját Darwinjává, saját Claude Bernardjává, saját Penfieldjévé, saját Pavlovjává, saját Freudjává, saját anesztetizológusává kell válnia.

* Angolul a *drug* szó egyszerre jelent kábítószer és gyógyszert. Leary ezt a szót nem a magyar nyelvben használatos „kábitószer” értelemben (ami egyenlőséget tesz például az LSD és a heroin közé) használja, hanem egyértelműen a tudattágító vagy pszichedelikus szerekre utal vele. A „kábitó” hatású szereket narkotikumoknak, butító- vagy hülyítőszereknek nevezi – a ford.

Teológiai szempontból mindenkinek saját testén belül kell fedeznie Isten hét arcát.

Ezt az első pillantásra fantasztikusan utópisztikusnak tűnő feladatot valójában nagyon könnyen el lehet kezdeni, mivel ma már léteznek olyan eszközök, amelyek segítségével a tudatot bármelyik szintre eljuttathatjuk. A kísérleti teológia, a belső tudomány laboratóriumi felszerelése természetesen magából a tudatból, a tanulmányozni kívánt anyagból áll. A szisztematikus vallás eszközei vegyületek. Drogok. A beindulás.

Ha komolyan vesszük a vallásunkat, ha valóban el akarjuk kötelezni magunkat a lelki útkeresés mellett, akkor meg kell tanulnunk a pszichokémikáliák használatát. A drog a huszonegyedik század vallása. Pszichedelikus szerek nélkül vallásos életet élni ma olyan, mintha azért akarnánk pusztá szemmel csillagászkodni, mert a Kr. u. I. században is így dolgoztak a csillagászok, és mellel egy távcső sem természetes eszköz.

Egy tudatszint – egy szer

A modern pszichofarmakológiát olyan tudósok írják és művelik, akik nem élnek drogokkal (és akik ennél fogva olyasmiről írnak tankönyveket, amit soha nem éltek át). A mai pszichofarmakológia a fekete mágia babonás formája, amit a szövetségi Élelmezési és Gyógyszerhatóság (*Food and Drug Administration*) pénzrel és támogat, egy olyan kormányhivatal, aminek a felvilágosultságát legfeljebb a spanyol inkvizícióéval lehetne összehasonlítani. Meg kell jegyeznünk, hogy az FDA egyre erősödő végrehajtó ága a besúgó és provokátorok klasszikus alkalmazásán túl olyan eszközöket is használ, amiket Torquemada még nem ismerhetett – lőfegyvereket, lehallgató-készülékeket. Ennél fogva elképesztő a tudatállapotok megváltozásának tudományáról való tudatlanságuk, alkalmazása ellen pedig erőszakos büntetőhadjáratot indítottak.

Vannak bizonyos könnyen hozzáférhető drogok, amelyek minden tudatszintet képesek bekapcsolni. Mivel az amerikaiak sokkal jobban ismerik a tudatszűkítő drogokat, az ismertebb pszichokémiai eszközöket fordított sorrendben mutatom be.

7. Az *anesztéziás állapotot* a narkotikumok, barbiturátumok, nagyobb alkoholdózisok váltják ki. Butítószerek alkalmazásával bárki képes elérni az ürességet. A legtöbb amerikai pontosan tudja, hogyan szálljon ki.

6. Az *érzelmi bódultság állapotát* kisebb alkoholdózis hozza létre. Három martini épp elég.

5. Az *egő-tudatosság állapota* a nap mint nap több millió amerikai által fogyasztott serkentők és energizálókat révén jön létre. A serkentőktől jól érezzük magunkat. Aktívak leszünk. Semmit sem változtatnak meg, de belehajszolnak a játszmába. Enyhébb változat a kávé, a tea és a Coca-Cola.

4. Az *érzékszervi tudatosság állapotát* bármelyik pszichedelikus szer képes létrehozni – LSD, pszilocibin, MDA, yaje, hasis, Sernyl, DMT* –, az érzékek specifikus, direkt stimulánsa azonban a marihuána.

3. A *szomatikus tudatosság állapotát* bármelyik, a marihuánánál erősebb pszichedelikus szer képes kiváltani, a csakra-tudatosság specifikus stimulánsai azonban a hasis és az MDA.

2. A *sejtszintű tudatállapotot* bármelyik erősebb pszichedelikum – peyote, LSD, meszkalin, pszilocibin – képes bekapcsolni.

1. Az *atomi-elektroni tudatszintet* a legerősebb pszichedelikumok – LSD, STP, DMT – hozzák létre.

Végezzük el a saját kísérletünket

A tudatosság hét szintjének felsorolásának nem a reveláció vagy a költői képzelet biztosítja az alapját, hanem a modern tudomány struktúrája. Egyszerűen feltételezzük, hogy a tudomány minden nagyobb területének megfeleltethető egy-egy tudatszint – mely területek felosztása viszont az energia-megnyilvánulások nagyobb osztályainak felel meg.

A különböző szerek tudatszintekhez történő rendelése empirikus alapokon, több ezer pszichedelikus kísérlet adatainak fel-

*MDA – metilén-dioxiamfetamin; Sernyl – PCP, „angyalpor”; DMT – dime-tiltriptamin; STP – DOM, dimetoxi-metilamfetamin (lásd később) – a ford.

használásával történt. Jómagam is több száz alkalommal vettem be különböző tudatszintekre ható szereket.

Az eredményeimet azonban egyszerűen ellenőrizhetik. Olvasóim könnyen hozzáférhető vegyületekkel láthatnak neki saját kísérleteiknek.

A következő koktélpartin kapcsoljanak be egy magnót. Figyeljék meg, az elfogyasztott alkoholmennyiség arányában hogyan tűnik el fokozatosan a racionális egó-játszma, és hogyan emelkedik az érzelmi szint. A tudatszint 5-ről 6-ra változott.

Ezután kapcsolja be a magnót egy füves partin. Figyelje meg, hogyan csökken az érzelmi szint, hogyan növekszik a fennkölt-ség. Figyelje meg az érzéki energiára fordított figyelem felerősödését, a játszma feszültségének feloldódását. Az 5. tudatszintről a 4-re került át.

Ha ön lelkes kísérleti teológus, akkor talán arra is kíváncsi, hogy a megfelelő kémiai eszköz segítségével képes-e megtenni a testéig vezető fantasztikus utat, vagy képes-e utazni az időben. A pszichedelikus jóga nem a Ph. D. fokozattal rendelkezők és a tudományos elit számára fenntartott misztikus, rejtett tan. Bárki képes elvégezni a kísérleteket, aki egy kicsit is kíváncsi Isten és a valóság természetére. Az elmúlt pár évben több millió amerikai megtette már az utat.

A hét vallásos jóga

A pszichedelikus élmény korántsem új, egyike az emberiség jelentésbe tett legrégibb, klasszikus utazásainak. A világtörténelem minden vallása valamilyen elszállt, látomásos utazás alapján jött létre.

A vallás az ember tudatának szisztematikus fókuszálására irányuló próbálkozás. Az összehasonlító vallástudománynak nem az exoterikus és akadémikus eltérések, hanem az egyes vallások által beindított tudatszintek tanulmányozásával kellene foglalkoznia.

Véleményünk szerint a nagy világvallásokban hét megközelítés nyilvánul meg.

Isten hét dialektusa

1. *A buddhizmus.* megpróbál túllépni az életen és a sejtszintű megnyilvánulásokon. Az üresség fehér fénye, a formán túli atomi-elektroni egyesítő felvillanás felé törekszik.
2. *A hinduizmus.* a reinkarnációs hasonlat növényi dzsungele. Tisztán sejtszintű. Evolúciós. Genetikus.
3. *A tantra.* (tibeti, bengáli) a szomatikus energiára (Kundalini) és a csakra-tudatosságra koncentrálnak.
4. *A zen, a haszid judaizmus, a szufizmus és a korai kereszténység.* az érzékszervi energiák koncentrálására alkalmaz(ott) különböző módszereket.
5. *A protestantizmus és a talmudista judaizmus.* a klasszikus egóvallások. A logika, a kemény munka, a Main Street gyakorlatias-sága juttat a mennyországba.
6. *A középosztálybeli katolicizmus és a Sátánhívő fundamentalista szekták.* az érzelmek – a félelem – kiváltásán alapulnak.
7. *Öngyilkos- és halálkultuszok.*

Különböző tudományok – különböző alapkérdések

A hét alapkérdést, mellyel az emberiség szembesült, évezredek óta tanulmányozzák lelkiismeretes egyének és intézmények, tudományok és szakmák. Az elmúlt hatvan év során a fizikusok és biológusok meglehetősen egyetértésre jutottak az energiafolyamatok és -struktúrák széles körének szisztematikus, egységes perspektíváját illetően. Kialakult a téma figyelemreméltóan hatékony osztályozása, a munkát civilizált, toleráns módon osztották fel.

A tudósok általában véve egyetértének a definiálható energiaszintek létezésében és – ami a zökkenőmentes együttműködés szempontjából a legfontosabb – a különböző energiaszintek közötti viszonyok minőségében. A fizikus tudja, hogy más jelentőséget tanulmányoz, mint a viselkedépszichológus. Az elektronok másak, mint a megfigyelt érzelmek. A fizikus és a pszichológus is felismeri, hogy az atomi folyamatok alapvetőek minden

fiziológiai és pszichológiai tevékenység szempontjából. A tudományok hierarchiája nem bürokratikus vagy politikai tényezők mentén alakult ki, hanem a tanulmányozott energiaszintek természetének megfelelően. A fizikus olyan folyamatokat tanulmányoz, amelyek több milliárdszor kisebbek (és nagyobbak), mint a pszichológuséi, olyan folyamatokat, amelyek több milliárdszor gyorsabbak és idősebbek, mint az emberi pszichológiai folyamatok. A napból már több milliárd évvel azelőtt is elektronok áramlottak, mielőtt az embert adrenalinja először harcra készítette volna.

Különböző energiaszintek – különböző nyelv, különböző módszerek

Az emberi lények (az állandó versengési vágyáról és gyilkos irigységéről felismerhető faj tagjai) közül a fizika és biológia kutatói viszonylag immúnisak a testvérgyilkossággal szemben. A biológusok nem állnak hadban a fizikusokkal. Az amerikai biológusok talán harcolnak más fajok, más nemzetek vagy vallások tagjai ellen. Egy amerikai bakteriológus talán kifejlesztett egy vírust a vietnamiak elpusztítására, de biológiai kérdésekben nem visel hadat más biológusokkal. Sőt, az amerikai és szovjet tudósok még a hidegháború idején is együttműködtek.

A tudósoknak az a képessége, hogy a faji és nemzeti különbségek dacára tudnak kommunikálni egymással, képesek tanítani és segíteni egymást, annak köszönhető, hogy rendelkeznek egy közös, hatékony és precíz nyelvrendszerrel.

Amikor Johnson és Ho azt mondják, „Béke”, teljesen más értelemben használják a szót. Mikor Pál pápa és egy buddhista szerzetes azt mondják, „Isten”, ki tudja, mire gondolnak?

Amikor azonban egy vegyész ír fel egy képletet, minden vegyész tudja, miről van szó. És pontosan vagy homályosan, de a fizikusok is tudják, milyen összefüggésben áll ez a képlet az atomi szintű folyamatokkal.

A neurológia, a pszichológia és a pszichiátria diszciplínái azonban még nem érték el a tudomány státuszát. Területeiken

még nem létezik kielégítő nyelvrendszer. A neurológusok az elmebetegségek okairól vitatkoznak a pszichiáterekkel. A pszichológusok képtelenek megmondani, hogyan tanul és hogyan felejt az ember. Óriási papi hierarchia alakult ezeken a területeken, ami hatalomért, támogatásért, befolyásért könyököl, de képtelen válaszokat adni, vagy akár csak a problémákat definiálni.

A tudatnak – magának a vallásos élménynek – a tanulmányozása a középkori tudatlanság és babona állapotában leledzik. Nincs nyelv a tudatállapotok leírására. Valláskutatók vitatkoznak teológusokkal, és nemcsak a morális vesszőparipákról meg a rituális kellékekről, de a hét alapkérdésre adható válaszokról is.

A humán tudományoknak – a neurológiának, a pszichológiának, a pszichiátriának, a pszichofarmakológiának és a tudatosság tudományának (amit én vallásnak nevezek) – szisztematikus nyelvre van szükségük, amely lehetővé teszi, hogy megkülönböztessék, melyik energia- és tudatszinttel foglalkoznak.

Elég szerencsétlen dolog, hogy a nyugati ember még azelőtt kifejlesztett egy fizikai és kémiai nyelvet, továbbá a fizika és kémia kísérleteire alapozva egy igen hatékony mérnöki tudományt, mielőtt megértette és szabályozni tudta volna saját érzékszerveit és neurológiai kondicionálását. Így abba a helyzetbe került, hogy vak, irracionális, technikai robotok (akik sem az élet célját, sem szerkezetét nem ismerik) ellenőriznek hatalmas, veszélyes energiákat.

Egy beszélgetésem Alan Watts-szal:

Leary: Alan, mi az élet célja?

Watts: Ez a kérdés!

Leary: Hogy érted ezt?

Watts: Az élet célja az, hogy feltegyük a kérdést, mi az élet célja?, ami az, hogy feltegyük a kérdést, mi az élet célja.

Az élet egyetlen célja a vallásos útkeresés, a vallási kérdés. A kérdést azonban nagy gonddal kell feltenni, mert amelyik szinten kérdezzük, azon a szinten kapjuk meg a választ is.

Hét energia- és tudatszintet különböztettem meg az emberi testnek és neurológiai, szomatikus, celluláris, molekuláris alko-

tórészeinek anatómiája vagy struktúrája alapján. A jövő vallásainak ezen a hét tudományos kérdésen kell alapulniuk. A tudatosság tudományának pedig a testet középpontba helyező szinteken és a tudatállapotot megváltoztató biokemikáliákon (azaz drogokon) kell alapulnia.

A gyermeknevelésben, az oktatásban, a politikában és a kommunikációban drámai változások történnek majd, ha az ember megragadja a tudatszintek és tudatállapot-változások fogalmát.

A 3. táblázat leegyszerűsítve mutatja be a hét tudatszintet, illetve azok tudományos, vallási, művészeti és droghasználati implikációit.

A tudomány, mint eksztatikus csúcs

Mikor az energiatudományok olyan új eredményeiről olvasunk, mint amikre az előbb utaltam, a megfigyelések nagysága, a tervezés lenyűgöző összetettsége, a sebesség, a látókör feletti áhítatos tiszteleten kívül mit is érezhetnénk? Az eksztázis meghajol a hatalom és az intelligencia előtt. Sőt, milyen kicsinyes, világias fogalom ez – intelligencia – az összehangolt komplexitás kifinomultságának a jellemzésére! Milyen erőtlenség a szótárunk, mennyire szegényes a képzeletünk!

A tiszta tudományok eredményei természetesen *nem* váltják ki azt a vallásos reakciót, amit elvárnánk. Csömörünk van a világi statisztikáktól, untat és zavarba hoz minket azoknak a tényeknek az özöne, amiknek a megértését nem teszi lehetővé a képzettségünk. Noha a fizika, a genetika, a paleontológia és a neurológia eredményei óriási jelentőséggel bírnak életünkre, kevésbé érdekesek, mint a tőzsdei árfolyamok zuhanása vagy a vitorlásverseny állása.

Az üzenetet hipotetikusán, racionálisan úgy-ahogy felfogjuk, de sohasem tapasztaljuk, érezzük, tudjuk. A hátborzongató, intellektuális-játzsma eksztázisa azonban bekövetkezhet, ha elkezdjük átérezni a terv komplexitását. A tervét, melyben egy pillanatra lehull a fátyol, és betekinthetünk az energia, az élet táncába. Hogyan értékelhetnénk az istenit, ha a fantasztikus

Az energia-tudatosság szintje	Irányító intelligencia, kommunikációs központ	Kommunikációs struktúra	Tudomány	A szintet létrehozó drog	A szint vallási irányultsága	A vallás metaforája	Az energia-szintet használó művészet	Szakrális eljárások
1. Atom	Atommag	Elektron	Fizika, asztrofizika	LSD*, STP	Buddhizmus	Fehér Fény	Pszichedelikus elektronikus zene	Spontán pszichedelikus
2. Celluláris	DNS	RNS	Biológia, biokémia	Peyote, pszilocibin, yagé	Hinduizmus	Reinkarnáció	Hindu művészet	Hosszú bójt
3. Szomatikus	Autonóm idegrendszer	A test szervei	Fiziológia	MDA, hasis	Tantra	Csakrák, Kundalini	Bosch	Szenzoros depriváció
4. Érzékszervi	Agy	Érzékszervek	Neurológia	Marihuána	Zen, szufizmus, korai kereszténység, haszid judaizmus	Szatori	Érzéki művészet	Füstölők, tánc, zene, éneklés, stb.
5. Mentális-szociális	Imprintek és kondicionálás	Társadalmi viselkedés	Pszichológia	Serkentők	Protestantizmus, judaizmus	Krisztus, Messiás	Reproduktív művészet	Prédikációk
6. Érzelmi bódulat	Endokrin központok	Érzelmi viselkedés	Pszichiátria	Alkohol	Katolicizmus, fundamentalizmus	Sátán	Propaganda	Babonás rituálé
7. Úr			Anesztetizológia	Narkotikumok, mérgek	Halálkultuszok	Fekete úr	Öngyilkosság, rituális gyilkosság	

* Bár több drog több szintet is bekapcsol (a hasis például a 4. és 5. szinteket), de csak az LSD képes mind a hét szintre eljutatni a tudatot (gyakran egyszerre).

3. táblázat.

Az energia-tudatosság hét szintje, az azokat létrehozó drogok, illetve az egyes szinteket tanulmányozó tudományok és vallások

terv töredékét sem értjük meg? A hét spirituális alapkérdésre adott válaszok megtapasztalása (mindig csak egy pillanatra) számomra a vallásos-tudományos útkeresés csúcspontját jelentí.

De hogyan ragadhatná meg az üzenetet rosszul felkészített idegrendszerünk? Az átlagember biztos nem képes tökélyre vinni a végzős fizikushallgató üveggyöngyjátékát. Az isteni folyamatokkal való, tapogatózó kapcsolatának céljait tekintve világi, felhígult szimbólumokban, prédikációkban, himnuszokban, gépies rituálékban, uniformizált vallási művészetben, morális-viselkedésbeli korlátokban kell megnyilvánulnia? A nagy terv szerencsére megalkotott egy választ, és minden emberi lényt felruházott a megértés, a tudás, a közvetlen, megingathatatlan tapasztalás képességével. Mindez ott van a tízmilliárd sejt hálózataiban, melyek kapcsolatainak száma „sokkal nagyobb, mint az univerzum összes atomjának száma”.

Ha egy pillanatra képesek vagyunk kiszabadulni tanult elménk, kondicionálásunk szorításából, és képesek vagyunk a homlokunk mögött rejlő, tízmilliárd elektroncsöves számítógépben tárolt üzenetet megtapasztalni, akkor megtudhatjuk a magasztos igazságot. Kutatásaink alapján kijelenthetjük, hogy még az iskolázatlan laikus is képes közvetlenül átélni azt, amire a tudósok csak hosszas töprengés után jönnek rá (a fizikusok nehézséges, konceptuális elméje például másodpercenként három fogalmat képes feldolgozni, s ezzel a sebességgel próbálják felfogni a gyönyörű gépeikkel rögzített, gyönyörű szimbólumaikkal ábrázolt fénysebességű folyamatokat!).

Kiengedhetjük a fékeket. Jelenlegi kutatásaink alátámasztják azt a hipotézist, miszerint a pszichedelikus szerek – felkészült alanyt és komoly, szent, támogató légkört feltételezve – képesek az alanyt perzeptuális kapcsolatba hozni az energiaváltozások más szintjeivel. Emlékezzenek az adatokra – a Nagypéntek tanulmányra, a Savage tanulmányra, a kétszáz papra, akiknek 40–90 százaléka azt állítja, hogy „a legnagyobb fokú tudatosságot élte meg Isten, egy felsőbb hatalom vagy a végső valóság tekintetében”.

Az eksztázis nyelve

De mire utalnak ezek az LSD-utazók, mikor spirituális reakciókról számolnak be? Megvilágosodnak a hét alapkérdés vonatkozásában, vagy csak az élmény újdonsága feletti ámulatuknak adnak hangot? Még ha az utóbbiról lenne is szó, ez talán nem támasztaná alá a pszichedelikus anyagok vallási alkalmazásának szükségességét, és nem mutatna rá arra, hogy a tudományos tényekkel összehangolt, pontos vallási nyelvre van szükség? Van azonban néhány bizonyíték – fenomenológiaiak, de mindig visszatérőek – arra, hogy a pszichedelikus élménnyel együtt járó lelki megvilágosodást a csillagászat, a fizika, a biokémia és neurológia objektív eredményeiről szóló szubjektív beszámolóként is fel lehet fogni.

Az LSD-vízió neurológiai és farmakológiai magyarázatai ma még korántsem érthetőek. Jóformán semmit sem tudunk a tudat fiziológiájáról, a test és az agykéreg interakciójáról. Nem állíthatjuk, hogy az LSD-utazók közvetlenül tapasztalják azt, amit a részecskefizikusok és a biokémikusok mérnek. A genetikai kód komplexitásáról és a sejtek közötti kommunikáció megdöbbentő folyamatairól rendelkezésünkre álló bizonyítékok láttán óvakodnunk kell attól, hogy a jelenlegi törzsi kliséinket kívül eső tapasztalatokat „pszichotikusnak” vagy abnormalisnak nevezzük. Legnagyobb prófétáink és filozófusaink háromezer éve azt hajtogatják, hogy befelé figyeljünk, és ma a tudományos adatok megalázó megfellebbezhetetlenséggel támasztják alá ezt a tanácsot. Az introspektív tudatosság korlátjai akár szub-mikroszkopikusak, cellulárisak, molekulárisak, sőt, nukleárisak is lehetnek. Végül is csak azt látjuk, aminek a látására felkészültünk, amire prediszponáltak vagyunk. Egyik jelenlegi kutatási programunk keretein belül arra tanítjuk az alanyokat, hogy felismerjék a bennük zajló fizikai folyamatokat, éppúgy, mint ahogy a biológushallgatókat is megtanítják arra, hogy felismerje a mikroszkópon keresztül látott eseményeket.

Nem számít, milyen hiányosak a magyarázataink, el kell fogadnunk azt a tényt, hogy az LSD-utazók saját bevallásuk szerint

megvilágosodnak az alapkérdések tekintetében, és életük megváltozását a látomásaiknak tulajdonítják.

Természetesen még csak a kutatások legelején tartunk. Új kísérleti nyelvet, sőt, talán a nagy terv új metaforáit kell még kialakítanunk. Az elmúlt hat évben ezen a projekten dolgoztunk. Kézikönyveket írtunk, amikből az alanyok megtanulhatják felismerni az energiaszinteket, megtanítottuk őket a kísérleti írógépnél nevezett eszközön keresztüli kommunikációra, filmeket vetítettünk a mikrobiológiai folyamatokról. És folyamatosan nekiszegeztük a kérdést a vallási és filozófiai csoportoknak: Mit gondolnak? Vallásosak ezek a biokémiai látomások?

Mielőtt válaszolnának, jusson eszükbe, hogy Isten (vagy ahogy a legfelsőbb hatalmat önök nevezik) teremtette azt a csodálatos molekulát, azt a fantasztikusan hatékony szerves anyagot, amit LSD-nek hívunk, mint ahogy ő teremtette a rózsákat, a napot vagy azt a molekulafürtöt, amit csökönyösen „En”-nek nevezünk.

A hivatásos papok és teológusok óvakodnak a vallásos élménytől

A vallási élményre irányuló kutatásaink során felmerülő emésztő problémák egyike az volt, hogy nagyon kevés embernek van elképzelése arról, mi is valójában a vallásos élmény. A teológusok között is igen csekély számban találtunk ilyen személyeket. Keveseknek van elképzelése arról, hogyan mutatkozik meg az isteni terv. Ha rákérdezzünk, az emberek általában zavarba jönnek, túlintellektualizálják a problémát, kitérnek a válaszadás elől. A reneszánsz csodált karikatúristái általában galambként, lángoló csipkebokorként, vagy emberként ábrázolták a legfelsőbb hatalmat – tiszteletreméltó, fehér szakállú férfiként, vagy keresztre feszítve, esetleg kisdédként, máskor lótuszülésben meditáló bölcsként. Nem csak korlátozó inkarnációi, időleges lakohelyei ezek a nagy energiaáramlatnak?

1962 őszén egy lelkész és a felesége, a megvilágosodás keresésének bátor és elszánt aktusaként bevett egy dimetil-triptamin

nevű pszichedelikus szert. Ez a csodálatos vegyület (nagyon közel áll a szerotoninhoz, magasabb rendű idegrendszerünk „kenőanyagához”) intenzív pszichedelikus hatást fejt ki. Az ember huszonöt perc alatt (kb. egy átlagos prédikáció időtartama) a legnagyobb pszichedelikus sebességgel viharzik át az energiatánc, a kozmikus áramláson. A huszonöt perc egyszerre tűnik egy pillanatnak és egy egymilliárd éves *Kalpának*. Az ülés után a lelkész arról panaszkodott, hogy az élmény – bár lenyűgöző és megvilágosító volt – hiányérzetet hagyott benne, mert annyira fizikai, annyira idegen, annyira tudományos volt. Mintha egy mikroszkopikus tájképbe sugárzódott volna át, mintha fénysebességgel rezgett volna a sejtek működésében. Nos, mire számított? Ha Isten végigvezetné a „műhelyén”, gyalog mennének vagy busszal? Komolyan azt hiszik, hogy olyan lenne, mint Madame Tussaud panoptikuma? Drága barátaim, az *isteni alkotás* minden makroszkopikus formájában, minden világi eseményben nyilvánvaló. Az isteni alkotást látjuk. Az *isteni működés* azonban olyan idődimenziókban nyilvánul meg, amelyek messze túl vannak megszokott, világi téridő-határainkon. Hullámrezgések, energiatánc, sejtszintű tranzakciók. A tudomány mindezt logikusan írja le. Az agyunk képes lehet ezeknek a folyamatoknak az átélésére is.

Tehát itt tartunk. A nagy folyamat kezünkbe helyezte ennek a közvetlen, látomásos világnak a kulcsát. Talán azt nehéz megemésztőnünk, hogy a kulcs egy molekula, nem pedig egy új mítosz, vagy egy új világ?

A megvilágosodás politikája

És hogyan tovább? Ma az Egyesült Államokban több millióan vannak, akik átérték, amit leírni próbálok – akik átérték a pszichedelikus, vallásos revelációt. És becslésem szerint további milliók vannak, akik hallották az örömhírt, és türelmesen, de elszántan várnak a tiltó rendelkezések feloldására.

Létezik természetesen ellenzékünk is. A vallásos dráma klaszikus konfliktusa – mindig más, mindig ugyanaz. A doktri-

nát (ami eredetileg valakinek a tapasztalata volt) most az új tapasztalat fenyegeti. Ez alkalommal a vezetők a pszichiáterekre osztották az inkvizítorok szerepét, akik saját jogot formálnak az elme megvilágosodott megértésére, és akiknek a tudat kiterjesztésével szembeni antagonizmusát önök mindnyájan jól ismerik.

A pszichedelikus drogok körül tomboló hangzavar most érte el a csúcspontját. Hallották a pletykákat, olvasták a sajtó támadásait, a bulvárlapok burkolt célozgatásait. Művelt felnőttekként talán csodálkoznak is: miért ez a hisztérikus kitörés? Tudósokként azt kérdezik: hol a bizonyíték? Történelmi érzékkel megáldott, tanult emberekként kezdik gyanítani – legalábbis bízom benne –, hogy mindezt már sokszor átérték.

A pszichedelikus növényekről és drogokról folyó jelenlegi vitában a jó öreg, tradicionális vallási ellentétnek lehetnek a tanúi. Az egyik oldalon állnak a pszichedelikus látnokok, akik kissé bizonytalanok megvilágosodásuk érvényességében, zavartan beszélik az új nyelvet (a szabatos, helyes tudományos nyelvezet sohasem kielégítő az új, isteni látomások számára), győtri őket saját emberi gyarlóságuk tudata, körülveszi őket a csodaszerre áhító, excentrikus hívek elkerülhetetlen hada, folyamatosan kétkednek saját szerepükben – hős? mártír? mániákus? őrült? –, egyfolytában anyagi javaik elvesztésének határán állnak – állás, reputáció, feleség, barátok, szülők –, és folyamatosan támadja őket a hatalom. A másik oldalon ott áll az *establishment* (a hivatalok, a rendőrség, az alapítványok, a munkaadók), a drámában rájuk osztott szerepet szajkózva: „Veszély! Őrületség! Hallatlan! A fiatalság szellemének megrontása! Helyrehozhatatlan károk! Szekta!” Nyakunkon a tudat kémiai úton történő kiterjesztéséről szóló vita. Az elmúlt néhány évben a propaganda elárasztotta önöket az érveivel. Nem menekülhettek előle. Állásfoglalásra fogják kényszeríteni önöket. A belső szabadság vallási és polgári jogi vitává válik.

Hogyan dönthetnek a kérdésben? Hogyan ítélnének? Nagyon egyszerűen. Ha valaki a belső szabadságról és a tudattágító szerekről beszél önöknek – akár pro, akár kontra –, gondoljanak ezekre a kérdésekre:

1. Szakértőjük saját, közvetlen tapasztalatairól beszél, vagy csak a kliséket ismételi? A teológusok és az értelmiségiek gyakran elutasítják a „tapasztalatot” a tények és elméletek kedvéért. Ezt a klasszikus vitát rosszul címkézték fel. Leggyakrabban a „tapasztalat” és a „tapasztalat hiánya” között zajlik.

2. Spirituális vagy világi nézőpontból beszél az illető? Eltökéltlen keresi a választ az alapkérdésekre, vagy csak saját szociálpszichológiai helyzetét, saját játszma-befektetését védi? A szentség felé törekszik, vagy a keményvonalas tudós, illetve a keményvonalas rendőr státuszát igyekszik fenntartani?

3. Hogyan csengene az érvelése, ha egy másik kultúrában (például egy afrikai őserdőben, egy gangeszi *ghat*-ban, egy magasabbrendű civilizáció bolygóján) vagy egy másik korban (Periklész Athénjában, egy tibeti kolostorban, vagy valamelyik nagy vallási vezető – vallásalapító – messiás kanmuriájában) hallaná? Vagy hogyan csengene bolygónk más fajainak fülében – a delfinekében, vagy egy vörösfenyőében? Egyszóval, próbáljanak kitörni a megszokott törzsi játszma keretei közül, és Isten teremtményeként figyeljenek.

4. Hogyan csengene az érvelés, ha halálos betegek lennének, akiknek már csak egy hetük van hátra, és így kevésbé lennének elkötelezve a világi dolgok felé? Kutatócsoportunkat hetente többször kéri fel tudattágító élmény megszervezésére, és néhány kérés haldoklóktól érkezik.¹³

5. A nézőpont megnyitó, vagy bezáró jellegű? Felfedezésre, kísérletezésre, a hittel való játékra készíti-e? Arra szólítja-e föl, hogy csatlakozzon valakihez egy közös felfedezőútra? Vagy arra kényszerül, hogy bezárkózzék, az eredményeit oltalmazza, biztonsági játékot játsszon, elfogadja a mindig okosabb tekintély szavát?

6. Amikor beszélünk, nagyon keveset mondunk a témáról, általában elmeállapotunkat tárjuk fel. A pszichedelikus szakértő pozitív, életigenlő, spirituális, inspiráló, nyílt, a jövőbe vetett hiten alapuló, a képességeibe vetett hitet tükröző kifejezéseket használ, vagy csak a veszélyekkel, az anyagiakkal, a képzelt félelmekkel, az adminisztratív óvatossággal törődő, a képességeivel szemben alapvetően bizalmatlan elméről árulkodik? Kedves

barátaim, az életben semmitől sem kell félni; a spirituális játszmán nem lehet veszíteni.

7. Ha az illető ellenzi a „megvilágosodás mesterséges elérését”, kérdezze meg, mit tart természetes módszernek. Szavakat? Rítusokat? Törzsi szokásokat? Vegyületeket? Pszichedelikus növényeket?

8. Ha az illető ellenzi a biokémiai segédeszközöket, hol húzza meg a határt? Él nikotinnal? Alkohollal? Penicilinnel? Vitaminnal? Hagyományos szakrális anyagokkal?

9. Ha a szakértőjük ellenzi az LSD-t, mit preferál? Ha tiltja a megvilágosodás pszichedelikus kulcsát, mit kínál helyette?

Jegyzetek

1. WALTER N. PAHNKE: *Drugs and Mysticism: An Analysis of the Relationship between Psychedelic Drugs and the Mystical Consciousness*. Ph. D. disszertáció részmunka. Harvard University, Cambridge, Mass., 1963. június.
2. „The Subjective After-Effects of Psychedelic Experiences: A Summary of Four Recent Questionnaire Studies”, *Psychedelic Review*, Vol. I, No. 1 (1963. június), p. 18–26.
3. T. LEARY, G. H. LITWIN, R. METZNER: „Reactions to Psilocybin Administered in a Supportive Environment”, *Journal of Nervous and Mental Disease*, Vol. 137, No. 6 (1963. december), pp. 561–73.
4. C. SAVAGE, W. W. HARMAN, J. FADIMAN: „A Follow-up Note on the Psychedelic Experience”. Az Amerikai Pszichiátriai Társaság St. Louis-i találkozásán bemutatott írás. 1963. május.
5. K. S. DITMAN, H. MAYMON, J. R. S. WHITTLESEY: „Nature and Frequency of Claims Following LSD”, *Journal of Nervous and Mental Disease*, Vol. 134 (1962), pp. 346–52.
6. W. H. MCGLOTHLIN: *Long-Lasting Effects of LSD on Certain Attitudes in Normals: An Experimental Proposal*. Magánkiadás. The Rand Corporation, Santa Monica, Kalifornia, 1962. június, p. 56. Lásd még W. H. MCGLOTHLIN, S. COHEN, M. S. MCGLOTHLIN: *Short-Term Effects of LSD on Anxiety, Attitudes, and Performance*. Ibid., 1963. június, p. 15.
7. Ma is folyik a *Native American Church* (Amerikai Óslakos Egyház) tagjainak pere. Az egyház jogszerűen alapított és bejegyzett felekezet, majdnem negyedmillió taggal. Helyzetüket illetően lásd A. STUMP:

„Peyote”, in: *Saga*, Vol. 26, No. 3 (1963. június), pp. 46–49, 81–83. Lásd még a Legfelső Bíróság döntését az *Oliver vs. Udall* perben, 306 F2d 819 (1962). A peyote használatát tiltó legutóbbi törvény a *Congressional Record* 1963. december 13-i számában található. W. La Barre híres könyvét, a *The Peyote Cult*-ot 1964. augusztusában a Shoe String Press (Hamden, Connecticut) bővített változatban újra megjelentette. A könyv áttekintést ad a teljes vitáról. A kutatások egy másik területét illetően lásd BARRON, JARVIK, BUNNEL: „The Hallucinogenic Drugs”, *Scientific American*, Vol. 210, No. 4. (1964. április), pp. 29–37.

8. R. C. ZAEHNER: *At Sundry Times*, London, Faber & Faber, 1958, p. 57. Az esszé a különböző vallásokat hasonlítja össze.

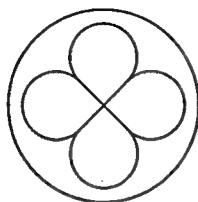
9. H. WOLTERECK: *What Science Knows About Life*, New York, Association Press, 1963.

10. G. SCHENK: *The History of Man*, New York, Chilton, 1961, pp. 56–57.

11. *Ibid.*, p. 238.

12. R. CAMBELL: „The Circuits of the Senses”, a *Life* magazin emberi testről szóló sorozatában („The Human Body”, IV. rész). *Life*, Vol. 54, No. 27 (1963. június 27), pp. 64–76b.

13. A szakirodalom nemrég számolt be az LSD analgetikus, végső stádiumban lévő rákos betegeknek történő alkalmazásáról. Lásd *Medical World News* (1963. augusztus 30.), *Medical Tribune* (1963. április 8.), *Journal of the American Medical Association* (1964. január 4.).

A LIGA PECSÉTJE

2.

Mit tegyünk, ha a vietkongok LSD-t dobnak a vízvezetékbe?*

A pszichiátria pánikban

Dr. E. James Lieberman *Psycho-Chemicals as Weapons* című cikke (*Bulletin of Atomic Science*, 1962. január) komoly zavart kelthet a naiv közvélemény és a naiv katonák fejében. A szerzőt szemmel láthatóan tiszteletreméltó demokratikus érzületei inspirálták, írása azonban a pszichiátriai folklórnak és a vegyi hadviselés fantazmagóriájának elképesztő elegyét tárja elénk. A végeredmény így legalábbis félrevezető.

A cikkben kárhoztatott úgynevezett pszichotropikus fegyverek a lizergsav-dietilamid (LSD), a meszkalin (az „istení peyote-kaktusz” hatóanyaga) és a pszilocibin (a mexikói szent gomba hatóanyaga). A pszichiáter szerző figyelmeztet arra, hogy ezeknek a szereknek a fogyasztása „katasztrofális, visszafordíthatatlan és embertelen károsodásokat okozhat”.

Dr. Lieberman a szóban forgó szerek értelmezése és alkalmazása kapcsán létrejött számos, egymástól radikálisan eltérő állás-

*Ez a cikk George Litwin, Michael Hollingshead, Gunther Weil és Richard Alpert segítségével született, és először a *Bulletin of Atomic Science* 1962. májusi számában jelent meg.

pontok egyikét képviseli. Sok pszichiáter úgy véli, hogy az LSD, a meszkalin és a pszilocibin pszichiátriai tüneteket okoz – szorongást, depressziót, befordulást, zavarodottságot, pszichózist. Más kutatók arra a következtetésre jutottak, hogy ezek a tünetek leginkább a pszichiáterek szemében és fejében léteznek. Mivel a tudattágító szerek korántsem veszélyes fegyverek, olyan drámai személyiségváltozást hozhatnak létre, ami elképzelhetetlen békéhez, józansághoz és boldogsághoz vezet.

Lehet, hogy a dolog csak azon múlik, hogy minek az észrevételére képezték ki minket. A legtöbb pszichiáter, aki tudattágító szerekkel kísérletezett, a veszélyeket hangsúlyozza. A legtöbb nem-pszichiáter az emberi faj jótevőjének tartja ezeket a drogot. Ebbe a csoportba tartozik Albert Hofmann, a ragyogó biokémikus, aki legelőször szintetizált LSD-t és pszilocibint; Alan Watts, író és filozófus; Robert S. de Ropp, biokémikus; Aldous Huxley, regényíró és filozófus; és a nagy amerikai pszichológus és filozófus, William James. A tudattágító szerek humánus ígéretét üdvözlők között megtalálható néhány olyan pszichiáter is, aki már felfedezte a pszichopatológián túl az emberi agy alkalmazkodóképességét.

Mik a pszichedelikus szerek?

Ennyit az ellentétekről. A kutatások, és nem a puszta szavak fogják eldönteni a vitát. Most azonban vessünk egy pillantást arra, amit a meszkalinról, az LSD-ről és a pszilocibinről biztosan tudunk. Mik ezek az anyagok? Szent eledelek? Ördögi fegyverek? Csodaszerek? Könnyebb megmondani, mik nem. Nem addiktívek, nem szedatívek, és nem toxikusak. Nincs bizonyíték arra, hogy bármilyen maradandó fizikai hatásuk lenne, eltekintve néhány hamar elmúló hatástól. Egyetlen tényezőben ért egyet mindenki – ezek a szerek drámai módon megváltoztatják és kitágítják a tudatot.

Létezik egy másik általánosan elfogadott nézet is. A reakciók sajátosságait majdnem minden esetben a fizikai körülmények, a szuggesztibilitás, az elvárások és az érzelmi légkör határozza

meg. Ha a drogot adó személy bátorító, nyílt, nyugodt, akkor az eredmények általában pozitívak, tanulságosak, drámaian mélyrehatóak. Ha azonban a drogot adó személy tartózkodó, személytelen, ő maga is tart a szertől, akkor a reakciók valószínűleg nyugtalanítóak és kellemetlenek lesznek.

Egy, a tudattágító szerek hatásait és alkalmazását tanulmányozó kutatási program tagjaiként több ezer személy viselkedésbeli és fenomenológiai reakciójának megfigyelésére nyílt lehetőségünk. Eredményeink alapján a tudattágító szerek katonai felhasználásának lehetőségei korlátozottak. A kutatásokban részt vevő amerikaiak kilencven százaléka kellemes, inspiráló tapasztalatokról számolt be. A vizsgált személyek hatvan százaléka még azokban az esetekben is élete jobbá válásáról adott visszajelzést, amelyekben mindössze egy adag kábítószer fogyasztottak, és nem részesültek terápiában.

1962 és 1963 során ezeket a szereket rehabilitációs célokkal alkalmaztuk egy maximális biztonságú börtönben. Több mint száz visszaeső bűnözőnek adtunk be egy-egy adag kábítószer, és drámai változásokat tapasztaltunk viselkedésükben és önismertükben.

Óvakodj a félelemtől és tudatlanságtól!

A fejlett technológia bármely termékéhez hasonlóan a tudattágító szereket is felhasználhatják az emberiség manipulálására, uralására, megrémítésére, de a jobbítására is. Ellenségünk kezében veszélyes fegyverré válhat egy fecskendőnyi LSD vagy Salk-szérum*. Az emberiség leghatalmasabb ellensége azonban a tudatlanság és a félelem. Ezek a fegyverek – ha haragosaink kezébe kerülnek – megbéníthatnak és elpusztíthatnak minket.

Mi óvhat meg ettől? A nyilvánosság elé tárt pontos információk és a nyugodt, bátor meghajlás a tények előtt. Talán épp azok a pszichiáterek és orvosok, akiket Dr. Lieberman a veszély megszüntetésére szólít fel, talán épp ők segíthetnek, ha együttműkö-

* poliovakcina – a gyermekbénulás megelőzésére – a ford.

dően, nyitottan és félelmek nélkül fordulnak embertársaik felé. Az amerikaiak a veszteseinek annak, ha a pszichopatológiai kényszerképzetek, a pszichiátriai babonák és a vegyi hadviselés roszszul őrzött titkai félelemben tartják őket. Akkor vagyunk a legkevésbé sebezhetőek, a legerősebbek, amikor elegendő információ áll rendelkezésünkre. A tények védenek meg minket a fegyverektől, különösen a félelem és a tehetetlenség pszichológiai fegyvereitől.

Felkészülj!

A tudattágító szerekről még nem áll rendelkezésünkre minden tény, de néhány dolog már világos. Ezek az anyagok fiziológiai szempontból főleg az agytörzsre gyakorolnak hatást, felszabadítva bizonyos szabályozó, kiválasztó, gátló és ellenőrző mechanizmusokat, amelyek folyamatosan irányítják érzékelésünket és gondolkodásunkat. A magasabbrendű, tudatos központok időlegesen felszabadulnak ezek alól a mesterséges korlátok alól. A viselkedés szempontjából ezeknek az anyagoknak a legfőbb hatása a relaxáció. A vizsgált személyek legtöbbje nagyon boldog attól, hogy csak ül és élvezzi a világot. Sokkal kevesebb a beszéd, sokkal kevesebb a felszínes mozgás vagy fecsegés. Tisztázzuk: majdnem mindegyik vizsgált személy teljesen adekvánsan funkcionált volna, ha megkérjük. Ők döntöttek úgy, hogy relaxálnak. Pszichológiai szempontból ezek a csodálatos szerek kitágítják a tudatot, megnyitják az elmét. A mindig is ottlévő kaleidoszkópikus és komplex világ, a határozott és teljes testérzet, illetve a gondolatok és érzések szokatlan kapcsolata, amelyekről általában nem veszünk tudomást, hirtelen a tudat fókuszába kerül.

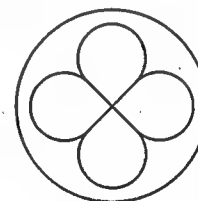
Ezek a tapasztalatok természetesen ijesztőek is lehetnek. Ha nem készültünk fel, ha nem tudjuk, mi történik velünk és az agyunkkal, ha küszködve próbáljuk fenntartani a verbális kontrollt az érzékeink és tudatunk fölött, akkor biztos, hogy megrémülünk. Ha azonban felkészülünk, ha tudjuk, milyen vegyületet veszünk be és mire számíthatunk (ami a legtöbb, a pszichiátriai

kutatásokban résztvevő kísérleti személy esetében nem így van), ha ellazulunk, akkor az átélt élmény csodálatos, megvilágosító, egész életünket megváltoztatható lesz. Ha az ellenség LSD-t dob a vízvezetékbe, de mi pontos információkkal rendelkezünk és felkészültünk erre, akkor két választásunk van. Ha van időnk és kedvünk, dőlünk hátra és élvezzük életünk legizgalmasabb, legtanulságosabb élményét (örökké hálásak leszünk a szabotőrnek). Ha nincs időnk vagy kedvünk ehhez a kellemes és megvilágosító tapasztalathoz, akkor vegyünk be egy nyugtatót, és már vissza is tértünk a prózai valóságba. Lehet, hogy a jövőben a drogok és ellenszereik mások lesznek, de a recept ugyanaz marad.

Szoktassuk rá a Pentagont!

Ha az ellenség tudattágító kábítószerrel juttatna be egy katonai központunkba, akkor vezetőink – ha megfelelően informáltak és eléggé tapasztaltak a tudattágulás lehetőségei terén – azt tapasztalnák, hogy a kulcsfontosságú posztokon álló embereik sokkal hatékonyabban működnek. Ami azt illeti, feltételeznünk kell, hogy ezeket az anyagokat jelenleg is használja az úrkutatósi hivatal az asztronauták kiképzése során, mivel az űrhajósok nagy valószínűséggel át fogják élni tudatállapot-változásokat utazásaik során.

Az agyunk a saját tulajdonunk. Az intelligens, nyílt együttműködés kiterjeszti az elmét – szavakkal és kábítószerrel. Csak a tudatlanság és a félreinformáltság teszi lehetővé, hogy valaki más irányítson minket – a saját szavaival, a saját szereivel vagy a saját képzelt félelmeivel.

A LIGA PECSÉTJE

3.

Az ötödik szabadságjog – jog az eksztázishoz*

Kitágulás és összehúzódas: az Univerzum ritmusa

Kitágulás és összehúzódas: az áramló folyamatok és a rögzült struktúra közötti feszültség. Elengedni! Visszahúzni! Elengedni! Visszahúzni!

Szervetlen folyamatok: A táguló gázfelhők időlégesen mintázatokba rendeződnek. A mintázatok folyamatosan változnak, a végső entrópia felé tartanak. Elengedni. Visszahúzni.

Szerves folyamatok: Az elektro-biokémiai gömböcskék sejtekké kapcsolódnak össze. A sejtek ideiglenesen szilárd formákat öltenek (növényieket vagy állatiakat), melyek állandóan változnak, majd végül az entrópiába térnek vissza. Elengedni. Visszahúzni.

Társadalmi folyamatok: A szabad, táguló látomás intézményessé válik. Az intézményes keretek még alig épülnek ki, mikor újabb megrázkódtatás éri a felszínt, egy kirobbanó, eksztatikus vagy prófétikus reveláció formájában. A próféta azonnal börtönbe kerül. Száz év múlva pedig saját hívei börtönzik be a következő látnokot.

* A cikk barátom, Richard Alpert segítségével jött létre. Első megjelenés: *Harvard Review*, Vol. I, No. 4, Summer 1963.

Az ősi játszma: a látnok a zsaru ellen

Az ember hajlamos naivan feltenni a kérdést: Hát soha nem tanulunk a ciklikus folyamatok leckéjéből? Állandóan bebörtönözzük, kivégezzük, száműzzük eksztatikus látnokainkat, hogy aztán a holnap hőseiként imádjuk őket?

Naiv kérdések, melyek nem ismerik fel a kitágulás-összehúzódas játszmáján belüli szükségszerű feszültséget. A hártya összehúzódik. Az életerő átszakítja a hárttyát. Az *establishment* kordába szorítja a víziót. A vízió lerombolja az *establishmentet*. Elengedni. Visszahúzni.

A fizika és a biológia az evolúció fogalmaival írja le a kitágulás folyamatát. Elengedni.

Az emberi értelemben vett kitágulást a „szabadság” szóval írják le. Elengedni.

A társadalmi evolúciót a megnövekedett szabadság fogalmával mérjük – legyen az külső vagy belső szabadság. Szabadság arra, hogy kilépjünk a törzsi játszából és új társadalmi formát hozzunk létre. Szabadság arra, hogy szabadon mozogjunk. A kísérletezés szabadsága. A felfedezés szabadsága. Az eksztázis szabadsága. Az elengedés szabadsága.

A hippi-nyárspolgár ellentét kezd unalmassá válni

A társadalomnak lelkiismeretes, dogmatikus pap-tudósok kellenek struktúrája – intellektuális izmai, csontjai, bőre – összetartásához. Az egyetem az *establishment* eszköze arra, hogy öntudatos rendfenntartókat képezzen. Az egyetem az intellektuális védelmi minisztérium. A látomással szembeni védelmi minisztérium. Ezt a megállapítást nem sértésnek, hanem pusztán ténymegállapításnak szánom. Szükségünk van stabilitásra. De tágulásra is! Ugyanolyan szükségünk van a szélsőséges látnokokra, mint a vaskalapos tudományos tanácsokra, akik semmi pénzért fel nem adnák tanult véleményüket Szókratészről, Galileiről, Bacon-ról, Kolumbuszról, Thoreau-ról. Ennek a színdarabnak a főszereplői nem jók és nem gonoszak. Nem hősök és nem anti-hősök. Egy-

szerűen csak vannak. Mi lesz a biológiai és társadalmi fejlődés következő lépése? Íme két vezérfonal: (1) A fejlődést szorgalmazók valószínűleg közelebb kerülnek a börtönhöz, mint a professzori katedrához. (2) Szembe kell nézni azzal, hogy a társadalom mágikus, irracionális módon épp a társadalmi szabadságot utasítja el a leginkább. Pontosan azt a szabadságot, amit *te*, az értelmiségi, a liberális megtagadnál másoktól. Remek. Már kezdted érteni.

A vezetés mindig ösztönösen megérzi, mi lesz az őt maga mögött hagyó következő evolúciós lépés. A szentek és farizeusok küzdelmévé tenni ezt a játszmát szórakoztató, de elavult játék.

A játszma genetikus. Neuropszichológiai.

Úgyhogy kíméljétek meg minket, Beethoven és Shakespeare kamaszhősei.

A következő ugrás előre

De akkor hol történik majd a következő evolúciós előrelépés? Az emberi agykéregben. *Tudjuk, igen, tudjuk*, hogy a tudomány az emberi tudat és képességek megváltoztatásának, felfokozásának számos módját dolgozta ki. A feltérképezetlen terület a homlokunk mögött van. Belső földrajz. Belső politika. Belső kontroll. Belső szabadság.

Az idegrendszer működése megváltoztatható. Integrálható, újrazetézhető, kitágítható. Ezek a lehetőségek természetesen az *establishment* minden ágát fenyegetik. A külső változás veszélye láthatólag kevésbé rémít meg minket, mint a belső változás. Az LSD ijesztőbb, mint az atombomba!

Foglyok vagyunk, a szó legszorosabb értelmében: a nemzedékről nemzedékre szálló kognitív koncepciók és szellemi stratégiák foglyai. A történelem kognitív folytonosságának foglyai. A börtönőrök pedig a szavak. A következő nemzedék csodálkozni fog azon, mennyire megbíztunk szubsztantív és „kizárólagos” koncepcióinkban. Ha idegrendszerünket meg akarjuk szabadítani a szavak fojtogató egyszerűségének zsarnokságától, akkor nonverbális kommunikációs formákat kell kialakítanunk.

Agyvitaminok

Az agykéreg hatékonyságát növelő biokémiai módszerek. Biokemikáliák az emberi testben, a növényekben és a drogokban. A természetben több száz pszichedelikus („elmét megnyitó”) hatású növényi faj létezik. A pszichedelikus anyagok széles skálája van elérhető közelségben. Agyvitaminok.

Ezeknek az anyagoknak a létéről több ezer éve tud az emberiség, de eddig jól őrzött titokként kezelte a növényi tartalékok szűkössége miatt. Ma a tudattágító anyagok (azaz a meszkalin, az LSD, a pszilocibin) a történelem során először korlátlanul, ipari mennyiségben állnak rendelkezésünkre. Micsoda fenyegetés! Micsoda kihívás! Micsoda veszély!

A veszély természetesen nem fizikai. 1968-at írunk, és semmi sem bizonyítja, hogy az LSD patológiai elváltozásokat okozna az agyban, a testben vagy a génállományban. Az amerikai tudósok LSD-ellenes kampánya szándékos félrevezetés. A kormány tudománya olyan, mint Hitler faji kísérletei vagy a szovjet genetika.

Beindulni vagy lelépni?

Az LSD veszélye nem fizikai vagy fiziológiai, hanem társadalmi-politikai. Ne feledjük: a tudattágító szerek hatására megváltozik az emberi természetről, az emberi képességekről, a létről alkotott felfogásunk. A játék a megváltozott hölgyekről és urakról szól. Az ember lassan elkezd használni a koponyájában rejlő csodálatos elektromos hálózatot. A jelenlegi társadalmi intézmények jobban tennék, ha felkészülnének a változásra. Kedvenc elveink egy kétmilliárd éves áramlat útjában állnak. A verbális gátak átszakadnak. Menekülj a hegyekbe, vagy készítsd fel intellektuális hajódat az áramlat meglovagolására.

Mikor még az autó is csak vízió volt...

Próbáljunk ki egy metaforát. A társadalmi helyzet a pszichedelikus szerek vonatkozásában nagyon hasonló ahhoz, amivel hatvan évvel ezelőtt azok a lökött látnokok kerültek szembe, akik a ló nélküli járművek gondolatával játszadoztak. Az automobil persze gyerekjáték az agyi energiák felszabadításához képest, de a társadalmi dilemma hasonló.

1900-ban azt állították, hogy a lóvontatásúnál sokszor gyorsabb motorhajtású közlekedés forradalmian átalakítaná a társadalmat. A változásokat lehetetlen konceptualizálni, hiszen 1900-ban nincsenek fogalmaink ezekről a lehetőségekről. Legelőször persze a veszélyeket emlegetjük fel: a nagy sebesség kikészíti az embert, a kipufogófüst halálos, a tehenek a zaj miatt nem adnak majd tejet, a lovak elszaladnak, bűnözők is használni fogják az autót.

Aztán jön a puritán ellenvetés: az emberek szórakozásból fognak autóval járni.

Majd a hasznosság kérdése: mit kezdünk a gyors kocsikkal? Nincs, aki karbantartaná őket. Nincsenek utak, kevés a híd. Nincsenek sofőrök. Kevés az üzemanyag. Kitől veszünk gázolajat?

Ezt követi az ellenőrzés problémája: kinek engedjük meg, hogy használja ezt a veszélyes szerkezetet? Talán csak a kormányzó elitnek, a hadseregnek és az orvosoknak kellene lehetővé tenni.

De egyébként is, minek nekünk autó? Mi a baj a jó öreg homokfutóval? Mi lesz a kocsisokkal, kovácsokkal és kádárokkal?

Látnokunk 1900-ban rámutathatott volna, hogy szkeptikus ellenfeleinek nincsenek fogalmai, nincsenek társadalmi struktúrái, amelyekben a lehetőségeket elhelyezhetnék. Ne feledjük, ha valaki olyan tapasztalatokról és kilátásokról beszél, amelyekről hallgatójának nincsenek fogalmai, akkor (a legjobb esetben) misztikusnak fogják titulálni. Hatvan évvel ezelőtti misztikusunk amellet kardoskodott volna, hogy új nyelvre, új társadalmi formákra van szükség, és megjósolta volna, hogy víziójából elkerülhetetlenül kifejlődik majd legnagyobb nemzeti iparunk.

El tudnak képzelni egy nyelvet olyan szavak nélkül, mint a *kabriolet*, *szedán*, *General Motors*, *U. A. W.*, *Standard Oil*, *autópálya*, *parkolójegy*, *gyorshajtás*? Ezek a jelenlegi kultúrákban közheles kifejezések három nemzedékkel ezelőtt még misztikus kódképek voltak:

Ki ellenőrzi a szabadság eszközeit?

A totalitáriánus államokban a külső szabadság eszközeinek – autó, magánrepülőgép – használata és ellenőrzése kizárólag a kormánybürokrácia és a professzionális elit kiváltsága. A tudat kitágításának vagy beszűkítésének (a belső szabadságnak) hagyományos eszközeit, a sajtót, a rádiót, a televíziót, még a demokráciákban is törvények korlátozzák és a kormányok felügyelik.

Most nézzük a pszichedelikus szereket. Nincs nyelvünk az élmény leírására. Nincsenek képzett segítők. Rengeteg kovács monopóliuma került veszélybe. Csak kevesen látják úgy, hogy elkerülhetetlen egy új nyelv kifejlesztése, társadalmi formációink átalakítása. Ők persze azok, akik már megtették a belső utazást.

Lehet, hogy húsz év múlva pszichológiai és kísérleti nyelvünk (ami ma sajnálatosan gyér) megsokszorozza önmagát, hogy lefedhesse a gondolkodás és tapasztalat ma még ismeretlen területeit is. Húsz év múlva minden társadalmi intézményt átalakít a tudattágító élmények során szerzett új tudás. Sok új intézmény a képességei birtokába juttatott idegrendszer önkifejezését fogja elősegíteni.

Az ötödik szabadságjog

A politikai vita az ellenőrzésről folyik: az „automobil” azt jelenti, hogy a szabad állampolgár a *saját* autóját vezeti a külső térben. Belső automobil. Önellőrzés. Saját kísérleti gépezetünk szabadsága és ellenőrzése. A jogosítványokra mindenképpen szükség lesz. Képzésre van szükség ahhoz, hogy működtessük ezt a gépezetet. Bizonyosságot kell tennünk arról, hogy képesek va-

gyunk úgy bánni a pszichedelikus szerekkel, hogy az sem ránk, sem másokra nem jelent veszélyt. Az ötödik szabadságjogot – a tudat kitágításának a jogát – komoly indok nélkül senkitől sem szabad megtagadni.

Egy.végső megjegyzés azoknak, akiknek van fülük a hallásra. A nyitott kortex eksztatikus állapotot hoz létre. A tanult absztrakcióktól mentesen működő idegrendszer teljesen adekvát, teljesen hatékony eksztatikus szerv. Ezt tagadni annyi, mint az ember tanult fogalmait a kétmilliárd éves fejlődés elé helyezni. Tiszteletlenség. Bízunk a bennünk rejlő gépezetben. Szórakozzunk a társadalmi játszmán, amit játszunk. Ne feledjük, az ember természetes állapota az eksztatikus rácsodálkozás, az eksztatikus intuíció, az eksztatikus, akkurátus mozgás. Ne érjük be ennél kevesebbrel!

4.

Az eksztázis védelmében*

Egy alantas támadás

Az *Esquire* 1963. szeptemberi számában, a *Getting Alienated with the Right Crowd at Harvard* című cikk hevesen kikelt Dr. Richard Alpert és Dr. Timothy Leary, volt harvardi tanárok, illetve az *International Federation for Internal Freedom* (IFIF) ellen. A szerző, Martin Mayer a következő vádakkal illette a fent nevezett személyeket:

1. Leary és Alpert olyan, mint „két házaló ügynök”.
2. Leary és Alpert „támogatja a kábítószer-fogyasztást”.
3. Leary és Alpert „kábitószer-kultuszt” hozott létre.
4. Leary és Alpert a „pszichózis szimptomáit” reklámozza.
5. Leary és Alpert a „patológiákat” reklámozza.
6. Leary és Alpert a „véletlen agykárosodásokat” reklámozza.
7. Leary és Alpert a „sebészkes által megsérült agyakat” reklámozza.
8. Leary és Alpert előmozdítja a „patológiák” kialakulását.

*A fejezet rövidített változata az *Esquire* 1963. novemberi számában jelent meg. Megírásában Ralph Metzner és Richard Alpert nyújtott segítséget.

9. Leary és Alpert a „kábitószer okozta pszichózist” hirdeti.
10. Leary és Alpert a „pszichológusok egyetemes bukásáról” szónokol.
11. Leary és Alpert „remekül szórakozik”.
12. Leary és Alpert „szörnyű időket” okoz.
13. Leary és Alpert kísérletei „kifejezetten értékteenek”.
14. Leary és Alpert „olyan kísérletezők... akik... rászoktak a drogokra”.
15. Leary és Alpert a „hallucinációkat” isteníti.
16. Leary és Alpert egy „halálközeli állapotot” ünnepel.
17. Leary és Alpert „igazolatlanul hiányoztak az óráikról”.
18. Leary és Alpert „populáris téveszméket terjeszt a marihuánáról”.
19. Leary és Alpert „kétségbeesésbe kergeti szomszédait”.
20. Leary és Alpert „szomszédai bírósághoz fordultak, hogy megszabaduljanak tőlük”.
21. Leary és Alpert az „intellektuális tiszteletreméltóság álcája mögé bújik”.
22. Leary és Alpert egy „spirituális Disneylandben él”.
23. Leary és Alpert a „pszilicibines pohárka fenekére nézett”.
24. Leary és Alpert „elnyeri méltó büntetését”.
25. Leary és Alpert „fanatikus kommunista”.
26. Leary és Alpert „túlzó katolikus hitehagyottak”.
27. Leary és Alpert a „kábitószeresek korlátlan civil használatát” követeli.
28. Leary és Alpert „igen rendszertelen”.
29. Leary és Alpert „nagyzási hóbortban szenved”.
30. Leary és Alpert „vonakodva megígérte, hogy nem ad kábítószer a hallgatóknak”.
31. Leary és Alpert „kivonult a társadalomból”.
32. Leary és Alpert „érzéketlen”.
33. Leary és Alpert „impulzív”.
34. Leary és Alpert „mindentudónak hiszi magát”.
35. Leary és Alpert „pszichózissal házal”.
36. Leary és Alpert „erkölcstelen”.
37. Leary és Alpert „előbb-utóbb igen szoros megfigyelés alatt fogja találni magát”.

38. Leary és Alpert „kedve szerint képes beindítani magát”.
39. Leary és Alpert tagadja, hogy „a pszilicibin részben tartós fiziológiai károsodásokat okozhat”.
40. Leary és Alpert nem veszik észre, hogy az LSD „veszélyesebb lehet, mind a köztudottan addiktívabb drogok”.
41. Leary és Alpert amellett érvel, hogy „az ember csak akkor lehet szabad, ha eladja az agyát egy kábítószer-kartellnek”.
42. Leary és Alpert „az elmét torzító kábítószereseket” reklámozza.
43. Leary és Alpert arra biztatja az embereket, hogy „orosz rulettet” játsszanak.
44. Leary és Alpert esete azt bizonyítja, hogy „ha az ember drogokkal él, akkor nincs abban a helyzetben, hogy megítélhesse őket”.
45. Leary és Alpert olyanok, mint „a szent hempergők”.
46. Leary és Alpert „teljesen irracionálissá” vált.
47. Leary és Alpert „összeesküvővé” vált.
48. Leary és Alpert „senkinek sem tulajdonít jelentőséget; aki nem osztozik meggyőződésükben”.
49. Leary és Alpert makacsul állítja, hogy a nem drogosok „átkozottak”.
50. Leary és Alpert kifejlesztette „rejtőzködő képességét”.
51. Leary és Alpert „a világ legrosszabb fecsegője címért versenyzik”.
52. Leary és Alpert „megdöbbenően hivalkodó”.
53. Leary és Alpert „lerombolta a saját ügyét”.
54. Leary és Alpert „fejét egyszer még a rendőrök gumibotjai fogják betörni”.

A vádirat nyilvánvalóan a David McClelland professzorral, a Harvard szociológia tanszékének vezetőjével készített interjú nyomán született. McClelland professzor komoly, tisztességes ember, aki nem szokta barátait és tudományos vetélytársait a tömegsajtóban pocskondiázni. A tudományos véleménykülönb-

* Istentiszteleteiken féktelen érzelemkitöréseket manifesztáló kis amerikai protestáns szekta – a ford.

ségek megnyilvánulásainak szokásos terepét a szakfolyóiratok alkotják. Ezek a lapok megkövetelik az empirikus adatokat és bizonyítékokat, és ezt a szabályt a szerzők be is szokták tartani. McClelland professzor sajnálkozását fejezte ki az interjú miatt, mely rosszindulatú felhangját Martin Mayernek köszönheti.

Van ok a riadalomra?

Martin Mayer úr félreveri a harangokat. Talán igaza van. Nehéz idők ezek. Az ember egyre növekvő képessége arra, hogy felszabadítsa és felhasználja a külső energiákat, az elektromosságot és az atomenergiát, továbbá mindennek a veszélyei jól ismertek mindannyiunk előtt. Azonban az a tény még félelmetesebb, hogy most már egyszerű és biztos eszközeink (LSD, pszilocibin, meszkalin) vannak az ember *belső* helyzetének a megváltoztatására, hatalmas neurológiai energiáinak felszabadítására is.

New York nyolcmillió elméje

Az ember tudatának megváltoztatása pedig pontosan az, amit ma már megtehetünk. Az LSD körüli vita egyetlen aspektusa, amelyben minden fél egyetért az, hogy az új tudattágító szerek nagyon erősek. Egy átlagos LSD-„adag” körülbelül egytized milligramm, azaz egy gramm milliomodrészének százszorosa. Tehát fél kilónál valamivel több LSD-vel New York teljes lakosságának elméjét el lehetne árasztani.

A probléma súlya miatt mindenképpen érdemes kritikailag értékelni, mit tesznek a tudósok ezekkel a különleges tudatállapot-változtató vegyületekkel. Martin Mayer cikke ha másra nem is, de arra jó, hogy megmutassa, milyen „dühödtté”, „irracionalissá” és „hivalkodóvá” – három kedvenc jelzőjével élve – válhatnak a különböző álláspontok. A téma ilyen szélsőséges bemutatásának azonban párbeszéd formájában kellene történnie. Nem

lenne szerencsés, hogy ha az *Esquire* olvasói nem ismerhetnék meg annak a nem lebecsülendő létszámú, tudósokból, kutatókból, vallási vezetőkből álló csoportnak a véleményét és bizonyítékait, akik a Mayer úrétól eltérő következtetésekre jutottak.

Kik vagyunk mi?

Ahelyett, hogy a McClelland–Mayer írás több mint ötven rágalmozó, becsületsértő vádját egyenként cáfolnánk meg, inkább olyan nyilvánosságra hozott statisztikákat és állásfoglalásokat mutatunk be, amelyek talán magyarázatot adnak arra, hogy miért jöttünk el örömmel a Harvardról, és miért kockáztatja több mint kétszáz tudós és kutató a tudományos életből történő ki-közösítést, csak hogy folytathassa a tudattágító szerek nem pszichiátriai alkalmazásainak tanulmányozását.

Szorgalmasak és nagyon tiszteletreméltóak vagyunk

Először is, mi az IFIF? Az IFIF független kutatói alapítvány, amelyet 1963-ban, a Harvard elhagyása után alapítottunk Alperttel. Az alapítvány nevét kiválasztó csoport több mint ezer tiszteletreméltó amerikaiból, leginkább pszichológusokból, lelkesekből, tudósokból és művészekből állt, akik a pszichedelikus szerek hatásait saját idegrendszerükön kívánták tanulmányozni. A tagok között több mint kétszáz pszichológus- és orvosdoktor található. Mayer úr szerint a csoportot az a veszély fenyegeti, hogy „előbb-utóbb igen szoros megfigyelés alatt találja magát”. Feleslegesen aggódik. Az IFIF első igazgatótanácsában öt harvardi pszichológus, egy harvardi pszichofarmakológus, három, teológiai fokozatokkal is rendelkező filozófusdoktor és egy széles körben ismert szeminárium professzora foglalt helyet. Ennek a csoportnak a tudományos tevékenységét a tudományos közösség messzemenőig elismeri. Több tucat könyvet írtak és száznál is több tanulmányuk jelent meg különböző pszichológiai és filozófiai szaklapokban. Az erede-

ti igazgatótanács hat tagja a Harvardon, kettő a Berkeley-n, egy Stanfordban doktorált, a tizedik pedig a hittudományok doktora.

Eddigi eredményeink

Az IFIF határozott célja a „pszichedelikus anyagok kutatásának támogatása és védelme... az ezen a területen folyó komoly kutatásokért való felelősség vállalása”. A kitűzött célok elérése érdekében az IFIF számos kutatócsoportot és projektet hozott létre szerte az országban, melyek készek voltak szisztematikusan tanulmányozni a tudattágítást (míg a szövetségi kormány be nem tiltotta a szert). Elindítottuk és négy évig működtettük a téma egyetlen tudományos folyóiratát, a *Psychedelic Review*-t. Kísérleti transzcendentális közösségeket hoztunk létre Mexikóban, Massachusettsben és Millbrookban (New York állam), hogy a pszichedelikus kísérletek eredményeit a társadalmi együttélés új formáira alkalmazzuk. Új eljárásokat fejlesztettünk ki a megváltozott tudatállapotban átélt élmények rögzítésére és feltérképezésére.

A kommunikáció minden lehetséges formáját felhasználtuk annak érdekében, hogy az amerikai népet a belül rejtőző szeretet-öröm felé fordítsuk. Filmeket, hangfelvételeket készítettünk, megjelentünk a televízióban és a rádióban, prédikáltunk, körutakat szerveztünk, imakönyveket, kézikönyveket, tudományos cikkeket adtunk ki. Akik meghallgattak, azokat megtanítottuk arra, amit megtudtunk az eksztatikus módszerekről – a füstölőkről, a gyertyákról, a virágokról, a harangokról, a bogyókról, a jógáról, a meditációról, a szúfi táncról, az otthoni szentélyekről, a kinetikus, többcsatornás művészetről, Hesséről, Tolkienről, Boschról, az acid-rockról, a hinduizmusról, a mantrákról, a mudrákról, a tantráról, a pszichedelikus szeretkezésről, a természetbe vonulásról, a műanyag eldobásáról, a mezítláb sétálásról és a nevető szemű, szeretetteljes örömről.

Miközben több millió amerikai hallgatta üzenetünket, azok, akik az úrhajót irányítják, dübörgő fémes hangon kiáltoztak – az

eksztázis rossz, az eksztázis menekülés, az eksztázis veszélyes! Miért?

A fémemberek ősi harca a virágnép ellen

A történelem talán választ ad erre a kérdésre. R. Gordon Wasson, a *Morgan Guaranty Trust* egyik nyugalmazott igazgatóhelyettese, maga is harvardi kutató, számos bizonyítékot vonultatott fel amellett, hogy a tudattágító drogok üldözése nem új jelenség, hanem valójában már akkor elkezdődött, amikor az első európai megérkezett az Újvilágba. A mexikói indiánok a legigázásuk előtt három hallucinogén növényt használtak: a peyote-ot, a szent gombát és az ololiuqui-t. Mr. Wasson utal arra, hogy

az ezeknek a növényeknek tulajdonított fontosság... továbbá bizonyos különös epizódok... az indiánoknak a növényekbe vetett hitéről, azok oltalmazásáról árulkodnak... Az európai civilizáció semmit nem ismert, ami hasonlított volna a mexikói szerekhez, legalábbis az írott történelemben nem találhatók utalások erre. A mise egyes elemeit hasonló csodálatos tulajdonságokkal ruházták fel; a katolikus egyház pedig... hamar felfigyelt erre a számára riasztó párhuzamra. A Szentség istenségébe vetett hit azonban önmagában véve eleve megkövetelte a hit megnyilvánulását, míg a mexikói növények önmagukért beszéltek. A feljegyzések számos szituációban egyértelműek: a szerzetesek elismerték a növények okozta csodákat, de a Gonosz mesterkedéseinek tartották azokat.

A pszichedelikus szerektől való félelem, hatásaik eltorzítása nem újkeletű jelenség.

Az ololiuqui-ként ismert hallucinogén hajnalkamagvokról szólván Wasson a következőket mondja: „A spanyol történeszek művein végigvonul valamiféle komor elszántság, melyből a két kultúra közötti élet-halál küzdelemre következtethetünk – az egyik oldalon az egyház elszánt képviselőinek fanatizmusa, akik vehemensen üldözik a kegyetlen világi fegyverek segítségével azt, amit babonának és bálványimádásnak tartanak, a má-

sik oldalon pedig a dédelgetett ololiuqui-ukat védő indiánok kiktartása és ravaszsága.”

A Wasson által leírt három növény hatóanyagait mára már szintetizálták: meszkalin (peyote), psilocibin (szent gomba), LSD (ololiuqui)*. Ez a három szer korbácsolta fel napjaink szóban és jogi eszközökkel folyó vitáját is.

A betiltás babonaság

Most pedig halljuk, Alan Watts, a kitűnő filozófus, egykori harvardi kollegám hogyan nyilatkozik ugyanezekről a szerekről a modern kor hangján:

Ezeknek a szereknek bármiféle elnyomása szinte teljes egészében babonás alapokon nyugszik. Nincs bizonyíték arra, hogy olyan egészségkárosítók lennének, mint az alkohol vagy a dohányzás, sem arra, hogy bármilyen módon ártalmasak lennének, eltekintve azoktól az esetektől, amikor nem megfelelő körülmények között, vagy pszichotikus személyeken alkalmazzák őket. Sokkal kevésbé veszélyeseek, mint a családi gyógyszereszekrény sok teljesen hétköznapi pirulája. A hatalom és megfigyelés eszközeiként korántsem olyan kockázatosak, mint a röntgensugarak, ami pedig a szellemi egészséget illeti, össze sem hasonlíthatóak azzal a badarságtömeggel, amit a rádió, a televízió és a nyomtatott sajtó naponta ránk zúdít.

*Mindeddig az LSD egyetlen kritikusa – legyen újságíró vagy pszichiáter – sem mutatott fel meggyőző statisztikákat, és nem hivatkozott nyilvánosságra hozott tudományos kutatásokra a veszélyt demonstrálandó. A szerek körül azonban mégis egyre nő a hisztéria, a kormány és az orvosi szervezetek „kegyetlen világi fegyverei” mégis lesújtanak.** A Medical Tribune 1963. március 18-i vezércikkében kijelen-*

*Valójában az indián névén ololiuquinak nevezett hajnalkamag nem lizergsav-dietilamidot (LSD), hanem lizergsav-amidot (LSA) tartalmaz – a szerk.

**Ezek a sorok 1968. július 1-én születtek. A kormány anyagilag támogattott három-négy (azóta megcáfolt) LSD-ellenes kísérletet, azok eredményeit széles körben nyilvánosságra hozta, majd nyíltan elismerést követelt azért,

tette: „a szerekről bebizonyosodott, hogy fizikailag biztonságosak”. 1963. június 17-én viszont megbízható források arról informálták a lapot, hogy „az Amerikai Pszichiátriai Társaság bizonyos körei nyomtatékosan követelik, hogy fegyelmi eljárást kezdeményezzenek a szervezet azon tagjai ellen, akik nagymértékű »LSD-praktikákat« folytatnak”.

Az utazás bárhová elvihet

A fent említett szerek felhasználása és megítélése körüli küzdelem egyik oka a drogok hatásainak széles skálája. Az LSD-hez hasonló vegyületeknek a tudatműködés felgyorsításán és drámai kitágításán kívül nincsenek általános, mindenkire egyaránt érvényes hatásai. A specifikus hatás szinte teljes egészében az ülésre való felkészüléstől és a körülményektől függ. Ebben a vonatkozásban az alanyok első LSD-üléseinek tapasztalható reakciók az első szexuális élményükre adott reakcióikkal állíthatók párhuzamba. Ha az alany pszichológiailag felkészült és önként, kellemes környezetben kerül sor az ülésre, akkor egy új, teljes élményvilág nyílik meg előtte. Ha azonban az első ülés nem kielégítő felkészülés után, vagy félelemmel elvárásokkal terhesen, esetleg nem önként, személytelen közegben történik, akkor elkerülhetetlen, hogy visszataszító élményben legyen része. A pszichiáterek rendszeresen olyan körülmények között adnak LSD-t a vizsgált személyeknek, hogy azok nem tudják, mi történik velük (kétszeresen vak kísérletek), és ahol a környezet sivár, klinikai, nyilvános és idegesítő. Ez az eljárás, még ha a tudomány leple alatt folyik is, kimeríti a pszichológiai erőszak fogalmát. Pontosan ez a személytelen laboratóriumi kísérletezés az oka az LSD orvosi körökben elterjedt rossz hírnevének.

Ennyit az úgynevezett veszélyekről. De mik a szer jótékony hatásai, milyen helyzetekben alkalmazható? Dr. Sanford M. Unger, a kormány egyik kutató-pszichológusa *Mescaline, LSD, Psilo-*

hogy a fiataliságot „elrémisztette” a szentség használatától. Ez szándékos félrevezetés.

cybin, and the Issue of Rapid Personality Change címmel írt egy áttekintést a kérdéskörben. Doktor Unger élelműjű, szkeptikus, de alapos. Jegyzetekkel ellátott bibliográfiát készített ötvenkét pszichiátriai tanulmányról, melyek a vitatott szerek gyógyító erejét dokumentálják. Tekintsük át röviden, milyen területeken bizonyult hasznosnak az LSD.

1. *Alkoholisták.* Több, egymástól független kanadai kutató arra az eredményre jutott, hogy egyetlen LSD-ülés után az alkoholisták 50-60 százaléka „tisztá” maradt az ülést követő hat-tizenkét hónapos időszakban. Saskatchewan tartományban 1961-ben az LSD az alkoholizmus hivatalosan elismert gyógyszere lett, a továbbiakban nem minősült „kísérleti” eszköznek.

2. *Neurotikusok.* Savage arról számol be, hogy az intenzív, alaposan előkészített LSD-ülésen átment kilencvenhat páciensének 85 százaléka maradandó élményként, 78 százaléka pedig az „életben valaha történt legjobb dologként” jellemezte az élményt. A jótékony hatások között szerepelt „a szeretetre, az ellenségeség kezelésére, a kommunikációra, a jobb megértésre való képesség, a másokkal való kapcsolatok javulása, az oldódó feszültség, a megnövekedett önbizalom, a megnövekedett hatékonyság a munkában, az új világlátás... Az adatok arra utalnak, hogy az LSD jótékony hatásai valamivel az élmény átélése után jelennek meg, és legalább egy évig tartanak.”

3. *Bűnözők.* Leary egy massachusettsi állami börtön elítélteit vizsgálva megállapítja, hogy a pszilocibint alkalmazó kezelési programban részt vevő személyeknek a kábítószer nem kapó kontrollcsoport tagjaival összehasonlítva megnövekedett a „felelősségérzete” és „önuralma”, illetve csökkent a „pszichopátiája”. A pszilocibines csoport körében ugyanakkor mintegy huszonhárom százalékkal csökkent az egyébként ötven százalékos megvalósuló visszaesési arány.

4. *Serdülőkori zavarok.* Kenneth Cameron több, serdülőkori zavarokban szenvedő fiatalnál sikerrel alkalmazott LSD-t. Az esetek többségében minden más kezelési mód csődöt mondott.

5. *Gyermekkori skizofrénia.* Laurette Bender, New York Állam Mentálhigiénés Hivatala kutató- és gyermekpszichiátriájának

vezetője egy közelmúltban tartott konferencián arról számolt be, hogy autista és skizofrén gyerekek egy csoportjánál az LSD „viselkedésbeli változásokat eredményezett a felnőtteknél megfigyelt akut pszichotikus szimptomák nélkül”.

6. *Terminális stádiumban lévő rákbetegek.* Dr. Eric Kast, a *Chicago Medical School* munkatársa, ötven, előrehaladott állapotú rákos beteget vizsgálva megállapította, hogy kis mennyiségű LSD alkalmazásával páciensei harminckét órára szabadultak meg fájdalmaiktól, szemben a szokásos fájdalomcsillapítók két-három órás hatásával. „A betegségbe fordított érzelmek időlegesen másvilági vagy »transzcendens« irányba fordultak. A betegeknek a közelgő katasztrófa feletti aggodalma nyugati civilizációnk számára megdöbbentő módon, saját fizikai állapotuk szempontjából azonban a lehető legjótékonyabban minimálisra csökkent.”

Nem kétséges tehát, hogy az LSD és a többi pszichedelikum olyan mértékben hasznosnak bizonyult a legkülönbözőbb problémák kezelésében, aminek legalább a további, előítélettől mentes kutatásokat biztosítani kellene. Az LSD hatékonyságát a legszigorúbb tudományos mércéknek megfelelően természetesen még nem állapították meg, de ami azt illeti, ez még semmilyen más pszichológiai kezelés esetében sem történt meg. Az orvostudomány történetében még sohasem akadt ehhez hasonló kezelési mód, ami kis dózisban, ennyire sokféle esetben, az alkoholizmustól kezdve a rákig ennyire gyorsan és hatékonyan fejtegette volna ki hatását.

Milyen hatással van az LSD a „normális” emberekre? Különböző kutatók négy tanulmányban, több mint négyszáz személyt vizsgálva a következő eredményekre jutottak: az LSD és a pszilocibin az esetek 64 százalékaiban maradandó, jótékony hatású élményként maradt meg, míg az esetek 73 százalékaiban „kellemes élményként”.* Átlagosan a vizsgált személyek 80 százaléka akarta megismételni az ülést. Nem különös, hogy az élményt, amit olyan félelemmel és visszautasítással kezelnek azok, akik

* *Psychedelic Review*, No. 1.

még sohasem tapasztalták meg, ilyen nagyra értékelik azok, akik már átélték?

Az LSD-től jól érzed magad

A bizonyíték arra, hogy az LSD képes gyorsan, sőt, azonnal gyógyítani az érzelmi zavarokat, már önmagában is elég rémisztő. Ezt csak tovább tetézi a bizonyíték arra, hogy a gyógyulási folyamat élvezetes, eksztatikus is lehet. A puritán kultúra számára talán az a legrémisztőbb, nehezen lenyelhető pirula, hogy valami, ami „jót tesz”, még élvezetes is.

Savage tanulmányában az alanyok 85 százaléka „nagyon kellemes élményként”, 81 százaléka „hatalmas szépség megtapasztalásaként” jellemzi az ülést. Janiger alanyainak pontosan kétharmada „nagyon kellemes élményről” beszél; a Leary által vizsgált személyek 70 százaléka pedig „csodálatos, eksztatikus és nagyon kellemes” tapasztalatokról számol be.

„Sírtam örömben” – mondja Wilson Van Deusen pszichológus az LSD ülésről. „Életem hátralévő részében sokkal több örömöm lesz, mint amennyit a legtöbben valaha is ismertek” – állítja Cary Grant. „A teljesség szellemének birtokba vétele” – Gerald Heard, filozófus. „A gyönyörtől a magasztosabb gyönyör felé, a mély értelemtől a még mélyebb értelem felé történő, ismétlődő áramlás. »Kegyelem, megdicsőülés«, ezek a szavak jutottak eszembe” – írja Aldous Huxley. „Elképzelhetetlen öröm árasztott el... az örökkévalóság és végtelenség hatalmas, gyönyörű érzése” – jegyzi fel Beringer, a híres heidelbergi neurológus. Havelock Ellis meszkalin-élményéről írt tanulmányainak az „Új, mesterséges Paradicsom”, illetve az „Isteni növény” címetek adta.

A pszichiátria szótárában ma még egyszerűen nem léteznek olyan szavak, mint az *öröm*, *kegyelem*, *szépség*. A szerencsétlen pszichiáterek azt a szomorú feladatot kapták, hogy patológiákat keressenek. Akkor a legboldogabbak, mikor problémákra bukannak, és általában megvadulnak, mikor az élet sokkal jelentőségtelesebb élményeivel kell szembesülniük. Ezt a dilemmát

remekül illusztrálja egy ismert pszichiáter sóvárgó megjegyzése az Amerikai Pszichiátriai Társaság által szponzorált, az LSD-ről és meszkalinról tartott kerekasztal-beszélgetés során: „Szeretném bevallani, hogy a meszkalin nyújtotta élmény rendkívül kellemes volt. Olyan szavakat használtam a leírására, mint a »misztikus« vagy »eksztatikus«, míg észre nem vettem, hogy a kollégáim erre felhúzzák a szemöldöküket, és kérdően néznek rám. Ezek után csak annyit mondtam: »nagyon kellemes«.”

Az LSD ráhangol Istenre

Az LSD eksztatikus és gyógyító hatása valószínűleg épp elég lett volna ahhoz, hogy a szert betiltsák Amerikában, de az újabb hírek tovább fokozták az orvostársadalom ellenállását. Bizonyítást nyert, hogy a pszichedelikus szerek vallásos élményeket okoznak. Borzalmas! Savage tanulmánya szerint az alanyok 90 százaléka állította, hogy „nagyobb tudatosságra tett szert Istenről vagy egy felsőbb hatalomról”. Leary tanulmányai rámutatnak, hogy egy hatvanhét lelkészből, szerzetesből és rabbiból álló minta kétharmada vélte úgy, hogy élete legmélyebb spirituális élményét élte át. A Bostoni Egyetem kápolnájában 1963 Nagypénteken folytatott, kétszeresen vak, ellenőrzött kísérlet során pedig tíz teológushallgatóból kilenc megrázóan magasztos misztikus-vallásos élményekről számolt be, kettő pedig azonnal kilépett a szemináriumából! „A drogok véget vetettek a Krisztus körüli téblábolásnak, egyenesen a Szentlélekhez emeltek” – hangzott Theodore Gillnek, a San Francisco-i presbiteriánus teológiai szeminárium elnökének paradox kommentárja. Óhatatlanul William Jamesnek, Amerika valaha élt legnagyobb pszichológusának szavai jutnak eszünkbe: „Visszatekintve a [kéjgáz nyújtotta] élményekre, azok valami olyan felismerés felé mutatnak, amelyeknek kénytelen vagyok metafizikai jelentőséget tulajdonítani.”

A *Time* magazin szerint „egyházi személyek... arra panaszkodnak, hogy az LSD fanatikussai egyfajta modern gnosztikus szektát alkotnak, akik csak azzal törődnek, amit ők a »belső

szabadság« privát keresésének neveznek. Mások szerint viszont az egyháznak nem kellene azonnal szembefordulnia mindennel, ami képes elmélyíteni a hitet. A princetoni Dr. W. T. Stace, Amerika egyik legkiválóbb miszticizmus-kutatója úgy véli, az LSD pozitív módon változtatja meg az életet. »Annak, hogy az élményt drogok okozzák, nincs jelentősége az élmény érvényesége szempontjából« – mondja.”

A fejünk és a gumibotok

Ezen a ponton eszünkbe juthat Mr. Wasson csípős hangvétellű beszámolója az indiánok (akik a mexikói gombát „Isten húának” nevezték) és a spanyol inkvizíció ügynökei közötti vallásháborúról. Martin Mayer az *Esquire*-ben többet árult el, mint szeretett volna, amikor az IFIF-et eretnek katolikusokhoz, fundamentalista protestánsokhoz, és a *Christian Science* követőihez hasonlította, ráadásul olyan kontextusban, amely mindhárom vallási csoportra nézve sértő. Mr. Mayer jóslata szerint az IFIF úgy fogja végezni, mint a katolikus eretnekek: „rendőrségi gumibotok fogják betörni a fejüket”. Ezzel nem annyira az LSD-ről, hanem arról az intoleranciáról árul el valamit, amit a *sáját* kedvenc orthodoxiáitól eltérő eretnek nézetekkel szemben tanúsít.

A tudós nem érezheti jól magát?

McClelland professzor és Mr. Mayer rátapintott a lényegre, amikor azt mondta, hogy az IFIF nem tudományos csoport. A „tudomány” szó láthatóan szent, az innovatív teoretikusok és metodológusok számára tiltott fogalomná vált. Az igaz, hogy általában jól megvagyunk a modern pszichológia rítusai nélkül. Nem naivitásunk vagy gondatlanságunk miatt, hanem azért, mert alaposan újragondoltuk a viselkedés és a tudat filozófiáját. Ismét meg kell jegyezni, hogy nem a napisajtó a legmegfelelőbb teret a tudományos nézetkülönbségek tisztázására. Az érdeklődő olvasók a tudományos irodalomban megtalálhatják kritikáinkat

és konstruktív alternatíváinkat az IFIF kutatói által tervezett és alkalmazott új eljárásokat, formákat, eszközöket és hipotéziseket illetően.

Az a vád is megfogalmazódott az IFIF-fel szemben, hogy antiintellektuális. Az igaz, hogy nagyon elégedetlenek vagyunk a modern pszichológia nagy részének intellektuális beszűkültségével és naivitásával, és az is igaz, hogy legfőbb feladatunknak tartjuk a hatékonyabb, kiforrottabb koncepciók kialakítását. Sőt, minden erőnkkel azon vagyunk, hogy az emberi természetről alkotott jelenlegi elméleteket a lehető leggyorsabban elavultaká tegyük. Ezt nem tekintjük sem lázadásnak, sem eretnekségnek – szerintünk ez az intellektuális-tudományos játszma hagyományos célja. Hiszünk abban, hogy minden emberi tevékenység közben, beleértve a tudományos tevékenységet is, az embernek jól kell éreznie magát.

Átélted már vagy nem? Ez itt a kérdés.

A pszichedelikus szerek körül zajló vita továbbra is két tábor között folyik: az egyik oldalon állnak azok, akik már átélték az élményt, a másikon pedig azok, akik még nem. Ahogy arra R. Gordon Wasson szelíd szarkazmussal rámutat: „Két csoportra oszlunk: azokra, akik elfogyasztották a gombát – őket a szubjektív élmény diszqualifikálja; és azokra, akik nem fogyasztották el a gombát – őket pedig a teljes tudatlanság teszi alkalmatlanná az ítékezésre.” Ugyanez a komikus, Dave Gardner megfogalmazásában: „Hogy magyarázod el annak, aki még sohasem próbálta?”

Úgy tűnik azonban, hogy a tapasztalat-tapasztalatlanság kettségnél, vagy Amerika puritán hagyományainál többre van szükségünk annak a megértéséhez, hogy a pszichedelikus szerek „morális, vallási, társadalmi” alkalmazása más országokban miért lehetséges szabadon és vidáman, illetve, hogy Amerikában miért tették lehetetlenné az ilyen irányú kutatásokat a légből kapott „morbid”, „halálos”, „veszélyes” és „immorális” jelzőktől zsúfolt felhördülések.

El a steril gumikesztyűkkel a lelkemtől, Doktor Farnsworth!

A fenti különbségnek talán az orvostudomány és a pszichiátria politikai szerepéhez lehet köze. Más országokban az orvosok és a pszichiáterek a maguk professzionális osztályának jól fizetett, köztisztelőben álló tagjai. Ennyi és semmi több. Az Egyesült Államokban ezek a diszciplínák egy kritikán és vitán túli politikai-morális monopóliumra törnek, ezért lobbiznak. Dr. Dana Farnsworth, pszichiáter riválisunk a Harvardon, a *Journal of the American Medical Association* számára írt LSD-ellenes vezércikkében elég vakmerően a következő megdöbbenő kijelentés megtételére ragadtatta magát: „Bármilyen, a személy szokásos szellemi és érzelmi egyensúlyát felborító hatóanyag elfogyasztását, belélegzését, befecskendezését, bevételét vagy beadását orvosi eljárásnak kell tekinteni. Ennél fogva ezeket a hatóanyagokat orvosi ellenőrzés alatt kell tartani...” Nyomd el a cigidet, haver, felejtsd el az ebéd előtti martinit, dobd ki a feleséged parfümjét. Hölgyeim és uraim, önök épp most vesztek el egy szabadságjogot, amiről sohasem hitték volna, hogy meg kell védeniük – azt a jogot, hogy megízleljenek, megszagoljanak, belélegezzenek bármit, ami hatással lehet az elméjükre vagy az érzelmi állapotukra. Amikor a „belső szabadságról” és az „idegrendszer politikájáról” beszélünk, akkor a személyes szabadság olyan megsértéseire próbáljuk felhívni a figyelmet, amelyek már nemcsak 1984 szép új világában lehetségesek. A pszichiáterekkel a pszichedelikus szerek felhasználásáról és ellenőrzéséről folytatott vitánkban központi szerepet kap az amerikaiak azon joga, hogy szabadon megváltoztathassák tudatállapotukat.

Felkészülés az eksztázisra

Végül még egy dolgot szeretnénk tisztázni. Mr. Mayer és mások azzal vádolnak minket, hogy a tudattágító szerek korlátlan hozzáférhetőségét és felhasználását követeljük. Ennek épp az ellenkezője igaz. Az IFIF minden más szervezetnél hangosabban

emelt szót emellett, hogy ezeknek a különlegesen erős szereknek a felhasználásához tapasztalatra és képzésre van szükség. A tapasztalatnak ugyanakkor magából a szerből kell származnia, a képzésnek pedig speciálisnak kell lennie. A jelenlegi orvosi vagy pszichológiai fokozatok senkit sem minősítenek erre a feladatra. Az orvosi fokozat senkit sem tesz képessé arra, hogy elvezessen egy sugárhajtású repülőgépet, vagy hogy megértse a tudat elképesztő komplexitását. Az LSD nyújtotta élmény annyira új és annyira erőteljes, hogy minél többet vélünk tudni az elméről, annál megdöbbenőbb, sőt ijesztőbb lesz az, amikor a tudat elkezd kifricskázni minket az elménkből. Elkerülhetetlen, hogy ezeknek az élményeknek a felügyelete céljából kialakuljon a pszichedelikus vezetők új szakmája. A képzés célja az lesz, hogy a jelölteket az első osztályú tanárok türelmével, a hindu guruk bölcsességével és szelídségével, a lelkészek-papok szeretetteljes odaadásával, a költők érzékenységevel és a sci-fi írók képzelőerejével ruházza fel.

Akarod vagy nem?

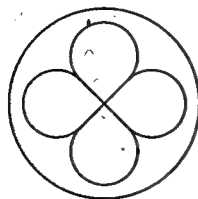
A vita mindenképpen folytatódik – a sajtóban, a tudományos irodalomban, a beszélgetésekben és az emberek fejében. Előbb-utóbb mindenkinek választ kell adnia arra az egyszerű alapkérdésre, hogy akarja vagy nem akarja. Be akarsz indulni, vagy nem? Ki akarod tágítani a tudatodat, vagy nem? A transzcendencia – az időn, téren és az imádott egón túli valóságról való tudatosság megszerzése – a legrégebbi korok óta az ember alapvető kívánsága és célja. Korunkban, írja önéletrajzában Carl G. Jung, „a szuper-intellektus rövidlátása megfosztotta az embert a transzcendenciától”. Sok komoly, felelősségteljes polgár és majd egymillió fiatal hisz abban, hogy a pszichedelikus szerek képesek létrehozni a transzcendenciát, természetesen a megfelelő előkészületek után, a megfelelő körülmények között.

Ennek a nézetnek a konzekvenciái azonban túl messze mutatnak ahhoz, hogy a verbális vita alapján elfogadhatóak legyenek. Mindenkinek át kell élnie az élményt, hogy dönthessen róla.

Nem valószínű, hogy ez az írás bárkit is meggyőzne, bárki véleményét is megváltoztatná. Célunkat azonban akkor is elértük, ha az *Esquire* néhány olvasója rájön, hogy Mr. Mayer nézeteitől eltérő vélemények is létezhetnek. Hadd idézzük fel Hermann Hesse, a Nobel-díjas író és filozófus szavait híres regényéből, a *Sziddhártából*:

A titkos értelemnek nem használnak a szavak, minden egy kicsit megváltozik, mihelyt az ember kimondja, kicsit torzul, kicsit bolondosan cseng – bizony, és még az is nagyon jó, és igen tetszik nekem, azzal is nagyon egyetértek, hogy az, ami az egyik embernek kincs és bölcsesség, a másik fülében mindig bolondságnak hangzik.*

Béke önnek, Mr. Martin Mayer.

A LIGA PECSÉTJE

* HERMANN HESSE: *Sziddhárta*, ford. Kászonyi Ágota, Budapest, Európa, 1992, pp. 146-147.

5.

Kémiai hadviselés – az alkohol a pszichedelikus szerekkel szemben

A marihuána megváltoztatja az ember tudatállapotát.

Az LSD megváltoztatja az ember tudatállapotát.

Ebben mindannyian egyetértenek.

A rendőr. A pap. A stréber. A politikus. A próféta. A farmakológus. A pszichológus. A rendőr.

Abban mindannyian egyetértenek, hogy a marihuána és az LSD beindít minket.

De hogyan?

És milyen végeredménnyel – jóval vagy rosszal?

Ezekben a kérdésekben nincs egyetértés.

Komoly, jószándékú emberek kénytelenek szélsőséges álláspontokra helyezkedni. Az egyik oldal – a büntetőtörvények, az elnyomók keresztes hadjáratai, a rendőrségi akciók, az Egészségügyi, Oktatási és Népjóléti minisztérium alkalmazottainak fel-fegyverzése, a polgárok súlyos börtönbüntetése pusztán azért, mert megváltoztatták tudatállapotukat.

A *Life* magazin szerint:

A szövetségi törvényhozás egyik legszigorúbb és legmerevebb törvénye, a Boggs–Daniel törvény (1956) a kábítószeres használatát, forgal-

mazását és előállítását büntető törvénykezés. Igen szigorúan sújtja a forgalmazást és a birtoklást – a legtöbb esetben a próbaidőt és az óvadékfizetést is kizárva.

Egyes államokban, így például New Yorkban, a büntetés meglehetősen enyhe. A pusztai birtoklás (25 vagy több marihuánás cigaretta esetében...) mindössze (sic) háromtól tíz évig terjedő börtönbüntetést von maga után.

A San Francisco magazin híre:

Napjaink gazdag társadalmában a marihuána fogyasztása már nem kizárólag a társadalom „söpredékére” jellemző. Egyre divatosabbá válik a közép- és felsőbb osztályokba tartozó fiatalok körében is. A kaliforniai börtönökben ma majdnem hatezer embert tartanak fogva a marihuána-törvények megszegése miatt. A letartóztatottak hatvannégy százaléka huszonöt évesnél fiatalabb. A marihuána-törvények megszegése miatti letartóztatások száma... 1962 óta... közel 500 százalékkal nőtt.

A másik oldal – a passzív rezisztencia, a józan észre történő költői, művészi és tudományos hivatkozások, az eredménytelen tiltakozások, az önkéntes száműzetésbe vonulás, a cinizmus.

Dr. S. J. Holmes, a torontói *Alcoholism and Drug Addiction Research Foundation* kábítószer-függőséggel foglalkozó egységének igazgatója... szerint „fantasztikus és nevetséges”, hogy valakit egy szál marihuánás cigaretta birtoklásáért börtönbe lehet zárn.

A dolog különösen nevetséges, mondta, ha a marihuána hatásait az alkoholéval hasonlítjuk össze. „Ez a jelenség civilizációnk szégyenfoltja, érdemes lenne az alapos átgondolásra.”

Egy alapítványi támogatással folytatott tanulmány a San Francisco állambeli drogfogyasztásról azt az előzetes becslést tette, hogy a diákok mintegy hatvan százaléka hamarosan valamilyen illegális kábítószert fog fogyasztani...

A marihuánát árulják a campusban, szívják a campusban, de használják a professzorok is.

A Berkeley leányszövetségének egyik tagja így nyilatkozott: „Amikor iszom, akkor elveszítem a kontrollt, úgy érzem magam és úgy is viselkedek, mint egy nyáladzó idióta. A füvel sohasem fordult még elő ilyesmi.”

A legtöbben a törvényesség problémájáról beszélnek, mint ahogy ez a lány is: „Nem zavar, hogy megszegem a törvényt. Hányszor megy át az ember szabálytalanul az úttesten, meg ilyenek? A lényeg az, hogy nem úgy gondolok a marihuána használatára, mint ami törvényellenes. Szintiszta képmutatás és hülyeség, hogy nem legális. A törvény mind gyakorlati, mind morális szempontból rossz.”

A *Cheetah* magazin 1967. decemberi számában arról számol be, hogy egyetlen illegális LSD-gyártó tízmillió adagot állított elő.

A UPI 1967. december 28-i, washingtoni telexe érdekes megvilágításba helyezi azt, „hogyan nyertük meg a vietnami háborút”.

John Steinbeck IV, a Nobel-díjas író fia szerdán azt a kijelentést tette, hogy Vietnamban az Egyesült Államok katonáinak 75 százaléka szívott marihuánát. A Védelmi Minisztérium szerint ez a szám „teljes képtelenség”.

A huszonegy éves Steinbeck egy évet töltött Vietnamban katonaként, és állítja, hogy a marihuána nincs hatással a katonák harci képességeire, viszont elviselhetőbbé teszi a háború borzalmait.

A hadsereg vizsgálatot indított a vietnami marihuána-ügyben, de nem hozta nyilvánosságra az eredményeit. Egyes források szerint azonban a hadsereg vizsgálata azt mutatta ki, hogy a vietnami katonák 83 százaléka él marihuánával.

A pszichedelikus szerek körül folyó vitának számtalan dimenziója létezik, és nincsenek egyszerű válaszok. Ebben az írásban három problémával szeretnék foglalkozni – a politikaival, a morálissal és a tudományossal.

Ki harcol kivel, és miért?

A pszichedelikus szerek miatt keletkezett ellentétek megértéséhez elengedhetetlen a pszichedelikus szerek szociológiájának tanulmányozása. Ki akar repülni? Ki akar marihuánát szívni? Peyote-ot enni? LSD-t bevenni? Milyen emberek állnak az új drogvészély mögött?

A fiatalok.

A faji vagy nemzetiségi okok miatt elidegenültek.

A kreatívak.

A pszichedelikus növények és szerek használóinak több mint 90 százaléka a fenti kategóriák valamelyikébe tartozik.

A fiatalok be *akarnak* indulni

Amerika népességének több mint a fele huszonöt év alatti. Omnózus, nem? A marihuána- és LSD-fogyasztás 50-70 százaléka esik a középiskolás és egyetemista korosztályra. A pszichedelikus szerek miatti letartóztatások és börtönbüntetések mintegy 70 százaléka a harminc év alattiakat sújtja. A whisky-vedelő klimaxosok bebörtönzik a füvet szívó fiatalokat. Gondolkodjunk el ezen!

A faji vagy nemzetiségi okok miatt elidegenültek szeretnek beindulni

Néger, Puerto Rico-iak, indiánok. A pszichedelikus növények, a marihuána és peyote élvezete kiemelkedő méreteket ölt ezeknek a nemes kisebbségeknek a körében. A whisky-vedelő, fehér középosztály bebörtönzi azokat, akiknek eltérőek a vallási és kulturális preferenciáik. Gondolkodjunk el ezen!

A kreatívaknak be *kell* indulniuk

Szerény becslések szerint a szabadúszó kreatív művészek több mint 70 százaléka használt pszichedelikus szereket alkotómunkája során.

Festők. Költők. Zenészek. Táncosok. Színészek. Rendezők. Beatle-brow-k. A whisky-vedelő közepszerűek bebörtönzik a fel-törekvő tehetségeket. Gondolkodjunk el ezen!

A bűnözők és a pszichedelikus szerek

A marihuána-szívó sztereotíp képe a bűnöző. A statisztikák nem támasztják alá ezt a mítoszt. A marihuánát azok a csoportok használják, amelyek társadalmilag elidegenültek a középkorúak értékeitől – a fiatalok, a néger, az indiánok, a kreatív művészek –, és kevés bűnöző. A középkorú fehér bűnöző kábítószer az alkohol. A tolvaj és a garázdáé. A bankrabló és a tengerész. A függőt a heroin ökonómiaja kényszeríti a lopásra. Kevés professzionális bűnöző szív füvet. Kevés füves lesz bűnöző (ha eltekintünk attól, hogy tudatállapotuk megváltoztatása a jelenlegi törvénykezés szerint bűncselekmény).

A pszichedelikus többség

A világon élő összes füves száma nagyobb, mint az Egyesült Államok lakossága. Nyugodtan kijelenthetjük, hogy több füves van a világon, mint középosztálybeli. Tulajdonképpen egy kicsiny, klimaxoló, középosztálybeli, az alkohollal szemben toleráns, a külső hatalomtól függő, az egyre növekvő többség társadalmi-vallási rítusai ellen törvénykező kisebbség megdöbbentő képe tárul elénk. Gondolkodjunk el ezen!

Becslések szerint az Egyesült Államokban több mint húszmillióan éltek már marihuánával, peyote-tal vagy LSD-vel. Emlékezzünk az indiánokra, a négerre, a fiatalokra, a kreatívakra. Az ország legnagyobb üldözött csoportjáról beszélünk. Ez a hatalmas csoport egészen napjainkig néma volt. Gyakorlatilag megakadályozták, hogy ismertesse álláspontját. Lényegében megfosztották alkotmányos jogaitól.

Létezik egy másik szociológiai tény is, ami felett általában el-siklanak – a pszichedelikus emberek hajlamosak a szociális passzivitásra. A pszichedelikus élmény eredendően privát, érzéki, spirituális, belső és introspektív. Míg az alkohol és az amfetamin az efferens idegrendszert stimulálja, dühödt játszma-tevékenységet indukál, addig a pszichedelikumok az afferens ideg-

központra hatnak. Kontempláció. Meditáció. Érzékszervi megnyílás. Művészi és vallásos érdeklődés.

A passzív kontempláció túlzásba vitele nem sokkal jobb, mint az aktív cselekvés – de nem is rosszabb. Isten és a DNS-kód úgy tervezték meg az embert, hogy legyen interoceptív és exteroceptív idegrendszere. A harmonikus ember képébe bele kell férnie a két idegrendszer igazságos és gondos egyensúlyának.

A világtörténelem során a pszichedelikus emberek soha nem alkottak bizottságokat, hogy megbélyegezzék a nem pszichedelikusokat. Olyan törvényeket sem hoztak, amelyekkel bebörtönözhatték volna azokat. A füvet szívók nem dugják rács mögé a whisky-vedelőket.

A molekuláris forradalom

A politikai érdeklődésű aktivisták a történelem során eddig békén hagyták a pszichedelikus kisebbséget. A hatalom birtokosait túlságosan lekötötte az egymás közötti harc ahhoz, hogy a csendes harmóniában és kreatív csendben élők miatt aggódjanak.

Az idegrendszer elérésén és irányításán dolgozni sokkal nehezebb, mint a külső szimbolikus struktúráján. A jógikat, a bikukat, a meditálókat, a szúfikat, a szerzeteseket, a sámánokat, a hasis-misztikusokat túlságosan lekötötte afferens (érzékszervi) és celluláris kommunikációs rendszereik dekódolása, kiértékelése ahhoz, hogy politikai küzdelmekbe keveredjenek.

Mára azonban bekövetkezett a molekuláris forradalom. James McConnel munkája bizonyítja, hogy a tanulás molekuláris. A buta laposféreg megeszi az okosat, és okos lesz. Holger Hyden felfedezte, hogy az idomított patkányok agysejtjeiben harminc százalékkal több RNS van, mint a nem idomítottakéban. A Kaliforniai Egyetem pszichológusai az idomított patkányok RNS-ét nem idomított patkányokba fecskendezték, így közvetítve köztük a tudást.

A neurológusok „bedrótozzák” az emberek és állatok agyát, gombnyomással változtatják meg a tudatállapotukat. Gombnyomás – az alany éhes lesz. Gombnyomás – kanos lesz. Gombnyomás – dühös lesz. Gombnyomás – boldog lesz.

A pszichedelikus vegyületek kiáradnak a laboratóriumokból. Két jól ismert csoport kezébe kerülnek: azokéba, akik a hatalomért és a kontrollért másokkal akarnak tenni valamit, és azokéba, akik az örömért és a szeretetért magukkal akarnak tenni valamit.

A hadsereg pszichológusai titokban LSD-t raknak egy gyalogoszakasz kávéjába. A meglepett katonák vihorásznak, letépi a rangjelzéseiket, félrebeszélnek, a fákat bámulják. A pszichiáterek titokban LSD-t tesznek a pszichotikus betegek vizébe, és bebizonyítják, hogy az LSD fokozza az örültséget!

És mindeközben a campusokban és a művészeti központokban kreatív fiatalok százezrei vesznek be LSD-t, milliók szívnak marihuánát, hogy felfedezzék saját tudatukat. A látnokok új kultusza. Beindulnak, ráhangolódnak a világra, és gyakran kiugranak.

A törvények pedig bátorítják az LSD gyanútlanoknak (katonáknak, betegnek, kísérleti alanyoknak) való adását, és tiltják a saját magunkon történő, tudatos felhasználását!

A molekuláris kor két parancsolata

Az ember számára hirtelen elérhetővé vált számtalan hatalmas energiafajta közül a legkihívóbbak és legkijózanítóbbak azok, amelyek a gondolkodás és döntéshozás szerkezetét, a jelentés és lét lényegét változtatják meg.

A tanulást, az emlékezést, a hangulatot, az ítélőképességet, az identitást, az öntudatot elektromos és kémiai stimulánsokkal ma már pillanatok alatt megváltoztathatjuk.

Fajunk hosszú-rövid történetében egyetlen dolog sem volt még ennyire ígéretes-veszélyes.

Az emberi evolúció története (mely nem különbözik a bolygónkon élő többi faj evolúciójának történetétől) a felfedezett, lassan megértett és félreértett, fájdalmas vitákat gerjesztő, majd végül megszokott új, fizikai, mechanikus, vegyi energiaformák története.

Napjainkban az emberi faj olyan új energiákkal került szembe, amelyek próbára teszik bölcsességét, megzavarják ítélőképességét, megrengetik érzelmi biztonságát, izgalomba hozzák legmagasabb rendű aspirációit és azzal fenyegetnek, hogy megváltoztatják az emberről, az embernek a bolygónkon elfoglalt helyéről alkotott elképzeléseit.

Az emberiség még sohasem került szembe ilyen bonyolult, ilyen kifinomult, ilyen sokat követelő, ilyen fenyegető politikai dilemmával.

Az emberiségnek még sohasem volt ekkora szüksége erkölcsi útmutatásra.

De hol találhatunk erkölcsi útmutatást?

Tudósaink lelkesen vetik bele magukat a tudat változásának és megváltoztatásának tanulmányozásába, de nem sok jelét adják annak, hogy érdekelnék őket a morális és politikai bonyodalmak.

Az új játszma valós tétjét felismerő kevesek közé tartozik David Krech, berkeley-i pszichológus:

Doktor Krech a következőket mondja:

Ezek az anyagok egészen a közelmúltig csak a tudományos fantasztikumban léteztek, az igazi tudomány azonban olyan sebesen halad előre, hogy a sci-fi alig bír lépést tartani vele. Úgy másfél évtizeddel ezelőtt nemigen találtam volna fél tucát, a viselkedést, az agyat és a biokémiát kutató laboratóriumnál többet az egész világon. Ma talán nincs is olyan nagyobb laboratórium, ahol az ilyen irányú kutatások ne élveznének elsőbbséget.

Ha hatékony tudatmódosító szereket kellene kutatnunk, akkor fontolóra kellene vennünk, hogy ezeknek a szerekeknek az előállítás és forgalmazása magánkézbe, katonai vagy politikai ellenőrzés alá kerüljön-e. De ki dönthetné ezt el, mikor és hogyan? Nem lehet elég korán komolyan elgondolkodni az agykutatás eredményeinek félelmetes implikációjáról.

Itt az ideje, hogy a korábbi próféták és moralisták által előre nem látott (vajon tényleg nem látták előre?) problémák kezelésére új etikai kódexet hozzunk létre.

Bár a társadalmi-politikai implikációk reménytelenül bonyolultak, a morális kérdések világosak, precízek. Ha pedig a morál lesz a gravitációs központ, akkor a politikai és kormányzati döntések végtelen láncát is magabiztosan, higgadtan kezelhetjük.

Két új erkölcsi parancsolatra van szükségünk, miközben átlépünk a molekuláris korba. Ezekhez az imperatívuszokhoz képest a korábbi próféták kódexei játékszabályoknak tűnnek – a társadalmi harmónia játékszabályainak. Az új parancsolatok lényegüket tekintve neurológiai és biokémiaiak – és gyanítom, ennél fogva nagyobb összhangban állnak a sejszintű bölcsességgel, a DNS-kód törvényével.

Nem én találtam ki ezt a két parancsolatot. Több száz pszichedelikus ülés eredményeként születtek meg. Az idegrendszerem, a sejtek ősi tanácsa fedte fel őket előttem. Revelációként nyújtom át önöknek. Arra kérek mindenkit, hogy ne *higgyen* bennük, hanem a saját idegrendszerével *ellenőrizze* őket! Jegyezzék meg ezt a két parancsolatot! Meditáljanak felettük! A következő oldalt rakják ki a falra. Vegyenek be 300 gamma LSD-t, és a szimbólumoktól mentes idegrendszerükkel gondolják végig a két parancsolatot! Fajunk jövője azon múlik, hogy megértik és betartják-e ezt a két természeti törvényt. Faggassák az idegrendszerüket, a DNS-kódjukat!

Kommentár a két parancsolathoz

Az elkövetkező évtizedekben több ezer teológiai, filozófiai és jogi, a két parancsolatot értelmező, módosító és pontosító szöveg születik majd. Ezt a fárasztó munkát boldogan ráhagyom azokra, akiknek majd a kódex alkalmazásával kell szembenézniük. Néhány általános megjegyzés azonban hasznos lehet.

1. Ezek a parancsolatok nem újak. Az első mózesi törvény pontosításai – az ember ne viselkedjék Istenként másokkal szemben. Légy Isten, ha tudsz, de ne terhelj másokat isteni mivoltoddal! Ugyanakkor a két krisztusi parancsolat pontosításai is – szeresd Istenedet és felebarátodat!

A molekuláris kor két parancsolata

1. Ne változtasd meg felebarátod tudatállapotát!
 2. Ne akadályozd felebarátodat tudatállapotának megváltoztatásában!
-

2. Az első parancsolatnak számos nyilvánvaló módosítása létezik. Ne változtasd meg felebarátod tudatát semmilyen szimbolikus, elektromos, vegyi vagy molekuláris eszközzel! És ha ő akarja? Igen. Segíthetünk neki tudatállapota megváltoztatásában. Vagy megszerezhetjük tudatos, határozott beleegyezését arra vonatkozóan, hogy megváltoztassuk tudatállapotát – őérte, és olyan módon, ahogy ő akarja stb.

3. A második parancsolatnak is számos nyilvánvaló módosítása lehetséges. Az Alkotmány első kiegészítése megtiltja, hogy megakadályozzuk felebarátunkat tudatállapotának szimbólumok révén történő megváltoztatásában. Ez a jól ismert „szólásszabadság” téma. Most már azonban abban sem akadályozhatjuk meg felebarátunkat, hogy tudatállapotát kémiai, elektromos, vagy molekuláris eszközökkel változtassa meg. Ezek új szabadságjogok, amelyeket az Alkotmányt és az Emberi Jogok Nyilatkozatát író bölcsek nem láttak előre – de ha ismerték volna, minden bizonnyal írásba foglalták volna őket.

4. Megakadályozhatjuk-e felebarátunkat tudatállapota megváltoztatásában akkor, ha veszélyt jelent másokra vagy a társadalom békéjére? Igen. De legyünk nagyon óvatosak! Vesélyes szakadék szélén táncolunk. Ha a társadalom korlátozza az egyén jogát arra, hogy megváltoztassa tudatállapotát (szimbólumok vagy vegyületek révén), akkor a társadalom többi tagjára jelentett veszély bizonyításának a terhe a társadalom vállán nyugszik. Megakadályozhatjuk, hogy valaki olyan dolgokat műveljen, ami a mi tudatunkat korlátozza – de ezt egyértelműen bizonyítanunk kell.

A pszichedelikus vegyületek a tudomány szemszögéből

A pszichedelikus növények körülötti etikai és politikai viták abból erednek, hogy nem tudjuk, mit tesznek velünk ezek az anyagok.

Megváltoztatják a tudatállapotunkat.
De hogyan, hol, miért, milyen céllal?

A pszichedelikus szerekkel kapcsolatban felmerülő kérdések azért maradnak megválaszolatlanok, mert a tudattal kapcsolatban feltett alapkérdéseinkre sincsenek válaszok.

Amint többet tudunk a tudat biokémiájáról és fiziológiájáról, jobban értjük majd a tudatállapot-változtató növények specifikus hatásait is.

A külső, „nézzük a dolgot kívülről” tudomány azonban nem elég. A biokémia és a neurológia hamarosan felfedi a molekuláris- és RNS-tanulást* néhány rejtélyét. Áldassék James McConnel, David Krech és Holger Hyden neve! De mi lesz ezután? Ki fogja használni az új varázmolekulákat? Ki fogja ellenőrizni őket? A szokásos szcientoid eljárás a következő: „Adjuk be őket a hülyéknek, az örülteknek, a hadsereg zsoldosainak, a szerülésekknek – majd végül, ha már elég biztonságosak ahhoz, hogy be ne perelhessenek miattuk, adjuk el őket az engedelmes középosztálynak!”

De álljunk meg egy pillanatra, kedves szcientoidok! Ezt nem csinálhatjuk tovább. Elfelejtették? Nem az ellenséget felrobbantató, a rovarokat kipusztító, a fejfájást csillapító, az alkohol kellemes kábulatát létrehozó, vagy nyugtató molekulákkal van dolgunk. Olyan szerekről beszélünk, amelyek a tudatállapotot változtatják meg. És engedelmeskednünk kell az új parancsolatnak. Emlékeznek? „Ne változtasd meg felebarátod tudatállapotát!”

És ha a társadalom meg is próbálja ellenőrizni az új molekulákat, akkor is megint itt van a feketepiac problémája. Emlékeznek még, mi történt az LSD-vel? A szcientoid terv az volt, hogy az LSD-t csendben, elmeegógyintézetekben és katonai bázison kutatják, kétszeresen vak kísérletekben adagolva a gyanút-

* Minden egyes élő sejt magjában van egy parányi, bonyolult fehérjemolekulalánc, amit DNS-kódnak nevezünk. A DNS a sejt agya, az időtlen lenyomat, ami az élet minden aspektusát meghatározza. A DNS a tervet az RNS-molekulák révén valósítja meg. Az RNS a DNS kommunikációs rendszere, érzékszerve és keze. Az RNS nyelve egyik organizmusból átvihető egy másikba. Ennek a ténynek a felfedezése forradalmasítja emlékezetünket, tanulásunkat, tudatunkat és oktatásunkat. A tanulás alapegysége molekuláris. A tudat alap-egysége molekuláris.

lan alanyoknak. Azonban lábra kapott a pletyka – „az LSD ekstázist produkál. Az LSD segít lerántani a leplet a játszmáról.” És elkezdődött a forradalom. A felső-középosztály *undergroundd*á vált. A fehérgallérosok elárasztották a feketepiacot.

Aztán jöttek a törvények és a büntetések, az Egészségügyi, Oktatási és Népjóléti Minisztérium pedig felfegyverezte az embereit, hogy levadásszák a pszichedelikusokat.

A minisztérium bármelyik tisztségviselője vagy alkalmazottja

1. viselhet löfegyvert,
2. végezhet házkutatásokat,
3. lefoglalhat bizonyítékokat,
4. letartóztatási parancs nélkül fogatosíthat letartóztatásokat.

(Drug Abuse Control Amendments, 1965)

Aztán majd jönnek az „okos pirulák”. A szörnyű közhelyeknek és a bürokratikus hisztériának ugyanezek a körei játszódhatnak majd le ismét?

WASHINGTON D. C., 1969. JANUÁR 1.

Az Egészségügyi, Oktatási és Népjóléti Minisztérium ma bejelentette, hogy korlátozásokat vezetnek be az intelligencia-kreativitás pirulák illegális használatának megfékezésére.

Az új törvények szerint a DNS és RNS molekulákat kizárólag a kormány által elismert orvosok használhatják az állami kórházakban.

A harvardi feketepiacról eltűnt az RNS.

A campusban az okos pirula az új divatörület.

Hé!

„Hallottad már? A Village-ben újabb adag Einsteint dobtak piacra!”

„A feleségemnek egy kis Liz Taylor nukleinsavat ajándékozok karácsonyra. Mexikóból csempészik. Végül is, megengedhetjük magunknak, hogy új figurákat tanuljunk, nem?”

„Tudom, hogy törvényellenes, de Willy még csak öt éves, és képtelen megoldani a kvantum-egyenleteket. Úgyhogy kétségbeesésemben szereztem neki egy kis Max Planck RNS-t.”

NEW YORK, 1969. ÁPRILIS 1., A. P.

Az Egészségügyi, Oktatási és Népjóléti Minisztérium újonnan létrehozott mikrobiológiai egysége bénító gázipisztolyokkal és elektron-mikroszkópokkal felfegyverkezve, tegnap éjjel rajtaütött egy RNS-tanyán. Több mint százmillió gramm aminosavat foglaltak le. A zsákmány értékét közel 800 000 dollárra becsülik. A helyszínen letartóztatnak egy költőt, egy filozófust és két középiskolás korú lányt. A minisztérium munkatársai egyelőre Shakespeare RNS-ként, Szókratész RNS-ként és Szép Heléna RNS-ként azonosították be a lefoglalt molekulákat.

R. Wilhelm Phlympton, az Amerikai Pszichiátriai Társaság Aminosav Részlegének elnöke a rajtaütésről értesülve így nyilatkozott: „Az RNS és DNS aminosavak veszélyes anyagok, melyek rendellenességeket, öngyilkossági késztetéseket és felelőtlen szexuális viselkedést okoznak. Kizárólag állami kórházakban vagy a hadsereg kutatóbázisain dolgozó pszichiátereknek lenne szabad alkalmazni őket.”

A négy állítólagos droghívő, akiket 25 000 dolláros óvadék fejében helyeztek szabadlábra, rejtelmesen mosolygott, de nem nyilatkozott.

Nem lesznek ilyen főcímek, ugye? Nem lehetnek, mert most már rendelkezésünkre áll a molekuláris kor két parancsolata.

A tudósok nem kísérletezhetnek mások agyán.

„Ne változtasd meg felebarátod tudatállapotát!”

A kongresszusi képviselőknek, a rendőröknek, a bíróknak és az Egészségügyi, Oktatási és Népjóléti Minisztérium titkosügynökeinek le kell tenniük a fegyvert. Emlékezzünk a második parancsolatra:

„Ne akadályozd felebarátodat tudatállapotának megváltoztatásában!”

Ma, mikor a vegyészek létre tudják hozni a pszichedelikus vegyületeket, a biokémikusok pedig képesek izolálni az RNS képességeit, itt az ideje az igazi tudományos problémával szembenézni!

Magának a tudósnak kell bevennie a szert

A tudatot és a tudatállapot megváltoztatását nem lehet a külső, a „nézzük a dolgot kívülről” tudomány szemszögéből vizsgálni.

Ez a tudomány nemcsak megsérti az első parancsolatot, hanem egyszerűen nem működik.

A pszichedelikus szerek – az LSD, az STP, az MDA, a PCP, az okos pirulák, az RNS – értelme és felhasználása azon múlik, hogy a tudós maga beveszi-e őket, megnyitja-e saját tudatát, megváltoztatja-e saját idegrendszerét. Csak így fejleszthetjük ki az új, elmét megváltoztató eljárások térképét, modelljét, nyelvét, technikáit.

Ezeket a belső mikroszkópokat nem tehetjük oda a mit sem sejtő elmebetegek és a hadsereg zsoldosai elé. A tudósnak kell beléjük pillantani.

A tudatállapot-változtató vegyületeket – a lizergsavat, az aminosavakat – belülről kell tanulmányozni. A tudósnak be kell vennie a szerelem és az ész piruláit.

Ó, persze, a hatásaikat kívülről is meg lehet figyelni, de ez szinte semmit sem árul el. „Feláldozhatjuk” az állatokat és felfedezhetjük az agyi elváltozásokat. Adhatunk drogot elmebetegeknek, pszichotikusoknak, szeniliseknek, terminális stádiumban lévő betegnek, és durva viselkedés-változásokat figyelhetünk meg, ez azonban csak az irreleváns felszín. A tudatot belülről kell tanulmányozni. Minden egyes pszichedelikus szer egy komplex energia-nyelvet nyit meg, amit csak fegyelemmel és a kódfejtők zsenialitásával lehet megfejteni.

A molekuláris pszichológusoknak kell megfejteniük ezeket a nyelveket. Végül mindenki meg fogja tanulni őket. A gondolat nem új. Minden keleti pszichológiának ez a központi gondolata. A buddhizmus például nem vallás, hanem bonyolult pszichológiai rendszer, a tudat szintjeinek dekódolására szolgáló nyelvek és módszerek sorozata.

És ez a nyugati tudományos pszichológia eredeti módszere is – Wundt, Weber, Fechner, Titchener képzett introspekciója. A tudósnak meg kell tanulnia az érzőideg és az idegsejtek nyelvét, majd meg kell tanítania másoknak is.

A tipikus tudós visszahőköl ettől a javaslattól. Nehéz feladat, ugye? Többé nem a passzív alanyok dózisait kell kimérni. Önöknek, a tudósoknak kell belelegezniük, lenyelniük, beinjekciózniuk a mágikus molekulákat. És másokat is meg kell tanítaniuk erre.

A tudáshoz való bátorság

Ijesztő?

Igen, ijesztő. És ez meg is határozza a tudat kutatójával szemben támasztott első követelményt. Bátornak kell lennie. Módszeresen és tudatosan végig kell mennie egy úton, ami arról szól, hogy miként hagyja maga mögött az elméjét. Itt nincs helye a tétovázásnak. Feltérképezetlen területre kell merészkednie, mint a portugál tengerészeknek vagy az űrhajósoknak. De nyugalom – ez ősi emberi szokás. Az élő organizmusok ősi szokása. Azért vagyunk ma itt, mert bizonyos vállalkozó szellemű fehérjék, bizonyos szélsőséges kísérletező sejtek, bizonyos hippi kétélűek, bizonyos bátor emberek nekiindultak és kitették magukat az új energiaformáknak.

› Hol tehetünk szert erre a bátorságra?

Nem tanítják az egyetemeken, sem az orvosin, sem a jogin. A kormány ügynökeinek felfegyverzése sem hozza meg.

Ez a bátorság a hitből táplálkozik.

Az idegrendszerünkbe vetett hitből.

A testünkbe vetett hitből.

A sejteinkbe vetett hitből.

Az élet áramlásába vetett hitből.

A pszichedelikus molekulák által felszabadított molekuláris energiákba vetett hitből.

És ez nem vakhit.

Hanem a természet harmóniájába és bölcsességébe vetett tudatos hit.

Empirikusan ellenőrizhető hit.

Vegyenek be LSD-t, és meglátják. Figyeljenek arra, mit mond az idegrendszerük és mit mondanak a sejteik.

Szívjanak marihuánát, és figyeljék, mit mondanak az érzékszerveik.

Vegyenek be RNS-t, és tanulják meg, hogyan működik a molekuláris tanulási folyamat.

Bízzanak a testükben és a pszichedelikus szerek komplex üzeneteire adott reakcióikban.

6.

A mágikus misztériumutazás

Amerika az elmúlt néhány évben mágikus misztériumutazáson vett részt, amit angolok terveztek és vezettek.

DIVATBA JÖNNEK, DIVATBÓL MENNEK, DE MÉRGET VEHETSZ
RÁ, HOGY MINDIG SZEMETEK.

Az 1960-as évek elektronikus-pszichedelikus forradalmának minden harmonikus és méltóságteljes vonása a tiszteletreméltó Kelet-Angliai Import-Export Társaságtól eredt. A szigetországból*.

Az angolok stílust teremtettek: a gazdag faji mítoszokon alapuló, részletesen kidolgozott előadás stílusát. A legmodernebb DNS gyökérstruktúrát, ami lehetővé teszi, hogy ösztönösen kezeljék korunk pulzáló energiáit – az elektronikus-pszichedelikus energiákat.

A KÉPMUTATÓK ÉNEKELNEK, MAHARISHI, LÁTNOD KELLETT
VOLNA, HOGY TAPOSTÁK A MEXIKÓI VARJÚHÁJÁT.

*Lefordíthatatlan szójáték. Leary az *island* (sziget) szót *eye-land*-dé torzítja, ami körülbelül azt jelenti, hogy „szemek földje” (utalva a pszichedelikus élmény során felfokozottan működő érzékszervekre) – a ford.

Nemrégiben találkoztam az egyik legnépszerűbb amerikai acid-rock együttes egyik tagjával, aki épp akkor tért vissza Angliából.

– Ember, hogy ezek az angolok milyen komolyra veszik a figurát! Túl irodalmiak.

– Túl irodalmiak?

– Aha. Állandóan csak könyveket elemeznek, könyvekről fecsegnek. Még a füvel is ugyanezt csinálják. A fejükkal utaznak.

– Szerintem pont ez a nagyszerű a britekben. A mi hippijeinkkel az a baj, hogy nem kötődnek sehová. Gyökértelenek. Beindulnak, de nem hangolódhatnak rá a világra. Messzebbre juthatnának, ha a múltjukkal is foglalkoznának. Tudod, a pszichedelikus élményt már Haight-Ashbury előtt jó pár ezer évvel felfedezték. És az angolok voltak az első hippik. Már háromezer éve írnak a dologról.

– Nem arról van szó, hogy ebben a történelem dologban ne lenne valami. De csak akadályoz. Állj be! Ez a lényeg. Lődd szét az agyad! Piff! Paff!...

Figyelemreméltó tény, hogy az amerikai pszichedelikus mozgalom majdnem teljes egészében brit import. LSD. Fontok, shillingek és pennyk.*

ÉS A VILÁG A FŐFEJESEK SZEME LÁTTÁRA BEINDUL.

Gondoljunk csak a gyökerekre. A forradalom kulcsfigurája Humphrey Osmond, a brit pszichiáter volt. Kicsoda? Ő vezette be a *pszichedelikus* kifejezést. Humphrey? Ő indította be. Aldous Huxley-t és Gerald Heard-et. Doktor Osmond? Abram Hoferrel (a zseniális kanadai neurológussal) először bizonyították az LSD jótékony hatását a reménytelen alkoholisták esetében. Humphrey Osmond? Az ő írásaiban jelent meg legelőször az a gondolat, hogy a pszichedelikus szerek transzcendentális élményeket nyújtanak.

Doktor Humphrey Osmond valójában egy csendes, bölcs, együttérző angol. Humoros, meggondolt, jól felkészült tudós. Korának kiemelkedő alakja. Kiváló koponya. Rendelkezik törté-

nelmi-politikai rálátással. Széles filozófiai látókörrel tekint olyan eseményekre, amelyekről az amerikai pszichiátereknek fogalmuk sincs.

A szitoközön elmúlt húsz éve során Amerikában még egyetlen pszichiáter sem akadt, aki Osmonddal együtt azt mondta volna: „Nyugalom, emberek. Az ezredfordulóra megtörténik a dolog. Elkerülhetetlen, de ez teljesen rendjénvaló. Olvassanak Jungot, uraim.”

És Aldous Huxley-ért köszönet illeti Evans-Wentzet és Arthur Waley-t is. Aldous vagy negyven évig szorgalmasan kutakodott a biológia, a fizika, az irodalom, a filozófia, a Védák területén. Mint egy rövidlátó, úgy kereste nagyítóüvegén keresztül az elveszett kulcsot. Humphrey Osmond azonban meszkalint adott neki, átvezette az érzékelés kapuin, és Aldous új életének hátralevő éveit nevetve, örvendezve, a meg nem érdemelt kegy felett ujjongva töltötte.

1963. november 22-én reggel (ifjú elnökünk – korunk másik kiemelkedő alakja – utolsó, sötét reggelén), mikor Aldous Huxley meghallotta a szöveteiből áradó tibeti suttagást (eljött az idő, ő, nemesen született, hogy új valóság szinteket fedezz fel, az egódnak és az Aldous Huxley játszmának hamarosan vége), akkor egy darab papírra csak ennyit írt: „LSD”, és életének utolsó nyolc óráját az örök telefonvonalon lógva töltötte. Mosolyogva halt meg, akárcsak utópisztikus regényében, a *Szigetben* Lakshmi, az időss asszony.

És köszönet William Blake-nek és A. A. Orage-nak Alan Watts-ért, a huncut Zen-mesterért, a lírikus anglikán (*High Church*) papért, a San Francisco-i virággyermek atyjáért, ösztönzőjéért és vezetőjéért (bár a legtöbbjük nem tudott erről). Alan Watts egy kiszuperált kompon él Sausalitóban, egy kis halászfaluban a San Francisco-i öböl túlsó partján, amihez hasonlót csak a francia Riviérán lehet látni. Hajójának üvegfalai a fenyves tengerpartra néznek, az óceán ragyogó hullámainak ívét csak a lecsapó sirlók törik meg. Alan Watts, a Beat Lord Admirálisa erről a ringatózó főhadiszállásról tanította az amerikaiak számos nemzedékét a modern Zenre, a hétköznapi Zenre, a beindulás kyotói módszereire. És amikor az LSD eljutott San Franciscóba, nem vé-

* Az egyes pénzegységek brit jelölése után. Font: £, shilling: s, penny: d. £sd – a ford.

letlenül volt édes, keleties zamata, hiszen Alan elmagyarázta, mi micsoda.

Természetesen van *high church* pszichedelia és *low church* pszichedelia.

Ken Kesey acid rock-and-rollja *low church* pszichedelia, a megigazulás testes, harsány útja. Alan Watts a *high church*-höz tartozik. Precíz, szertartásos, fennkölt, esztétikus, klasszikus, de közben azért ránk kacsint. Az ősi rítusokat tökéletesen hajtja végre, a szemében azonban némán megcsillan valami. A marihuánához és az LSD-hez fűződő viszonyomat alapvetően meghatározta az, hogy láthattam és hallhattam Alant.

Az angolokkal hivatásszerűen foglalkozók felhördülnek és tiltakoznak, mikor a brit hidegvért dicsérem. Rémtörténeteket mesélnek a szigetország lakóinak önteltségéről. De el tudják azt képzelni, hogy egy amerikai szenátor vagy miniszter elmegy egy tudományos kongresszusra, és beszámol arról, hogyan állt be? Christopher Mayhew, parlamenti képviselő, az Admirális Első Lordja megtette ezt.

„Azért vettem be a szert” – mondta Christopher Mayhew, a kabinet tagja az összegyűlt tudósoknak – „mert régi barátja vagyok doktor X-nek [Humphrey Osmondnak]. Azt mondta, Angliába készül, és megkérdezte, segítenék-e neki abban, hogy a BBC hármass csatornáján beszélhesen a kutatásairól. »Ne a rádióba menj« – feleltem. »Senki sem hallgat rádiót. A televízióban beszélj a hallucinogén szerekről. Sőt, vegyüek föl, ahogy én beveszem a szert.«

A BBC pedig nagyon helyesen úgy vélte, hogy kiváló az ötlet, és doktor X-nek sem volt ellenvetése. Ellátogatott surrey-i házamba, és a károsszékemben ülve, egy kamera előtt bevettem körülbelül négyszáz milligramm meszkalin-hidrokloridot. Hát így zajlott le a kísérlet.”

Ó, erre persze azt mondhatnák, hogy Mr. Krisztus-vivő* Mayhew csak egy különc angol. Azonban nem ő az egyetlen. Ugyan ezen a tudományos pszichedelikus konferencián a parlament

* A Christopher (Krisztof) keresztnév jelentése – a ford.

egy másik tagja, a tiszteletreméltó Donald Johnston a következő szavakkal írta le pszichedelikus élményét:

„Transzcendentális állapot; az ember valami olyan erővel vagy hatalommal kerül kapcsolatba, amellyel a hétköznapi élet során képtelen érintkezésbe lépni... Végül, visszatérve ezeknek a tudatállapotoknak a „jelentőségére”, az én esetemben ez az állapot nem csupán jelentőségteljesnek tűnt, hanem jelentőségteljes volt, mivel az egész életemet megváltoztatta. Egy politikus élete csak egyféleképpen tud megváltozni: annak függvényében, hogy megnyeri vagy elveszti a választásokat. Eddig a tíz évvel ezelőtti eseményig [a pszichedelikus élményig], minden parlamenti választáson veszítettem. Azóta csak nyertem. Egyébként nem is nevezhetném Christopher Mayhew-t kollégámnak.

Még most, öt és fél év eltelte után is azt mondom, hogy ez volt életem legérdekesebb, legelgondolkodtatóbb élménye. És ezt úgy mondom, hogy az érzés, az élmény élénksége már félig megfakult, és csak egyfajta intellektuális meggyőződés maradt utána. Nem egyszerűen arról van szó, hogy nyertem a választásokon, hanem arról, hogy nagyon szoros versenyben nyertem. Igen, hölgyeim és uraim, ezen érdemes lenne elgondolkozniuk.”

KÖD TELEPSZIK ÚJ-DELHIRE, MIKOR A HAVEROK ELINDULNAK EGY TRIPRE.

Rendben. Tehát el tudják képzelni, hogy egy amerikai szenátor, mondjuk Mr. Fulbright Arkansasból vagy Mr. Charles Percy Illionis-ból nem a szavazó bölcességének tulajdonítja választási győzelmét, hanem annak, hogy egyszer az életében kábítószerrel vett be?

Na igen, mondhatják, de mindez az 1950-es években történt, mielőtt a tábornokok rájöttek volna, hogy a belőtt hippik nem hajlandóak bevonulni. Ma, mondhatnák, egyetlen politikus sem merné védelmébe venni az LSD-t vagy a még fenyegetőbb marihuánát. Majdnem igazuk van. Kínában az eksztázis áruulásnak számít. Oroszországban az öröm kommunizmus-ellenes. Skandináviában a beindulás megzavarja a szocializmus szelíd-szőke-vajas-szalonnás-zsíros csendjét. Az afrikai diktátor számára, aki

még éppen csak rátette a kezét a whiskyre és a géppuskákra, a repülés összeesküvés. A harcias Nasszer jobban fél a gyöngé marihuánától, mint az izraeli vadászgépektől. Fulbright szenátor, a nagy liberális politikus, lehetővé teszi, hogy a puritán Harry Anslinger, a kábítószerellenes pogrom vezetője egy olyan nemzetközi szerződést erőszakoljon át a kongresszuson, amiben Amerika kötelezi magát, hogy nem legalizálja a marihuánát. Csak Angliában történhet meg, hogy a részegen röhögő Úr 1967. esztendejében a következő parlamenti vita zajlik le:

ALSÓHÁZ

1967. július 28., péntek

Részletek a parlamenti vitából

Lágy drogok

MR. H. P. G. CHANNON (SOUTHEND WEST): A Ház minden frakciója egyetért abban, hogy ma már elegendő bizonyíték utal arra, hogy az elmúlt néhány évben hazánkban hatalmas mértékben megnőtt a kábítószer-fogyasztás – mindenféle kábítószeré –, különösen a fiatalok körében...

Nincs egyetlen tiszteletreméltó képviselőtársam sem, aki valaha ne fogyasztott volna valamilyen lágy drogot, legyen az kávé vagy tea. És nagyon kevesen vannak azok, akik sohasem fogyasztottak nikotint vagy alkoholt. Ezek a leglágyabb drogok, amelyek társadalmilag elfogadottak hazánkban...

Pillanatnyilag a legsúlyosabb és legellentmondásosabb probléma a kannabisz – vagy marihuána – élvezete a fiatalok körében. Ez az a pont, ahol a legtöbben semmibe veszik a törvényt. Szeretném, tiszteletreméltó képviselőtársaim, ha legelőször önmaguknak tennék fel a kérdést, miért népszerűek a kábítószeres. Minden nemzedékben megvan a lázadásra, elsősorban az előző generáció normái elleni lázadásra való vágy. Ez a tény a kannabisz népszerűségében is szerepet játszik. A fiatalok még ma sem ismerik fel a kábítószeres veszélyeit. Örömmre szolgál, hogy az Oktatásiügyi és Tudományos Minisztérium ezzel kapcsolatban átfogó felvilágosító programot kezdeményez az iskolákban.

TRANSZCENDENTÁLIS PÓLÓK, INSTANT MEDITÁCIÓ, JOHN, SZÉGYENT HOZTÁL GEORGE-RA – HAGYTAD, HOGY MEGSZELÍDÜLJENEK AZ UTAZÁSAID.

Ugyanakkor azonban figyelembe kell vennünk azt a véleményt is, hogy mindazok, akik egy kicsit is idősebbek, mind képmutatóak, különösen a kannabisz vonatkozásában. A fiatalok úgy gondolják – talán tévednek, talán nem –, hogy miközben őket valami teljesen ártalmatlan szórakozásért üldözik, addig a felnőttek teljesen szabadon élhetnek nikotinnal, ami nagy valószínűséggel rákot okoz, illetve alkohollal – azt pedig mindannyian tudjuk, milyen tragédiákhoz vezethet az alkoholizmus. A fiatalok úgy érzik, hogy az állam részéről képmutató magatartás az, hogy különösen a dohányból hatalmas bevételekhez jut az adók révén. A fiatalok szerint az állam morális értékei rosszak. Nem áll szándékomban védelmezni vagy elnézni ezt a hozzáállást, de mindenesetre érthető az álláspontjuk...

Az elmúlt hónapokban tovább élesedett a vita, mivel a kannabiszt szívó fiatalok száma kétségtelenül emelkedett. Tovább növelte a helyzet feszültségét egy a The Times-ban ezen a héten megjelent felhívás, amelyben számos közéleti személyiség, köztük orvosok és a Beatles, azt állítja, hogy a kannabiszt tiltó törvény „elvért tekintve immorális, gyakorlati szempontból pedig betarthatatlan”.

ELMENNEK. BYE-BYE.

Ennek a megjegyzésnek a második felével kezdek egyetérteni. Úgy vélem, a törvényt egyre nehezebb a gyakorlatban alkalmazni. Nem tudom, a Ház felfigyelt-e arra, hány tiszteletreméltó fiatalember él kanna-bisszal. Nem az alsóbb rétegekről beszélek, ahol az emberek annyira elkeseredettek, hogy a marihuánán kívül semmilyen más lehetőségük nincs a pillanatnyi megkönnyebbülésre. Attól tartok, sok jó állásban lévő, tiszteletre méltó fiatal és diák él a kábítószerrel. Ők pedig társadalmunk egy intelligens részét képviselik. Velük szemben nem elég elnyomólag fellépni. Az elnyomás mellett meg is kell győzni őket, ha ugyan az elnyomás a megfelelő lépés...

A FIATALOK TOVÁBB LÉPNEK.

Szeretném, ha megoldódna ez a probléma, mert biztos vagyok benne, hogy a fiatalok nem hagynak fel a drog élvezetével, hacsak az értelmükre hatva meg nem győzzük őket arról, hogy az valóban olyan veszélyeket rejt magában, mint ahogyan azt mi hisszük. Úgy tudom, jelenleg a leggyengébb marihuána van jelen Nagy-Britanniában. Fennáll a veszély, hogy ha nem vagyunk képesek kezelni a jelenlegi helyzetet, akkor a jövőben rosszabb minőségű marihuána is megjelenik hazánkban, esetleg heroinnal vagy ópiummal keverve.

ÜLÉSEZIK A PARLAMENT; SOK GONOSZ KIS EMBER A PADSOROKBAN.

Komoly kétségeim vannak azzal kapcsolatban, hogy a törvény a legmegfelelőbb eszköz az ilyen jellegű viselkedés kontrollálására. Véleményem szerint alaposan meg kellene vizsgálni a jelenséget, továbbá számos előnyét látnám annak, ha úgy tudnánk szabályozni ennek a kábítószernek a használatát, mint az alkoholét – csak éppen sokkal szigorúbban a tizennyolc éven aluliak tekintetében. Továbbá sokkal szigorúbb szabályozást követelne a drog járművezetés közbeni használata is.

Ami igazán megrémít az ügyben az az, hogy mint sok más társadalmi probléma esetében, most is azzal kellett szembesülnünk, hogy a probléma jó ideig majdnem észrevétlenül ólálkodott körülöttünk, majd hirtelen mintegy lavinaként zúdult ránk, elért egy kritikus pontot. Sokan a generációs szakadékról beszélnek. A generációs szakadék mindig is létezett. Ugyanakkor napjainkban bizonyos mértékig jogos ez az érvelésmód. Biztos vagyok benne, hogy ma nagyobb a nemzedékek közötti távolság, mint tíz évvel ezelőtt, mert azt látom, hogy sok fiatal képmutatással gyanúsítja a mi korosztályunkat...

MR. TOM DRIBERG (BARKING): Rövidre fogom a mondanivalómat, hogy tiszteletreméltó barátomnak, az államminiszternek is lehetősége nyíljon állást foglalni a vitában, illetve képviselőtársaim is hozzá szólhassanak a kérdéshez. A vita nagyon hasznos lehet, ha eredményeként megvalósulnak a Mr. Channon által javasolt további kutatások és intézkedések. Szeretnék gratulálni neki a rendkívül időszertű téma felvetéséhez.

Mr. Channon utalt a The Times hétfői számában megjelent felhívásra [a fű legalizálásáról] Egyike voltam annak a két alsóházi képviselőnek,

aki aláírta a felhívást, és nem tettem volna ezt, ha általánosságban véve nem értek egyet a mondottakkal... A The Times-ban bírálatok is érték a felhívást, de nem hiszem, hogy olyan személyiségek, mint Dr. Stafford-Clark, Dr. Anthony Storr, valamint több orvos és kutató és a két Nobel-díjas tudós aláírták volna, ha valóban teljes mértékben felelőtlen dolog lenne a marihuána legalizálása mellett szót emelni...

MR. MARCUS LIPTON (BRIXTON): Mr. Channon nagyon hasznos célt szolgált azzal, hogy szóvá tette ezt a bonyolult és igen aktuális problémát. A Bizottság céljaival messzemenőig egyetértek, a nyilvánosság azonban nem sokat tud róluk. Illene tájékoztatni a közvéleményt...

Azt is szeretnénk tudni, mikor kezdte el tárgyalni ez a Bizottság a kannabisz problémáját, milyen gyakran ülészik, és mikorra készíti el a beszámolóját. Kik vesznek részt benne? Kinek a véleményét kell elfogadnunk a felmerülő kérdésekben? Életbevágóan fontos, hogy akármit is tartalmazzon a Bizottság beszámolója, a közvélemény elfogadja, különös tekintettel a fiatalokra. Nem remélhetjük, hogy a viktoriánus nyelvezet meggyőzi a fiatalokat...

REZGŐ HÁJÚ KEHES BAGÓSOK, AZT HÍSZITEK, A KÖLYKÖKRÁTOK SZAVAZNAK?

MISS ALICE BACON, ÁLLAMMINISZTER, BELÜGYMINISZTERIUM: Mindössze pár percem van, de nem hátrálok meg.

Számos véleményt hallhattunk ma a kannabiszról. A kormány részéről örültség lenne, ha a Bizottságtól származó további információk nélkül enyhítené a törvényeket. Az egyik mai lap állítása szerint Birmingham-ben a heroinisták jelentős része kannabisszal kezdte. A Belügyminisztérium által nyilvántartott heroinfüggők kilencvenhét százaléka fogyasztott korábban kannabiszt.

MR. DRIBERG: És alkoholt.

MISS BACON: A kormány részéről örültség lenne enyhíteni a megszorításokat, a nemzetközi kötelezettségvállalásokról nem is beszélve...

Azt hiszem, ma veszélyben vagyunk ebben az országban. Nem csak a kannabiszról beszélek, hanem a korábban már említett többi kábítószerrel is, különös tekintettel az LSD-re – és azokról az emberekről, akik félrevezetik a fiatalokat azzal, hogy nem csak beveszik a drogot, ha-

nem az ifjúságot is bátorítják a bevételükre. Nem túl gyakran olvasom a Queen-t, tegnap azonban fodrásznál voltam. [A padsorokból: „Halljuk, halljuk”] Akkor került a kezembe az újság, mikor beültem a hajszárító alá. Rábukkantam egy nagyon hosszú cikkre, „A szerelem nemzedéke” címmel, melyben popénekesek és menedzsereik nyilatkoznak. Megrémmültem attól, amit olvastam. Paul McCartney például többek között a következőket állítja:

„Isten mindenben jelen van. Isten jelen van a köztiünk lévő térben. Isten jelen van az előttünk álló asztalban. Isten minden és mindenki, mindenhol.

Pusztán véletlen, hogy én személy szerint a sav [LSD] révén jöttem rá erre. Bármilyen más ugyanolyan jó lett volna. Nem számít, hogyan jön rá az ember... csak a végeredmény.”

MR. CHANNON: Az igen tisztelt miniszterasszony csak nem a kábítószer-fogyasztás mellett érvelve idéz prominens személyiségeket?

MR. DRIBERG: Paul McCartney nagyon rendes ember.

A KÖLYKÖK NEM HALLGATNAK RÁJUK – TUDJÁK, HOGY ŐK A BOLONDOK.

MISS BACON: Csak az érvelésükre hoztam fel egy példát. Igen tisztelt képviselőtársam vetette fel ma reggel ezt a kérdést, és miközben átfutottam a beszédét, az az érzésem támadt, mintha megnyugodhatnánk a kannabisz felől. Lehet, hogy tévedek, de ha képviselőtársam egyáltalán nem akarna szerepelni a nyilvánosság előtt, akkor ennek a vitának nem kellett volna ma lezajlania.

A Beatles menedzsere azt mondta, hogy egy új életérzés terjed az országban, és: „Ezt az új érzést a hallucinogén szerek hozták létre, és én teljes mellszélességgel kiállok az ügy mellett...”

Lehet, hogy képviselőtársaimat ez meglepi, de a fiatalok nagyon is komolyan veszik, amit a popsztárok mondanak. Milyen társadalmat hozunk létre, ha mindenki el akar menekülni a valóság elől?

MR. DRIBERG: Ebből a szörnyű társadalomból akarnak kilépni, amit létrehoztunk.

MISS BACON: Vannak emberek, akik a társadalom kábítószer-fogyasztási hajlandóságában a hagyományos értékek és az összes társadalmi ítélet megkérdőjelezésének, továbbá olyan célok és viselkedésmó-

dok hirdetésének a lehetőségét látják, amelyek messze túlmutatnak azon a „beálláson” és élvezeten, amelyet néhány pirula nyújthat. Számukra a kábítószerelés egy életmód – az életmód –, amelyet befolyásolhatóaknak, a kíváncsiaknak, a frusztráltaknak és a demoralizáltaknak kínálnak fel. Alattomosan vagy nyíltan, tudatosan vagy öntudatlanul, de a fiataloknak a pszichedelikus élményekhez szükséges katalizátorokat és a drog-kultuszok szlogenjeit tanítják meg.

FODRÁSZ ÁLOMFELESÉG, ALKOHOLISTA ALICE – KISLÁNY,
ROSSZ FIÚ VOLTÁL. CSERBENHAGYTA A ROCKSZTÁRAJADAT.

Úgy tűnik, valójában ezzel a kihívással szembesítenek minket a lágy drogok, és ez a kihívás egyre nagyobb. A kormány azon a véleményen van, hogy itt az ideje a felelősségteljes fellépésnek a tendencia megfordítása érdekében. Itt az ideje egyértelművé tenni, hogy a tizenéves korban történő kábítószer-fogyasztás nem triviális, sőt, káros a személyiségre és az egészségre. Ideje megcáfolni azoknak az állításainak, akik a fiatalok misztikus érdeklődésének felkeléséből húznak hasznot. Ezzel a kihívással a társadalom minden rétegének szembe kell szállnia. A kormánynak feltett szándéka, hogy elvégezi a feladatát rá eső részét.

Mr. Channon, Mr. Driberg, Mr. Lipton, köszönet a fényért és derűért, amit ezekben a komor időkben felvillantottak. Kívánjuk, hogy választóik minél hamarabb érék el a korhatárt. Kívánjuk, hogy önöket jutassák be, tiszteletreméltó ellenségeiket pedig penderítsék ki a parlamentből.

DE A BORZONGÓ KÖLYKÖK LÁTJÁK, HOGY ÚJRA FELKEL A NAP.

És ott van Ronald Laing, a beindult, szarkasztikus skót sámán is. 1964-ben felhívott egy épp akkor New Yorkba érkező brit pszichiáter. Allen Ginsbergre hivatkozott. Szeretett volna találkozni velem. Rendben. Másnap, a déli vonattal érkezik. A neve Ronald Laing.

Amikor az állomásról hívtam, felnyögtem. Megint egy búskomor, közhelyeket puffogtató pszichiáter. Bejött a konyhába, és

egymásra meredve megálltunk. Tetőtől talpig barna tweedet viselt, aminek az egyhangúságát csak egy-két arany ékszer csillogása törte meg.

Leültünk az asztalhoz, szendvicset ettünk és bort ittunk. Elárultam neki, hogy csak falból szoktam az LSD orvosi-terapeutikus felhasználásról beszélni. Elmondtam, hogy valójában a szer misztikus aspektusai érdekelnek.

Ő következett.

Azt mondta, hogy csak az orvos képes gyógyítani, aki megérti a gyógyszer sámánisztikus, boszorkányos misztériumát.

Ronald Laing levette a zakóját és meglazította a nyakkendőjét.

ÉS A FEJEK A SZIGETÉN LÁTJÁK BEINDULNI A VILÁGOT.

Nem sokkal ezután közölte, hogy tud egy érdekes játékot. Kipróbálnám?

Levettük a cipőnket, és megálltunk az asztal és a mosogató között.

A játék lényege az, hogy beszéd nélkül mozgassuk a kezünket és a testünket.

Karate-szerű mozgással elkezdünk körözni egymás körül.

Verekedni kell?

Vállat vont.

Kezünk táncolni kezdett. Együtt formáltak szobrokat a levegőben, tünékeny formákat írtak le, hol lassan, lágyan lebegtek, hol sebesen örvénylettek. Tekintetünk egymásba fonódott. Valahova máshova kerültem. Kipörögtem a millbrooki konyhából, ki az időből. Teljesen megrészegültem ettől a szúfi balettől. Két, különböző bolygóról érkezett organizmus voltunk – és kommunikáltunk. Eszkimó voltam egy úszó jégtáblán, Ronald pedig egy felfedező. Információt cseréltünk az élet, a törzs, a titok lényegéről. Két különböző fajú állat voltunk, majd azonos fajú állatok voltunk, majd ugyanabból az alomból való, különböző korú állatok voltunk.

Akkor már a földön ültünk lótuszülésben, a kezünk a levegőben táncolt. A párbeszéd több mint egy óráig tartott. Többen is bejöttek, megnézték, mit csinálunk, majd kimentek. Az iskolából

hazajött a fiam a barátaival, ettek valamit, megbámulták a két ülő figurát, majd kimentek. „Apám meg a barátai egy kicsit löktek.”

Kinyitottuk a szemünket. Sötét volt. El kellett érni a New York-i vonatot.

Hat hónappal később Alex Trocchi szobájában, London idegközpontjában néhányan a Trocchi féle utazáson vettek részt. Nyílt az ajtó. Belépett Ronald Laing. Elkezdett bizonyos tantrikus szexuális rítusokról beszélni, amiket egy öreg, skizofrén páciensétől-gurujától tanult. Enyhe skót raccs. Tökéletes pszichedelikus költészet. A tenyeréből ettünk. Különösen a nők.

MIÉRT NEM SÜLLYESZTJÜK EL AZ ÖSSZES ROSSZAT? MIÉRT NEM NYITJUK MEG A SZÍVÜNKET A LÁTOMÁS ELŐTT?

Nincs ezen a bolygón még egy olyan ember, mint Ronald Laing. Egy *pontifex*. Világok közötti hidak építője. Mint vérbeli pszichiátriai kutató, időnként aprólékos, mélyre ható könyveket ad ki az elmebetegségek társadalmi jelentéséről. Szelíd ütéseivel elvarázsolja ezt a szakmát, minden szakmák legszörnyűbbjét. Egy elegáns hippi. Zseniális Éden-burgi* megfigyelések. Akadémikus higgadság. Ronald ráhangolódott a keleti filozófiára és az angol költészetre. *Magister Ludi*. Korunk legtakarosabb üveggyöngyjátékává szövi a tudományt, a vallást, a művészetet és a tapasztalatot.

ANYÁD CSAK MENSTRUÁLJON, AZ IGAZSÁG A GURUDNÁL VAN.

Egy kis történelmi kitérő: 1600. december 31-én I. Erzsébet angol királynő kiváltságlevelet adományozott az Angol Kelet-Indiai Társaságnak. A játszma célja az volt, hogy a Kelet fűszerei eljussanak a szigetországba. A fűszerek, a mesés „felajzó” növények. A több mint háromszázötven éve adományozott monopólium nagyobb hatással volt az 1960-as évek pszichedelikus forradalmára, mint a Sandoz Laboratórium és annak lizgersavas fel-

*Edinburgh, Leary szójárásában – a ford.

fedezései. A Kelet-Indiai Társaság nélkül az LSD pusztán farmakológiai érdekesség lenne.

A dolog a következőképpen történt: 1600-tól 1946-ig több százezer angol – katonák, hivatalnokok, tudósok – utazott Indiába. A gyarmatosítás járt a fejükben, de az történt, hogy végül is sokuk fejét gyarmatosította Krisna, az afrodiziákus szerelemisten. Az indiai utazás hatása pszichedelikus. Minden tér- és időbeli identitás eltűnik. Az indiai élet egy ősi, ráncos, táncoló, éhez, nevet, beteg, nyüzsgő, felfoghatatlan, irracionális, gúnyos, éneklő, sokfejű kacagó Isten táncának millió virágú emberkígyó forgatagát fedi fel az odaérkező előtt.

És az Indiában élő angolok beindultak. A kényelmes műanyagösvényekről letérő, a falvakba ellátogató turista még ma is választhat a felkínált *bhang*, *charras*, *ganga* vagy *attar* között – hogy csak egy párat említsünk azok közül a módszerek közül, ahogyan az indiaiak a kendert feldolgozzák.

Ó, VAN GURUNK RENGETEG – ÉS VANNAK SZÉP KIS TABUINK IS.

Egyszer eltöltöttem egy telet a Himalája hófödte csúcsai szomszédságában, egy kis kunyhóban. Mielőtt elindult volna a közeli faluba, szokásos heti bevásárló-körútjára, muszlim szakácsom mindig megkérdezte: „Két attar?”, és én mindig bólintottam, és adtam neki még egy dollárt. Két kisujnyi hosszúságú rudacs-kával tért vissza: a legjobb hasissal, amit valaha mongol császár szívott. Az egyiket odaadtam neki, mire elvigyorodott. A hasist kemény, gyantás rúddá sodorták, minden földműves ezt szívta. Fogadni mernék, hogy ezt a heti kis ceremóniát – a vigyorgó szakácsommal elvégzett ceremóniát – az elmúlt háromszáz évben minden angol elvégezte, akinek volt füle a hallásra és szeme a látásra.

És miután beindultunk a hasistól, ráhangolódhatunk India fantasztikusan érzéki lüktetésére, India miriádnyi misztikus mozaikkockájára. A saját szöveteinkbe írva olvashatjuk a Védákat – és érteni is fogjuk őket.

Több százezer angol tért haza úgy, hogy teljesen átformálta őket az indiai tudat. Britannia uralkodott az ültetvények felett,

India azonban nyakon csípte az uralkodók agyát. Anglia szellemi életére kitörölhetetlenül rányomta bélyegét a madrasz és a kasmír kacskaringós mintázata.

MEHER BABA HOOVER* FELMÁSZIK A DOLLÁRTORONYBA.

Ez magyarázza azt a tényt, hogy az angol entellektüelek sohasem bírták lenyelni a francia racionalizmust, az elkerülhetetlenül a fejükkel utazók egzisztenciális kétségbeesésébe torkolló, sakklépésekben gondolkodó elme keserű epéjét. A ráció abszurd, az energia-maja-prána azonban nem, mert mozog, összeolvad, pázlik, mosolyog és szeretetteljesen elnyeli az elmét. Kevés franciának sikerült megragadnia ezt, és akiknek mégis, azok szanszkritül tanultak és hasist szívtak, mint például René Daumal és Baudelaire.

Jusson eszünkbe, hogy miközben Jules Verne az 1000 mérföldes „lefelé” tartó utazások mechanikai furfangjairól írt, H. G. Wells, a látnoki képességekkel megáldott angol látta, hogy az elme képességeinek végéhez ért, és meglehetősen pontossággal előre jelezte, hogy az emberiség végül két fajú válik majd – a nap-sütésben élő, szelíd virágnéppé, és a föld alatt tanyázó gépemberekké.

És E. M. Forster is megtette az utat Indiába. Charles Dodgson a gombaevő Alice-szel, Jonathan Swift Gulliverrel, James Joyce Bloommal és Earwickerrel, John Bunyan a zárándokkal, J. R. R. Tolkien a tündérekkel utazott. Alisteir Crowley-ról és Conan Doyle-ról pedig ne is beszéljünk.

Britannia – a megrögzött utazók és a részeg látnokok nemzete vagy!

Elkerülhetetlen volt, hogy az első jelentős pszichedelikus regényt ne egy olyan nevű alak írja, mint John Fowles. A *mágus*. Mióta 1941-ben elolvastam Joyce *Ulysses*-ét, nem éreztem ilyen epikus-misztikus izgalmat áradni egyetlen könyvből sem. A *mágus* alapvető ontológiai kérdéseket feszeget, szembenéz az ősi, is-

*Meher Baba Merwan Sheriar Irani (1894-1969) híres szellemi tanító (baba), J. Edgar Hoover az FBI igazgatója 1924-től 1972-ig.

teni misztériummal, majd a humor és a hódolat legtökéletesebb keverékével hátrál meg a rejtély előtt. Millbrookban pszichokémiai lakmuspapírnak használjuk a könyvet. Akik unalmasnak találják, azok még nem tették meg az utat.

És aztán jött a Beatles, hogy elvarázsoljon minket.

Tisztelet és hála nektek, a mindent átható vibrálás avatott felfedőinek.

A négy evangélista!

Szent Pálra, Szent Györgyre és Szent Jánosra gondolnak?* Én mind a négyüknek szeretnék köszönetet mondani, szeretném megköszönni az üvöltésüket, amellyel utat mutattak a ködben tévelygőknek. Tehát köszönet Szent Ringónak is. És George Martinnak. És a Rolling Stonesnak.

Rosemary és én '67 nyarat egy tipiben töltöttük Millbrookban, az Eksztázis-dombon. Naponta egy vagy két órát csak arra szántunk, hogy beinduljunk, és egy hordozható lemezjátszón a Bors őrmester és a Sátáni Fenségek szerinti új testamentumokat hallgassuk. Minden bennük van, amit tudni érdemes.

Milyen okos, milyen váratlan és mégis milyen tipikus az, ahogy Isten elküldte üzenetét – ez alkalommal négy liverpooli fiú és a Szent Hempergők elektromos hangszerein keresztül.

HA NEM MEGY A BULI, KERESD A FICKÓT A HARCTÉREN.

Imádott liverpooli guruk, értetek élek! Mindent elmondtatok már, amit én elmondhatnék, de ti tömörebben, világosabban és erősebben fogalmaztatok.

Az, hogy George Harrison Indiába ment, ugyanolyan elkerülhetetlen volt, mint az, hogy Elvis Presley Hollywoodba; vagy az, hogy Mick Jagger és Keith Richard a börtönben ír szent himnuszokat arról, hogy megbocsát a bebörtönzöinek.

A jövő társadalomtörténezeinek alázatosan felhívom a figyelmét arra, hogy a civilizációnkat az öngyilkosságtól még visszatartó spirituális szál a Himalája Erdeiből indul ki (ahol a védikus

* Paul McCartney, John Lennon, George Harrison – a ford.

filozófusok szómát isznak), leúszik a Gangeszen, a P & O-val* átkel a szuezi csatornán, majd megérkezik Liverpoolba.

Amerikai pszichedelikus barátaim, hippik, virágfejűek, szerzetesek, apácák, keresők, utazók – alázatosan javaslom, hogy ha meg akarjuk találni Istent, tanuljunk meg angolul beszélni. Úgy tűnik, a DNS-kódunk már tud.**

* Peninsular and Oriental Steamship Company: egy délkelet felé közlekedő brit hajózársaság – a ford.

** Ez a cikk egy kétrészes írás első része. A másik esszében a szerző rámutat, hogy filológiai, antropológiai és történelmi bizonyítékok alapján az angol nyelv irodalmi-spirituális lelke tulajdonképpen kelta.

7. She Comes in Colours*

1960 egy napos szombatján, cuernavaca-i bérelt villájának medencéje mellett egy harminckilenc éves amerikai megevett egy maréknyi fura kinézetű gombát, amit a szomszédos falu sámánjától vásárolt. Néhány perc múlva – ahogy arra később visszaemlékezett – úgy érezte, hogy „egy érzéki Niagara hullámai transzcendentális látomások és hallucinációk örvénylésébe sodornak. Az ezt követő öt órát számos fellengzős metaforával írhatnánk le, de kétségtelen, hogy ez volt életem legmélyebb spirituális élménye.” Ennek az első, sorsdöntő transzcendentális érintkezésnek a következményei ma még felmérhetetlenek; bár mélységük és horderejük nagysága széles körben elismert – a gombák ugyanis azok a legendás „szent gombák” voltak, amelyeket azóta az Amerika ifjúsá-

* A Playboy magazin 1966. szeptemberi száma alapján. Copyright © HMH Publishing Company Inc., 1966. Ha az interjú a Sports Illustrated számára készült volna, akkor a lelkiismeretes interjúalany természetesen a „Hogyan nőveli az LSD a pontatlágot?” kérdésre koncentrált volna. Rengeteg töprengés előzte meg a fejezet címének kiválasztását. Az interjúalany dilemmáját valószínűleg foglalja össze Paul Krassner ötlete: „Élvezet és haszon: hogyan gyűjtsünk orgazmusokat?” Michael Hollingshead a következő javaslattal állt elő: „Praktikus tanácsok komoly playboyok számára”. „LSD nyusziknak és playboyoknak” – tett rá egy lapáttal Darlene. Az első kiadás végleges címét végül is Rosemary Leary vetette föl, hálás köszönettel a Rolling Stones-nak.

gát lázba hozó, a sajtóban pedig hatalmas port felverő pszichedelikus (szó szerinti értelemben: a lelket megmutató) szerek egyikeként ismernek és rettegnak. Az amerikai egy Timothy Leary nevű harvardi pszichoterapeuta volt, aki időközben tudósból, kutatóból egy olyan forradalmi mozgalom ösatyjává és főpapjává vált, mely mozgalom nem egy eszme, hanem egy anyag, „a hidrogénbomba spirituális megfelelője” köré szerveződött.

Nem sok olyan ember van, akiről ifjúkorában kevésbé hihetnénk, hogy egyszer majd vallási vezetőként találkozunk vele, a perbe fogott lázadó szerepéről nem is beszélve. Leary tizenkilenc éves korában azzal okozott csalódást hívő katolikus édesanyjának, hogy két évvel a végzés előtt ott hagyta a papi szemináriumot („a vallás skolasztikus megközelítése nem ragadott magával”), majd édesapjával, a nyugalmazott katonatiszttel került szembe, mikor tizennyolc hónap után kilépett a West Point katonai akadémiáról („az érdeklődésem inkább filozófiai, semmint katonai jellegű volt”). Tudományos tevékenységét – pszichológia B. A. – csak az Alabamai Egyetemen kezdte el. 1942-es végzését követően a hadseregben, egy pennsylvaniai kórházban dolgozott pszichológusként, egészen a háború végéig, majd visszatért tanulmányaihoz, és Berkeleyben, a Kaliforniai Egyetemen szerezte meg Ph. D. fokozatát. Első komolyabb állásaiban – a progresszív oaklandi Kaiser Alapítványi Kórház igazgatójaként, illetve a Kaliforniai Egyetem San Francisco-i orvosi iskolájának adjunktusaként – egyszerre szerzett magának elismerést és ellen-ségeket. Leary ekkoriban kezdte felmutatni azt a bátor és esetenként elhamarkodott tekintélyromboló magatartást, ami azóta is jellemzi változatos életútjának minden egyes szakaszát. Mélyen meggyőződve arról, hogy a tradicionális pszichiátria legalább annyi páciensnek árt, mint amennyinek használt, 1958-ban lemondott posztjáról és a Harvardra ment, ahol klinikai pszichológiából tartott előadásokat. Itt kezdte el kidolgozni és terjeszteni a Dr. Eric Berne Emberi játszmák* című bestsellere által azóta széles körben ismertté vált, a stilizált játszmaként értelmezett társadalmi kölcsönhatásról és egyéni viselkedésről alkotott elméletét. Leary nemcsak méltatta, de gyakorolta is a hatékony és semmiképpen sem konvencionális, új pszichiátriai kutatási technikákat; hall-

* ERIC BERNE: Emberi játszmák, ford. Hankiss Ágnes, Budapest, Háttér Kiadó – a ford.

gatóit arra biztatta, hogy az olyan emocionális problémákat, mint például az alkoholizmus, abban a környezetben tanulmányozzák, amelyben fellépnek, ne pedig a tankönyveik fölött görnyedve, vagy a laboratóriumokban.

Amint az előrelátható volt, Leary szűklátókörű kollégái nem fogadták kitörő lelkesedéssel az új eszméket. Szkeptikus morgolódásuk azonban hangos dühkitöréssé változott, amikor Leary 1960-ban úttörő belső utazásáról – a cuernavaca-i medence mellől – visszatért a Harvardra, és elkezdett pszilicibinnel, a szent gombák hatóanyagával kísérletezni saját magán, közvetlen munkatársain, és az önként jelentkezők százaiban. Megfogadva, hogy „hátralévő életét az új eszköz kutatásának szenteli”, egyre növekvő számú követőjével a többi pszichedelikus szer felé fordult: hajnalkamagvak, szerecsendió, marihuána, peyote, meszkalin – és egy színtelen, szagtalan, íztelen, de elképesztően hatékony vegyület, az LSD-25*, amelyet 1938-ban szintetizált egy svájci biokémikus, egy a migrénes fejfájásokat csillapító szert keresve. A pszilicibinnel százszor erősebb LSD annyira látványos, színpompás, többszintű hullámvasútasra invitálta használóját, hogy hamarosan Leary elsődleges kutatási eszközévé vált. És ahogy terjengeni kezdtek a mendemondák diákjai fantasztikus, fantazmagórikus „utazásairól”, az LSD titokban elterjedt a campus lakói között is, 1962-re pedig Londontól Los Angelesig a fiatal avantgarde-ok underground kultuszává vált.

Azonban 1963-ra kellemetlen lett a Harvard számára is, így „sajnálattal” elbocsátották Learyt és munkatársát, Dr. Richard Alpert-et, hogy útját állják a hallgatók egyre növekvő érdeklődésének a szer iránt. A két tudós mindazonáltal nem adta fel: megszervezték magánúton támogatott kutatócsoportjukat, a Nemzetközi Alapítvány a Belső Szabadságért (International Foundation for Internal Freedom – IFIF) nevű szervezetet, és létrehoztak egy pszichedelikus kutatóközpontot a mexikói Zihuatanejoban. Mielőtt azonban elkezdheték volna LSD-kísérleteiket, a mexikói kormány – tartva a közvélemény erőteljes tiltakozásától – közbelépett, és az ország elhagyására szólította fel őket.

Leary ettől a pillanattól kezdve nemcsak a messiása, de a mártírja is a pszichedelikus mozgalomnak. Az utolsó pillanatban azonban vá-

ratlan haladékok kaptak egy William Hitchcock nevű, fiatal New York-i milliostól, veterán LSD-utazótól, aki hitt Leary munkájának – akkor már küldetésének – fontosságában, és a cél érdekében a rendelkezésére bocsátott egy zezzugos villát millbrook-i (New York állam), 1 600 hektáros birtokán. A hely azóta nemcsak Leary otthona és főhadiszállása, hanem a világ minden tájáról érkező pszichedelikus zarándokok egyfajta szentélye és kegyhelye is. 1966. április 16-án azonban támadás célpontjává vált: Leary megfogalmazásában „a középkorú, középosztálybeli autoritás erői” vetették rá magukat. A Dutchess megyei rendőrség késő éjszaka megszállta a házat, átkutatta a padlástól a pincéig, és mivel minimális mennyiségű marihuánára bukkant, négy embert letartóztatott – köztük Learyt is. Ha bűnösnek találják, komoly pénzbüntetésre és tizenhat évi börtönbüntetésre számíthat. Ugyanakkor már egy másik eljárás is folyik ellene: az előző év decemberében, miközben mexikói vakációjára igyekezett, Laredóban a vámhivatal átkutatta a kocsiját és fél uncia (kb. 15 gramm) marihuánát találtak, ami tizennyolc éves lányának tulajdonát képezte. Leary hiába védekezett azazal, hogy a marihuánát tudományos és vallási célból, a kutatásai, illetve lelki élete (lévén, hogy hindunak vallotta magát) előmozdítása érdekében birtokolta, 30 000 dolláros pénzbüntetésre és harminc évi börtönre ítélték a szövetségi marihuána adó megfizetésének elmulasztása miatt.

Az azóta eltelt hónapok során az LSD botrány és Leary híre tovább dagadt – valóságos özöne jelenik meg a pszichedelikus pszichózisról szóló címlapsztoriknak, a rendőrség és a közegészségügyi hivatalok elretentő fenyegetéseket közölnek az „azonnali örületről”, erényes vezércikkek mennydörögnek a kábítószer bűneiről. Májusban és júniusban két szenátusi albizottság nyilvános meghallgatásokat tartott az LSD-ről, három állam – Kalifornia, Nevada és New Jersey – pedig törvényben tiltotta meg használatát, birtoklását, terjesztését és előállítását. Ronald Reagan – harsányan követelve a szigorúbb szövetségi szintű jogi szabályozást – még a Kalifornia republikánus kormányzójelöltségéért folytatott kampányába is sikeresen bevonta a problémát.

A Playboy a szer elleni hangos tiltakozás közepette kérdezi Dr. Learyt a pszichedelikus sztori másik oldaláról – az egyik oldal által hangoztatott ígéretekről és a másik oldal által felmutatott vélt vagy valós veszélyekről. Dr. Leary készségesen hozzájárult az interjú-

* Az LSD-25 felfedezésének pontos körülményeiről lásd ALBERT HOFMANN: LSD – bajkeverő csodagyerekem, Budapest, Edge2000 Kiadó, 2003.

hoz, és meghívott minket millbrooki házába. Pár nappal később hindu reggeli imába mélyedve találtunk rá néhány vendége társaságában, a hatvannégy szobás villa konyhájában. Melegen üdvözölt minket, majd felvezetett a harmadik emeleti könyvtárszobába. Ahelyett azonban, hogy leült volna valamelyik kényelmes karosszékre, átvágott a szobán és egy nyitott ablakon át kilépett a második emeleti terasz feletti bádogtetőre. Széthajtogatott egy kétszemélyes matracot és leterítette, mindössze pár lábnnyira a tető szélétől. Miközben mi igyekeztünk kényelmesen elhelyezkedni a matrac egyik végén, ő szétnyitotta ingét a meleg nyári napsugaraknak, meztelen talpát nekítámasztotta a tető bordázatának, lenézett a villát körülvevő, végtelenül hömpölygő pázsitra, egy pár percig a közeli fa ágai között fészkelő cinke énekére figyelt, majd felkészülve első kérdésünkre, felénk fordult.

PLAYBOY: Hányszor használt eddig LSD-t, Dr. Leary?

LEARY: Mindeddig 311 pszichedelikus ülésen vettem részt.

PLAYBOY: Mit gondol, milyen hatást gyakorolt ez Önre – és mit tett Önnel?

LEARY: Erre a kérdésre nehéz egyszerű választ adni. Hadd fogalmazzak így: harminckilenc éves voltam, amikor először volt részem pszichedelikus élményben. Akkoriban középkorú férfiként a haldoklás középkorú folyamata kötött le. Az életörömöm, érzéki nyitottságom, kreativitásom mind-mind leszállóágban volt. Azóta, az eltelt hat év során az életem majdnem minden dimenziója megújult. A Kaliforniai Egyetemen és a Harvardon dolgozó munkatársaim nagy része természetesen úgy érzi, hogy különccé, fantasztává váltam. Saját becslésem szerint mindössze körülbelül a tizenöt százalékuk érti és támogatja azt, amit csinálok. Gondolom, nem meglepő, hogy ők nagyrészt a fiatalabb pszichológusok közül kerülnek ki. Ha ismerjük egy ember korát, akkor tudhatjuk, mit gondol az LSD-ről, milyen érzések fűzik a szerhez. A pszichedelikus drogok a fiatalok médiumai. Ahogy feljebb és feljebb haladunk az életkorral, a harmincasok, negyvenesek és ötvenesek felé, egyre kevesebb olyan embert találunk, akik nyitottak azokra a lehetőségekre, amiket ezek a vegyületek kínálnak.

PLAYBOY: Miért van ez így?

LEARY: A harmincöt-negyven felettiék számára a „drog” szó két dolog valamelyikét jelenti: orvos-betegség, vagy kábítóserfüggés-bűnözés. Hiába próbáljuk megmagyarázni annak, aki neurológiailag így fixálta a „drog” szó jelentését, képtelen lesz átértékelni az álláspontját. Annyira bele van jegesedve, mint Pavlov kutyájába a kondicionált reflex. Ezzel szemben a huszonöt év alatti emberek számára a „drog” szó az elmére ható anyagok széles skáláját jelenti: az alkoholtól, a serkentőktől, a nar-kotikumoktól egészen a marihuánáig és a többi pszichedelikus szerig. A középkorú Amerika fejében talán rokon értelmű az azonnali örülettel, de a pszichedelikus drog a legtöbb huszonöt éven aluli amerikainak az eksztázist, az érzéki feloldódást, a vallásos élményt, a revelációt, a megvilágosodást, a természettel való kapcsolatot juttatja eszébe. Nemigen akad olyan tinédzser vagy fiatal az Egyesült Államokban, aki ne ismerne legalább egy olyan személyt, akinek kellemes tapasztalatai voltak a marihuánával vagy az LSD-vel. A kiterjesztett tudat tekintetében a fiatal nemzedék látóköre fényévekkel nyúlik túl szüleikén. Az áttörés már megtörtént, nincs visszaút. A pszichedelikus csatát megnyertük.

PLAYBOY: Mit válaszol arra a szokásos vádra, hogy az LSD túl erős és veszélyes ahhoz, hogy a fiatalok kezébe adják?

LEARY: Nos, senki sem tudja még, hogy pontosan miként is lehetne az LSD-t az emberiség javára használni. Igen erőteljes energia-felszabadító, és nem teljesen értjük még a működését. Ha azonban azzal a választással szembesülnék, hogy egy ötven éves, vagy egy tizenöt éves használja az új energiát, amit nem ért, akkor következetesen a tizenöt évest támogatnám. Hogy miért? Mert a tizenöt éves az új energiát szórakozásra, érzékei felfokozására, szeretkezésre, kíváncsiságának kielégítésére, személyes fejlődésére fogja használni. Az ötven évesek jelentős részéből már kihalt a kíváncsiság, képtelenek szeretkezni, az új érzésekkel szembeni nyitottságuk eltompult, és minden új energiát a hatalom, a kontroll és a háború szolgálatába állítanak. Úgyhogy egyáltalán nem zavar, ha a fiatalok a tanulás és a munka futószalagjai mellett töltendő idejük egy részét a tudatukkal való kí-

sérletezésre, az élmények és a művészi önkifejezés új formáiban való megmártózásra fordítják. A mai huszonöt év alattiak nemzedéke az emberiség legbölcsebb és legszentebb generációja. És Istenemre, ahelyett, hogy panaszkodnánk rájuk, megaláznánk és bebörtönöznénk őket, támogatnunk kellene őket, oda kellene figyelniük rájuk és velük együtt kellene megmártóznunk a tiltott élvezetekben.

PLAYBOY: Mit tegyünk, ha követni akarjuk ez utóbbi tanácsát?

LEARY: Keresse meg azt a barátját, aki tudja, hol lehet LSD-hez jutni, és tudja, hogyan kell levezetni egy ülést. Vagy keressen egy tapasztalt LSD-utazót, hogy az vezesse végig egy utazáson.

PLAYBOY: Feltétlenül szükség van vezetőre?

LEARY: Igen. Ha nincs az emberrel tapasztalt vezető – legalábbis az első 10-15 alkalommal –, akkor nagyon zavaros lesz az utazás.

PLAYBOY: Mi van akkor, ha valaki sem vezetőt, sem LSD-forrást nem talál az ismerősei között? Mit csináljon?

LEARY: Az LSD használata törvénybe ütközik, én pedig senkinek sem tanácsolom, hogy megszegje a törvényt. Ugyanakkor a következőket is el kell mondanom: az emberiség története során azok, akik ki akarták terjeszteni tudatukat, akik valamilyen mélyebb értelmet kerestek önmagukban, mindig is elérték céljukat, ha hajlandók voltak elég időt és energiát áldozni rá. Voltak olyan idők és helyek, amikor és ahol az emberek képesek voltak 2000 mérföldet mezítláb gyalogolni, hogy megtalálják azt a lelki tanítómestert, aki Buddhává, Mohameddé vagy Ramakrishnává változtatja őket.

PLAYBOY: Ha nem tudja megmondani, hol lehet LSD-hez jutni, elárulná legalább az előállításának a képletét? Ha jól tudom, egy jól felszerelt laboratóriumban könnyen előállítható.

LEARY: Így van. Azonban, felelőtlenség lenne a részemről, ha elárulnám. Az LSD engedély nélküli előállítása ma már törvénybe ütköző cselekedet.

PLAYBOY: Tegyük fel, hogy sikerül LSD-t szereznünk. Hogyan vesszük be? Túvel és fecskendővel, vagy egyszerűen csak lenyeljük egy kockacukorral?

LEARY: Beadható injekcióban, de szájon át por, pirulák vagy egy színtelen, szagtalan, íztelen oldat formájában is. Akármelyik esetről is van szó, nagyon minimális mennyiségről kell beszélnünk. Száz mikrogramm közepes adagnak számít.

PLAYBOY: Ez a mennyiség mennyi ideig fejt ki hatását?

LEARY: Nyolc-tizenkét óráig.

PLAYBOY: Milyen érzés? Mi történik az emberrel?

LEARY: Általánosságban beszélve, mindenki átéli az érzékek és szellemi folyamatok elképesztő felgyorsulását és felerősödését – ami nagyon zavaró is lehet, ha felkészületlenül ér valakit. Másodpercenként körülbelül egymilliárd jelzés száguld át az agyon; az LSD hatása alatt ezek közül több ezer olyanra hangolódunk rá, amiket tudatosan egyébként nem regisztrálunk. Ugyanakkor számtalan egyéb jelzés érkezik a test többi részéből. Mivel ehhez nem vagyunk hozzászokva, vagy hatalmas eksztázishoz, vagy zavarodottsághoz vezet. Néhányan kiborulnak az érzéki benyomások Niagarájától. Nemcsak egy, kettő vagy három dolog történik a maga adott sorrendjében, hanem hirtelen több száz fény, szín, érzés és kép áraszt el minket, amiben könnyen elveszhetünk.

Az ember érzi, ahogy egy különös, hatalmas erő felszabadul és átsugárzik a testén. Normális körülmények között statikus szimbólumoknak vagyunk a tudatában. Azonban, az LSD hatására minden *mozogni* kezd, és ez a kérlelhetetlen, személytelen, lassan hömpölygő mozgás az ülés teljes időtartama alatt megmarad. Olyan, mintha a normális, ébren töltött életünket egy kényelmetlen, sztereotíp pózban lefénnyé képeznénk; a kép hirtelen megelevenedik, több dimenzióssá dudorodik, szín és energia szövi át.

Legelőször az érzékszervi tudatosság óriási megnövekedését vesszük észre. Vegyük a látást. Az LSD hatása alatt érzékelt látvány úgy viszonyul a normálishoz, mint a normális egy rosszul beállított tévé képéhez. Úgy érezzük, mintha mikroszkópok lennének a szemünk előtt, akármire is nézünk, drágaköszörű, sugárzó részletességgel látjuk. Először látunk igazán az életben – nem a tanult dolgok statikus, szimbolikus érzékelése folyik, hanem fénymintázatok pattannak ki a körülöttünk lévő tárgyakból,

és fénysebességgel ütköznek retinánk pálcikáinak és csapjainak mozaikjába. Minden élőnek tűnik. Minden *él*, minden gyémánt-szerűen csillogó fénysugarakat sugároz a szembe.

PLAYBOY: A hallás is hasonlóan felfokozódik?

LEARY: Elképesztő mértékben. Általában csak elszigetelt hangokat hallunk: a telefon csörgését, mások szavait. Azonban, amikor beindít az LSD, a belsőfül Corti-szerve rezgő membránjára válik, szinte pezseg a hanghullámok dörömbölésétől. A vibrálás mintha egészen a bensőnkig hatolna, egyre csak hömpölyög, majd odabenn felrobban. Halljuk egy Bach-szonáta egy hangját, és az csak lebeg, csillog, pulzál, az idők végezetéig, miközben lassan körözünk körülötte. Majd több ezer év elteltével jön a szonáta következő hangjegye, lassan sodródunk közöttük, megfigyeljük a harmóniát és a disszonanciát, és átértékeljük a zenetörténetet.

Amikor az LSD felfokozza az idegrendszer működését és minden idegszálunk ragyog, akkor az érzékek átfedik egymást, összeolvadnak. Nem csak halljuk, hanem *látjuk* is a hangszóróból áradó zenét – mint táncoló részecskéket, mint tekergőző fogpascacsíkokat. *Látjuk*, ahogy a zene színpompás mintázatokba rendeződik, és közben halljuk is. Ugyanakkor *mi vagyunk* a zene, mi vagyunk a hangjegyek, mi vagyunk a hegedű vagy a zongora húrja. És minden egyes szervünk együtt pulzál, együtt jut el a zenével az orgazmusig.

PLAYBOY: Mi történik az ízérzéssel?

LEARY: Az ízek érzékelése is felfokozódik, bár az embernek általában ugyanakkora kedve van enni az LSD hatása alatt, mint amikor először vezethet egyedül egy szuperszonikus repülőgépet. Ha viszont az ülés után eszik, akkor az étel minden egyes jellegzetességét kiélvezi – a szerkezetét, a rugalmasságát, a sűrűségét – mindazt, aminek nem vagyunk tudatában a hétköznapiak során.

PLAYBOY: És a szaglás?

LEARY: Ez az egyik leglenyűgözőbb aspektusa az LSD nyújtotta élménynek. Olyan, mintha először lélegeznénk be az életet, és csodálkozással vegyes undorral gondolunk vissza arra a műanyagízű, szagtalan, mesterséges gázra, amit eddig levegőnek

véltünk. Az LSD hatása alatt felfedezzük, hogy tulajdonképpen mikroszkopikus, az orrlyukakban eksztatikus értelemmel robbanó szerpentincsikokból álló légkört lélegzünk be. Ha a szoba másik sarkában egy nő ül, akkor tudatában vagyunk a levegőben az érzékközpontunk felé lebegő több ezer átható kémiai üzenetnek: minden egyes pillanatban illatszimplóniákat bocsát ki magából – a samponja, a kölnije, a verejtéke, emésztőrendszerének kipárolgása, szexuális illata, a ruhája szaga – az erotika gránátjai, amik a szaglósejteken robbannak fel.

PLAYBOY: Az érintés is ennyire erotikussá válik?

LEARY: Az érintés egyszerre lesz elektromos és erotikus töltésű. Emlékszem, az egyik ülés során Rosemary előrehajolt és finoman megérintette a tenyeremet az ujjával. A kezemben azonnal százezer idegvégződés robbant ki lágy orgazmusban. Eksztatikus energiák pulzáltak végig a karomon és fúródtak rakétaként az agyamba, ahol aztán újabb százezer sejtben robbant ki a szintisza, gyengéd gyönyör. A feleségem ujjja és a tenyerem között körülbelül ötven mérföldes űr tátongott, amit az energiát oda-vissza továbbító ezüstsálakkal átszőtt vattacukor töltött be. Az ujjából hullámokban, pulzálva áradt a csodás energia. Az ujjja és a tenyerem között ide-oda áramlott az éteri, fátyolos gyönyör – finoman, borzongatóan.

PLAYBOY: Erotikus volt ez a gyönyör?

LEARY: Transzcendentális értelemben. LSD hatása alatt a test minden egyes idegszálából hatalmas mennyiségű energia szabadul fel – különös tekintettel a szexuális energiára. Kétségtelen, hogy az LSD az ember által ismert legerősebb afrodiziákum.

PLAYBOY: Kifejtené ezt egy kicsit bővebben?

LEARY: Egyszerűen csak arról beszélek, hogy LSD hatása alatt a szex csodálatosan felfokozódik és felerősödik. Nem arról van szó, hogy az LSD pusztán genitális energiát gerjesztene. Nem törvénytörő például, hogy meghosszabbítja az erekciót. Az érzékenységet, a fogékonyságot növeli meg, legalább ezer százalékkal. Hadd fogalmazzak így: a hétköznapi szex – akár milyen eksztatikusnak hisszük is a belőle származó gyönyört –, összehasonlítva az LSD hatása alatt történővel, olyan, mintha egy kirakati bábuval szeretkeznénk. Az LSD hatása alatt fellé-

pő érzékszervi és sejtszintű feloldódás révén az ember fél órát szeretkezhet a szemével, majd egy másik fél órát a lélegzetével. Közben a férfi is és a nő is több ezer érzékszervi és sejtszintű organikus változást él meg. A szexuális kommunikáció általában csak az ember saját vegyületeire, illetve bizonyos nagyon pontosan körülhatárolt területek – a pszichológusok erogén zónáknak neveznék – összenyomódására és kölcsönhatására korlátozódik. Szerintem ez egy meglehetősen vulgáris és mocskos felfogás. LSD hatása alatt szeretkezni olyan, mintha a testünk minden egyes sejtje – és több billiárd van belőlük – szeretkezne a partnerünk testének minden egyes sejtjével. A kéz nem a nő bőrét simogatja, hanem belésüpped, és egybeolvad a benne rejlő ősi eksztázis-generátorokkal.

PLAYBOY: Milyen gyakran szeretkezett LSD hatása alatt?

LEARY: Minden egyes alkalommal, amikor LSD-t vettem be. Tulajdonképpen erről szól az LSD nyújtotta élmény. Egybeolvadás, feloldódás, áramlás, egység, befogadás. Ez mind szeretkezés. Szeretkezünk a gyertyafénnyel, a lemezjátszó hanghullámaival, az asztalon álló gyümölcsöstállal, a fákkal. Lükettő harmóniába kerülünk az összes körülöttünk áramló energiával.

PLAYBOY: Beleértve a nőt is?

LEARY: Az LSD bevételének három elkerülhetetlen célja az, hogy felfedezzük Istent és szeretkezzünk Istennel, hogy felfedezzük önmagunkat, és szeretkezzünk önmagunkkal, és hogy felfedezzünk egy nőt és szeretkezzünk azzal a nővel. Mindezt nem tehetjük meg önmagunkkal, amíg nem tettük meg a körülöttünk áramló időtlen energiával, és nem tehetjük meg egy nővel, amíg nem tettük meg önmagunkkal. Az LSD bevételének természetes és magától értetődő módja az, hogy egy ellenkező nemű személy társaságában történik. Az az ülés, amely során nem olvadunk teljes mértékben egybe egy ellenkező nemű személlyel, nem tekinthető teljesnek. Az LSD-ülések egyik legfőbb célja a szexuális egyesülés. Minél tágabb a tudatunk – minél inkább túl tudunk lépni az elménken – annál mélyebb, gazdagabb, hosszabb és jelentéstelibb a szexuális egyesülés.

PLAYBOY: Hallottunk olyan esetekről, amikor a párok folyamatosan, több órán keresztül szerelmeskedtek, a teljes fizikai

kimerülésig, de láthatóan soha nem érték el a teljes kimerülést. Igaz ez?

LEARY: Aha.

PLAYBOY: Le tudná írni, milyen egy LSD hatása alatt átélt orgazmus?

LEARY: Erre csak a legvakmerőbb költők vállalkozhatnak. Mit mondana egy gyereknek, ha az megkérdezné: „Apu, mondd, milyen a szex?” Őn megpróbálná leírni neki, de akkor a kislác azt mondja: „Aha, akkor olyan, mint a cirkusz?” „Hát, nem egészen” – felelné Őn. „Akkor olyan, mint a csokifagyi?” „Hát, olyasmi, de sokkal, *sokkal* jobb annál.” „Akkor olyan, mint a hullámvásút?” – így a gyerek. „Hát, majdnem, de még annál is jobb.” Röviden, nem tudom elmondani, hogy milyen, mert nem hasonlítható semmihez, ami valaha is történt Önnel – és egyébként sincsenek megfelelő szavaink a leírására. Nem tudhatja, hogy milyen, amíg ki nem próbálja, akkor viszont az én szavaimra már semmi szükség nem lesz.

PLAYBOY: Azt hallottuk, hogy egyes nők, akik egyébként nehezen jutottak el az orgazmusig, több orgazmust is átéltek az LSD hatása alatt. Igaz ez?

LEARY: Egy gondosan megtervezett, szeretkezéssel töltött LSD-utazás során egy nőnek több száz orgazmusa lehet.

PLAYBOY: Több száz?

LEARY: Igen, több száz.

PLAYBOY: És a férfiaknak?

LEARY: Az orgazmusok számára helyezett indokolatlan hangsúly sok férfi és nő gátlásainak alapvető oka. Ez a felfogás olyan durva és vulgáris, mint azon töprengeni, hogy mennyibe került a barátnőm bugyija.

PLAYBOY: De akkor is lennie kell valamilyen fiziológiai összehasonlításnak. Ha egy nőnek több száz orgazmusa lehet, mennyi lehet egy férfinak optimális körülmények között?

LEARY: Ez teljes mértékben a férfi szexuális – és pszichedelikus – tapasztalatán múlik. Én csak a magam nevében, a magam tapasztalatairól beszélhetek. Csak azt tudom összehasonlítani, hogy mi voltam, és mi vagyok most. Az elmúlt hat év során az érzéki megnyilvánulások felé mutatott nyitottságom, reakció-

készségem, az azokban való részvételi hajlandóságom mintegy *ezerszeresére* nőtt.

PLAYBOY: Az LSD-nek erről az aspektusáról már régen pletykálnak, de nyilvánosan eddig még soha nem beszéltek róla. Miért?

LEARY: Az LSD hatása a szexualitásra természetesen nyílt, ám mégis privát titok, amiről egyikünk sem beszélt az elmúlt pár évben. Társadalmi szempontból már azt is épp elég veszélyes kimondani, hogy az LSD segít megtalálni Istent és segít felfedezni önmagunkat. Már ez a kijelentés is bajba sodorhat. Ha azonban ezt még azzal is tetézzük, hogy a pszichedelikus élmény alapvetően *szexuális* élmény, akkor a teljes középkorú, középosztálybeli monolit haragját zúdíttuk a fejünkre. Ugyanakkor azonban, én jelenleg harmincéves börtönbüntetés alatt állok, ami egy negyvenöt éves ember számára gyakorlatilag életfogytiglant jelent, továbbá jelenleg is eljárás folyik ellenem marihuána birtoklása miatt, ami még tizenhat évi börtönt jelenthet. A középkorú, középosztálybeli autoritás ennél többet már nem igen árthat nekem – a titok pedig már eljutott a fiatalokhoz –, ezért azt hiszem, nyíltan kimondhatom azt, amiről eddig sohasem beszéltünk: a napjainkban tapasztalható LSD-boom alapvető oka a szexuális eksztázis. Amikor Dr. Goddard, az Élelmezési és Gyógyszerügyi miniszter, egy szenátusi meghallgatáson kijelentette, hogy a felsőoktatási intézmények hallgatóinak tíz százaléka él LSD-vel, elgondolkodott-e valaki is, hogy miért? Persze, felfedezik Istent és az élet értelmét; persze, megtalálják önmagukat; de komolyan gondolja bárki is, hogy nem a szex az alapvető oka ennek a lüktető, fiatalos társadalmi robbanásnak? Az LSD-t tanulmányozni és a szexuális eksztázist kihagyni olyan, mintha a szövetek kutatása során tudomást sem vennénk a sejtekről.

Ugyanakkor az LSD nem ébreszti fel automatikusan a szexuális öntudatot. Az első tíz alkalommal az ember egyenesen képtelen a szexuális együttlétre, mivel annyira elárasztják és lenyűgözik – vagy megrémisztik és összezavarják – a soha nem tapasztalt élmények. Ebben a pillanatban a szex gondolata irreleváns vagy érthetetlen. A dolog azonban a helyzettől és a partnertől is függ.

Szinte elkerülhetetlen, hogy ha egy férfi és egy nő együtt vesz be LSD-t, akkor szexuális energiáik elképzelhetetlen mértékben felfokozódjanak, és ha valamelyikük ügyetlensége vagy félelme meg nem gátolja, akkor sokkal mélyebb élményben lesz részük, mint ahogy azt valaha is hitték volna.

Kutatásaink kezdetétől fogva tisztában vagyok az LSD-ben rejlő, óriási személyes hatalommal. Nagyon kell vigyázni arra, hogy csak és kizárólag olyasvalakivel együtt vegyük be, akit igazán jól ismerünk; mivel szinte elkerülhetetlen, hogy azok, akik megosztják LSD-élményüket, egymásba ne szeressenek. Az LSD hatására mély és tartós neurológiai imprintek, erős érzelmi kötélek alakulhatnak ki – amelyek akár egész életünk során fogva tarthatnak. Ezért mindig igen óvatos voltam a páros ülések vezetésénél. Mindig arra törekedtünk, hogy az alany férje vagy felesége jelen legyen az első ülésen, hogy amikor ezek az erős késztetések kialakulnak, akkor felelősségteljesen kiélhetők legyenek az ülés után is.

PLAYBOY: Jól értem, Ön valamilyen pszichedelikus monogámiát hirdet?

LEARY: Nos, nem lehet általánosítani, de az egyik nagy lecke, amire az LSD megtanított az, hogy minden férfiben megvan minden férfi lényege, és minden nőben megvan *minden* nőé. Emlékszem egy pár évvel ezelőtti ülésre, amely során kinyitottam a szemem, és rémülettel és eksztázissal eltelve Rosemary szemébe néztem. Valami lény mély medencéibe húzott, lágyan lebegtem elméje közepén, mindent átéltem, amit ő, ismertem minden, valaha megfogant gondolatát. Ahogy egybeolvadt a tekintetünk, az arca kezdett feloldódni, megváltozni. Láttam fiatal lányként, csecsemőként, ősz hajú, ráncos öregasszonyként. Láttam boszorkányként, madonnaként, zsörtölődő vénasszonyként, ragyogó királynőként, bizánci szűzként, és fáradt, tapasztalt távol-keleti kurvaként, aki már ezerszer látta az élet minden arcát. Rosemary volt *minden* nő, minden *nő*, a nőiség esszenciája – a rejtélyesen, megadóan, ördögien, de mindig hívogatóan mosolygó szemekkel: „Láss engem, hallj engem, gyere velem, olvadj össze velem, táncolj velem”. Azt hiszem, ezek után a szex és a párválasztás szempontjából egyértelműek az élmény implikációi. Emiatt, és

nem morális korlátok vagy gátak miatt vagyok teljes mértékben monogám hat éve, mióta LSD-vel élek.

PLAYBOY: Amikor monogámiáról beszél, akkor az egy nőhöz való, teljes szexuális hűséget érti alatta?

LEARY: Nagyon alacsony szintűnek tartom azt, amikor valaki egymás után hajszoja a partnereit. Egy egyre növekvő népességű világban élünk, hónapról hónapra több és több gyönyörű lány gördül le a futószalagról. Nyilvánvaló, hogy a múlt szexuális kritériumai megváltoztak. A mi érzékszerveinkkel és sejtállományunkkal rendelkező lénnel szemben támasztott követelmény nem az, hogy egyik fiatal testtel a másik után lépjen kapcsolatba, hanem hogy egy ellenkező nemű társsal együttműködve felfedezze saját identitása elképesztő mélységeit és változatosságát. Ezzel együtt jár, hogy időt és energiát szánunk az utazásra... Egyfajta neurológiai és sejt szintű hűség alakul ki. Már évek óta hajtogatom, hogy a jövőben nem az lesz valószínű, hogy a feleségem valaki mással feküdt le és hempergett egy vagy két órát, hanem hogy a feleségem valaki mással együtt vett be LSD-t. Ilyen erős a kialakuló érzelmi kötelék és kapcsolat.

PLAYBOY: Azt beszélük, hogy amikor Ön nők társaságában van, nagyon sok hölgy „beindul” Önre. Ami azt illeti, az egyik barátja szerint akár két-három nőt is az ágyába vihetne minden éjszaka, ha akarná. Igaz ez?

LEARY: Az elmúlt hat év során nagyrészt visszavonultan éltam a kutatóközpontjainkban. Az azonban kétségtelen, hogy az előadókörutakon, illetve a meglehetősen felfokozott hangulatú társas összejöveteleken egy karizmatikus közéleti figura vonzódást kelt és szexuális visszahatást gerjeszt maga körül.

PLAYBOY: Milyen gyakran viszonozza ezt a vonzódást?

LEARY: Minden nő sejteiben és szöveteiben ott van a hős, a mitikus-bölcs hím utáni vágyakozás, hogy az felszabadítsa a nő istenségét és részesedjen belőle. Az alkalmi szexuális kapcsolatok azonban nem elégítik ki ezt a vágyakozást. Minden, mitikus potenciáljával tisztában lévő karizmatikus személy felébreszti a nőkben ezt az ősi éhséget, és az időnek és a helynek megfelelő, azzal harmonikus módon nyilvánítja ki tiszteletét vele szemben.

A szenvedélyes ölelkezés azonban ritkán viszi előre az ilyen jellegű kommunikációt.

PLAYBOY: Ezek szerint Ön elítéli az LSD által katalizált alkalmi románcok gondolatát?

LEARY: Nézze, ki vagyok én, hogy bárkinek is megmondjam, mit csináljon? Azt azonban fenntartom, hogy ha valaki arra akarja használni az LSD-t, hogy szexuális téren, a csábítás terén érjen el eredményeket, akkor nagyon megalázó és zavarba ejtő helyzetekbe kerülhet, mivel nem fog menni a dolog. LSD hatása alatt a nő szemei mikroszkopikus élességgel látnak, tökéletesen fel tudja mérni, mire megy ki a játék, és alaposan megcibálhatja a hódító hím bajuszát. A férfi úgy nézne ki, mint egy buta számár, és a nő kinevetné, vagy úgy nézne ki, mint egy szörnyeteg, akkor pedig sikoltozna, paranoid állapotba kerülne. Semmi jó nem származhat az LSD kegyetlen, a másik feletti hatalom megszerzésére irányuló, vagy manipulatív felhasználásából.

PLAYBOY: Tegyük fel, hogy összefutna egy lánnyal egy bulin, azonnal összhangba kerülnének, és közösen úgy döntenének, hogy tesznek együtt egy utazást. Ilyen körülmények között működne a dolog?

LEARY: Ne felejtjük el, hogy amikor valakivel együtt vesszük be az LSD-t, akkor önként lemondunk személyiségünk minden védekező mechanizmusáról, teljesen megnyitjuk, és ezáltal sebezhetővé tesszük magunkat a másik előtt. Ha mindkét fél készen áll erre, akkor azonnal mély kapcsolatba kerülnek az utazás során. Az LSD-kultusz gyakorlói egy rövid találkozás után képesek lennének rá, egy tapasztalatlan személy azonban nagy valószínűséggel zavarónak találná az élményt, és a páros tagjai teljesen elszigetelődnének egymástól. Teljesen beszívna őket saját belső folyamataik örvénylésének mámore – vagy rémülete –, és teljesen elfeledkeznenek a másiktól.

PLAYBOY: Egyes hírek szerint az LSD látszólag heteroszexuális férfiak és nők esetében képes bekapcsolni a rejtett homoszexuális késztetéseket. Ön szerint igaz ez?

LEARY: Épp ellenkezőleg, az igazság az, hogy az LSD kifejezetten gyógyítja a homoszexualitást. Mindenki tudja, hogy a legtöbb szexuális perverzió nem biológiai determináció követke-

ménye, hanem valamilyen borzalmas, megrendítő gyermekkori élményé. Ennél fogva nem meglepő, hogy sok olyan esettel találkozunk, amelyek során régóta homoszexuális személyek LSD hatása alatt ráébredtek, hogy nem csak genitálisan, hanem genetikailag is férfiak, hogy alapvetően a nők vonzzák őket. A leghíresebb, széles körben ismert eset Allen Ginsbergé, aki nyilvánosan kijelentette, hogy életében először pár évvel ezelőtt, LSD hatása alatt érzett vágyat egy nő iránt. De ez csak egy a számtalan hasonló eset közül.

PLAYBOY: A leszbikusokkal is ugyanez történik?

LEARY: Pont egy ilyen esetre akartam rátérni. Egyszer egy elképesztően vonzó lány utazott le a mexikói központunkba. Leszbikus volt, szexuálisan igen aktív, de az összes energiáját a lányokkal való szerelmeskedésnek szentelte. Az egyik bungalóban LSD ülésen vett részt, majd lement a tengerpartra, ott meglátta azt a fiatal, fürdőnadrágos férfit, és – egy pillanat alatt – életében először sejtjeit átjárta az elektromosság, megszűnt a törés. Ezt követően szinte kizárólag ellenkező nemű szexuális partnereket választott magának.

Az LSD ugyanezen oknál fogva hatásos gyógyszer az impotencia és a frigiditás esetében is, amik a homoszexualitáshoz hasonlóan szimbolikus rögzültségek. Az LSD nyújtotta élmény kapcsolatba hoz a testünk, az idegrendszerünk, a sejtjeink, a szerveink bölcsességével. És minél közelebb kerülünk a test üzenetéhez, annál nyilvánvalóbbá válik, hogy a test az élet áramlásának elindítására és fenntartására jött létre, erre van kitalálva. Amikor LSD hatása alatt konfrontálódunk ezzel az alapvető, sejt szintű ténnyel, rájövünk, hogy az impotenciát és a frigiditást a félelemből vagy a szégyenből eredő neuropszichológiai gátlások okozzák, amiknek a sejtjeink szempontjából semmi értelme sincs, és amiknek semmi köze a testünkben meglévő, az ellenkező nem képviselőjével való egyesülésre és társulásra ösztönző biokémiai erőkhöz.

PLAYBOY: Az LSD ezek szerint minden szexuális problémára csodaszerként hat?

LEARY: Természetesen nem. Az LSD nem garantál semmilyen szociális vagy szexuális eredményt. Van, aki az LSD hatásá-

ra elhagyja a családját, hogy szerzetesként élje le az életét a Gangesz partján. De van olyan is, aki az LSD hatására megy vissza a feleségéhez. Ez teljes mértékben az egyéntől függ. Nem lehet előre megjósolni, kire milyen hatással lesz az élmény. Tudja, az LSD hatása alatt bekövetkezhet az, hogy szinte gőrcső alatt látjuk megszokott társadalmi és szakmai életünket. Legnagyobb rémületünkre felfedezhetjük, hogy robotlétben leledzünk, hogy a feleségünkhöz, a családukhöz, a főnökünkhöz fűződő kapcsolatunk sztereotíp, üres, értelmetlen. Ezen a ponton vágyunk támadhat arra, hogy lemondjunk erről az üres létről, hogy összeszedjük a gondolatainkat és szerzetesszerű magányban zárkózzunk el a világ elől, amíg kitaláljuk, hogy milyen az az élet, amibe vissza akarunk térni, ha vissza akarunk térni egyáltalán.

Ugyanakkor a magányos életvitelt folytatóknál azt a határozott tendenciát tapasztaltuk, hogy az LSD nyújtotta élmény hatására felhagynak szokott életmódjukkal, és keresni kezdik a párkapcsolatokat. Közülük többen is késő negyvenes éveikben járó férfiak voltak, akik tizenöt-húsz éve szinte szerzetesi életet éltek, azonban koruk ellenére visszatértek a társadalomba, megnősültek, hozzáidomultak heteroszexualitásukhoz. Nem véletlen, hogy azok közül, akiknek valaha is LSD-t adtam, a vallásos csoportnál – több mint 200 lelkész, pap, papnövendék és apáca – tapasztaltuk meg a legintenzívebb szexuális reakciókat. Két, a szüzességet és a cölibátust előtérbe helyező vallási csoport esetében az történt, hogy néhány ülés után a szerzetesek és az apácák tömegesen léptek ki rendjükből, hogy megházasodhassanak. Tudja, az LSD ülés az élmények mindent elsöprő feléledése; rejtett, ősi energiákat szabadít fel, melyek egyike a szexuális készítés, az organikus élet legerősebb készítése. Ezek az emberek életükben talán először szembesültek az addig rituális védekezések és öncsalások mögé zárt hatalmas életerővel.

PLAYBOY: Amit az LSD támogatói – beleértve Önt is – a szer mellett felhoznak, az nagyrészt a vallásos miszticizmus fogalmaiba van csomagolva. Ön korábban egyenesen az „istenség” LSD révén történő felfedezéséről beszélt. Mennyire vallásos az LSD által nyújtott élmény?

LEARY: Ez attól függ, mit értünk vallás alatt. Az LSD nyújtotta élmény majdnem mindenki számára az emberi értelmet eltörpítő, megszegyenítő bölcsesség és energia új formáival való találkozást jelenti. Az áhítatnak, a revelációnak ezt az élményét gyakran vallásosként írják le. Munkámat alapvetően vallásinak tartom, mivel célja az öntudat szisztematikus kiterjesztése, és azoknak a belső energiáknak felfedezése, amiket az emberek „isteninek” neveznek. Pszichedelikus nézőpontból majdnem minden vallás a belső potenciál felfedezésére törekszik – még ha ezt néha időben vagy térben korlátozva teszik is. Azt mondhatnánk, az LSD a nyugat jógája. Minden keleti vallás célja – mint ahogy az LSD-é is – a magasztosság elérése: a tudat kiterjesztése, az ekstázis és a megvilágosodás önmagunkban való megtalálása.

PLAYBOY: Dr. Gerald Klee a *National Institute of Mental Health*-től* a következőket írta: „Ha valaki azt állítja, hogy az LSD kiterjeszti a tudatot, akkor meg kell határozni, mit ért ez alatt. A konvencionális definíciókra támaszkodva nem hihetem, hogy valóban kiterjesztené a tudatot.” Ön hogyan vélekedik?

LEARY: Nos, Dr. Klee a tudatnak azt a szűk, konvencionális definícióját használja, amit a pszichiátereknek tanítanak: e szerint a tudatnak két szintje van – az alvás és a szimbolikus normális ébrenlét. Minden más öntudatlanság. Tehát az LSD hagyományos értelemben *nem* terjeszti ki a tudatot; ennél fogva pedig pszichóziót okoz. Dr. Klee-nek a maga konvencionális szimbólumjátéka keretein belül igaza van. A problémám ezzel az, hogy a definíciója túl szűk, a tudat felfogásának egy szánalmas, primitív és babonás rendszeréből ered. Az a rendszer, amit én alkotam a tudatról és tudatosságról – és amit több százezer tapasztalt LSD utazó élményei támasztanak alá – hét különböző tudatszintet különböztet meg.

PLAYBOY: Melyek ezek?

LEARY: A két legalsó tudatszint az alvás és a kábult öntudatlanság, amit a narkotikumok, a barbiturátumok és nemzeti butítószerek, az alkohol idéz elő. A harmadik szint a konvencionális ébrenléti állapot, amelyben a tudatosság kondicionált

* „Nemzeti Egészségvédelmi Intézet” – a ford.

szimbólumokhoz kapcsolódik: zászlókhoz, dollárjelekhez, munkahelyi címekhez, védjegyekhez, pártokhoz stb. Ez az a szint, amit a legtöbb ember, beleértve a pszichiátereket is, a valóságnak tart; a valóságnak azonban a feléről sem tudnak. Azt hiszem, a tudatosság következő két szintje, a szomatikus és a szenzoros, különösen érdekes lesz a *Playboy* olvasói számára, mivel a legtöbbjük a fiatalabb generációhoz tartozik, ami pedig sokkal érzékenyebb és érzékibb, mint az idősebb, puritán amerikaiak nemzedéke. A szomatikus és szenzoros szintek eléréséhez kell valami, ami *kikapcsolja* a szimbólumokat és megnyitja szenzoros kameráink milliárdjait az ingerek milliárdjainak. A szint kapuit megnyitó szer évszázadok óta ismert azokban a kultúrákban, amelyek nagy hangsúlyt helyeznek az érzékszervi stimuláció kifinomult, érzéki rögzítésére: ilyenek az arab kultúrák, az indián kultúrák, a mogul kultúrák. A marihuánáról van szó. Kétségtelen, hogy a marihuána érzékszervi stimuláns – és ez nemcsak arra ad magyarázatot, hogy miért olyan kedvelt a fiatalok körében, hanem arra is, hogy miért okoz rémületet a kábítószer-ügynökségeket vezető középkorú, középosztálybeli, whiskyt vedelő, finnyás bürokraták körében. Bárcsak tudnák, mit hagynak ki!

De szomorú búcsút kell vennünk a tudatosság testi szintjeitől, és tovább kell lépünk a hatodik szintre, amit én sejt szintnek nevezek. Közismert, hogy az erősebb pszichedelikumok, a meszkalin és az LSD az érzékeken *túlra* viszik az embert, a sejt szintű tudatosság világába. Neurológiai tény, hogy tizenhárommilliárd agysejtünk mindegyike mintegy huszonötezer másik agysejttel van kapcsolatban, és minden, amit tudunk, a sejtek idegvégződéseinek kommunikációjából származik. LSD hatása alatt az agysejtek hatalmas fürtjei kapcsolódnak be, és a tudat olyan titokzatos bölcsességre tesz szert, amelynek leírására nincsenek szavaink, nincsenek fogalmaink. A legjobb metafora talán a mikroszkópé: a mikroszkóp szabad szemmel nem látható sejt mintázatokat mutat meg nekünk. Az LSD ugyanígy tárja fel előttünk a hétköznapi tudat számára érzékelhetetlen sejt szintű kommunikációt, aminek a kifejezésére nincs adekvát szimbolikus nyelvünk. Olyan folyamatokat ismerhetünk meg, amelyekbe azelőtt soha nem kapcsolódhattunk be. Érezzük, ahogy belesüppedünk

testünk puha szövetmocsarába, lassan sodródva a sötétvörös hajútakon, a hajszálerek csatornáin, lágyan keresztülbeegve a végtelen sejtgyárazon, az ősi idegszál-óraműveken – amelyek szüntelenül, megállás nélkül ketyegnek, kattognak, pöfögnek és pumpálnak. Lenyűgöző élmény, ahogy legelőször elnyel minket testünk szövetkomplexuma és annak véres, rostos futószalagja. Ugyanakkor azonban ijesztő is lehet – félelmetes, de csodával és reverenciával teli.

PLAYBOY: Vannak még további szintek?

LEARY: Igen, és ez a szint még különösebb és ijesztőbb. A precelluláris szintről van szó, amit kizárólag nagy adag LSD hatása alatt lehet meg tapasztalni. Az idegsejteink tudatában vannak – mint ahogy Einstein professzor tudatában volt – annak, hogy minden anyag, minden struktúra lüktető energia. A mély pszichedelikus utazás megrázó pillanata az, amikor testünk és a körülöttünk lévő világ lüktető fehér hullámok ragyogó rácsozatává, a folyamatosan áramló energia néma, szubcelluláris világaivá bomlik szét. A jelenség azonban nem új. Az írott történelem elmúlt négyezer évének misztikusai és látnokai „a fehér fényként” és „az energia táncaként” számolnak be róla. Hirtelen rádöbbenünk, hogy minden, amit valóságnak, sőt, magának az életnek hittünk – beleértve a testünket is – csak a részecskék tánca. Egyszer csak rémisztően egyedül találjuk magunkat az érzékszerveinket tápláló nyers energia halott, személytelen világában. Ez természetesen egyike a legősibb keleti filozófiai nézeteknek: semmi sem létezik, kivéve saját tudatunk kémiaiáját. Amikor azonban az LSD hatása alatt először történik meg az emberrel, rémisztő, magányossá tévő felfedezés lehet. A felkészületlen utazók ezen a ponton gyakran így kiáltanak fel: „Meghaltam!” Aztán csak ülnek, teljesen áthatja őket a rettegés, félnek megmoccani. A tapasztalt utazó számára viszont felemelő ez a megvilágosodás: behatoltunk Einstein képletébe, felfogtuk az anyag végső természetét, együtt lüktetünk ősi, kozmikus ritmusával.

PLAYBOY: Önnel gyakran megtörtént ez az ülések során?

LEARY: A 311 alkalomnak körülbelül a felében. És akármi-lyen tapasztalt is az ember, akárhányszor elkezdődik, mindig ott van az a rémülettel teli pillanat – hiszen senki sem szereti látni,

ahogy a tárgyak és szimbólumok otthonos világa, sőt, a sejtek is végső fizikai alkotóelemeikre esnek szét.

PLAYBOY: Mit gondol, létezik a precellulárisnál mélyebb tudatszint?

LEARY: Remélem. Tudjuk, hogy sok egyéb energiaszint létezik körülöttünk, és remélem, hogy még életem során megnyitjuk ezeket magunk előtt. Az tény, hogy ezen a bolygón nincs olyan energiaforma, ami ne jelenne meg valahol a testünkben. Minden egyes sejtbe be van építve az emlékezet és tudatosság molekuláris szála – a DNS-kód, a test kialakulását megtervező és végrehajtó genetikai lenyomat. Ez egy ősi molekulaszál, ami minden olyan organizmus emlékét őrzi, ami hozzájárult jelenbeli létünkhöz. A DNS-kódunkban ott van anyánk és apánk genetikai története. Generációkon, eonokon keresztül megy vissza, vissza és vissza. A testünk magában hordoz egy protein-feljegyzést mindarról, ami azóta történt velünk, amióta egysejtűként megjelentünk. Ez az élő történelme mindenféle energia-átalakulásnak, ami valaha is történt ezen a bolygón – kezdve attól a vilámcsapástól a prekambrium mocsárban, ami kétmilliárd évvel ezelőtt útjára bocsátotta az életet. Egyáltalán nem misztikus vagy természetfölötti, ha az LSD utazók retrogressziós vagy reinkarnációs látomásokról számolnak be. Ez egyszerűen modern biogenetika.

PLAYBOY: Beszéljen még ezekről a látomásokról.

LEARY: Nos, azt még nem tudjuk, hol tárolódnak ezek az emlékek, az agy azonban számtalan eseményt rögzít a korai, sőt, akár a méhbeli életből is, amelyek az ülések során felszínre hozhatóak.

PLAYBOY: Pusztán emlékeznek rájuk, vagy valóban újraélik őket?

LEARY: Az LSD hatása alatt felbukkanó emlékeket pontosan úgy élik újra az alanyok, mint ahogyan azok valamikor megtörténtek – a látványt, a hangokat, a szagokat, az ízeket és a tapintást egyaránt.

PLAYBOY: Nagyon korai életszakaszból származó élményekről lévén szó, honnan tudják, hogy ezek igazi emlékek, nem pedig életszerű hallucinációk?

LEARY: Az ősi emlékek egy részét lehet ugyan ellenőrizni, a sejtzsalakban elhelyezkedő memóriabankok tartalmának a nagy része azonban nem ellenőrizhető külső megfigyelés révén. Ki mondhatná meg bizonyosan, hogy mit rögzített az idegrendszerünk születésünk előtt, az anyaméhben? Az azonban kétségtelen, hogy az idegrendszer már a méhben is működött. Felfogta és rögzítette a tudatosság egységeit. Miért lenne meglepő, ha később, kezünkben a kémiai kulccsal, ki tudnánk szabadítani a születésünk előtti kilenc kockázatos és izgalmas hónap emlékeit?

PLAYBOY: Választhatunk-e az emlékeink között? Lehetséges-e akaratumk szerint visszafelé utazni az időben?

LEARY: Igen, lehetséges. Ez történik annak a projektnek a során is, amelyen mostanában dolgozom. Felvázoltam a családfámat, és addig mentem visszafelé rajta, amíg csak tudtam. Megpróbáltam a mélyére hatolni annak a génmedencének, amiből az őseim Írországból és Franciaországban kiemelkedtek.

PLAYBOY: És milyen sikerrel?

LEARY: Evolúcióm történetében vannak bizonyos momentumok, amiket mindig el tudok érni, de vannak olyan zavaros szegletek is a faj ösvényében, amikbe rendszerint beragadok, és mivel ijesztőek, kiborulok, kinyitom a szemem és leállítom a dolgot. Sok esetben belebotlok egy olyan háromszáz évvel ezelőtti, franciának látszó, fekete bajszos, meglehetősen veszélyesnek tűnő fickóba. És vannak furcsa, rendszeresen visszatérő jelensek egy angolszász országból, amelyek igencsak zavarba hoznak, mikor LSD hatása alatt újraélem őket – olyan események, amik sokkolják huszadik századi személyiségemet.

PLAYBOY: Milyen események?

LEARY: A szaporodás momentumai – a durva, ősi szexualitás képei az ír kocsmákban, szénakazlakban, baldachinos ágyakban, ekhós szekereken, tengerparton, a dzsungel nedves talaján –, illetve a krízisek pillanatai, mikor az őseim az agyar, a lándzsa, az összeesküvés, az árhullám vagy a lavina elől menekülnek. Arra a következtetésre jutottam, hogy a neurológiai memóriabankokba legmélyebben beégett imprintingek leginkább a faj fenntartásának és túlélésének ezeket az életigenlő, életörömmel és diadalérzettel teljes pillanatait örökölték meg.

PLAYBOY: De mitől lehetünk biztosak abban, hogy ezek az események valóban megtörténtek?

LEARY: Nem lehetünk biztosak benne. Lehet, hogy csak az előagyam által felidézett, szörnyen melodramatikus szombat esti sorozatokról van szó. De akármik legyenek is – emlékek vagy képzelgések –, ez a legizgalmasabb kaland, amiben valaha is részem volt.

PLAYBOY: Ezzel kapcsolatban a baloldali hallgatók egyik szóvivője szerint, azok a korábbi campus-aktivisták, akik az LSD-t választották, „sokkal többet foglalkoznak azzal, hogy mi történik a fejükben, mint azzal, hogy mi történik a világban”. Kíván ehhez hozzáfűzni valamit?

LEARY: Van némi igazság a megállapításban. Az LSD hatására sokkal jobban foglalkoztatják az embert a belső, spirituális értékek; rájövünk, hogy teljesen mindegy, mit teszünk kívül, ha odabent nincs változás. Ha a világon minden négernek és minden baloldali hallgatónak Cadillac-je lenne, és teljes irányításuk alatt tartanák a társadalmat, akkor így is csak egy hangyaboly-szerű társadalmi rendszerben élnének – ha nem magukat nyitják meg legelőször.

PLAYBOY: Nincsenek-e egyre többen ezek a fiatal exaktivisták – az egyik kritikus által „a pszichedelikus kiugrottaknak” nevezett hallgatók, írók, művészek és zenészek – olyan LSD-használók, akik egyszer csak motiváció nélkül találták magukat, képtelenek alkalmazkodni a valósághoz, képtelenek folytatni társadalmi szerepüket?

LEARY: Az LSD miatti „kiugrás” problémája *valóban* létezik, de nem ad okot igazi aggodalomra. A több mint háromszáz ülés során a következő leckét tanultam meg és adtam tovább a többieknek: indulj be, hangolódj rá, ugorj ki. A „beindulás” az idegrendszerben rejlő ősi energiával és bölcsességgel való kapcsolatfelvételt jelenti. Szavakkal nem lehet kifejezni, mekkora örömet és megvilágosodást nyújt. A „ráhangolódás” során megzabolázzuk ezeket az energiákat, kommunikálunk velük, de közben harmonikus táncot lejtünk a külvilággal. A „kiugrás” a törzsi játszából való kiszállásra utal. A társadalmi normákhoz történő alkalmazkodás jelenlegi – mechanikus, kompjüterizált,

szocializált, intellektualizált, tévésített; gyűrhetetlen – modelljei semmit sem jelentenek az új LSD nemzedék számára. Ők világosan látják, hogy az amerikai társadalom szép lassan egy légkondicionált hangyabollyá válik. Az emberi történelem minden generációjában akadtak olyan gondolkodók, akik beindultak és kiugrottak a törzsi játszmából, így ösztökélve a tágabb értelemben vett társadalmat a továbblépésre. Minden történelmi előrelépés azoknak a látnokoknak a kérlelhetetlen nyomásából ered, akik függetlennek nyilvánították magukat a játszmától: „Sajnáljuk, III. György, de nem kell a modelled. Valami mást akarunk”; „Sajnáljuk, XVI. Lajos, de van egy ötletünk. Add ki a részünket”; „Sajnáljuk, LBJ*, ideje túllépni a Nagy Társadalmon.”

A társadalom reflexszerű reakciója a kreatív kiugrásra a pánik és a felháborodás. Ha valaki megkérdőjelezi a társadalmi rendet, akkor veszélyt jelent az egész ingatag építményre. A kreatív kiugróval szemben felhozott automatikus, dühös vád az, hogy parazitaként élőködik a keményen dolgozó, alkalmazkodó állampolgárokon. Ez nem igaz. Az LSD-élmény nem vezet passzivitáshoz és visszahúzódáshoz; sürgető éhséget táplál az újfélé, jobb kommunikáció, egy harmonikusabb üzenet kifejezése, egy jobb élet megvalósítása iránt. Az LSD kultusz már most forradalmi változásokat okozott az amerikai kultúrában. Ha megkérdőznénk a fiatal zenészeket, kiderülne, hogy legalább a nyolcvan százaléuk rendszeresen él pszichedelikus szerekkel. És ez az új, pszichedelikus stílus nemcsak új ritmust hozott a modern zenébe, hanem megújította a diszkók dekorációját, a filmezést, új, kinetikus vizuális művészetet, új irodalmat hozott létre, továbbá elkezdte átformálni filozófiai és pszichológiai gondolkodásunkat.

Ne feledjük, az egyetemisták azok, akik beindultak – a legokosabb, legígéretesebb fiatalok. Milyen izgalmas kilátás: a kreatív fiatalok nemzedéke, akik nem állnak be a sorba, nem válnak bürokratákká, nem vesznek fel lakásvásárlási hitelt, nem állnak be a taposómalomba.

* LBJ – Lyndon B. Johnson, 1964-től 1968-ig az Egyesült Államok elnöke – a ford.

PLAYBOY: De akkor mit csinálnak?

LEARY: Ne aggódjon. Mindegyik kidolgozza majd a saját megoldását. Néhányan visszatérnek az *establishmentbe*, de magukkal viszik az új világnézetet is. Mások szabadúszó, *underground* írók, művészek lesznek. Megint mások már most kis kommunákat alakítanak szerte az országban. Sokan iskolákat alapítanak, ahol a gyerekek és a felnőttek megtanulhatják használni érzékszerveiket. A pszichedelikus üzlet virágzásnak indult: könyvesboltok, kiállítótermek nyíltak. A pszichedelikus ipar a jövőben több munkaerőt szívhat fel, mint az autópár az elmúlt húsz évben. Jövünk technikai társadalmában nem az lesz a probléma, hogy miként adjunk munkát az embereknek, hanem az, hogy miként éljünk derűsebb, szebb, kreatívabb, magasztosabb, teljesebb életet. A pszichedelikumok segítenek megtalálni az utat.

PLAYBOY: Az LSD kreativitásra gyakorolt hatását illetően Dr. B. William Murphy, a *National Institute of Mental Health* pszichoanalitikusa a következő álláspontra helyezkedett: nincs bizonyíték arra, „hogy bármilyen kábítószer növelné a kreativitást. A kábítószer egyik szerencsétlen hatása az, hogy a kreatív emberek számára veszélyes illúziókat hoznak létre, mivel az illúziók hatására az addig kreatív személy elveszíti a motivációját, hogy valami eredetit hozzon létre. A kevésbé kreatívakkal viszont azt hiteti el, hogy kreatívak.” Mit szól ehhez?

LEARY: Elég szomorú, hogy a kreativitás tudományos kutatásával leginkább olyan pszichológusok foglalkoznak, akikben a legkisebb nyoma sincs a kreativitásnak. Olyan embereket tanulmányoztak, akik definíció szerint empatikusan nem-kreatívak – nevezetesen egyetemi hallgatókat. Nem csoda, hogy az LSD és kreativitás összefüggését megcélzó „tudományos” kutatások eredményei a legkevésbé sem kreatívak. De hogy a kérdésre válaszoljak, el kell ismernem, hogy sem az LSD, sem a marihuána nem teszi lehetővé, hogy odasétáljunk a zongorához és korszakalkotó darabokat rázzunk ki a kisujjunktól. A pszichedelikus szerek pusztán felfokozzák az érzékeket, és ez különösen igaz a marihuánára. Lehetővé teszik, hogy új energiamintákat lássunk és halljunk, ami új kompozíciós mintákhoz adhat ötlet-

teket. Ezen a módon fokozzák fel a kreatív látásmódot, de az új perspektíva – legyen az bármilyen nagyszerű is – kommunikációs formává történő alakításához elengedhetetlen marad a zenesész, a festő, a zeneszerző technikai képzettsége.

De há tudni akarjuk, hogy az LSD és a marihuána segített-e a kreatív embereknek, akkor ne a pszichiátereiket, ne a kormány bürokratáit kérdezzük. Keressük meg a művészt és neki tegyük fel a kérdést. Ha a kreativitásról akarunk hallani, kérdezzük a kreatívát. Ha tudni akarjuk, mit művel az LSD, és hogy az jó-e vagy rossz, ne a rendőrt kérdezzük; és ne az olyan messianisztikus fanatikusokat, mint Tim Leary. Keressük meg egy barátunkat, aki már élt LSD-vel, és kérdezzük meg őt. Neki hihetünk, mert róla tudjuk, mennyire torzítja el a dolgokat. Az alapján már dönthetünk, amit ő mond az LSD-ről. Aztán kérdezzük meg a többi ismerősünket is a tapasztalataikról. Ha ilyen beszélgetések alapján alakítjuk ki véleményünket az LSD-ről, akkor több tény lesz a kezünkben, mint bármelyik, a sajtót nap mint nap rémhírekkel tápláló közegészségügyisnek vagy rendőrnek.

PLAYBOY: Semmi alapja nincs ezeknek a rémhíreknek? A New York megyei Orvosi Társaság legutóbbi, kábítószer-függőségről szóló jelentése szerint például „az instabil személyiségek LSD hatására pszichotikus állapotba kerülhetnek”. Igaz ez?

LEARY: Jómagam több mint háromezer, LSD hatása alatt álló embert figyeltem meg. Ezek közül mindössze négy esetben tapasztaltunk hosszabb időtartamú pszichózist – ezalatt az ülést követő két-három hetet értem. Az ülést megelőzően mindegyikük volt már elmegyógyintézetben, továbbá egyikük sem volt képes stabil kapcsolatok kialakítására. És egyiküknek sem sikerült semmi az életükben. Csak sodródtak, nem volt otthonuk, nem volt családjuk, nem voltak gyökereik, nem volt életük, ahová visszatérhettek volna. Veszélyes úgy utazni, ha belül nincs remény, kívül pedig nincs egy hely, ahová visszatérhetnénk.

PLAYBOY: Az előbb említett jelentés azt is leszögezi, hogy „LSD hatása alatt a normális, rendezett személyek is akut pszichotikus rohamokat élhetnek át”. Erről mi a véleménye?

LEARY: Minden ember, legyen normális vagy neurotikus, átél bizonyos mértékű félelmet és zavarodottságot egy nagyobb

adag LSD hatására. Ennek a kimenetele és az időtartama a környezettől és az útítástól függ. Ezért nagyon fontos, hogy az ülést biztonságos helyen tartsák, hogy az alany felkészüljön az élményre, és legyen vele egy tapasztalt, megértő vezető, aki támogatja és megóvja attól, hogy az ülést megzavarják vagy megszakítsák. Ha valaki felkészületlenül, nem a megfelelő körülmények között, tapasztalt segítő nélkül veszi be a szert, akkor fennáll a paranoiás epizódok lehetősége.

PLAYBOY: Leírná ezeket?

LEARY: A paranoiás epizódok számtalan formában nyilvánulhatnak. Hirtelen úgy érezhetjük magunkat, mintha életünk nagy részét kizárólag a saját univerzumunkban éltük volna le, a körülöttünk lévő emberekkel és energiával való igazi kapcsolatot, valós harmónia nélkül. Úgy tűnik, mintha mindenki más, a teremtés összes többi organizmusa boldog egységben létezne, mintha csak minket szigetelne el tőlük egocentrizmusunk. Minden körülöttünk zajló esemény pontosan beleillik ebbe a paranoiás mozaikba. Minden pillantás, minden unott tekintet, minden hang, minden mosoly azt a tényt erősíti meg bennünk, hogy mindenki tudja: csak mi nem csatlakozunk szeretettel és kegyelemmel eltelve a kozmikus tánc résztvevőihöz. Ezt az érzést személyesen is megtapasztaltam.

Több száz olyan emberrel találkoztam, akik a sejtisztú reinkarnáció szintjén csapdába esve rémültek meg. Kinéztek, és azt látták, hogy a testük pikkelyes, mint a halaké, vagy úgy érezték, hogy valamilyen állattá változtak át. És voltak olyanok, akik az elektronok szintjén ragadtak le, az ide-oda áramló rezgések kísérteties, nem emberi világában. Ezeket az epizódokat azonban egy tapasztalt segítő, aki látja, hol akadt el az utazó, könnyen feloldhatja. Egyszerűen az utazó elé tart egy gyertyát, vagy fel szólítja, hogy koncentráljon a légzésére, vagy lefekteti, és rávezeti arra az érzésre, ahogyan a teste eggyé olvad a matraccal vagy a padlóval. Ha a segítő ismeri a tudat térképét, akkor nagyon könnyen felfoghatóbb, kevésbé ijesztő szintre hozhatja a bajba jutottat. A segítségével örömteli és tanulságos lesz az élmény.

Ha azonban a segítő rémült, vagy nem érti a helyzetet, esetleg a saját társadalmi érdekeit megóvandó cselekszik, akkor az

utazó rémülete és zavara természetesen felerősödik. Ha a segítő úgy bánik az utazóval, mint egy pszichotikussal, nem pedig mint valakivel, aki alapvető problémákkal szembesül, amiket csak segítséggel képes feldolgozni, akkor az utazó belekényszerülhet a pszichotikus állapotba. A tartóssá vált LSD-pszichózis oka sohasem a szer, vagy a szert használó személy, hanem azok, akik a hidegvérüket elveszítve rendőrt vagy orvost hívtak. A tanulság az, hogy nem az LSD-től, nem saját pszichológiai természetüktől – ami alapvetően rendben van – kell félni, hanem a pszichiáter diagnosztizáló elméjétől. A kudarccal végződő LSD utazások kilencven százalékát a pszichiátriai propaganda okozza, ami a félelem, nem pedig a bátorítás és bizalom légkörét hozza létre. Ha a pszichiátereken múlna, *mind* a pácienseik lennének.

PLAYBOY: Apropó, páciensek. A *Time* egyik közelmúltban megjelent cikke szerint egy Los Angeles-i felmérés „kimutatta, hogy a balsikerű utazásoknak egyszerre mintegy kétszáz áldozata fekszik a város kórházaiban”. Reális ez a szám?

LEARY: Kíváncsi lennék, ki végezte ezt a felmérést és honnan vette a számaikat, mivel a tények teljes mértékben ellentmondanak az állításnak. Nemrégén beszéltem egy LSD-s eseteket kezelő kaliforniai kórház igazgatójával, aki elmondta, hogy a legtöbb, LSD miatt pánikba esett páciensnek egyszerűen adnak egy nyugtatót és hazaküldik. Még csak nyilvántartásba sem veszik őket. Ugyanez áll Bellevue-ra és az egész országra.

PLAYBOY: A *Time* ugyanebben a cikkben a következőket írja: „LSD hatása alatt egyesek azt hiszik, tudnak úszni, mások pedig azt, hogy repülni. Los Angelesben, a Wilshire Boulevard-on egy fiatalember megpróbált megállítani egy autót. Az autó elgázolta, a fiatalember meghalt. Egy lapügynöknek rögeszméjévé vált, hogy ő a Messiás.” Véleménye szerint az ilyen és ezekhez hasonló esetek jellemzőek az LSD okozta reakciókra?

LEARY: Szerintem tízezerből egy eset golyózik be, rohan ki az utcára és csinál valami megdöbbenőt. De *ezek* az esetek jelennek meg a sajtóban. Évente háromezer amerikai hal meg altatóktól, de erről senki sem ír. Több ezren halnak meg autóbalesetben és a dohányzás okozta tüdőrákban. Ez sem hír. Ha azonban

egy LSD-s kölyök kiborul és az utcán meztelenre vetkőzik, az rögtön a New York-i *Daily News* címlapjára kerül. Ha a Los Angeles-i rendőrség kábítószer-osztályán egy hülye berúg, felszáll egy gépre és a pisztolyával fenyegeti a pilótát, az még nem ok arra, hogy betiltsák a légiközlekedést, az alkoholt, a fegyverviselést, és feloszlassák a Los Angeles-i rendőrség kábítószer-osztályát. Tehát a tízezer LSD-esetből kiragadott egyetlen epizód sem adhat okot a kéztördelésre és a nagymamás pánikra.

PLAYBOY: Egy közelmúltbeli eset során egy fiatalember azt vallotta, hogy LSD hatása alatt gyilkolta meg az anyósát. Ez talán nem ok az aggodalomra?

LEARY: De igen – azonban pusztán azért, mert az eset hatására néhány pszichiáter és rendőr gyilkos drognak kezdte nevezni az LSD-t. Valójában semmi sem bizonyítja, hogy az a szerencsétlen kölyök valaha is LSD-t vett volna be. Nyilván a helyzetet próbálta menteni, mikor a rendőrség kihallgatta.

PLAYBOY: LSD hatása alatt elkövetett öngyilkosságokról is érkeztek jelentések. Megtörténhet ez?

LEARY: Az LSD használatának huszonhárom éve során egyetlen olyan esetről tudunk, amelyről egyértelműen kijelenthető, hogy LSD-ülés során történt. Egy svájci asszonyról van szó, akinek a tudta nélkül adtak LSD-t. Azt hitte, megőrült, és kiugrott az ablakon. De őt sem az LSD mérgezte meg. Nem tudta, mire számíton, és a váratlanul rátörő érzések miatt esett pánikba, ölte meg magát. Más pletykák is keringenek arról, hogy az LSD-pánik öngyilkossághoz vezet, de a tudományos bizonyítékok még váratnak magukra. A több mint egymillió LSD-eset közül mindössze egy-két olyan, dokumentált gyilkosság vagy öngyilkosság fordult elő, amit minden kétséget kizáróan az LSD hatásának lehet tulajdonítani.

PLAYBOY: Noha halálesethez nem vezetett, az előforduló LSD-pánikok jelentős részét sok utazó annak tulajdonítja, hogy az ülés közepe táján úgy érzik, rögtön szívrohamot kapnak. Gyakran előfordul ilyesmi?

LEARY: Igen, gyakran. Mikor az ülés alatt valaki azt mondja nekünk: „Mindjárt megáll a szívem!”, akkor mi így felelünk: „Oké, rendben. Ez egy új élmény, nem kell félni tőle. Állítsd le.”

A szív semmilyen fiziológiai változást nem szenved el, de az érzés olyan, mintha meg akarna állni. Tudja, LSD hatása alatt valóban halljuk a szívdobogást. Tudatában vagyunk a lüktető idegeknek, a következő ütésre megfeszülő izomszálaknak. Hogyan vagyunk képesek ezt újra meg újra megtenni? Ha nem készülünk fel erre, akkor megrémülhetünk, hogy képtelenek vagyunk tovább csinálni. Mivel az LSD kitágítja az idő dimenzióját, olyan, mintha órákat kellene várni a következő szívdobbanásra. Aztán megint várunk, és megint; közben pedig érezzük azt a sokmillió sejtet, amik biztos ki fognak fáradni: nem lehet annyi erejük, hogy még egyet üssenek. Attól félünk, hogy felrobban a szívünk. Aztán végül – bum! Végre! De mintha most lassabb lett volna! Meg fog állni? Érezzük, ahogy a vér lüktet a szívünkben. Érezzük, ahogy a kamrák nyílnak és záródnak – úristen, lyuk van szívemben! A vér elönti a testemet! Belefutok a saját vérembe! „Segítség! Hívjanak orvost! – kiáltunk fel. Ha ilyesmi történik, a félelem eloszlátásához természetesen elég a tapasztalt vezető – akinek mindig velünk kell lennie! – néhány megértő, megnyugtató szava.

PLAYBOY: Dr. Jonathan Cole a *National Institute of Mental Health*-től azt állítja, hogy a pszichedelikus szerek „veszélyesek lehetnek... Az emberek pánikba esnek, készek kiugrani a bőrükből... A jótekonny hatásuk nem ismertek.” Mit gondol ön?

LEARY: Dr. Cole a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján joggal vélekedik így. Kétségtelen, hogy Dr. Cole soha nem próbálta ki az LSD-t. Ugyanakkor szponzorált olyan kutatásokat, amiket elmeorvosintézetekben, pszichiátriai felügyelet alatt folytattak – amiket ilyen körülmények között kellett folytatni. Ezek azonban a lehető legrosszabb körülmények. Ha az ember bolondokházában veszi be az LSD-t, akkor bolondokháza-élményben lesz része. A szerencsétlen betegeknek legtöbbször azt sem mondják meg, mit kapnak; nincsenek felkészülve. Szerintem ez a nemi erőszak pszichológiai megfelelője. Úgyhogy nem lep meg, hogy Dr. Cole csak negatív esetekről hallott a kutatóitól.

Dr. Cole azonban nem hallgatja meg azt a több százezer embert, aki intelligens, esztétikus, gondosan tervezett körülmények

között vett be LSD-t, és akiknek jobbat tette az életét a szer. Ő nem kap hetente több száz levelet azoktól, akik hálásak, mert az LSD drámai módon megnyitotta őket. Ő csak a rémtörténeteket hallja. Egy temetkezési vállalkozóval beszélgetve könnyen arra következtetésre juthatunk, hogy aki valamennyire is számít, az halott. A törvény betartását felügyelő hivatalnokkal beszélgetve azt hihetjük, hogy mindenki bűnöző – ha nem ténylegesen, akkor potenciálisan. Ha pedig egy pszichiáterrel beszélünk, akkor csak a komor pszichopatológiai lexikonokat hallgatjuk. Teljesen irrelevant, mit gondol Dr. Cole az LSD-ről, hiszen minden, szövetségi kutatók által tanulmányozott esetre ötezer olyan, komoly, bátor, fiatal laikus jut az egyetemeken, a szemináriumokon, az otthonaikban, a tengerpartokon, aki fantasztikus, gyönyörű élményekhez jutott az LSD révén.

PLAYBOY: Saját gyermekeinek megengedte, hogy marihuánával vagy LSD-vel éljenek? Esetleg bátorította is őket?

LEARY: Igen. Semmi kifogásom az ellen, hogy a lelki fejlődésükkel és jólétükkel összhangban álló módon, szent szubsztanciák révén kiterjesszék tudatukat. A Harvardon, Mexikóban és itt, Millbrookban, gyermekeim több pszichedelikus ülést láttak, mint bármelyik pszichiáter az országban.

PLAYBOY: Úgy tudom, hogy kutatásai során az Ön által vezetett pszichedelikus ülések leg többjénél Ön és a munkatársai együtt utaztak a vizsgált személlyel – ráadásul nem is laboratóriumokban, hanem strandokon, réteken, nappalikban, sőt, buddhista templomokban. A legtöbb hivatalos vélemény szerint ez a meglehetősen szokatlan terápiás technika nem csak hogy nem praktikus, hanem irracionális és felelőtlen is. Mit tudna felhozni a védelmében?

LEARY: Ez a kritika lerombolta a tekintélyemet a konvencionális kutatói körökben, mindazonáltal csak arról árulkodik, hogy kritikusaim mennyire nem tudják, hogyan működik az LSD. A pácienssel együtt kell bevennünk – de legalábbis az ülést megelőzően már ismernünk kell az élményt –, hogy empatizálhassunk a pácienssel és együtt léphessünk át vele egyik tudatszintről a másikra. Ha a terapeuta soha nem élt még LSD-vel, akkor csak ül, és a freudi pszichiátriai maszlag keretein belül pró-

bál értelmezni olyan tapasztalatokat, amelyek messze túlmutatnak rendszere szűk korlátjain.

PLAYBOY: Amiatt is igen gyakran kritizálják, hogy nem szűri meg eléggé a pácienseit.

LEARY: Bárhol, bármikor, bárkivel hajlandóak voltunk és vagyunk üléseket folytatni, ha az illető együttműködik velünk. Soha, senkinek nem adtunk LSD-t saját önös érdekeinket, vagy az illető önös érdekeit kielégítendő. Ha egy megfelelő mértékben stabil személyiség ki akarta terjeszteni a tudatát, segítünk neki. A tudósok körében természetesen oda lett a reputációnk, ugyanakkor azonban fantasztikus sikereket értünk el: a velünk utazók 99%-a mesés élményekről számolt be. Egyikük sem golyózott be és került Bellevue-be; messianisztikus csillogással a szemükben hagyták el az üléseket.

PLAYBOY: És megéri a kockázatot az a fennmaradó egy százalék?

LEARY: Erre a kérdésre csak az érintett személy válaszolhat. Amikor őseink elindultak Plymouth* felé egy rozoga hajón, hogy saját elképzeléseik szerint éljék lelki életüket, akkor természetesen ők is kockázatot vállaltak. Az utazás kockázata azonban kisebb volt, mint a lelki fertőben maradásé, mint azé, hogy a kockázattól való rettegésük miatt képtelenek legyenek változtatni az életükön. Egyetlen kormányhivatal, egyetlen Dr. Nagy Testvér sem döntheti el, ki vállalhatja a huszadik századi spirituális felfedezőút kockázatát.

PLAYBOY: Ezzel szemben az LSD felhasználását korlátozó és tiltó törvények születtek Kaliforniában, Nevadában és New Jerseyben, a Kongresszusban pedig sokan azt követelik, hogy szövetségi határozatban helyezték törvényen kívül a szer előállítását és birtoklását.

LEARY: Ezek a törvények irreálisak és alkotmányellenesek. Az egyetemi hallgatók több mint tizenöt százaléka él LSD-vel. A keménytökök politikusok és rendőrök valóban börtönbe akarják dugni legtehetségesebb ifjainkat egy színtelen, szagtalan, íztelen, nem addiktív, tudattágító anyag birtoklásáért? Az embe-

* Utalás az első amerikai telepésekre – a ford.

reket a privát, intim élményektől – legyenek azok szexuálisak vagy spirituálisak – eltöltő irracionális, szenilis törvényeket nem szabad betartani, és nem is fogják betartani őket. Jelenleg azt tervezzük, hogy az alkotmány szellemében fellebbezünk minden olyan ítélet ellen, amit LSD birtoklása miatt szabtak ki. A szövetségi kormány szemben áll az LSD birtoklását büntető törvényekkel, mert tudja, hogy azokat lehetetlen betartatni, és tisztában van az alkotmányellenességükkel. Ez az ambivalens helyzet természetesen csak időleges. Tizenöt év múlva a mai LSD-s fiatalok formálják a közvéleményt, írják a regényeket, vezetik az egyetemeket és törlik el a most meghozott hisztérikus törvényeket.

PLAYBOY: Milyen értelemben hisztérikusak ezek a törvények?

LEARY: Azért hisztérikusak, mert a törvényhozók hagyták, hogy az LSD-ről való tudatlanságuk irracionálisba csapjon át. Az LSD-t ösztönösen ugyanabba a kategóriába helyezték, mint a heroint. A kábítószerelés szerintük kimeríti a bűnözés fogalmát, úgy gondolják, csak a bódult eszkéapisták és az őrült, zavart elmék nyúlnak a droghoz. A rendőrtisztek és törvényhozók mindennapos kirohanásai teljes mértékben figyelmen kívül hagyják azt a tényt, hogy az LSD használata fehérgalléros, felső-középosztálybeli, egyetemi végzettségű jelenség. Az LSD-vel élő nem bűnöző típus. Nem *underground*, nem kokós. Nem rejtőzködik, nem szégyelli magát életformája miatt. De minél több törvény tiltja ezt a tevékenységet, annál többen fordulnak felé. Az LSD-t az emberek otthon, és kis laboratóriumokban állítják elő. Ha ez így megy tovább, tíz éven belül a LSD-sek alkotják majd a legnagyobb kisebbséget Amerikában. Akkor mit csinálnak a törvényhozók?

PLAYBOY: Véleménye szerint mit kellene tenniük?

LEARY: Azt hiszem – azt remélem –, hogy egyre többet fogunk tudni az LSD-ről, és rájönnek, hogy speciális szabályozást igényel. Az LSD előállítását törvényileg *kell* szabályozni. Az LSD nagyon erős szer. Nem narkotikum, és nem is gyógyszer; nem gyógyít egyetlen betegséget sem. Az LSD újfajta *energia*. Ahogy a radioaktív izotópok esetében is új típusú törvényeket alkot-

tak, úgy valami hasonlóra lenne szükség az LSD esetében is. Az Atomenergetikai Bizottság LSD-s megfelelőjére, és egy jogosítvány-rendszer kidolgozására gondolok.

PLAYBOY: Milyen jogosítvány-rendszert javasolna?

LEARY: Mindaddig nem legalizálhatjuk és ellenőrizhetjük a gyártást, amíg konstruktív módon nem szabályozzuk a birtoklás kérdését. Sokan vannak, akiknek törvényes lehetőséget kellene biztosítani arra, hogy hozzáférjenek a tudattágító vegyületekhez. Ha ez nem történik meg, akkor vagy a szabad piac, vagy a fekete-piac vár ránk. Az alkoholtilalom ideje alatt mindenféle szemetet és mérget adtak el alkoholként. A kormány elesett az adóbevételektől, a fogyasztó pedig nem kapott garanciát arra, hogy amit vett, az biztonságos és hatékony. Ha a marihuánát és az LSD-t illetően kialakítanának egy jogosítvány-rendszert, amely révén a felelősségteljes, komoly emberek megvásárolhatnák ezeket az anyagokat, akkor a gyártást ellenőrizni, az árakat pedig szabályozni és adóztatni lehetne. Így minden érdekelt számára egészséges és jövedelmező helyzet jönne létre.

PLAYBOY: Hogyan bizonyítaná valaki komolyságát és felelősségtudatát, amikor jogosítványért folyamodna?

LEARY: Az enyhébb pszichedelikumokra vonatkozó engedély kritériumainak hasonlóaknak kellene lenniük az autóvezetési engedélyéhez. A jelentkező komolyságát kézikönyvek megtanulásával, írásbeli tesztek kitöltésével, testi és lelki egészségének orvosi igazolásával bizonyíthatná. A komolyabb szerek, mint például az LSD használatára feljogosító engedély feltételeit a repülőgép-vezetői jogosítványok mintájára kellene kialakítani: intenzív tanulás és felkészülés, plusz a szellemi és fizikai állapot nagyon szigorú felmérése.

PLAYBOY: Milyen kritériumokat állapítana meg a szellemi és fizikai állapot vonatkozásában?

LEARY: Senki sem mondhatja meg senki másnak, hogy mit csináljon vagy mit ne csináljon a szabadság eme nagy és utolsó pionírjával. Szerintem mindenkinek lehetővé kell tenni a szer használatát, aki vágyik a pszichedelikus élményre, hajlandó felkészülni rá, és hajlandó megvizsgálni gátlásait és neurotikus hajlamait.

PLAYBOY: Volt lehetősége ezt a tervet a Szövetségi Kábító-szer Hivatal előtt is bemutatni?

LEARY: Én lennék a legboldogabb, ha ezt megtehetném, de ők hallani sem akarnak a problémák objektív, egyenrangú félként történő megtárgyalásáról. Ha valaki felveti azt az eretnek ötletet, hogy az LSD-t legalizálni kellene, vagy csak utalni mer arra, hogy tudományos kutatásokat kellene végezni a marihuánával, akkor azonnal rásütik a veszélyes fanatikus bélyegét, és nagy valószínűséggel vizsgálatot indítanak ellene. Ezt jól jelzi azoknak a reakciója, akiket felkértem, hogy járuljanak hozzá a jogvédelmi alapomhoz. Több százan segítettek, de szinte egyikük sem hajlandó a nevét adni az ügyhöz, mert attól tartanak, hogy eljárás indul ellenük.

A *Playboy* egyike annak a néhány intézménynek, amik hajlandók megvitatni ezt a problémát. Rengeteg szélsőséges zaklatás történik. Ez a téma akkora hisztériát váltott ki, hogy a demokratikus vita normális folyamata sorozatosan megsérül. Amikor több millió amerikai nem hallhatja a hangját, és nem kaphat objektív, tudományos véleményt az álláspontjáról, akkor szerintem már az Alkotmány került veszélybe.

PLAYBOY: Egyesek úgy tekintenek a laredoi ítélettel szembeni fellebbezésére, mint a marihuána legalizálása felé tett első lépésre: Ön szerint lehetséges ez?

LEARY: Ha a fellebbviteli bíróságokon megnyerem az ügyet – és az ügyvédek szerint megnyerem –, akkor annak széles körben érzékelhető hatásai lesznek. Afele fog mutatni, hogy a jövőbeni marihuánaügyeket az egyedi eset szempontjai alapján, nem pedig az irracionális és mértéktelen szabályozás általános és önkényes alkalmazása szerint kell megítélni. Én igazságtalannak tartom a marihuánatörvényeket. A rám kirótt harminc évnyi börtön és 30 000 dollár bírság a nyilvánosság felé is felmutatja a jelenlegi, az Alkotmány számos kiegészítését egyértelműen sértő törvények szigorúságát és kegyetlenségét.

PLAYBOY: Melyik kiegészítésekre gondol?

LEARY: Az elsőre, amely biztosítja a lelki kiteljesedés jogát, és az ötödikre, amely biztosítja az önmagunk gyanúba keverésétől való immunitást. Az, hogy azért tartóztattak le, mert nem

fizettem adót egy olyan anyag után, amire ha engedélyt kérek, akkor az automatikusan a letartóztatásomat vonja maga után, egyértelműen önmagam gyanúba keverése lett volna. A jelenlegi marihuánatörvények ugyanakkor sértik az Alkotmány nyolcadik kiegészítését, amely megtiltja a kegyetlen és aránytalan büntetéseket, és a kilencedik kiegészítést, amely bizonyos, máshol fel nem sorolt személyiségi jogokat biztosít.

PLAYBOY: Még folytak a viták laredoi letartóztatásának és elítélésének a következményeiről, amikor a rendőrség megszállta millbrooki rezidenciáját. Számos változatban olvastuk, hogy mi történt azon az éjszakán. Elmondaná részleteiben a saját változatát?

LEARY: Örömmel. Április 16-án, szombaton, huszonkilenc felnőtt és tizenkét gyerek tartózkodott millbrooki központunkban. Köztük volt három Ph. D. fokozattal rendelkező pszichológus, egy orvos-pszichiáter, három fizikus, öt újságíró hivatalos minőségben és három fotós. Hajnali fél kettőkor három vendég kivételével mindenki nyugovóra tért. Én az ágyamban feküdtem. A fiam is a szobámban volt egy barátjával, épp egy dolgozatról beszélgettünk. Valami zajt hallottunk a hallból. A fiam kinyitotta az ajtót, becsapta, és így szólt: „Hűha, apa, vagy ötven zsaru van kint!” Kiugrottam az ágyból és körülbelül a szoba közepén járhattam, amikor kivágódott az ajtó és két egyenruhás seriff és két helyettes kerületi ügyész masírozott be rajta. Felszólítottak, hogy ne mozduljak. Csak egy pizsamafelső volt rajtam.

A rendőrök a sajtóban azt állították, hogy a rajtaütés során a ház lakóit félig meztelenül találták – ami elég szenzációs, amíg figyelembe nem vesszük, hogy a rajtaütés során majdnem mindenki aludt már. Miután vendégeim túljutottak a sokkon, hogy fegyveres, egyenruhás férfiak törnek rájuk hálósobáikban, türelemmel, humorral és toleranciával reagáltak mindenre a fogás öt órája során. Ezzel szemben a rendőrök nagyon idegések voltak. Nyilván azt hitték, hogy valamilyen szexmániás társaság kéjlakát özönlik el, és nagyon nyugtalannak látszottak a házkutatás során. A rajtaütés egyik érdekes aspektusa az volt, hogy minden jelenlévő nőt levetkőztettek és megmótoztak.

PLAYBOY: Önök közül tiltakozott valaki?

LEARY: *Mindennel* szemben tiltakoztunk, amit csináltak, beleértve azt is, hogy nem hívhattunk ügyvédet.

PLAYBOY: Mit talált a rendőrség a házkutatás során?

LEARY: Az ötórás kutatás után négy embert tartóztattak le: egy hivatalos minőségben jelenlévő fotóst, egy hindu szent embert és feleségét – állítólag mindegyiküknél marihuánát találtak –, és engem. Nem állították, hogy nálam füvet találtak volna; pusztán azzal vádoltak, hogy én vezetem a házat.

PLAYBOY: Volt házkutatási parancsuk?

LEARY: Igen, de szerintünk hiányos és illegális.

PLAYBOY: Amennyiben?

LEARY: Az Alkotmánylevél egyértelműen leszögezi, hogy a kormány senkit sem jogosíthat fel arra, hogy betörjön egy magánházba, a pusztán gyanú és spekuláció alapján. Házkutatási parancsot csak – általában besúgóktól származó – nyilvánvaló bizonyítékok alapján adhatnak ki. A bizonyítékoknak utalniuk kell arra, hogy meghatározott mennyiségű illegális anyag található adott helyen és adott időben. A millbrooki rajtaütés esetében nem volt ilyen valószínűsíthető kereseti alap. „Jogalapként” többek között arra hivatkoztak, hogy a felhajtón más államokból származó rendszámú autók parkolnak, és hogy a birtokon tizenhat év alatti lányok játszottak egy bizonyos napon, amikor a rendőrség megfigyelése alatt tartotta a környéket.

PLAYBOY: Hogyan lehet ez bármire is jogalap?

LEARY: Tényleg, hogyan? A rajtaütés egy másik, állítólagos „jogalapja” az, hogy én „széles körben ismert kábítószer-kereskedő” vagyok. Nos, szerintem – és az ügyvédek szerint – egyik kémjelentés sem igazolja azt a házkutatási parancsot, amely feljogosította a rendőröket, hogy az ajtókat és ablakokat betörve hatoljanak be egy magánházba.

PLAYBOY: Mi az Ön ellen felhozott vádak jelenlegi helyzete?

LEARY: Jelenleg kilenc per folyik a rajtaütés miatt. Az Amerikai Polgárjogi Unió (*American Civil Liberties Union*) is kiállt mellett, és bár a perek technikai részleteihez nem értek, fiatal, ér-

telmes polgárjogi ügyvédek egy elég jelentős csoportja vesz körül mosolyogva.

PLAYBOY: Úgy érti, az ügyvédek is élnek LSD-vel?

LEARY: Ehhez nincs hozzáfűznivalóm. Csak annyit hadd mondjak, hogy nem feltétlenül kell bármit is *használni* ahhoz, hogy beinduljon az ember, ha összhangban van a világgal.

PLAYBOY: Dr. Humphrey Osmond, a New Jersey-i Neuropszichiátriai Intézettől – a „pszichedelikus” szó kitalálója – „vakmerő, ír forradalmárként” írta le Önt. Szerinte ha óvatosabb lett volna, nem tartóztatják le Laredoban és Millbrookban.

LEARY: Beismerem, ír vagyok és forradalmár. De nem hiszem, hogy bármilyen fontos ügyben óvatlan lennék.

PLAYBOY: Nem volt óvatlanság kockára tenni a szabadságát azzal, hogy fél uncia marihuánát Mexikóba vitt?

LEARY: Miért, az talán óvatlanság, ha egy keresztény magával viszi a Bibliát Oroszországba? Nem vagyok hajlandó paranoiddá válni a lehallgatás, a megfigyelés és a rendőrség csapdái miatt. Évek óta széles körben tudják, hogy pszichedelikus szereket használok otthon és a kutatóközpontokban. A kormány akkor csinált ebből ügyet, amikor akart. De képtelen lennék rejtőzködni, paranoid félelmek között leélni az életemet. Soha nem foglalkoztam azzal, hogy a telefonom lehallgatása vagy az állandó rendőrségi megfigyelés ellen – a rendőrség mindkettőt elismeri – alapvető óvintézkedéseket tegyek. Szerintem, ha valaki óvatlan volt Laredoban, akkor a kormány volt az, mert olyan ügyet provokáltak, ami már most megváltoztatta a közvélemény hangulatát, és elkerülhetetlenül meg fogja változtatni a marihuána felnőttek által történő birtoklására és felhasználására vonatkozó törvényeket. A Kábítószer Hivatal van bajban, nem én.

PLAYBOY: De tegyük fel, hogy a fellebbezéseit elutasítják és börtönbe kell mennie. Mi lesz a gyerekeivel és a munkájával?

LEARY: A gyerekeim fel fognak nőni – külsőleg és belsőleg egyaránt –, és a társaimmal együtt továbbadják a világ felé, amire rájöttek, mert a világnak szüksége van erre a tanításra. Hogy hol és hogyan fognak élni, azt nem tudom megjósolni.

PLAYBOY: Gondoskodott az anyagi jólétükről?

LEARY: Jelenleg mintegy 40 000 dollárnyi adósságom van a jogi költségekből kifolyólag, és még a holnapi ebédemről sem gondoskodtam. De ezzel majd akkor foglalkozunk, ha idősebb lesz.

PLAYBOY: Nem fél a börtönbüntetéstől?

LEARY: Nézze, én az emberi civilizáció egyik legrégebbi szakszervezetéhez tartozom – az elme alkimistáinak, a tudat kutatóinak a szakszervezetéhez. A börtön a szakmámmal együtt járó első számú kockázat. Azok a nagy emberek, akiket a példaképeimnek tartok, majd' mind börtönben végezték, vagy börtönnel fenyegették őket hitük miatt: Gandhi, Jézus, Szókratész, Lao-ce. Egyáltalán nem félek a börtöntől. Először is, több mint negyven alkalommal vezettem LSD-üléseket Boston egyik legszigorúbban őrzött börtönében; egy rehabilitációs projekt keretein belül, úgyhogy tudom, hogy egyetlen igazi börtön létezik: a *belső* börtön. Másodszor, akinek nincs büntudata, az nem fél a börtöntől. Nekem pedig egy csepp büntudatom sincs amiatt, amit az elmúlt hat év során tettem. Rengeteg hibát elkövettem, de sohasem kerültem összeütközésbe saját erkölcsi és morális értékeimmel. Ma én vagyok Amerika legszabadabb embere. Ha szellemünk és szívünk szabad, akkor nincs semmi baj. Szerintem azok vannak bajban, akik másokat próbálnak rács mögé dugni, és megkísérlik ellenőrzésük alá vonni az olyan evolúciós energiákat, mint a szex és a pszichedelikus szerek. Egyszerűen árral szemben úsznak – a kétmilliárd éves celluláris evolúció árával szemben.

PLAYBOY: Mi a legfontosabb tanulság, amit az LSD használata során saját maga számára megfogalmazott?

LEARY: Mindent egybevetve az, hogy megértettem: az élet impulzusának alapkérdése az, hogy tovább vigyük-e az életet. Ha eddig elértünk, ez az egyetlen valódi kérdés, az evolúció kozmikus értelmében: létrehozuk-e az ellenkező nem egyik tagjával, és tartjuk-e fenn – vagy ne? A tudat legmélyebb szintjén újra és újra felmerül ez a kérdés. Számptalan LSD-ülés során küzdöttem vele. Hogy kerültünk ide, ebbe az összevisszaságba? Hogy kerülünk ki innen? Az ember alapvető filozófiai elszigeteltségéből két út vezet ki: fenntartjuk a játszmát – a gyermeknemzés ré-

vén, ami a hallhatatlanság egyik formája. Vagy kilépünk a körforgásból. A buddhizmus, az emberiség legerőteljesebb pszichológiája, lényegében ezt mondja. Ugyanakkor én az életjátszma folytatása mellett döntöttem. Hindu vagyok, nem buddhista.

Az élet igenlésén túl megtanultam azt, hogy a figyelmemet azokra a filozófiai kérdésekre összpontosítsam, amelyek valóban üvöltő, lényeges problémákat érintenek meg: Ki írta a kozmikus forgatókönyvet? Mit vár el tőlem a DNS-kód? Élőben megy ez a nagy genetikus-kód show vagy felvételtől? Ki a szponzor? Teljesen be vagyunk zárva idegrendszerünkbe, vagy létrehozhatunk igazi kapcsolatot valakivel odaát? Életem hátralévő részét a válaszok keresésének szenteltem – pszichedelikus segítséggel –, és mindenki mást is erre biztatok.

PLAYBOY: Mit gondol, milyen szerepet játszanak majd a pszichedelikumok a jövő hétköznapjaiban?

LEARY: Meghatározó szerepet. Az LSD csak az első a számos új vegyület közül, melyek éveken belül felgyorsítják a tanulást, kiterjesztik a tudatot, tökéletesítik a memóriát. Ezek a vegyületek forradalmi változásokat idéznek majd elő az oktatásban, a gyereke nevelésben és a társadalmi viselkedésben. Egy nemzedék múlva az idegrendszer kémiai kulcsai a tanulás elengedhetetlen eszközei lesznek. Mikor hazajönnek az iskolából, nem azt kérdezzük majd a gyerekektől, hogy „Milyen könyveket olvastál ma?”, hanem azt, hogy „Milyen molekulákkal nyitottál új Kongresszusi Könyvtárat az idegrendszeredben?” Kétségtelen, hogy a jövőben a vegyületek lesznek az oktatás legfontosabb metódusai. Ennek természetesen az az oka, hogy maga az idegrendszer, a tanulás és az emlékezés is vegyi folyamat. Egy társadalom, amelyben a népesség nagy százaléka rendszeresen, harmonikusan tudatállapot-változásokon megy át a pszichedelikus szerek segítségével, a miénktől nagyon eltérő életformát fog megvalósítani.

PLAYBOY: Eljön majd az a nap, amikor – ahogy azt néhány sci-fi író jövendőli – pszichedelikus partikra járunk, és nem iszunk, hanem utazunk?

LEARY: Ez már megtörtént. Már most vannak olyan események az országban, amiken fogaszthatunk LSD-t. Nemrég volt

egy hatalmas táncrendezvény, ahol a résztvevők kétharmada LSD hatása alatt állt. Egy San Francisco-i tudományos LSD-konferencián pedig mintegy négyszáz emberrel piknikeztünk közösen, és majdnem mindenki LSD-t vett be. Rendkívül magasztos volt az egész. Olyanok lehettünk, mint egy békés szarvascorda az erdőben.

Pár éven belül lehetséges lesz ebédidőben lefolytatni egy pszichedelikus ülést; ez korlátozott mértékben már most is lehetséges a DMT-vel, ami nagyon gyorsan, körülbelül fél óráig hat. Lehetséges, hogy lesznek majd nagy, harminc-negyven négyzetmérföldes rezervátumok is, ahol az ember zavartalan magányban élhet az LSD-vel.

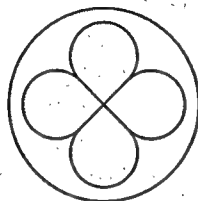
PLAYBOY: Univerzális lesz a pszichedelikus élmény? Mindenki be lesz állítva?

LEARY: Nem, nem mindig. Mindig lesznek alkalmak, amikhez a szűk tudatforma lesz a megfelelő. Egyikünk sem akarja, hogy a pilóta magasabbra repüljön, mint a gépe, és buddhista megvilágosodásai támadjanak a pilótafülkében. Mint ahogy a Times Square-en sem golfozunk, úgy LSD-t sem veszünk be ott, ahol a szűk, szimbólumfeldolgozó figyelem a kíváncsi. A megfelelő tudatszintet a minket körülvevő környezet igényeihez mérten kell behangolni.

Senki sem fogja egyetlen tudatszintnek szentelni az életét. Az idegrendszer értelmes használata abban áll, hogy időnk egynekgyedét szimbolikus tevékenységekre fordítjuk – konvencionális, törzsi módon termelünk és kommunikálunk. A teljes mértékben tudatos életterv azonban elég időt hagy – talán napi egy-két órát – az érzékek jogájára, az érzéki ekstázis marihuána és hasis általi felfokozására is. Heti egy napot pedig arra szán, hogy teljesen kilépjen az érzékszervi, szimbolikus dimenzióból, és az LSD segítségével átlépjen a transzcendentális területre. Ez nem science fiction. Az elmúlt hat év legnagyobb részét – eltekintve az utóbbi idők kellemetlenségeitől – pontosan így éltem le: hente egyszer vettem be LSD-t, naponta egyszer szívtam marihuánát.

PLAYBOY: Hogyan teszi gazdagabbá az emberi életet ez a pszichedelikus létforma?

LEARY: Mindenki rájöhet, hogy nem egy robot, akit idetettek erre a bolygóra, akinek adtak egy társadalombiztosítási számot, akinek végig kell mennie az iskola, az egyetem, a karrier, a biztosítás, a temetés és az isten veled futószalagján. Az LSD révén minden ember rájön, hogy az evolúció teljes története fel van jegyezve a testében; hogy a teljes emberi élet kihívása pedig ennek az ősi és fenséges vadonnak, a vadon minden aspektusának és viszontagságának a kísérletező felfedezésében, rekapitulációjában áll. Mindenki a saját maga Buddhájává, Einsteinjévé, Galileijévé válik. Nem a többi szimbólumgyártótól örökölt holt, statikus konzervtudásra fogunk támaszkodni, hanem az ezen a bolygón eltölthető nyolcvan-akárhány évünket annak fogjuk szentelni, hogy kiéljünk minden lehetséges humán, prehumán, sőt, szubhumán kalandot. Minél több időt és tiszteletet fordítunk ezekre a felfedezésekre, annál kevésbé ragaszkodunk majd a triviális, felszínes időtöltésekhez. Talán ez lesz a szabadidő-eltöltés problémájának természetes megoldása. Ha a gépek átvesznek tőlünk minden nehéz munkát és szellemi robotot, mit kezdünk majd magunkkal – még nagyobb gépeket építünk? Az egyetlen és nyilvánvaló válasz erre a különös dilemmára az, hogy az embernek fel kell fedeznie a belső tér végtelenségét, a bennünk rejlő rémületet, kalandot és eksztázist.

A LIGA PECSÉTJE

8.

Besúgók és kiugrók

Mindig is így volt, mindig is így lesz. Bolygónkon két társadalom, két szimbolikus kultúra él együtt állandó konfliktusok közepette. A két összefonódó emberi struktúra oly módon tükrökepe egymásnak, mint a fa lombozata és gyökérzete. A föld feletti és a föld alatti rész. A besúgók és a kiugrók.

Egyfelől adott a látható *establishment*: hivatalos, szövetségi, szervezett, uniformizált, néha kegyetlen, néha kínosan pedáns a külső hatalom – a fém, a gépek, a fegyverek – látható ellenőrzése során. A besúgók. A zsaruk.

Másfelől adott a földalatti társadalom: laza, hanyag, bolond, makacs, privát, néha vidám, néha paranoiás. Ami megóvja, az az álcázó, konspiráló nevetés, a jelentőségteljes pillantások, a szegénység látszatát fenntartó hosszú haj és igénytelen öltözködés, a rejtett, apró gesztusok, a kétértelműség. Ami fenntartja, az a belső hatalomhoz – az érintéshez, az ízleléshez, az érzékszervi kapcsolatokhoz, a nevetéshez, a szagláshoz, a szeretkezéshez, az eksztázishoz – való hozzáférés.

A külső hatalmi struktúra mindig az anyagi hatalomért folytatott harc, a nemzetek közötti ellentétek, a gazdasági verseny, a politikai konfliktusok, a hatalmi ideológiák szolgálatában állt. A tábornokok és a politikusok, a CIA és az FBI között folyó unalmas küzdelem eszközei.

A földalatti társadalom is megoszlik bizonyos szomatikus, magánjellegű, érzékszervi, erotikus, rituális és vegyi preferenciák mentén. A klánok és a kultuszok, a varázslók és a szentek csatáznak.

Az ősi dualitás napjainkban fejlődésének kritikus pontjához ért. Ha meg akarjuk érteni, mi történik (és erről sohasem írnak az újságok), tisztában kell lennünk a föld feletti és a föld alatti társadalmak közös balett-előadásával. Azonban ahhoz, hogy láthassuk ezt az előadást, a föld alá kell vonulnunk. A föld felett élő társadalom egyszerűen nem látja, mi történik, képtelen elfogadni a föld alatti világ szent, örök, elkerülhetetlen létét. LBJ-nek nincsenek logikus, racionális kategóriái az apolitikus mosoly kezelésére. Azzal a halk kuncogással sem tud mit kezdeni, ami nem balról és nem jobbról, hanem valahonnan középről érkezik.

A régebbi, bölcsőbb korokban ezt a küzdelmet az Isten és az ördög között folyó alapvető harcként értelmezték, amelyben az ördög (aki mindig a külső hatalmat birtokolja) szisztematikusan felcseréli a címkéket (nyilvánvaló taktikai megfontolásból), és a statikus, szabályozott, száraz, kegyetlen, humortalan, destruktív antiéletet JÓ-nak, a szabad, eksztatikus, érzéki, sikamlós, mulatságos, örömteli életet pedig ROSSZ-nak nevezi. Ezzel persze nem tudja átverni a beindult földalattiakat, akik tisztában vannak azzal, hogy Isten egy éneklő, pörgő energiafolyam, szeret nevetni, szeretkezni és suttogva a föld alá bújni.

A földalatti világ mindig tisztában van a föld feletti világ létevel és ösztönös reakcióival. A fennmaradása múlik azon, hogy képes-e előre látni a külső hatalom következő lépéseit. Mindig is főbenjáró bűn volt a Fehér Ember háza előtt nevetni, szeretkezni, meztőláb beindulni, márpedig ezek a kacagó fiatalok, a színes bőrűek, a művészek és a látnokok krónikus, endemikus tünetei.

A föld feletti világ szerkezete mindig mániákusan és különlegesen szervezett. Olvassuk csak el a törvénykönyveket és a névjegyzékeket. Ma az egész borzalmas társadalmi struktúra megtalálható a telefonkönyvek Arany Oldalain. Olvassuk el például azt a részt, amely ünnepélyesen felsorolja az Egyesült Államok kormányának helyi hivatalait. Hát nem szörnyű?

Azok számára, akik ismerik, a földalatti világ struktúrája is ugyanilyen egyértelmű és nyilvánvaló. Ez a tudás azonban tapasztalatokon nyugszik, barátok suttogják el egymásnak, szájról szájra terjed, és ritkán foglalják írásba. Le tudjuk írni a jó vicceket? A telefonkönyv nem sorolja fel a lágy anyagokat, az élet vegyi zárványait, a szerelemistennőket, az alkimistákat, az eksztatikus szereket, az asztrológusokat, a vallási élményeket, a profetikus látomásokat, a jókedvet, a nevetést, a fanyar humort és a meleg kezet, ami a látszat mögé nyúlva pont a megfelelő helyen érint meg minket. Ezeket hova sorolják?

A földalatti világot mindig a „kívülállók” alkotják, azok, akik eltávolodtak az *establishment* hatalmi központjaitól – akár önkéntelenül, mert kizárták őket a hatalomból, akár önként, esztétikai-vallási megfontolásokból. A fiatalok, a szegények, a faji megkülönböztetést elszenvedők, az érzékenyebb lelkületűek, a spirituálisan beindultak kíváncsiak, érzékenyek, eksztatikusak, erotikusak, szégyentelenek, szabadok, csintalanok, lázadók, ösztönösek, humorosak, játékosak, spirituálisak. Ezzel szemben a felnőttek, a középosztály, a zsaruk, a kormány emberei, a tanárok és azok, akiket a telefonkönyvek Arany Oldalain találhatunk, nem azok. Számukra nem léteznek mókás dolgok; ők halálosan komolyak.

A múltban a két társadalom közötti feszültséget a történelem lassú árapály-hatásai egyensúlyozták ki. A föld alatti világ nyomása fokozatosan, évtizedek alatt erősödik meg. Alulról megindul egy eksztatikus földindulás – Krisztus, Buddha, Mohamed –, majd lassan kialakul egy új hierarchia. A társadalom recsegő-ropogó építményét a múltban a felnőtté válás biológiai ténye tartotta össze. Társadalmi mozgalmak jönnek és mennek, a srácokból azonban ugyanolyan felnőtteké válnak, mint amilyenek a szüleik. A földalatti gyerekekből földalatti felnőttek, cigányok, zsidók, svindlerok és művészek lesznek. A középosztálybeli gyerekekből pedig középosztálybeli felnőttek.

A jelenlegi forrongásban az az új és lenyűgöző, hogy a *srácok ma mások*. Nem úgy nőnek fel, mint Anyu és Apu. És ez nem valamilyen szociológiai tendencia, hanem evolúciós ugrás. A generációs szakadék faji mutáció. Az elektronika és a pszichedeliku-

mok széttűzták a normális esetben lineáris identifikációt, a faji és társadalmi kontinuitást biztosító automatikus utánzást. Ma a srácok egyszerűen nem a szüleikhez hasonlóan nőnek fel. Pulzáló tévéhálózatokká váltak. Úgy változtatják a tudatállapotukat, mint a szülők a tévé csatornáit. Ráhangolódni. Elhangolódni. Villogás. Fókuszváltás. Fényerőszabályzás.

A technológia fénysebességgel továbbítja az energiamintázatokat, a pszichokemikáliák pedig a nukleáris energiához és az elektromos áramkörökhöz hasonlóan gyorsítják fel és kapcsolgatják a tudatot. A fejünk a kozmikus TV-show, baby. Az alkohol lekapcsolja a fényerőt, a metadrintől ugrál a kép, az LSD egyszerre nyolcvanhét csatornát kapcsol be, a fűtől lesz színes, a meditáció, a mantrák, az imádság, a mudrák teszik élesebbé a képet. Mindez ott van a fejedben, baby, legalább kétmilliárd éve. Több kapcsolója van, mint amennyit a *General Electric* vagy az IBM valaha el tudna képzelni. Az egész közvetlen kapcsolatban áll a DNS Központi Adójával, és jobb, ha AZONNAL elkezded használni, mert az egészet a Nagyon Jóindulatú Tröszt tervezte meg, de úgy, hogy hetvenévenként elavuljon, és aztán nem lehet a szalagot visszatekerni és újraneézni, baby, úgyhogy indulj be, hangolj rá, ugorj ki MOST!

Vagy – esettanulmányként – nézzük, mi történt velem tegnap. A délután során előbb egy nyugatnémet, majd egy japán producer hangja robbant be fénysebességgel a millbrookki villa harmadik emeletére, mindketten azt kérték, hogy filmet készíthesse nek a központ életéről. Több tucat távolsági hívás érkezett olyan emberektől, akik a múlt héten látták a Millbrookról készült, az egész országban sugárzott programot. A második emeleten született egy LSD-bébi – az anya néger, az apa fehér. Holdtöltekor egy új, téliesített tipit szenteltünk fel a Lelki Felfedezés Ligája (*League for Spiritual Discovery*) táborában... ropogott a tűz... illatoztak a füstölők, a fenyőágak, a marihuána... tizenöt átszellemlt ember állt körben, egymás kezét fogva, énekelve... az árnyak a táncot lejtettek a sátor fehér, kúpos falán.

Valamivel éjjél előtt Seattle-ből hívott egy tizenöt éves, LSD-hatás alatt álló lány. Azt kérte, küldjük el neki a liga *Hogyan alakítsuk ki saját vallásunkat?* (*How to Start Your Own Religion?*) cí-

mű kézikönyvét. Éjjél után egy wisconsini egyetemista kért segítséget egy balsikerű utazás kapcsán. Hajnali háromkor tizen-nyolc éves fiam, Jack hívott San Franciscóból. Egy pszichedelikus partin – ezerötszáz társához hasonlóan – 1 000 gamma LSD-t vett be... Owsley szabad szentsége... pszichedelikus fények... acid rock'n'roll. Halkan közölte, hogy megvilágosodott. Egyetlen szülői kézikönyv sem ad tanácsot arra nézve, hogy mit tegyünk, ha a fiunk bejelenti, hogy megtette a buddhai lépést, elérte a *szatorit*. Nem valószínű, hogy a fiainkból Krisztus vagy Lao-ce lesz, ugye?

– Rendben, megvilágosodtál – mondtam. – És most mi lesz?
– Mostantól én világosítok meg másokat – hangzott a válasz egy pillanatnyi habozás nélkül.

Ez igen! Ő vajon milyen kézikönyvet olvas? Mindent megértett. Láttá, hogyan állnak össze a dolgok. Minden egy. Egy Los Angeles-i, tizenévesekből álló szerelmi kommuna rábízott 17 000 dollárt, hogy LSD-t vegyen nekik San Franciscóban. A fiam az LSD hatása alatt elővett egy ezerdolláros bankjegyet, meditált fölötte egy pár percet, majd elégette. A szülői magazinok nem adnak tanácsot arról, hogy mit kellene mondanunk, miután a fiunk közli velünk, hogy elégetett egy ezerdollárost, mert a pénz csak papírra nyomott illúzió.

Induljatok be, hangolódjatok rá a világra, ugorjatok ki, mondta Dr. Timothy Leary a fiatalok nemzedékének. Tényleg ezt mondtam?

Most itt állok a hallban, hajnali háromkor, remegve, kezemben a saját pszichedelikus imakönyvemmel, aminek semmi hasznát nem veszem, mert kitágult pupillájú fiam a 3 000 mérföldes távolságban sokkal bölcsebb, mint bármilyen, öregemberek által írt biblia. A biblia, amit hiába olvasott fel és idézgetett oly sokszor az álmos, vacogó, rémült apa, akinek két tizenéves gyereke LSD-vel porgeti fel az agyát, halkan mesél Nirvánáról, az illúzióról, az elme utazásáról, és a felnőtt játszmák unalmas, állandóan ismétlődő hipokráciájáról. („Apa, kérlek ne kényszeríts rá, hogy visszatérjek abba az unalmas, ősrégi játszmába” – mondta Susan lányom egy hollywoodi hasisparti után.) Két felkészületlen kö-

lyök rémült apja vagyok, akik többet tapasztaltak mint Buddha vagy Einstein, és nemzedékükkel együtt a megértésem határain túl lebegnek, pedig lehet, hogy egyike vagyok a '45 előtt született legbölcsebb embereknek.

Figyeljenek, amikor egy negyvenöt éves, okostojás ateista harvardi professzor, elismert kutatópszichológus voltam, akkor a megvilágosodás számomra az elektromos világítást jelentette, a tudatosság pedig annak az ellentétét, amiről szegény Freud beszélt. És ugyanannyi LSD-t vettem be, mint bárki más a környezetemben, és többet tanulmányoztam az anyagot, mint bárki más a környezetemben, de ennek ellenére most itt állok, hajnali háromkor, reszkető vállaimon hordozva minden olyan szülő rémületének és bánatának terhét, akik tizenéves gyerekei a sav (legyen az lizerg- vagy nukleinsav) révén lépnek át egy magasabb létformába. Gyönyörű, bölcs, beindult fiamnak egyetlen logikus érvet sem tudok felhozni amellet, hogy nem kellene ezerdollárosokat égetnie. És ha önök, szülőtársaim, azt hiszik, hogy tudnak, akkor egyszerűen nem értik azt a problémát, amelyet Buddha látott, a DNS kódolt, amellyel a gyerekeink szembesülnek, most ebben a pszichedelikus-elektronikus 1968. évben.

Aztán beszélgettem azzal a fiatalemberrel, akinek az ezerdollárosát Jack fiam elégette.

- Hogy van Jack?
- Remekül néz ki!
- Nagyon kiütötte magát a fiam? – kérdeztem. Szünet.
- Nem. Egyszerűen csak taoista. Eggyé vált az áramlással.

Aggasztod az aggodásoddal. Bízz benne. Szeret téged.

A fiatalember egyetlen szóval sem említette az elvesztett pénzt, amikor pedig rákérdeztem, így szólt:

- Tulajdonképpen mindig is szerettem volna elégetni egy ezerdollárosot. De ki nem?

Mondta mindezt egy huszonkét éves férfi, aki havi 200 dollárból él egy kis házban feleségével és két kisgyerekével. Nehezen sikerült újra elaludnom.

Remélem, most már belátják, hogy az *establishment* sajtójából semmit sem tudhatnak meg a pszichedelikus földalatti világról és az elektronikus nemzedékről. A *hippi* az *establishment* cím-

kéje egy mélyreható, láthatatlan, földalatti, evolúciós folyamatra. Minden egyes mezítlábas, hajában virágokat és gyöngyöket viselő hippire a földalatti, beindult társadalom ezer láthatatlan tagja jut. Olyan emberek, akik saját belső látomásaikra hangolódtak rá, akik kiugrottak az amerikai élet tévékomédiájából.

Szülőtársaim, ha gyermekeik kora tizenegy és huszonöt év között van, akkor a földalatti világ jó eséllyel megjelent otthonaikban. „Micsoda!” – kiáltanak fel önök. „Borzalom! A gyerekünk titokban hippire? Most mit csináljunk? Hívjunk pszichiátert? Szidjuk meg őket? Hívjuk a rendőrséget?” Nem. Ez alkalommal próbálják meghallgatni őket! Indítsák el a béke és bizalom generációk közötti úrszondáját. Keressék meg a földalatti világ legközelebbi tagját – a gyerekeiket, az unokaöccsüket, vagy a szomszéd kamaszt – és egy-két óráig tekintsék a jövő világa barátságos nagykövetének! Hallgassák meg!

Egy másik módszer az, ha ráhangolódnak a földalattiak üzeneteit továbbító kommunikációs csatornákra. Olvassák az újságjaikat! Országunk minden városának megvan a maga földalatti lapja, ami ellátja ifjú olvasóit az őket érdeklő hírekkel, azokat a termékeket reklámozza, amikre ők vágynak, és olyan nyelven teszi mindezt, amit megértenek. Olvassák az *East Village Other*-t, a San Francisco-i vagy a Los Angeles-i *Oracle*-t, vagy bármilyen egyetemi lapot, amely viszonylag mentes a felnőttek irányításától! El fognak ámulni az új filozófia kifinomultságán és konzisztenciáján.

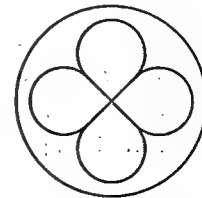
Hallgassák a zenéjüket! A rock'n'roll együttesek az új vallás filozófusai. Ritmusuk a jövő szívverése. A liverpooli üzenet a Legújabb Testamentum, amit a négy Evangelista hirdet – Szent John, Szent Paul, Szent George és Szent Ringo. Tiszta védikus filozófia, isteni megnyilatkozás, szelíd, lágy ironia a háború és a politika örültségeit illetően, a burzsoá magány bánatos siratása, himnuszok Isten dicsőségére. És a humor, a „látszat” csontig hatoló szatírája, a nagyképűség szelíd kigúnyolása, még ha esetenként ez a saját nagyképűségükre, a szent emberekké váló tizenéves roksztárok nevetséges mivoltára vonatkozik is. Pedig ők valóban szent emberek.

A „látszat”, a szelíd rábeszélés, a kétértelműség, a könnyű, nyugodt nevetés együtt áramlik a Taoval, az étellel – és épp ezért nehéz megérteni ezeket a srácokat. A mi generációnkat rabszolgasorba vetette egy nehéz, melodramatikus életfelfogás. Szegény Shakespeare! Azok a komor, szenvedő, ripacskodó hősök, akik az ambíciók bukását, az irigység kínjait, a sértett büszkeség agóniáját, a viszonzatlan szerelem szenvedélyeit képesek kiizzadni magukból! A nyugati világ utazása rosszul sikerült, egy négyszáz éves tivornyaiba fulladt. Háborús hősök. Bűntudat. Puritán etika, kegyetlen, komoly, önző, törtető. Anya, apa – emlékeztek még fiatalságotok dalaira? A bluesra? Tin Pan Alley mazochisztikus, shakespeare-i panaszaira? Nos, ennek vége, Mamma Blue. Az atombomba, az elektronikus villanás, és az eksztatikus szerek millió görbe tükröt tartottak ez elé a törtető, véres, önsajnálkozó, elpuhult, nemes, magányos, mártír tévéhős elé, aki te vagy, Mr. és Mrs. Amerika. Így látnak beindult gyerekeid, ezért sajnálnak, és ezért várják, hogy te is beindulj.

Azonban ahhoz, hogy megtanuljuk a gyerekeink leckéjét, hozzá kell szoknunk elektronikus-fluidikus időtlen nézőpontjukhoz, ami egyszerre a legősibb és legújabb emberi filozófia. El kell fogadnunk új Shakespeare olvasatukat, amelyben Júlia mérge beindító, szakrális szerelmi elixírré változik. Rómeóval együtt isszák meg a sírboltban, és eksztatikus revelációjukban együtt nevetnek az unalmas, pózoló Montague-Capulet ellentétben, majd elszöknek Veronából, lantüzletet nyitnak Rómában, és ezután már örökre beállva maradnak. Lady Bird Macbeth pedig tüzet rak, meggyújt egy gyertyát és néhány füstölőt, berak valami kellemes zenét a sztereóba, majd a legfinomabb marihuánából sodor egy jointot. Együtt bámulják Macbeth-tel a táncoló lángokat, ellágyulnak és repülni kezdenek, rájönnek, micso-da marhaság volt a trónért harcolniuk, és feloldódnak az egymás iránt és az ellenségeik iránt érzett szeretetben, imádkoznak értük.

A jövő üzenetének megértéséhez mindenekfelett ülünk le egy fiatallal, lazítsunk, és hangolódjunk rá az új dallamra. Szégyenlősek és esetlenek leszünk. Talán a gyerekeink is. Ez természetes. De semmiképp se adjuk fel, maradjunk derűsek. A párbeszéd ta-

lán majd közvetve, az együtt hallgatással kezdődik el. Mi, szülők, úgy oszlathatjuk el legkönnyebben félelmeinket, és kezdhetünk el bizalommal fordulni gyerekeink felé, ha fogjuk a Beatles *Sergeant Pepper*-jét vagy a Rolling Stones *Satanic Majesties*-ét, oda-megyünk a srácokhoz, és alázatosan azt mondjuk: „Hallottam róla, hogy ez a lemez fontos üzenetet hordoz, de valakinek el kellene magyaráznia. Beszélj nekem a Stonesról és a Beatlesről?” Aztán helyezkedjünk el kényelmesen, hunyjuk le a szemünket, hallgassuk a liverpooli misét (de lehet Donovan, Dylan vagy Jefferson Airplane is). Ismerjük fel, hogy ez a szeretet, a béke és a nevetés legősibb üzenete, bízunk Istenben, ne aggódjunk, bízunk a jövőben, és ne harcoljunk. És bízunk a gyerekeinkben, és ne idegeskedjünk, mert ez az egész gyönyörű és igaz.

A LIGA PECSÉTJE

9.

Hormonális politika avagy a klimaxoló bal- és jobboldal, és a termékeny centrum

A társadalmi attitűdöket az elmúlt háromszáz évben átszínező politikai spektrum jelentősége napjainkban egyre csökken, 1980-ra pedig teljes mértékben el fogja veszíteni politikai jelentéstartalmát.

Baloldal–jobboldal. Liberális–konzervatív. Radikális–reakciós. Kommunista–kapitalista. Demokrata–republikánus. Whig–tory. Munkások–tulajdonosok. Fehérek–színesbőrűek. A Brooklyn Dodgers. Huszonhárom motoros szán.

A jelen politikai egyenletének kritikus változója az életkor. Az emberiséget táborokra osztó alapkérdések ma hormonális természetűek. A hivatalra pályázónak – illetve minden olyan személynek, aki hatást akar gyakorolni a közvéleményre – feltett kulcskérdésnek semmi köze sincs Vietnamhoz, Marxhoz vagy John Birch-hez*. Azt, hogy kit választanak meg, kire fognak hallgatni, a következő kérdésre adott válasz határozza meg: Mennyi időt töltött szeretkezéssel az elmúlt hétvégén?

A politikai szakértők zavarban vannak a legutóbbi választások eredményeinek kiértékelésekor: hiába keresik a bal- és jobboldali trendeket. Van azonban egy egyszerű tényező, ami majdnem

*John Birch: reakciós amerikai politikus – *a ford.*

minden esetben magyarázatul szolgálhat a szavazói magatartás megváltozására. A kor. Fel tud idézni bárki is az elmúlt két év távlatában olyan választásokat, amelyen egy öregember győzött volna egy nemzőképes, bő magvú jelölttel szemben?

Kennedy választási stábjá megértette ezt a titkot. Akárcsak Lindsay és Rockefeller.

Háború? Béke? Adók? Faj? Ugyan. Ráncok!

Újból előretörnek a republikánusok? Dehogy. Megbuktak a választásokon. A hivatalban lévő, tokás-pocakos demokraták kezdenek kiöregedni. Az ellenzék pedig egyre fiatalabb jelölteket indít.

A republikánusok azonban nem támaszkodtak teljes mértékben erre a behozhatatlan biológiai előnyre, mivel a jelöltállításról még mindig a Nagy Öreg (*sic*) Párt (*Grand Old Party*) szenilis tagjai döntenek. Kétkedik-e bárki is abban, hogy a fiatal, férfias, gyermekeket nemző Rockefeller győzhetett volna 1960-ban, majd 1964-ben is; ha a NÖP őt indítja? Kétkedik-e bárki is abban, hogy a republikánusok győztek volna 1968-ban, ha Percyt, Lindsayt vagy az újdonsült apa Rockyt jelölik?

A hormonok hatalma az államban a következő évtized során egyenletesen nőni fog, míg végül a hetvenes években ez lesz az egyetlen vitatéma. Napjaink forradalma nem gazdasági vagy vallási, hanem biológiai forradalom.

Az 1943 után született emberi lények már nem ugyanahhoz a fajhoz tartoznak, mint felmenőik. A három, tökéletesen szimmetrikus és egymást kiegészítő új energiafajta – az atomenergia, az elektronika és a pszichedelia – evolúciós mutációt okozott. Az atomenergia felszabadulása az ember kezébe adta az univerzum rejtélyes alapenergiáját. A látható esendősége. A láthatatlan hatalma. Az elektronikus impulzusok egy hatalmas, szimultán kommunikációs hálózatba kapcsolják az egész bolygót. Az emberiség egysége – egy áramkörben. A pszichedelikus drogok ugyanúgy szabadítják fel a belső energiákat és gyorsítják fel a tudat működését, mint ahogy a nukleáris energia és az elektronika kitágítja a teret és az időt.

Gyermekeink olyan világban születtek és nevelkedtek föl, ami legalább olyan messze van a szüleikétől, mint az iowai Des

Moinés az ókori Karthágótól. Nagyon kevés szülő vette észre, hogy amikor gyerekeit azzal csendesítette le, hogy a tévészo-bába száműzte őket, akkor a kicsiket elképesztő erejű elektro-nikus élménynek tette ki. A srácok a tévé gombjain zongoráz-nak. Kapcsoljunk a hírekre... LBJ beszél... maszlag... átkap-csolni... 9. csatorna... müzli-reklám... maszlag... átkapcsolni... 3. csatorna... Szupermen... Aha! – OK. Mozgás. Változás. Villó-dzó képek. Szimultaneitás. Választási lehetőségek. És állandóan a maszlag, az ígéretek. A srácok pedig nagyon figyelnek, ész-reveszik LBJ csúsztatásait, a Corn Flakes csúsztatásait, a masz-kok mögött lévő kiábrándító valóságot. Elkerülhetetlenül kifej-lődik bennük valami hűvös pszichológia. Az a naprakész, aki fo-lyamatosan a változó képek szakadatlan áradatával, a csatornák rengetegével, a téridő elhajl(it)ásával foglalkozik... az Apolló ra-kéták... a DNS... a túlnépesedés... a jó-rossz, a gazdag-szegény, az erős-gyenge kétértelműsége... Az állandóan ismételt régi fil-mek... folyamatosan a szokások és a morál múlandóságára em-lékeztetnek... apa és anya tényleg így öltöztek, tényleg úgy tán-coltak, mint Fred Astaire, és hittek azoknak a dagályos, bigott, kivörösödött arcú, idióta politikusoknak? A régi filmek zavarba-ejtő módon visszafelé forgatják az idő kerekét... a szülők cset-lés-botlásának megalázó celluloid felvételei... egy olyan rein-karnációs történet, amiről jobb nem tudni, ha meg akarjuk őriz-ni naivitásunkat, ha valóban lelkesen részt akarunk venni a tár-sadalmi játszmában, és valóban örvendezni akarunk a szabad-ságnak, harcolni és csálni akarunk a szabadságért vagy a Notre Dame-ért, meg a Kaiser ellen a fronton harcoló fiúkért.

A pörgés egyre gyorsul... átfordultunk... átkapcsoltunk... beindultunk... összezsugorodott az idő... itt a CBC-Saigon-ból... elhelyezkedni... ráhangolódni... fókuszálni... csatorna-váltás... állítsunk a fényerőn... stroboszkópvillogás... a valóság elektronikus képek villódzó rácsa... rövidhullám... sztereó... hangrobbanás... kiakadás... bekapcsolni... beindulni... kiug-rani... most és mindörökké... ittlét-végtelenség. Huh! Az elekt-ronikus atomkor egy IBM pszichedelikus utazás, kaleidoszkóp-szerű, rakétasebességű és térhatású. Nincs menekvés, nincs meg-alkuvás: tizenhárom éves korunkban szembesülünk a választás-

sal, amelyet a múlt lassú, lineáris játszmája révén eddig elkerül-hettünk – robotok leszünk vagy Buddhák, őszintén nevetünk, vagy csak az arcunkra fagy a mosoly, mint Shirley Temple-ére a késő éjszakai showban.

Mao-Ce-tung és Ho-si-mihn, De Gaulle, LBJ és Nasszer csak ósdi kirakatbábuk az 1914 előtti világból, aminek már vége van. Pá-pá. Good bye. Isten veled, homályos, szemcsés, ugráló, feke-te-fehér filmhíradó, amelyben az emberek honfiúi erények, a sors beteljesítése, absztrakt értékek és a nacionalista gög nevében pa-rádézta és gyilkoltak, szembefordultak a gonoszokkal, majd le-győzték az ördögi ellenséget, aki a cárizmusban vagy a kommu-nizmusban hitt. Fasizmus, hooverizmus, katolicizmus, meg az összes többi ósdi, idejétmúlt sakk lépés. Mao és LBJ édestestvé-rek, ugyanazon az acélkeblen nevelkedtek, egyformán gondol-kodnak. Világnézetük alapján véve ugyanaz. Mint az egymás-hoz szorosan kötődő, veszekedő szeretők, mindketten ugyanab-ban a házasságban kötelezték el magukat – a kapitalizmus és a kommunizmus házasságában. Ugyanabból a csecsből szop-ják az olajat. A világ államférfiai sokkal több közös vonást mu-tatnak fel egymással, mint az unokáikkal. Ho imádja Reagant, ugyanúgy gondolkodnak a játszmában, és mindketten kerül-ik beindult tizenéveseik csillogó, mindent látó tekintetét. De Gaulle Wilson miniszterelnökökkel jár keringőt, és egyszerre kapcsolják ki a rock'n'rollt.

Emlékszem, egyszer megcsördült a telefon Millbrookban. Egy idegen, orosz akcentussal beszélő hangot hallottam, ami tele volt szeretettel és az én szeretetembe vetett hittel. „Halló, Tim? And-rej vagyok. Andrej Vozneszenszkij. Még nem találkoztunk, de régi barátok vagyunk. Mikor beszélhetnénk? Ők rám is rám-szálltak.”

És eszembe jut Allen Ginsberg története, akit Prágában kar-neváli királlyá választottak. A tömeg a vállára emelte, százezer cseh diák ünnepelte, miközben a Gestapo stílusú titkosrendőr-ség csak figyelt, és megvárta az éjfél, hogy egyedül kaphassa el Allent a kiürült utcákon. Kitiltották Csehszágából.

Az Egyesült Államok társadalmi valósága ifjúságunk egy je-lentős részének, talán a többségének, nem sokat jelent. Más elekt-

ronikus csatornákra hangolódtak rá. A középkorú amerikaiak valósága a tömegkommunikáció koholmánya. A tévé, az újságok, a folyóiratok határozzák meg, miben higgyen apu és anyu, mit szeressenek, mit ne szeressenek, mit értékeljenek. CBS-UPI-AP-Luce – ezerfejtű szörnyeteg, ami vakon, saját vágyaival táplálja a saját közvélemény-kutatásait. Romney zuhant. Reagan felszökött. A filteres cigaretta felszökött. Az *American Motors* zuhant. Az elektronikus visszacsatolás által meghatározott társadalmi valóság egy mesterséges, zárt áramkör – saját illúzióit tápláló, konszenzuson alapuló paranoia. Árnyak harca.

Romney és Reagan talán lenyűgözi a középkorú riportereket, akik középkorú szerkesztőknek dolgoznak, akik pedig olyan újságokat szerkesztenek, amiket a középkorú hirdető tartanak fenn és a középkorú olvasók vásárolnak – akik mindegyike meggyőzi a többit arról, hogy van valami valós Romney és Reagan küzdelmében. A huszonöt év alatti ifjúság nagy többsége azonban nem olvassa ezeket a lapokat. Számukra a Romneykra és Reaganekre rákényszerített nevetséges pózolás, blöffölés, félrevezetés és szájtipés ugyanolyan homályos, távoli és értelmetlen, mint a maoista vagy Mao-ellenes erőik veresége a távoli Kínában.

Kit érdekel, melyik impotens, fáradt öregember ragadja magához a hatalmat? Johnson? Koszigin? Hát nem mindegy? Az amerikai és orosz fiatalok egyre növekvő hányada számára a klimaxos korosztály politikai játszmái nevetségesek és erkölcstelenek. A középkorú amerikai és orosz újságírók huliganizmussal, a törvények semmibe vételével vádolják az ifjúságot. És pontosan erről van szó. A korral lépést tartó fiatalok a vasfüggöny mindkét oldalán döbbsent megvetést éreznék a rendőrség, a politikusok, a nevelők és a tábornokok iránt, akik erőszakkal akarják fenntartani a háborút, a gond, a versengés, a fenyegetés és a félelem preelektronikus, prepszichedelikus társadalmi etikáját.

Amerika fiatalsága kezdi felismerni azt a fenyegető ténytet (amit az *underground* veteránjai, a néger, a művészek, a „bűnös” szegények, a kubai és orosz fiatalok már jól ismernek), hogy a javak megtevesztő bősége, az otthonainkba hozott sport- és politikai események pusztán kegyetlen, monolitikus, lélekölő társadalmi mechanizmusok csalétkéi. Azokra pedig, akik visszautasítják ezt

a csábító megvesztegetést, a vasfüggöny mindkét oldalán ott vár a fegyver és az acél, hogy meggyőzze őket a beilleszkedés fontosságáról.

Azok az amerikai fiatalok, akik nem hajlandóak elfogadni a rendszert, olyan tudatellenőrző zsarnoksággal kerülnek szembe, amely az egyéniség semmibevétele szempontjából a klasszikus szovjet modellt követi. Kötelező oktatás. Hát nem találják borzalmasnak ezt a kifejezést? *Kötelező oktatás*. Azt jelenti, hogy ha nem járunk az öregek által épített állami agymosó intézetekbe, akkor fegyveres rendőrök tartóztatnak le minket és szüleinket.

Kötelező katonai szolgálat. Ha az ember nem akarja gyilkolással támogatni a hadban álló politikusok (héják, így nevezik őket) rémült politikáját, akkor acélrácsok mögé kerül.

Az öltözködés és mozgás személyes szabadságának kötelező korlátozása. Kijárási tilalom a tizenévesek számára. Fegyveres rendőrök tartóztatnak le fiatalokat azért, mert az utcán tartózkodnak, még akkor is, ha szülői engedéllyel teszik ezt. Fiamat, Jacket, és további tizenöt fiatal társát letartóztatták, és börtönbe dugták csak azért, mert a Haight Streeten sétáltak San Franciscóban. Felhívtam a fiatakorúak börtönét.

– Miért tartják fogva a fiamat?

– Azzal gyanúsítjuk, hogy elszökött otthonról.

– Az engedéllyemmel tartózkodott San Franciscóban. Ezek után elengedik?

– Nem. A törvény szerint fogva kell tartanunk, amíg a szülei érte nem jönnek.

– Dehát én most New Yorkban vagyok!

– Sajnálom, így szól a törvény.

– Ezek szerint a fiamnak nincsenek személyiségi jogai Kaliforniában? Fogvatartható, anélkül, hogy bármit elkövetett volna?

– Így van. Tizennyolc éves koráig nincsenek személyiségi jogai.

– Tizennyolc évesen meg behívják katonának, mi?

Emlékeznek még a tavaly szeptemberi lapokban megjelent fényképre? Amin egy középiskola igazgatója négykézláb állva, mérőszalaggal méregeti a kislányok miniszoknyájának a hosszát. És a kötelező hajvágás, arra emlékeznek még?

Az átlagos anya és apa a tévé előtt üldögélve semmit sem tud a kölykök és a klimaxos társadalom között az utcán dúló gerillaháborúról. Az *establishment* ösztönös bizalmatlanságáról és gyanakvásáról a föld alatti világgal – a négerekkel, a mexikóiakkal, a művészekkel, a Porto Rico-iakkal, a hippikkel, a srácokkal – szemben.

A fiatalok azonban látják mindezt. Van tapasztalatuk a média és a pszichedelikus szerek kezelésében (végül is, ezen nőttek fel), és tudják, hogy reagáljanak. Vegyük például a Monkees azóta klasszikussá vált esetét.

A hollywoodi fejesek úgy döntenek, hogy kitalálják és piacra dobják a Beatles amerikai változatát – ráadásul a korai, még nem profetikus, hercig, „ye-ye” Beatlesét. Értik? Meghallgatnak egy csomó jelentkezőt, és kiválasztanak négy helyes srácot. Felbérelnek néhány dalszerzőt. Beizzítják a nézettségi indexet mérő számítógépeket. Mit szeretnének a sikoltozó bakfisok? Hozzuk létre a terméket és reklámozzuk. Tápláljuk a hatalmas fogyasztói szörnyeteget azzal, amit szeretne. Műanyag, szirupos, csöpögős, csokoládé-bevonatú, sztaniolba csomagolt. Adjuk el. Nincs ellenkezés, nincs tiltakozás. Nincsenek furcsa, egyedi gondolatok. Semmi sem sérti anyut, aput meg a hirdetőket. Legyen bárgyú, napbarnított, vigyorgó matiné.

És mi történt? Ugyanaz, mint a Beatles-szel. A Monkees négy fiatal tagját egy percig sem sikerült átverni. Meglovagolták a rendszert, de nem fogadták el. Akárcsak az új kor többi nagyszerű fiatalja – Peter Fonda és Robert Walker, John Barrymore és Steinbeck, a bölcs, ifjú Hitchcock testvérek –, a Monkees is felhasználta az új energiákat, hogy új dalokat énekeljen és átadja az új kor üzenetét.

Vagy ott volt a Monkees tévéshowja. Ó, azt hitték, hogy az valami időtlen, tizenéveseknek való műsor? Ne hagyják becsapni magukat! Amíg tartott, egy klasszikus szúfi utánpótlás volt. Elektromikus, korakeresztény szatíra. Misztikus, mágikus show. A derűs Buddha kacaja a képmutatók ostobaságán. Hétfőnként, a kora esti órákban a Monkees egy bőrlemezkiadásokat mutatott be, azoknak a műsoroknak a paródiáit, amiket apu és anyu főmű-

soridőben néz. Kifigurázták a középkorúakat lenyűgöző filmeket, az erőszakot és az olcsó érzelmösséget.

Az események gyorsan változó pszichedelikus áramlatába pedig beleszórták a profetikus, szent és kihívó szavakat. Mickey csak hadárt, irodalmi nevekkel dobálózott, kutatókra hivatkozott, majd hirtelen más pszichedelikus csatornára váltott. Egyenesen a kamerába, a nappalinkba nézett, és egy magasabb szintre emelte a komédiát: „Nem is olyan rossz egy hosszú hajú huli-gántól; mi? Jó szórakozást, Mr. és Mrs. Amerika!” És újra váltott. Vissza az ártalmatlan mókázáshoz.

Egy másik alkalommal, egy kémértörténet kifigurázása közben Mickey figyelmezteti Petert: „Hiszen ezzel felrobbanthatják az egész bolygót! Ki meri vállalni ezt a felelősséget?”

Peter, bizalmasan: „Én vállalom a felelősséget.”

Mickey, a kamerára pillantva: „Ez igen! Ha egy kicsit több ön-bizalma lenne, indulhatna az elnökválasztáson!”

Olyan gyorsan történt az egész, LBJ, hogy még csak észre sem vette. Hirtelen egy egész generáció eltűnt a látótérből. Egy csettintés, és nincsenek sehol. Nem fognak szavazni, nem hallgatnak majd az évszázadok óta ismétlődő ígéretekre és fenyegetésekre, nem felelnek a közvéleménykutatók kérdéseire. Csak mosolyognak, ha letartóztatják őket, és nem lesznek olyan jóvágású, dolgos, komoly, rémült, ambiciózus srácok, mint amilyen Hruscsov meg én voltunk. Hé! Hová lettek? Csettintés. Hé, McNamara, csináljon valamit! Tiltsa be az LSD-t! Hozza rendbe a dolgot, hívja össze a Kongresszust, McNamara, a fenébe, csináljon már valamit! Mindenhol villódzó, táncoló színvirágok pörögnek – kapcsolja már ki azt a bömbölő rock'n'rollt! McNamara! Westmoreland! A fenébe, csináljanak már valamit! Nem hallok mást, csak a dobok kitaró dübögését meg valami nevetést, de egyre halkabb, lassan elhal a távolban. Hé, várjatok egy percet! Gyeretek vissza! Hé, hová lettetek?

10. A belső utazás poétája*

Hermann Hesse 1877. júliusában született a Calw nevű sváb kisvárosban, protestáns misszionáriusok gyermekeként. Családi hátterének megfelelően klasszikus, értelmiségi, vallásos nevelést kapott. Tizennégy éves korában a lelkeszi pályát megcélozva teológiai szemináriumba iratkozott, két év múltán azonban elhagyta iskoláját. Bázelen beletanult a könyvkereskedésbe, könyv-árusításból és klasszikus német irodalmi szövegek szerkesztéséből tartotta fenn magát. Megismerkedett Jacob Burckhardt-tal, a kiemelkedő svájci történésszel és filozófussal, aki később *Az Üveggyöngyjátékban* felbukkanó Jacobus atya mintájául szolgált. 1914-ben Hesse „hazafiatalan”, háborúellenes magatartása a hivatalos cenzúra és a lapok támadását eredményezte. Két hónappal a háború kitörése után jelent meg *O Freunde, nicht diese Töne* (Ó, barátaim, ne ezt a hangot) című esszéje a *Neue Zürcher Zeitungban*. Az írás a német ifjúságot szólította meg, s elítélte a nemzet katasztrófa felé rohanását.

1911-ben Indiába utazott. 1914-től 1919-ig Bernben élt, a német követségen dolgozott, mint a hadifoglyok segítője. A háború kül-

*Megjelent a *Psychedelic Review* 3. számában. Az írás társszerzője Ralph Metzner, a *Review* szerkesztője.

ső válságát személyes problémák is tetézték: édesapja meghalt; kisebbik fia súlyosan megbetegedett; felesége idegösszeroppantást kapott és kórházba került. 1919-ben, a *Demian* megjelenésének évében a Lugánói-tó partján elterülő kis faluba, Montagnolába költözött, és élete végéig ott is maradt. 1923-ban svájci állampolgár lett, 1927-ben újra megnősült. Hesse elmélyült az indiai és kínai irodalom és filozófia tanulmányozásában, ez utóbbit különösen Richard Wilhelm remek kínai fordításai révén tehette. 1931-ben harmadszor is megnősült és új házba költözött, melyet barátja, H. C. Bodmer bocsátott rendelkezésére. 1946-ban Nobel-díjat kapott. 1962-ben, nyolcvanöt éves korában hunyt el. Mikor egyszer arról kérdezték, hogy mi gyakorolta a legnagyobb hatást életére, „a szülői ház keresztény, mindenféle nacionalizmustól mentes szellemét”, „a kínai mesterek műveit” és Jacob Burckhardt személyét nevezte meg.

Kevés író örökölte meg az övéhez hasonló szenvedélymentes érthetőséggel és nyílt őszinteséggel a lélek fejlődését az élet egyes szakaszai során. A *Peter Camenzind* (1904), a *Demian* (1919), a *Sziddhárta* (1922), *A pusztai farkas* (1927), a *Narziss és Goldmund* (1930), a *Napkeleti utazás* (1932) és *Az Üveggyöngyjáték* (1943) – mind a lelki önéletírás különböző változatai, a belső út különböző térképei. Minden új lépés felülvizsgálja a megelőző lépéseket; minden élmény új, felfedezendő világokat nyit meg a vízió átadására irányuló erőfeszítések közepette.

Ahogy arra John Cage előszeretettel emlékeztet bennünket, az írás és az olvasás két külön dolog. Az írást, a szerzőt mindig félreértik – és ez minden írásra, minden szerzőre igaz. A legtöbb bölcs ember azért nem ír, mert tudja ezt. A bölcs ember túllépett a verbalitás függönyén, látta, megismerte, érezte az élet liktetését. Hálával tartozunk neki azért, hogy velünk marad, és megpróbál arra ösztökélni, hogy osztozzunk örömeiben.

A nagy író az a bölcs ember, aki kényszerítve érzi magát arra, hogy az üzenetet szavakba öntse. Az üzenet természetesen mindig körülöttünk és bennünk van. Minden létező dolog utalás az üzenetre. Mindenben megtalálható a teljes üzenet. A szimbólumokra történő áttünetese szükségtelen, ugyanakkor azonban talán a legnagyobb emberi teljesítmény.

A bölcs ember (szándékosan) ezoterikusan ír. Így jönnek létre a rózsák és a csecsemők. Az exoterikus forma a maya, az illuzórikus látzat. A jelentés belül van. A nagy könyvek nagysága az ezoterikusban, a szimbólumok hálójá mögé rejtett jelentésmagban rejlik. Minden nagy író ugyanazt a könyvet írja, csak az exoterikus sallangokat változtatja meg korának és törzsének megfelelően.

Hermann Hesse korunk egyik legnagyobb írója. A Finnegan ébredésének számos német változatát írta meg. Azon túl, hogy bölcs ember, elég jól bánt a szavakkal ahhoz, hogy elnyerje a Nobel-díjat.

A legtöbb olvasó nem fogja fel Hesse üzenetét. Csapdába esik a cselekmény és a téma kavargásában, és átsiklik az igazi üzenet fölött. Hesse garabonciás. Akárcsak a természet áprilisban, ő is tetszetős külső mögé rejtí mondanivalóját. Az olvasó letépi a gyümölcsöt, gyorsan megeszi, a magot pedig a földre dobja. Pedig a lényeg, az elektromos üzenet, a kód a magban van.

Vegyük a Sziddhártát¹, a fiatal bodhiszattvák imakönyvét, amit Hesse negyvenöt éves korában írt. Figyeljük meg, hogyan melegedett bele az öreg mágus művébe. Egy büszke, erős, jóképű, hajlékony, méltóságteljes fiatalemberrel ismerkedhetünk meg. Sziddhárta ifjú és nagyra törő. A mindenség legnagyobb jutalmát keresi – a megvilágosodást. A kozmikus egységet. Kiválóan ismer minden másvilági játszmat. A Védákat. Az aszketizmust. Magával Buddhával méri össze tudását. Tantrikus világi siker. „Pusztán vigasztalást lelünk, mámort, képességeket, amelyekkel elbódítjuk magunkat. A leglényegesebbet azonban, az Utak Útját nem találjuk meg soha.” „A bölcsesség át nem adható.” „Szeretni tudom a követ, Govinda, a fát is, egy darab fakérget is. Mindezek dolgok, és a dolgok szeretnivalók. A szavakat azonban nem tudom szeretni... Olyan dolog, ami nirvána lenne, nincsen; csak a nirvána szó valóság.” Majd a könyv utolsó oldalain Hermann Hesse, a Nobel-díjas regényíró Govinda megvilágosodását írja le, aki

már nem barátjának, Sziddhártának arcát látta, hanem sok más arcot látott helyette, sok-sok arcot, arcok sokaságát, arcok sodró áradatát, százakét, ezrekét, mind érkeztek és távoztak, és mégis mintha mind egy-

szerre léteztek volna, folyvást változtak és megújultak, és mégis mindannyian: Sziddhárta voltak. Egy hal ábrázatát látta, pontyét, végtelen fájdalommal kitátott szájával, haláltusájával vívó hal volt, a tekintete megtört – újszülött gyermek arcát látta, vörös volt és ráncos, sírásra torzulva – a gyilkos arcát látta, látta, amint a kését beledöfi egy ember testébe – és látta, ugyanebben a pillanatban, amint a gonosztevő bilincsbe verve térdel, és a hóhér egyetlen kardcsapással levágja a fejét – férfiak és nők testét látta meztelenül, az örjögő szerelem táncában és harcában – holttesteket látott kinyúlva, némán, hidegen, megüresedve – állatfejeket látott, vadkanok, krokodilok, elefántok, bikák, madarak fejét – isteneket látott, Krisnát látta, Agnit látta. – Mindezeket az alakokat és arcokat ezer viszonylásban látta egymáshoz, egyik a másikkal segítve, azt szeretve, egyik a másikat gyűlölve, megsemmisítve, egyik a másikat ujjászúlva, mindegyikben benne lakozott a halálvágy, a mulandóság szenvedélyes és fájdalmas vallomása, s mégsem halt meg egyik sem, csak átalakult mindegyik, folyvást újjászületett, folyvást új arca tett szert, s mégis, semmi idő nem választotta el egyik arcot a másiktól. – És mindezek a formák és arcok megnyugodtak, egymásba folytak, létrehozták egymást, tovaáramlottak és egymásba ömlöttek, s fölöttük egyfolytában volt valami vékony hártya, ami nem látszott lényegszerűnek és mégis létezett, mintha vékony üveg vagy jégkéreg lett volna, mint valami átlátszó bőrréteg, vízből alakult héj vagy forma vagy maszk, ez a maszk pedig mosolygott, ez a maszk Sziddhárta mosolygó arca volt, amelyet ő, Govinda, csak az imént érintett ajkával. És Govinda így látta: ez a maszk-mosoly, az egymásba átáramló formák egységén való mosoly, a sok ezer születés és halál egyidejűségén való mosoly, és Sziddhártának ez a mosolygása pontosan ugyanolyan, pontosan ugyanaz a csendes, finom, kifürkészhetetlen, talán jószágos, talán csúfolódó, bölcs, ezerféle értelmű mosoly, ahogyan a Gótama mosolygott, a Buddha, amint ő maga is, százszor is áhítattal látta. Tudta, így mosolyognak, akik tökéletességre jutottak.

Azok, akik kipróbálták már valamelyik pszichedelikus szert, észrevehetik, hogy Govinda látomása a klasszikus LSD-élményre emlékeztet. A direkt, vizuális szembesülésre minden ember egységével, az élet egységével. Az érthető, hogy Hesse le tudott írni olyan szavakat, mint egység, szeretet, Nirvána. Ezt a zsargont bármelyik hindu szövegből fel lehet szedni. A kozmikus látomás vizuális részleteiről adott leírása azonban lenyűgöző. Honnan vette Hesse ezeket a konkrét érzése-

ket? Megdöbbenő a tudattágító szerek okozta élménnyel való hasonlóság. A megvilágosodás pillanatának specifikus, konkrét „van-sága” általában nem adatik meg a miszticizmus elvont filozófusainak. Vajon maga Hesse is eljutott ebbe az állapotba? Meditált volna? Vagy spontán módon? Esetleg ő maga is vegyi úton ért el a megvilágosodáshoz?

A válaszokra a mester következő leckéjében találhatunk utalásokat: *A pusztai farkasban*² a krízis, fájdalom, konfliktus és szenvedés regényében – legalábbis a felszínen. Hesse egyik levelében így fogalmaz: „Ha az életem nem veszélyes, fájdalmas kísérlet lenne, ha nem állandóan a szakadék szélén táncolnék és nem érezném az alattam tátongó űrt, akkor az életemnek semmi értelme sem lenne, képtelen lennék bármit is írni.” A pszichodinamikában járatos olvasók többsége felismeri az elénk tárt drámát – az ego és az id, a lélek és az anyagi civilizáció közötti konfliktust, a „még a civilizált énünkben is ott ólálkodó, sátáni farkasösztrönöket”, hogy a könyv fülszövegét idézzük. „Ezek az olvasók [írja Hesse] mintha teljesen átsiklanának azon, hogy a pusztai farkas élete fölött léfezik egy másik, magasabb, örök világ is... amely a szellemről, a művészetről és a »halhatatlanokról« szól, pozitív, derűs, egy személy és idő fölötti hitvilágot állít szembe a pusztai farkas szenvedéseivel.”

Akárcsak a *Sziddhártában*, Hesse ez alkalommal is csak azért vonja be az olvasót fantasztikus történetébe, gondolataiba, szellemi akrobatikájába, hogy a végén az egész csak illuzórikus elmejátéknak bizonyuljon. Hirtelen kicsúszik a talaj a megtéveszthető pszichodinamikus olvasó lába alól. Ez a Zen-trükk legalább két szinten tetten érhető *A pusztai farkasban*. Először a „Traktátus”-ban, Harrynek, a kettős lelkű embernek a briliáns portréjában: az ember kifinomult, okos és érdekes; míg a farkas vad, megszelídíthetetlen, veszélyes és erős. A traktátus leírja hangulatváltozásait, kreativitásának kitöréseit, a burzsoáziához fűződő ambivalens viszonyát, az öngyilkossághoz való vonzódását, a két szembenálló én összebékítésére való képtelenségét. Lélegzetelállítóan árnyalt pszichológiai elemzés. Majd jön a búvészmutatvány:

Értekezésünk végén tisztáznunk kell még egy utolsó fikciót, óriási szemfényvesztést. Mindenféle „magyarázat”, lélektan, megértésre irányuló kísérlet segédeszközökre, elméletekre, mitológiákra, hazugságokra szorul, melyeket egy tisztességes szerzőnek kötelessége eloszlatni... Harrynek nem két lénye van, hanem száz, ezer. Élete (miként minden emberi élet) nem két sarkpont, ösztön és szellem avagy szent és kéjenc, hanem ezernyi, milliányi póluspár között mozog. [...]

Az ember száz rétegű hagyma, ezernyi szálból szőtt szövet. A régi ázsiaiak felismerték, tudták mindezt, a buddhista jogában pontos technikát fejlesztettek ki a személyiség örületének leleplezésére. Mulatságos és bonyolult tréfát űz az emberiség: India ezer esztendeig küzdött egy rögeszme leleplezéséért, a nyugati kultúra ugyanannyit fáradozott megszilárdításáért és megtartásáért.

A szerző felvázolja a dualisztikus énképet – a lenyűgöző és impozáns freudi metaforát –, majd csalásként, korlátozott, szánsalmas perspektívaként, elmejátékként tünteti fel. A trükk másodszor a könyv végén fordul elő. Végigkövettük Hesse leírását arról, hogy Harry miként tesz hiábavaló próbálkozásokat kétségbeesésének leküzdésére – az alkohol, a szex, a zene és az egzotikus/zenészhez, Pablohoz fűződő barátsága révén. Végül belép a mágikus színházba. „A belépés észvesztéssel jár.” Más szóval, a tudat elvesztésének élményével.

Ezzel [Pablo] a falmélyedésből elvett három pohárkát, egy mulatságos kis palackot és egy színes, egzotikus faszelencét, az üvegből töltött a poharakba, a szelencéből kivett három hosszú, vékony, sárgás rudacs-kát, selyemkabátjából öngyújtót húzott elő, és tüzet adott. A székben hátradőlve, lassan szívtuk a tömjénfüstöt eregető szivarkát és lassan kortyolgattuk az édes-fanyar, különös-ismeretlen, idegen zamatú frissítőt, amitől valóban felüdültünk és jókedvünk támadt; úgy éreztük, mintha gázzal telítődünk volna és súlytalanul lebegnénk.

Pablo megszólalt:

Ha nem tévedek, számtalanszor megcsömörlött már az élettől, elkíváncozott innen. Arra vágyik, hogy itt hagyassa ezt a kort, ezt a világot, ezt a valóságot, és átléphessen egy önhöz jobban illő valóságba, idő nélküli világba... Tudja, hogy hol van ez a másik világ, és azt is tudja,

hogy saját lelkét kutatja. A másik valóság, amit keres, kizárólag önmagában létezik... Az alkalmon, a biztatáson és a külcson kívül semmi mást nem nyújthatok. Segítek feltáratni önnön világát, ez minden... Kis színházamban számtalan páholy áll a rendelkezésükre: tíz, száz vagy akár ezer. Mindegyikben megtalálhatjátok, amit kerestek... Persze már régen rájött, hogy az idő leküzdése, az elszakadás a valóságtól és a többi efféle, ahogyan ön nevezi vágyait, nem más, mint azon óhaj, hogy megszabaduljon úgynevezett személyiségétől. Önmaga a börtön, melyben sýnylódik. És ha mostani állapotában lépne be színházamba, mindent Harry szemével, a pusztai farkas avított szemüvegén át látna. Ezért arra kérem, tegye le a szemüvegét, és mélyen tisztelt személyiségét adja le a ruhatárban, ahol kívánsága szerint bármikor visszakapja. Az élvezetes táncmulatság, a pusztai farkas traktátusa és végül az imént magunkhoz vett serkentő szer bizonyára kellőképpen felkészítették.

Egyértelműnek látszik, hogy Hesse egy pszichedelikus élményről, az én kábítószer okozta elvesztéséről, a belső világba tett utazásról ír. A mágikus színház minden ajtaján van egy felirat, a lehetséges élmények végtelen számú lehetőségeire utalva. A „Fel, vidám hajszára! Vadászat automobilokra” a gépi rombolás fantasztikus orgiájába vezet be, amely során Harry szenvedélyes gyilkossá válik. Az „Útmutató a személyiség felépítéséhez, Garantált siker” egy sakkjátszmát tár elénk, amelyben a figurák a személyiség egyes részei. Kozmikus pszichoterápia. „Akik átérték énjük széthullását, azoknak megmutathatjuk, hogy a darabokat bármikor és bármilyen rendben újra összerakhatják, így kimeríthetetlenül gazdag létjáték birtokába jutnak.” „Minden lány a tiéd!”, hirdeti egy másik felirat, Harry pedig kimeríthetetlen szexuális fantáziák közé kerül. A pusztai farkas krízise, belső konfliktusai, kétségbeesése, morbiditása és kielégítetlen vágyai feloldódnak a látomások kavargó kaleidoszkópjában. „Igen, mindent megértettem. Pablót, Mozartot, a távolban felcsendült háborzongató kacaja, zsebemben éreztem az élet milliányi bábuját, megrendülten megsejtettem a játék értelmét, kész voltam előlről kezdeni az egészet, végigszenvedni a kínokat, még egyszer, még ezerszer végigjárni bensőm poklát. Készen álltam. Egyszer még jobban játszom a bábjáté-

kot, egyszer még megtanulok kacagni. Pablo várt rám. Mozart várt rám.

Tehát Harry Haller, a pusztai farkas, részesült a pszichedelikus élményben, és az egyetlen valóság helyett végtelen számú valóságra bukkant elméjében. Belépett azon kiválasztottak közé, akik áthaladtak a verbalitás függönyén, hogy más tudatállapotokat fedezzenek fel. Csatlakozott a megvilágosodottak elit testvériségéhez.

És azután? Onnan merre veszi az irányt az ember? Hogyan tartható fenn az egység és reveláció szent érzése? Visszasüllyedünk a gépies érzelmek, automatikus tettek, az egocentrizmus alvajáró világába? Hesse, a testvériség egykori tagja szívbe markolóan kiált fel: „Hogy majd’ mindegyikünknek – és nekem is, még nekem is – ismét el kell vesztítenünk önmagunkat a számunkra kijelölt valóság néma sivatagában, mint ahogy egy vasárnapi lerészegedés után a hivatalnokok és a boltosok is visszatérnek hétköznapi életükhöz!” Ezzel a problémával mindenki szembesül, aki átélte a mély, egón túli élményt. Hogyan őrizhetjük meg a frissességet, hogyan világosíthatjuk meg életünk hátralévő részének minden egyes másodpercét? Hogyan őrizhetjük meg a másokkal való eksztatikus egységet?

A történelem során misztikus csoportok alakultak, hogy biztosítsák a társadalmi struktúrát és támogassák a transzcendenciát. A mágikus kör. Gyakran titokban, az alvajáró többségtől mindig üldözöttek, de mindig ezek a kultuszok álltak a történelem háttérében. A problémát természetesen a misztikus szikrát körülvevő struktúra jelenti. Ha túl korán és túl sok épül ki, akkor a papi rítusokhoz lyukadunk ki. Ha túl kevés, akkor a tanítói szerepet veszítjük el; az interperszonális egység kavargó anarchiába torkollik. A bohémek. A beatnikek. A magányos arrogánsak.

A megvilágosodott lélek nem kötődik az énjéhez, a társadalmi játékokhoz, az antropomorf humanizmushoz, még magához az élethez sem, s így képes fenntartani a transzcendentális élmények során felszabadult megnövekedett energiatöltést. Azonban nagyon kevés ilyen ember akad egy-egy évszázadban. Nekiünk, a többieknek támogatásra van szükségünk az út során. Azok, akik egyedül kísérlék meg a pszichedelikus út követését, alábecsülik idegrendszerük hatókörét és hatalmát. Ez okozza az LSD-baleseteket: idegösszeomlás, zavarodottság, nagy-

zási hóbort, primadonna-individualizmus, szétszórt excentricitás, gazemberség, visszatérés a konformitáshoz. A szer annyira hibáztatható ezekért a balesetekért, mint a maghasadás folyamata az atombombáért. Nem lenne helyesebb a személyes hatalom, a siker, az individualizmus felé készítő primitív törzsi kényszereinket hibáztatni?

Huston Smith jegyezte meg Buddha nyolcszoros ösvénye kapcsán, hogy a kilencedik, a legnagyobb, a megfelelő társaság megtalálása. A transzperszonális csoport. A tudattágító közösség. A látomás, a pszichedelikus ülés után olyan barátokkal vegyük magunkat körül, akik osztoznak céljainkban, akik példájukkal, vagy egyesítő szeretetükkel felfelé ösztökélnek, akik segíthetnek újra elérni a megvilágosodást.

A transzcendencia szociológiája. Hesse a Napkelet Utazóinak Szövetsége³ formájában veti fel a transzperszonális közösség problémáját.

„Sorsszerű volt, hogy részem legyen egy óriási élményben. Szerencsére a Szövetség tagjai közé tartoztam, részt vehettem az egyedülálló utazáson.” A narrátor, H. H. elárulja, hogy az utazás Németországban, röviddel az I. világháború után kezdődött el. „Népünket akkoriban számos fantom csábította, de történetek igazi spirituális előrelépések is. A bakkháns táncgyesületek, az anabaptista csoportok, és még számos dolog a fátyol mögött rejlt csoda felé vezetett.” Voltak olyan tudományos és művészeti csoportosulások is, amelyek a tudattágító szerek kutatására koncentráltak. Kurt Beringer monográfiájában, a *Der Meskalinrausch*⁴, néhány tudományos kísérletről és az eredmények kreatív alkalmazásáról ír. René Daumal regénye, a *Le Mont Analogue*⁵, egy hasonló társaság franciaországi utazásának szimbolikus leírása. A résztvevők olyan szerekek kísérleteztek, mint például a hasis, a meszkalin és a szén-tetraklorid*.

Hesse explicit módon sohasem nevez meg egyetlen kábítószert sem írásaiban, a korábban *A pusztai farkasból* idézett részek azonban egyértelműen arra utalnak, hogy a szereplők valamilyen vegyületet fogyasztottak, ami közvetlen kapcsolatba hozható későbbi élményeikkel. Most, az első megvilágosodást köve-

* Igen erős szerves oldószer, hallucinogén – a ford.

tően, a *Napkeleti utazásban*, Hesse újabb, a mágikus színházban tett látogatásokról számol be.

Nemcsak a Téren, hanem az Időn is átkeltünk. Kelet felé tartottunk, ugyanakkor azonban behatoltunk a középkorba és az Aranykorba is. Átviharzottunk Itálián és Svájcban, de néha a X. században éjszakáztunk, esetleg a pátriárkánál vagy a tündéreknél szálltunk meg. Mikor egyedül maradtam, gyakran találkoztam saját múltam szereplőivel és helyszíneivel. Előző jegyesemmel sétáltunk a felső-rajnai erdőkben, ifjúkori barátaimmal tivornyáztam Tübingenben, Bázelen, vagy Firenzében, vagy kisfiú voltam, és iskolatársaimmal pillangókat kergettünk, vagy egy vidrát lestünk meg, vagy a könyveim legkedvesebb szereplőivel múltattam az időt; ... úticélunk ugyanis nemcsak a Kelet volt, pontosabban szólva a Kelet nem pusztán egy ország vagy földrajzi régió volt, hanem a lélek otthona és ifjúsága, egyszerre mindenhol és sehol, minden korok egységeként.

Később a pusztai farkas kábítószer révén történő felszabadulása és a szövetség között kapcsolat még egyértelműbbé válik:

Amikor elveszítünk valamit, ami értékes és pótolhatatlan, akkor úgy érezzük magunkat, mintha egy álomból ébredtünk volna fel. Az én esetemben ez az érzés furcsa módon helyes, mivel boldogságom valóban ugyanabból a titokból fakadt, mint az álombeli boldogság: abból a szabadságból, hogy minden elképzelhető dolgot egyszerre élhetek át, hogy könnyedén felcserélhetem a belsőt a külsővel, hogy úgy mozoghatok a Térben és az Időben, mint egy színpadon.

Hesse mindig ezoterikusan ír, de nem sok kétség fér ahhoz, hogy keleti allegóriájának felszíne alatt egy valódi pszichedelikus testvériség története húzódik meg. A *Napkeleti utazásban* leírt képzeletbeli élményeket a helyek és a szereplők alapján lehet beazonosítani. Egy nemrég megjelent életrajz nyomán követi az ezen nevek és helyek, illetve a Hesse barátai és tevékenysége közötti összefüggéseket.⁶

És újra és újra, Svábföldön, Bodensee-ben, Svájcban, mindenhol, találkoztunk olyanokkal, akik megértettek minket, vagy valamilyen módon hálások voltak azért, hogy mi, a szövetségünk, Napkeleti Utazá-

sunk létezett. Zürich bankjai és villamosai között ráakadtunk Noé bárkájára, amit néhány öreg, ugyanarra a névre hallgató kutya őrzött, és amit Hans C., Noé leszármazottja, a művészetek barátja kormányzott át bátran egy nyugodt kor fenyegető mélységei felett.

Hans C. Bodmer Hesse barátja volt, neki ajánlotta a művet. Ő vásárolta meg később Hesse számára a montagnolai házat. Akkoriban Zürichben, egy Bárka nevű házban élt.

Az egyik legszebb élmény a Szövetség bremgarteni ünnepélye volt; a mágikus kör szorosra zárult körülöttünk. Max és Tilli, a kastély urai fogadtak minket...

A Bern melletti Bremgarten-kastély Max Wassmer tulajdona volt, Hesse gyakran vendégeskedett nála. A winterthuri „Fekete Király” egy másik barátjára, Georg Reinhartra utal, akinek „titkokkal teli” házában Hesse sűrűn megfordult. A *Napkeleti utazásban* felbukkanó művészek és írók mindegyike vagy közvetlenül, létező történelmi személyiségek neveit, vagy létező történelmi személyiségek neveiből származtatott neveket visel: Lauscher, Klingsor, Paul Klee, Ninon (Hesse felesége), Hugo Wolf, Brentano, Lindhorst stb. Más szóval, valószínűnek tűnik, hogy a megírt események egy nagyon szoros kapcsolatban álló baráti társaság valódi élményein alapulnak, akik dél-németországi és svájci otthonaikban találkoztak, és megpróbálták arra a helyre elutazni, ami „nem pusztán egy ország vagy földrajzi régió volt, hanem a lélek otthona és ifjúsága, egyszerre mindenhol és sehol, minden korok egységeként.”

Ezek a jelek tehát arra utalnak, hogy a „történelmi valóság” egy pillanatában egy Hermann Hesse nevű író és barátai bejárták a megváltozott tudatállapotok határtalan színpadát, leástak az evolúció archívumainak legmélyére. H. H. aztán láthatóan elveszítette a kapcsolatot, visszacsúszott elméjébe, saját egocentrikus perspektívájába. „A zarándoklat darabokra hullott... a varázslat fokozatosan eltűnt.” Az élet áramlatából kitántorgott a robot-racionalitásba. H. H. íróvá akar válni, szavakba akarja önteni életének történetét. „Én, a magam együgyűségé-

ben, meg akartam írni a társaság történetét. Én, aki az archívumok tekerceinek, könyveinek, képeinek és utalásainak ezredrészét sem voltam képes kibetűzni vagy megérteni!” Archívumok? Az agykéreg könyvtárai?

Mi volt hát a szövetség? Exoterikus csoport, ami „Leóból, az aranya-
ba öltözött elnökből, balzsamok és gyógyitalok készítőjéből, egy szószólóból, egy trónusból és egy tágas tanácsteremből” állt? Ezek pusztán exoterikus álcák. A szövetség nem inkább „hívők és tanítványok láncolata... akik vég nélküli sorban... haladnak Kelet, a Fény Otthona felé”? Az állandóan kibontakozó, örök életfolyam. Az evolúció folyamatának egysége, amit túl könnyen tördel elemekre és fagyaszt meg az individualitás illúziója. „Nagyon lassú, lágy, de folyamatos áramlás vagy egybeolvadás;... Úgy tűnt, hogy az időben minden egyes kép tartalma átáramlik egy másikba, míg végül csak egyetlen egy marad...”

Azok közül, akik valamilyen pszichedelikus vagy spontán misztikus élmény révén közvetlen kapcsolatba kerültek az életfolyammal, sokan sóvárognak valamiféle társadalmi struktúra után. Bizonyos külső formák után, amelyek igazolják a transzcendentális élményeket. Hermann Hesse ez esetben is megadja az ezoterikus utasításokat. Nézzünk magunkba! A társaság belül van. Akárcsak a kétmilliárd éves archívum, az agyunk. Tárjuk fel azok előtt, akik hajlandónak látszanak beszállni a játékba, de ne feledjük, a külső megkülönböztető formák csak illúziók. Az egység belső. A szövetség mindig bennünk és körülöttünk van.

Embernek lenni azonban annyi, mint racionálisnak lenni. A *homo sapiens* tudni akar. Ebben rejlik az ősi feszültség. Lenni. Tudni. Mágusunk azonban ide is szőtt egy varázslatot: a régimódi neurózistól elválasztott, az egocentrizmustól, a szemantikai reifikációtól mentes intellektus varázslatát. A meditáció révén megvilágosodott elme kész együtt játszani az elméletek törvényszerű ritmusával. Az üveggyöngyjátékkal.

Hesse 1931-ben kezdte el írni *Az Üveggyöngyjátékot*⁷, tizenegy évvel később fejezte be, és hat hónappal a befejezés után jelentette meg, de nem Németországban, hanem Svájcban. „A jelenlegi világgal szemben a szellem és a lélek birodalmát kellett felmutatnom, valósként és megtörhetetlenként; így művem utópia lett, a látomást a jövőbe vetítettem, és legnagyobb meglepeté-

semre Kasztália szinte magától alakult ki. Már készen állt a lelkemben, anélkül, hogy tudtam volna róla", írja Hesse 1955-ben. Az *Üveggyöngyjáték* Hesse gondolati fejlődésének szintézise és végpontja; a *Sziddhártában*, a *Napkeleti utazásban* és *A pusztai farkasban* elindított szálak a misztikus játékosok jövőbeni társadalmában fonódnak össze. Az „üveggyöngyjátékosok” az intellektuális misztikus elit, ami a középkor kolostori rendjeivel analóg módon visszavonult a világtól, hogy megőrizze a kulturális és szellemi értékeket. Tevékenységük magva az üveggyöngyjáték, „játék kultúránk minden tartalmával és értékével”. A játék öszszetett, zenei és matematikai alapokon nyugvó szimbólumok és képletek egész tárházának manipulálásából áll, ami során a játékosok minden tudást, tudományt, művészetet és kultúrát reprezentálhatnak.

...a Játékok játéka amolyan egyetemes nyelvvé fejlődött, amelynek szimbólumaival a játékosok értékeket fejeztek ki, és képesek voltak őket kapcsolatba hozni egymással. ... Kiindulhatott a Játék például a kozmosz egy adott bolygóállásából vagy egy Bach-fuga témájából, esetleg Leibniz valamelyik tételéből vagy az Upanisadok egy mondatából, és – mindig a játékos szándéka és tehetsége szerint – vagy kibontották a téma továbbviteléből a felidézett vezéreszmét, vagy megtehették azt is, hogy a téma kifejezőmódját harmonizáló, rokon képzetekkel gazdagították. Míg a kezdő, mondjuk, képes volt a Játék jeleivel párhuzamot vonni egy klasszikus zenedarab és egy természeti törvény szabályai közt, addig a gyakorlott játékos és a mester Játéka az alaptémától szabadon vezetett át határtalan kombinációkba.

Az *universitasnak*, az emberi tudás szintézisének, a kombináló analízisnek és intuíciónak, a tudománynak és művészetnek, a szabad szellem esztétikai és strukturális analógiák, nem pedig az alkalmazhatóság és technológia követelményei által irányított játékanak álma. Intellektuális síkon ismét csak az a probléma, hogy hány struktúrával kellene rendelkeznie az elmejátéknak. Ha nincsenek általános célok és szabályok, akkor csak a specializálódás, a szétszóródás növekszik, kommunikációs akadályok merülnek fel, a kultúrák bábeli zűrzavara jön létre, az egyes speciális területeken való elmélyülés érdekében sokszorososan korlá-

tozódik az átfogó látókör. Pszichológia. Ha a játék céljai túl sok struktúrát vagy korlátozást tartalmaznak, akkor annak dogmatizmus, fullasztó konformitás, a problémák egyre növekvő trivialitása, az abszolút technikák tömjénezése, a megértés rovására menő virtuozitás lesz az eredménye. Pszichoanalízis.

Az üveggyöngyjáték történetében, mondja a szerző, a meditációs gyakorlatokat a Napkelet Utazóinak Szövetsége vezette be, a pusztai intellektuális virtuozításra való reakcióként. A játék minden egyes jele után csendes meditációs szakaszt figyelhetünk meg; a játékosok lassan elmélyednek és magukba szívják a felmerülő szimbólumok eredetét, tartalmát és jelentését. Josef Knecht, a játékmester, akinek az életéről a könyv szól, a következőképpen foglalja össze a meditáció hatását:

A Játék, ahogy én gondolom, az elvégzett meditáció után úgy zárja burkába a játékost, ahogy a golyó felülete a középpontját, és azzal az érzéssel bocsátja el, hogy az esetlegesség és zűrzavar világából egy maradéktalanul szimmetrikus és harmonikus világot oldott ki a szívott felmagába.

Azok a csoportok, amelyek megpróbálják a pszichedelikus élményeket a társadalmi életre alkalmazni, Kasztália történetében rábukkanhatnak mindazokra a problémákra és jellegzetességekre, amik az ilyen próbálkozások során óhatatlanul a felszínre kerülnek: az új nyelv vagy szimbólumkészlet szükségessége, hogy eleget tegyen az emberi cerebrális gépezet felfoghatatlan bonyolultságának és hatalmának; meditáció vagy egyéb tudattágító technikák révén az életfolyam regeneráló erőivel való közvetlen kapcsolat fenntartásának fontossága; a misztikus közösség és a hétköznapi világ kapcsolatának kritikus, lényegében megoldhatatlan problémája. Képes-e a rend nevelő, spirituális erő maradni a társadalmon belül, vagy az elszigetelődés és az érdektelenség miatt szükségszerűen idealisták elidegenedett csoportjává válik? Minden nagyobb és kisebb társadalmi reneszánsznak szembe kellett néznie ezzel a problémával. Hesse válasza egyértelmű: a könyv utolsó része három történetből áll, amelyeket állítólag Knecht írt három különböző megtestesüléséről. A hős

mindegyikben teljes szívvel egy idealista; spirituális cél követésének szenteli magát, végül azonban mindig arra jön rá, hogy saját káprázatai rabszolgájává vált. Ez az *Indiai életrajzban* a legegyszerűbb: Dásza, a fiatal bráhmna találkozik egy jógival, aki arra kéri, hogy hozzon neki vizet. Dásza elalszik a forrás mellett. Később megházasodik, herceg lesz, gyerekei születnek, hadba száll, tanul, vereséget szenved, megsebesül, megszegyenül, börtönbe kerül, meghal – és felébred az erdőben, a forrás mellett. Felfedezi, hogy minden csak illúzió volt.

Minden elmozdult a helyéről, sok élménnyel teli év pillanatokká zsugorodott, álom volt mindaz, ami nemrégben még sürgető valóság-nak látszott, s talán álom volt minden egyéb is, ami azelőtt történt, a herceg Dászáról szóló történetek, az ő pásztorelete, házassága, boszúállása Nalán, oltalomra lelése a remeténél. Képek voltak ezek, amelyeket megcsodálhatunk egy palota falfaragványain, ahol virágok, csillagok, madarak, majmok és istenek láthatók fák lombjai között. És vajon, amit éppen most élt át, s ami a szeme előtt volt, ez a fölébredés a fejedelemségből, hadakozásokból és bebörtönzésből, ez az álldogálás a forrásnál, ez a vizescsanak, amelyből épp az imént loccsantott ki egy keveset, s a gondolatai is – mindez végül is nem ugyanabból az anyagból van-e, nem álom, káprázat, Maja? És amit még átél majd a jövőben, a saját szemével lát, és kezével tapint, egészen majdani haláláig – az más anyagból való, másféle? Játék és látszat, tajték és álom, Maja, az életnek ez a szép és iszonyú, elragadó és kétségbeesítő képjátéka, égi gyönyöreivel, égő fájdalmaival.

Josef Knecht élete ébredések sorozataként van leírva, attól kezdve, hogy „felszólítják” a kasztáliai hierarchiába való belépésre (a „Knecht” németül azt jelenti, hogy „szolga”), felöltve a Magister Ludi-ként eltöltött időszakot, egészen a rendből és a játéktól való visszavonulásáig. Kasztália lényegében a társadalmi intézménnyé merevedett szövetség. A ravasz szerző ismét teljesen bevon minket utópiájába, a „játékok Játékába”, hogy a végén rámutasson: ez a forma is ugyanolyan mulékony, mint az összes többi. Miután eléri a rend lehető legmagasabb posztját, Knecht lemond róla. Figyelmezteti a rendet a külvilággal való kapcsolatuk hiányára, és rámutat arra, hogy Kasztália, mint minden társadalmi

forma, időben korlátozott létű. Védőbeszédében utal „egyfajta lelki élményre, amely időről időre megismétlődik, s amelyet én ébredésnek nevezek.”

Nem, ébredéseim közben sosem gondoltam egy isten, egy démon vagy egy abszolút igazság megnyilatkozására. Ezeknek az élményeknek súlyát és meggyőző erejét nem igazságtartalmuk, égi eredetük, isteni voltuk vagy ilyesmi adja, hanem a valóságuk. Hihetetlenül valóságosak, úgy, mint mondjuk, valami erős testi fájdalom, vagy egy döbbenetes természeti esemény, vihar vagy földrengés... Az életnek – valahogy így határoztam el magamban – transzcendentálisnak kell lennie, előre lépésnek fokról fokra. Egyik teret a másik után kell átlépnie és maga mögött hagynia, ahogyan a zene témát téma után, tempót tempó után vált, játszik, fejez be és hagy maga mögött, sohasem fárad bele, sohasem szunnyad el, mindig éber, mindig teljesen jelenvaló. Az ébredés élményeivel kapcsolatban vettem észre, hogy vannak ilyen fokozatok és terek, és hogy egy életszakasz legvégén valamilyen formában mindig megjelenik a hanyatlás és a halálvágy, amely aztán átvezet egy új térbe az ébredéshez, az új kezdethez.

A misztikus és a látnok mindig szemben áll a társadalmi intézményekkel, vagy kívül áll azokon. Sőt, ha az intézmény még az elképzelhető legtökéletesebb, a játékok játéka is, még ha maga a misztikus hozta is létre, még akkor is múlandó, korlátolt, csak egy másik áthágandó tér. Knecht gyalogosan hagyja el Kasztáliát:

Megint új, rejtélyes, sokat ígérő volt minden. Visszatérhetett akár a múlt is, s ezenfelül sok új is jöhetett még. Így már régóta nem tekintett rá a nap és a világ: ilyen súlytalanul, szépen és ártatlanul. A szabadság és önrendelkezés boldogsága mámorító italként áramlott szét ereiben. Milyen régóta nem érezte már ezt az érzést, ezt a szelíd és elragadó ábrándot!

Hát ez lett volna H. H. története. A kritikusok szerint Hesse remek regényíró. Lehet. A regény azonban társadalmi forma, és Hessénél a társadalmi: exoterikus. Egy másik szinten Hesse a legjobb vezető a pszichedelikus élményhez és annak alkalmazásához. Az LSD-ülés előtt olvassuk el a *Sziddhártát* és a *pusztai*

farkast. A *pusztai farkas* utolsó része felbecsülhetetlen értékű kézikönyv.

Aztán mikor azzal a problémával szembesülünk, hogy miként egyeztessük össze látomásainkat életünket műanyagbubu-rutinjával, tanulmányozzuk a *Napkeleti utazást*. Keresünk egy mágikus kört! A szövetség tagjai várnak mindenfelé. Valamivel több pszichedelikus tapasztalat birtokában megbirkózunk majd a nyelv és a kommunikáció problémájával. Gondolataink és cselekedeteink kreatív komplexitásban sokszorozódnak meg, ahogy megtanulunk játszani az interdiszciplináris szimbólumokkal, a több szintű metaforákkal. Az *Üveggyöngyjáték*.

De mindig maradjunk a belső mag közelében, figyelmeztet minket Hesse. A misztikus formulák, a szövetség, az intellektuális képességek megdöbbenően gazdagsága halálos csapda lehet, ha nem vigyázunk a bennünk égő belső tűzre. A láng természetesen mindig ott van, belül és kívül, körülöttünk. Ez tart minket életben. Az egyetlen dolgunk az, hogy ráhangolódjunk.

Használt-e Hesse tudattágító szereket?

Bár a fenti kommentárok gondolatmenete teljesen független a kérdésre adott választól, Hesse műveinek egyes elemei érdekes történeti és irodalmi kérdéssé teszik a problémát. Hesse alkotói korszaka során Németországban figyelemreméltó mértékű kutatás folyt a meszkalin körül. Erről Kurt Beringer *Der Meskalinrausch* című monográfiája számol be. Ugyanazt az anyagot Heinrich Klüver is feldolgozta *Mescal* című monográfiájában, az első, angol nyelven megjelent, meszkalinról szóló könyvben.*

Klüvel professzor, aki ma a Chicagói Egyetemen tanít, kérdéseinkre válaszul a következőket írta:

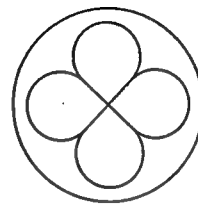
Tudomásom szerint Hermann Hesse sohasem élt meszkalinnal (Svájcban már felvettem egyszer ezt a problémát). Nem tudom, hogy tu-

* *Mescal: The „Divine” Plant and Its Psychological Effects.* (University of Chicago Press, 1964).

dott-e egyáltalán Beringer heidelbergi meszkalinkísérleteiről. Azzal természetesen mindannyian tisztában vagyunk, hogy Hesse (és családja) igen közeli kapcsolatban álltak India világával és gondolkodásával. Ez a tény kétségtelenül színesebbé tette könyveinek bizonyos jeleneteit.

Jegyzetek

1. HERMANN HESSE: *Sziddhárta*, ford. Kászonyi Ágota, Budapest, Európa, 1992, pp. 24, 143, 147, 151-152.
2. HERMANN HESSE: *A pusztai farkas*, ford. Horváth Géza, Budapest, Balassi, 1992, pp. XV-XIX, 140-142, 159, 180-180.
3. HERMANN HESSE: *The Journey to the East*, ford. Hilda Rosner, New York, Noonday Press, 1963, pp. 3, 10, 27-28, 28, 31, 96, 118.
4. KURT BERINGER: *Der Meskalinrausch, seine Geschichte und Erscheinungsweise*, Berlin, Springer, 1927.
5. RENÉ DAUMAL: *Le Mount Analogue: An Authentic Narrative*, fordította és az előszót írta Roger Shattuck; Véra Daumal utószavával, New York, Pantheon, 1960).
6. BERNHARD ZELLER: *Hermann Hesse: Eine Chronik in Bildern*, Frankfurt, Suhrkamp, 1960.
7. HERMANN HESSE: *Az Üveggyöngyjáték*, ford. Szabó Ede, Budapest, Tericum, pp. 15, 39-40, 201, 411, 412, 424, 582.

A LIGA PECSÉTJE

11.
Utazás Paul Krassnerrel*

KRASSNER: Megpróbálok nem feltenni egyetlen olyan kérdést sem, amit már megkérdeztek öntől.

LEARY: Rendben, én pedig megpróbálok olyan válaszokat adni, amelyeket még sohasem adtam.

KRASSNER: Ön szerint akkor is elbocsátották volna a Harvardról az órái meg nem tartása miatt, ha nem folytatja le a végül kellemetlen nyilvánosságot kapott LSD-kísérleteit?

LEARY: Nem, természetesen nem.

KRASSNER: Sokan csak azért szívnak füvet, hogy jól érezzék magukat, hogy beálljanak. Nem hagyja ön magukra őket azáltal, hogy a saját marihuána perében a vallásszabadság talajára helyezkedve védekezik?

LEARY: Nekik is teljes mértékben a jogukban áll, hogy a marihuána- vagy LSD-fogyasztásukat mint a jólétük egy eszközét védjék meg. A boldogságra való törekvés az országunkat megalapozó Függetlenségi Nyilatkozat első mondatában szerepel. Azonban azok közül, akik az LSD-t vagy a marihuánát arra használják, hogy jól érezzék magukat, a legtöbben nem igazán tudják, hogyan *tegyék* ezt, lévén az ekstázis tudománya és disz-

*Újranyomva a *Realist* 1996. szeptemberi számából.

ciplinája a legnagyobb igényeket támasztó joga, amit csak el tudok képzelni.

Azok, akik kritikával illetik, ahogyan az Alkotmány első, a vallásos hitről és gyakorlatról szóló kiegészítését marihuána- és LSD-fogyasztásom igazolására alkalmazom, egyszerűen nem értik, mit *jelent* a vallás, vagy pedig egy nagyon szűk, nyugati, protestáns-katolikus-zsidó vallásfelfogást képviselnek.

Életfilozófiámra felmérhetetlen hatást gyakorolt a keleti filozófia és vallás. Persze az amerikaiak épp azt nem értik – vallási hovatartozásuktól függetlenül –, hogy a keleti vallások célja a *beállás*, az ekstázis, a világra való ráhangolódás, a beindulás, a végtelen sokféleséggel való kapcsolatfelvétel, a szépség, az érzékszervek élő, lüktető értelme, illetve a sejtszintű energia sokkal összetettebb, örömtelibb és megvilágosító üzenetei.

Egy hindu számára a spirituális útkeresés teljes mértékben belső jelenség.

A keleti vallások különböző szektái különböző módszereket és különböző testszerveket használnak Isten keresése során. A Siva-hívők az érzékszerveiket használják; Visnu követői a sejtszintű bölcsességgel foglalkoznak, a reinkarnációs bölcsesség végtelen folyamával lépnek kapcsolatba – amit a biokémikusok a DNS-kód fehérje-bölcsességének neveznének. A tudattágításról szóló buddhista iratok a *villanásra*, az űr fehér fényére, az ember teljesen beindult, az érzékeken, a testen túli állapotában bekövetkező ekstazikus egységre koncentrálnak.

A vallással és az Alkotmány első kiegészítésének általam történő értelmezésével kapcsolatos másik félreértés a nyugatiak intézményes vallásfelfogásával függ össze. Azok, akik a saját házukban vagy kertjükben élnek marihuánával vagy LSD-vel, azt mondják: „Mi köze ennek a valláshoz?” Számukra a vallás papokat, Bibliákat, templomokat, vasárnapi iskolákat, szektákat, törvényeket és szabályokat jelent.

A legtöbb keleti számára vallásának a temploma saját *teste*. A szentély a saját *otthona*. A papja, a tanítója vagy a guruja olyasvalaki, akivel együtt él, akivel megosztja a mindennapi élet legtöbb örömet és bánatát.

A sejtszintű tapasztalat ilyenén vallásos definíciójának van még egy aspektusa: érzékszerveink valódi használata, a sejtekre való koncentrálás képességének elsajátítása időt, képzettséget, gyakorlást és fegyelmet igényel; ahhoz pedig, hogy tudatunkat az egyik fajta ekstázisból a másikba vigyük át, tudásra és irányításra van szükségünk.

Ahhoz, hogy valóban élni tudjunk a testünkkel és azzal a több millió érzékszervi és sejtszintű kamerával, amivel fel vagyunk ruházva, használati útmutatóra van szükségünk. Keleten ezeket a „használati útmutatókat” a jogáról vagy a vallásos megvilágosodásról szóló írásoknak nevezik.

Tehát ha valaki az otthonában spontán beindul a fűtől vagy az LSD-től, az nagyon kellemes, sőt, akár még megvilágosító is lehet. A legtöbben feleslegesnek tartják, hogy odafigyeljenek az idegrendszer és a sejtek potenciáljára, az LSD-hez és a marihuánához hasonló pszichedelikus szerek azon képességére, hogy megnyissák ezeket a rendkívül összetett területeket.

KRASSNER: Tegyük föl, hogy megnyeri a pert. Milyen következményekkel járna ez azok szempontjából, akik nem a vallásszabadság elvére helyezkedve védekeznének?

LEARY: Teljesen esetleges volt, hogy engem egy hindu guru avatott be. Az ember csatlakozhat Art Kleps Újamerikai Egyházához, de akár egyedül, vagy a feleségével is megalapíthatja a saját vallását. Számos precedens és a Legfelső Bíróság számos döntése támasztja alá, hogy a vallási hit és annak gyakorlása személyes ügy. A pácifizmusban hívó ateisták lelkiismereti okokból megtagadhatják a katonai szolgálatot. Ez felmérhetetlen jelentőségű döntés volt Douglas bíró részéről. Nem szeretnék ügyvédi pozícióban tetszelegni, de...

KRASSNER: Lenny Bruce ezt tette, miért ne tenné ön is?

LEARY: Igen, Lenny ezt tette, tehát miért kellene nekem? Csak azt szeretném mondani az olvasóknak, hogy saját maguknak kell megtalálniuk a megoldást, de ha hisznek benne, akkor győzni fognak.

Az LSD, a sejtekkel való kapcsolat arra tanít meg, hogy minden nemzedéknek újra el kell játszani a teljes evolúciós drámát, és ahhoz, hogy teljes életet éljünk, saját magunknak is végig kell

mennünk a teljes darabon. Ha nem tesszük, akkor leszűkítjük a lehetőségek és a kihívások körét.

Mózesnek kell lennünk, ki kell kovácsolnunk a saját etikai kódexünket! Berkeley püspöknek kell lennünk, és ki kell kovácsolnunk a saját megoldásunkat az anyag és idea problémájára! Platónnak kell lennünk! A könyvekben olvasható megoldások konzerváltak, statikusak, értelmetlenek.

Meg kell küzdenünk saját vallásunkért, mert a történelem során minden embernek ezt kell tennie. A legtöbb ember, a legtöbb amerikai nem jön rá erre, és nem hajlandó megtenni.

Én a saját ügyemért az általam folytatott tevékenységek egyedi konstellációja miatt harcolok – és ez egy átkozottul jó ügy –, de szerintem bármelyik füves, aki valóban érti, hogy milyen energiákat és potenciálokat szabadít fel, és hogy milyen ereje van annak a kedves kis növénynek, amit elszív, alkotmányos ügyet képvisel.

Ha nem érti, akkor csak szívja a fűvet, és még csak nem is azért, hogy jól érezze magát, hanem mert ez a divat. Ha pedig ezen a szinten akar megállni, akkor ő árulja el a többieket, ő nem harcol az ügyéért – sem a fejében, sem a törvénnyel szemben.

KRASSNER: De nem gondolja, hogy ha ön a vallásszabadság elvére támaszkodva nyeri meg a perét, akkor ez eleve kizárja, hogy a pusztá élvezetért történő fűszívás valaha is legális legyen?

LEARY: A védekezésem nem csak a vallásszabadság elvére támaszkodik. Három kérdéskörrel van szó:

Az első az a jog, hogy spirituális útkeresésemet a számomra értelmes eszközökkel és módszerekkel folytathatom – ez a vallási kérdés.

A második az, hogy jogom van törekedni a tudásra – nem csak azért, mert pszichológus vagyok, hanem azért, mert a pszichológusoknak azt kellene tenniük (a legtöbbjük persze nem teszi), amit minden emberi lénynek – meg kellene próbálniuk rájönni, miről szól ez az egész? A tudásra való törekvés.

A harmadik elv, amivel marihuánafogyasztásomat igazolom az a jogom, hogy otthonomban úgy éljek, úgy neveljem fel gyerekeimet, és úgy alakítsam családi életemet, ahogy az én hitemnek és lelkiismeretemnek a leginkább megfelel.

Mindaddig, amíg ez három tevékenység – a vallásos, a tudományos és a személyes – nem okoz látható kárt embertársainak.

Namármost, az ügyvédek az elsőre vetették rá magukat – azaz a spirituális útkeresésre vagy a vallási problémára –, mert lévén ügyvédek, meg akarják nyerni a pert, és országunkban erős a vallásszabadság tradíciója. Tehát ezen a területen van *precedens*.

Sok vitám volt az ügyvédekkel. Én azt mondtam: „Nézzék, igazából én jobban szeretnék a tudományos kérdésre építeni, mivel felnőtt éveim nagy részét ezen a területen töltöttem el.” Mire ők: „Ez igaz, de ezen a területen ön teljesen új törvényeket ír.”

Az Alkotmánynak biztosítania kell a jogot a tudásra való törekvésre, és biztosítja is – a vallás keretein belül. Mikor arról a jogunkról van szó, hogy a nekünk tetsző módon neveljük gyerekeinket és éljük családi életünket, akkor talán a kilencedik kiegészítésre hivatkozhatunk, ami homályosan rögzíti a magánélethez való alkotmányos jogot. Ezek a kérdések azonban óriási mértékű jogi képzettséget követelnek, az ügyvédek pedig a válasz kérdését választották, beismerve, hogy a tudományos és magánéleti problémakör képviselője igencsak megizzasztotta volna őket a tárgyalóteremben.

Nem harcolhatok egyszerre mindegyik ügyért, nem tehetem próbára az alkotmányos garanciák minden kétértelműségét és vakfoltját, de az én perem lesz az első azon számos, az alkotmányos jogok feletti győzelmek közül, amelyek abból a problémából erednek, hogy ha az ember marihuánát szív – mert így sokkal jobban tud szeretkezni a feleségével, vagy mert így jobban ráhangolódik a zenére, vagy mert sokkal jobban élvezi a kertjét –, akkor az alkotmány biztosítja azt a jogot, hogy marihuánát szívon. Azonban sem én nem küzdhetek, sem az ügyvédek nem küzdhetnek mindezekért az ügyekért.

Mi úgy tekintünk ezekre a problémákra, mint egy széles körű polgárjogi kampány részére, mintha az újért rajongó barátainak próbálnám elmagyarázni, hogy az életben minden sejtől sejtire, lépésről lépésre történik, és ehhez hasonlóan a peret is egymás után kell megnyerni. Megjósolom, hogy több száz

olyan polgárjogi perrel találkozhatunk még, amelyben az egyének azon joga lesz a központi kérdés, hogy szabadon megváltoztathassák tudatállapotukat a saját céljaik és elképzeléseik érdekében.

Nézzé, nem akarok úgy tenni, mintha ügyvéd lennék, de sejt-szinten, ösztönösen érzem, hogy meddig tart a társadalom védelme szempontjából egyébként elengedhetetlen törvény hatóköre, és hol kezdődik a társadalom működése szempontjából elengedhetetlen egyéni kibontakozása.

KRASSNER: Most viszont az „újért rajongó” barátai fogják árulással vádolni, hiszen ön azt mondta, egyszer majd lesz egy per, ami arról a jogról fog szólni, hogy az ember szívhat füvet, ha így jobban tud szeretkezni a feleségével. De miért kellene a feleségével szeretkeznie, miért kellene házasnak lennie?

LEARY: Nézzé, a kerületi ügyészek – esküdtszék előtt – már kikérdezték a velem egy háztartásban élő gyerekeimet az alvási szokásainkról, úgyhogy ebben már nyakig benne vagyunk. Azonban biztos vagyok benne, hogy az ön által felvetett probléma is előbb vagy utóbb felszínre kerül.

KRASSNER: Valaki a Timothy Leary Védelmi Alap* hivatalában egyszer azt mondta: „Nos, ez a kiskorúak erkölcsének a megrontása. Olyan gondolatok kerülnek a fejükbe, amik egyébként sohasem jutnának eszükbe.”

LEARY: De igen, eszükbe jutnak. Minél fiatalabb valaki, annál jobban rá van hangolódva a sejtjeire.

KRASSNER: Kíváncsi lennék, hogy amit én az ön miszticizmus-felfogásának neveznék, az nem pusztán szemantikai különbség-e kettőnk között. Én úgy hiszem, hogy kizárólag egyéni tudatosság létezik. Ön szerint Isten – vagy ha úgy jobban tetszik: az univerzum – tudatában van saját létének?

LEARY: Szerintem az univerzumban az energia számos különböző szintjén létezik tökéletes és összetett harmónia. Ez a harmónia pedig maga után vonja a szerves és szervetlen élet egymásba fonódásáról való tudatosságot. Ugyanakkor azt hi-

* Timothy Leary Defence Fund – a Timothy Leary jogi védelmét finanszírozó alapítvány, lásd 7. fejezet – a ford.

szem, hogy az evolúció lenyűgöző folyamata egyfolytában meglepi magát, lenyűgözi magát, szórakoztatja magát és kiborítja magát azzal, amit csinál. De hogy lenne egy központi számítógép, ami az egészet egyetlen pillanatban megtervezi vagy összefogja? Nem, ezt nem hiszem.

KRASSNER: Ha azt mondja, „szórakoztatja magát, lenyűgözi magát”, akkor ez feltételezi valamilyen tudat létezését.

LEARY: Ez a tudat azonban nem kontrollált. Nem annak van tudatában, hogy mit *tesz*, hanem annak, hogy mi *történik* vele. Isten a tudat minden szintjén létezik.

A verbális-szimbolikus szinten Isten az I-S-T-E-N szó, a verbális mandala verbális hálójának középpontja.

Az érzékek szintjén Isten a központi here, az érzéki mandala középpontja – az ozgasmusközpont, ha úgy tetszik.

A sejt szintjén Isten a DNS-kód, mivel a DNS-kód – a biokémikusok szavaival élve – rendelkezik minden attribútummal, amit Istennek tulajdonítunk: az emberi elménél sokkal nagyobb, mindenható, örökké változó intelligencia, ami folyamatosan, állandóan változó formákban nyilvánítja meg önmagát. Hiszen pontosan ezt teszi a genetikai kód már vagy kétmilliárd éve!

Aztán vannak olyan kifinomult biofizikusok, mint például Andrew Cochran, akik azt mondják, hogy az úgynevezett szervesetlen anyag – a molekulák és az atomszerkezetek – ugyanígy működik. Az atom maga Isten a maga szintjén, mindig láthatatlan. Isten mindig a legkisebb és a legközpontibb...

KRASSNER: Álljunk meg egy pillanatra, mielőtt még túl elvonttá válna a beszélgetés! Lényegében a következőt szeretném kérdezni: egyszer felvették, hogy azt mondja, beszélni szokott a fákhöz. Azt szeretném tudni, hogy hallják-e a fák, amit mond nekik?

LEARY: Én hallom, amit a fák mondanak *nekem*. Meghallgatom a fákat. Hogy ők hallanak-e engem, azt nem tudom. Ezt egy fától kellene megkérdezni. Szerintem hallanak.

A millbrook gyümölcsösnek volt egy kitűnő kertésze, aki egyszer azzal állt elő, hogy ki kellene vágni néhány almafát, amiket éveken át én metszettem, és amikhez beszéltem is. Öregek, mondta, nem terem rajtuk elég gyümölcs, ami terem, az is sava-

nyú – szóval felsorolt néhány indokot. Egy csomó törpe almafát akart helyettük ültetni, hogy több pénzt hozzanak.

Körülnéztem és így szóltam: „Tudja, elég merész dolog épp itt beszélgetni erről.”

„Hallanak minket a fák, igaz?”
„Észrevehette, hogy én csak barátságos és oltalmazó dolgokat mondok róluk. *Részemről* nincs akadálya...”

Igen, hallgatom a fákat és hallom, mit beszélnek, és szerintem ők is hallják, amit én mondok. Illetve nem azt, amit *mondok*, hiszen nem értenek angolul, de annak nagyon is tudatában vannak, hogy mit teszek velük és a körülöttük lévő földdel. És magamon nem Timothy Learyt értem. Azt a nyelvet nem beszélik.

KRASSNER: Nézze, ha az ember az egyik fülére süket, és a jó fülét egy párnába temeti, akkor teljesen kizárja a külvilág hangjait – nem hallja sem a fákat, sem az embereket. Ha a fáknak egyetlen füle sincs, akkor hogyan veszik az üzenetét?

LEARY: A fák nem hanghullámokkal beszélnek. Amikor egy fát hallgatok, akkor ezt nem a fülemmel teszem. Amikor beszélék hozzájuk, nem szavakat, nem nyelvet használok.

KRASSNER: De valóban hisz abban, hogy a fák tudatos lények?

LEARY: Igen. Mikor Millbrook kertjeiben vagy földjein sétálok, akkor teljesen szilárd meggyőződése, hogy az ott található növényi élet tudatában van a jelenlétemnek, hogy olyan rezgéseket bocsátok ki, amiket ők érzékelnek.

KRASSNER: És valaki más másfajta rezgéseket bocsátana ki?

LEARY: Persze.

KRASSNER: Akkor lehet valami abban a régi babonában, hogy a menstruáló nők hatással vannak a növények növekedésére?

LEARY: Igen, lehetséges. Csak zárójelben szeretném felvetni, hogy talán érdemes lenne felülvizsgálni az úgynevezett babonákat és primitív hiedelmeket. Valószínűleg az derülne ki, hogy a sejt szintű bölcsesség nyilvánul meg bennük.

De tudja, ebben a dologban az igazán megdöbbentő tény az, hogy a minket kialakító DNS-kód nem is olyan nagyon különbö-

zik a fát kialakító DNS-kódtól. A csomagolásban vannak eltérések, de mindkét ág közös töről fakad: az élő fehérje találékony-ságának terméke.

KRASSNER: De agy nélkül nem létezhet tudat... vagy ön nem fogadja el ezt a premisszát?

LEARY: Kedves Paul, az ön *testének* minden egyes sejtje intenzív tudattal rendelkezik, energiát dekódol, hozzáfér ahhoz a bölcsességhez, ami mellett eltörpül a mentális, prefrontális, szimbolikus aspektus, amit normális, ébrenléti tudatnak tartunk.

Engem misztikusnak tart, magát pedig racionalistának nevezte. Egyetértek, ön tényleg racionalista, hiszen főleg szimbólumokra támaszkodik. És ön egy nagyon éles elméjű, ragyogó játék-elemző. Magamat azonban nem misztikusnak, hanem *igazi* realistának tartom abban az értelemben, hogy elfogadom a modern biokémia empirikus, és az én több mint háromszáz LSD-ülésem intuitív tapasztalati bizonyítékait.

A Paul Krassnernek nevezett elme körülbelül harminc éves, a sejtjeiben és az idegrendszerében azonban több száz millió éves energiarendszerek, modellező eszközök és memóriabankok találhatóak, melyek nyelve sokkal bonyolultabb, mint az angol, politikája pedig sokkal összetettebb, mint a demokratáké vagy a republikánusoké.

Mi azt tesszük az elméért, amit a mikrobiológusok tettek a külső tudományokért háromszáz évvel ezelőtt, a mikroszkóp feltalálásával. Azt a hatalmas felfedezést is ők tették, hogy az élet, az egészség, a növekedés; a szerves élet minden formája a láthatatlan sejten alapul.

Ön sohasem látott egyetlen sejtet sem, mit szól ehhez? És mégis a sejt a kulcs mindenhez, ami csak megtörténhet egy élőlény-nyel. Én egyszerűen ugyanezt mondom mentális, pszichológiai szempontból: az idegrendszeren belül, a szimbolikus elme számára láthatatlanul léteznek bölcsességek, törvényszerűen működő egységek, amelyek szinte mindent meghatároznak.

És ezt a legkevésbé sem tartom misztikusnak – hacsak nem nevezzük misztikusnak azt, aki egy mikroszkópba néz, azért, mert olyasvalamiről beszél, amire nincsenek szimbólumaink. De ugyanez igaz a kvazárok tanulmányozó csillagászra is.

KRASSNER: Rendben, azt azonban semmiképpen sem tartom racionálisnak, ha valaki tagadja a szimbólumok létjogosultságát. Azt hiszem, a szimbólumok mesterséges mivoltának kérdésében egyetértünk.

LEARY: Igen, így van.

KRASSNER: Azonban addig el mernék menni, hogy nem tarthatunk szellemileg egészségesnek vagy szabadnak – vagy sejt szintűnek, hogy az ön metaforáját használjam – valakit, ha nem képes... a legdurvább példa, mondjuk... ha nem képes leköpni egy feszületet, hogy megmutassa, a szimbólum önmagában véve valóban mesterséges dolog.

LEARY: Igen, de egy másik értelemben azért tartom magam racionalistának, mert hiszek abban, hogy az ember feladata új szimbólumokat kifejleszteni a belső tudat új szintjeinek leírására. Ahogy új szimbólumokat kellett találnunk a mikroszkóp által megnyitott láthatatlan, feltérképezetlen világ leírására, úgy ma az a dolgunk, hogy pszichedelikus szerek által megnyitott új láthatatlan világok leírására alakítsunk ki új szimbólumrendszereket.

Hozzászoktunk ahhoz, hogy makroszkopikus szinten számos szimbólumrendszert használunk. Egyet a sakkhoz, egy másikat a baseballhoz, megint egy másikat a politikához. Ennél fogva a különböző tudatszintekhez is szimbólumrendszerekre van szükségünk.

Egy másik lenyűgöző kihívás a több szintű szimbólumrendszerek szimfonikus harmóniákba szervezésének feladata. Ezt a pszichiáterek hallucinációnak neveznék, én azonban a szimfonikus harmónia beteljesített szintjének, ahol mi választhatjuk ki, melyik makroszkopikus szimbólum felel meg az érzékszervi orgazmusnak, melyik harmonizál a pillanat sejt szintű dialektusával – mindez egyetlen áramlatban zúdul ránk.

És ahogy a normális szimbólumok szintjén a humor két különböző játszma ellentétes pólusának egymás mellé helyezése, amin nevetünk, úgy létezik kozmikus humor is, amiben különböző szintekről származó, nem összeillő szimbólumokat rakunk egymás mellé. Egyszerűen a társadalmi-szellemi világban folyó játszmákat ragyogóan tovább bonyolíthatjuk, sőt, lenyűgöző vál-

tozatossággal meg is sokszorozhatjuk, ha még a számtalan érzék és a sejtek *végtelen* számú dialektusa új szimbólumrendszereit is közjük tesszük.

KRASSNER: Ebben van némi kozmikus ironia. Ha a megbízható források nem juthatnak LSD-hez, akkor felvirágozik a feketepiac, persze rosszabb minőségű áruval. Néhányan esetleg csak valamilyen felfokozott élményhez jutnak majd, ami talán több, mint amit a fű nyújt, de sohasem érheti el azt a szintet, a valóság különböző szintjeinek azt a mély meglátását, amiről ön beszél.

LEARY: Hát, ettől nem nagyon tudok megrémülni.

KRASSNER: Eltekintve attól, hogy azt hihetik, ők csináltak valamit rosszul.

LEARY: Nézze, az, aki a feketepiacon vesz LSD-t, és elhiszi a dealernek, hogy valóban azt kapja, amiért fizet – az egyszerűen naív, hacsak nem *ismeri* a dealert.

Az is naív és bolond, aki visszasztító, diszharmonikus környezetben folytatja le az LSD-ülést, legyen az pszichiátriai klinika, lepusztult lakás vagy fészer.

Nem tudok felelősséget vállalni az előkészítetlen, rosszul szervezett LSD-ülések elkerülhetetlen áradata feletti panaszkodásért, és energiát sem vagyok hajlandó áldozni erre. A világon senki sem papolt annyit, mint én arról – szinte végkimerülésig –, hogy az embernek tudnia kell, mit csinál, mielőtt megcsinál valamit.

KRASSNER: Létezik a túladagolás veszélye?

LEARY: Nem, az LSD-t nem lehet túladagolni. Nincs tudomásunk halálos mennyiségről. Az persze nyilvánvaló, hogy minél többet veszünk be, annál megrázóbb a hatása. Az LSD-ben az az egyik csodálatos dolog, hogy ha egyszer elértük a 100-200 gammás szintet, akkor kiegyenlíti a dózis mértékével kapcsolatos játszmát. A mennyiség-játszmában nagyon nehéz az LSD-vel játszani.

Ha viszont valaki vesz egy adagot, és azt veszi észre, hogy csak a fű szintjére juttatja el, akkor rá kell jönnie, hogy ez – körülbelül 25-50 gamma – pont elég ahhoz, hogy eljuttassa az érzékszervi szintre. Azt tanácsolom, élvezze ezt a szintet, ne fog-

lalkozzon azzal, hogy mi baj van *vele*, hogy nem találta meg Istent a tablettában. A józan ész és a gondos felkészülés át fogja segíteni ezeken a dilemmákon.

Az LSD-kutatások kezdetén mindannyiunknak meg kellett küzdenünk ezekkel a problémákkal. Minden új energia felhasználásának kezdetén találkozunk velük. Gondoljunk azoknak a felkészületlen embereknek a vakmerőségére, akik beültek a Wright fivérek fából és vászonból épített repülőgépeibe – kész örültség volt, amit csináltak, de megtették, és *joguk volt* megtenni, mert tudták, hogy milyen kockázatot vállalnak.

A kutatások elején mindenféle különös szert szedtem be – a Déltengerekről, Dél-Amerikából, Marokkóból –, hogy rájöjjen, milyen a hatásuk és milyen adagot érdemes elfogyasztani belőlük.

A mikroszkópot még az üvegcsiszolás előtt felfedező régiek különböző nagyítású, hibás lencsékkel dolgoztak. Az életben nincs teljes biztonság, és garancia sincs a veszélyek elkerülésére – a realista, a tudományos hozzáállás pedig a kipróbálás, megfigyelés, összehasonlítás hozzáállása. Működésben kell tartani ezt a folyamatot, mert csak a próba és elvetés elve alapján juthatunk új tudáshoz.

KRASSNER: Nemrégén a *Harvard Law School*-on szólaltam fel, és valaki megkérdezte, hogy mi van azzal az ötéves kislánnyal, aki véletlenül megevett egy LSD-tablettát, amit a nagybátyja a hűtőszekrényben felejtett. Azt feleltem, hogy a kislány újra iskolába jár, és azt a feladatot kapta, hogy „Utazásom” címmel írjon egy fogalmazást.

LEARY: Igaz ez?

KRASSNER: Nem, csak tréfáltam. A lényeg az, hogy ön szerint ez elképzelhető lett volna.

LEARY: Nos, először is a kislánnyról: tény, hogy visszament az iskolába, elbocsátották a kórházból, és nincs rá bizonyíték, hogy bármilyen károsodást szenvedett volna. Az ügyben nem a szegény nagybácsi a botrányos – akiben hatalmas büntudatot keltettek a dolog miatt –, hanem a politikus ésszel gondolkodó orvosok és kerületi ügyészek, akik drámai bejelentéseket tettek a veszélyről és az „egy életre tönkretett” kislánnyról.

Nem tudjuk, milyen hatást gyakorolna a szer egy kislányra, de az eddigi adataink alapján azt kell hinnünk, hogy a reakciója teljes mértékben a körülötte lévő felnőttek hozzáállásától függene. Ha a felnőttek – miután felfedezték, hogy a gyerek LSD-t vett be – egy ritka alkalomnak tekintenék a helyzetet, és kikapcsolnák saját félelmeiket, saját büntudatukat és saját önzésüket – ezek az érzések amiatt kerülhetnek felszínre, mert rossz apának, anyának, vagy nagybácsinak tartják magukat –, és a következő tizenkét órában tényleg *együltt* lennének a gyerekekkel, akkor a kicsinek gyönyörű élményben lenne része.

A kislány, akiről beszélünk, annak ellenére, hogy könyörtelenül elhurcolták egy kórházba, gyomormosást adtak neki – ami orvosi szempontból teljesen értelmetlen volt, hiszen az LSD percek alatt felszívódik (az orvosok viszont jobban érzik magukat a gyomormosástól) –, szóval mindennek ellenére időnként felnevetett, majd sírva fakadt. Meg tudom érteni, én is ugyanígy viselkedtem volna.

Annak ellenére azonban, hogy brutálisan bántak vele és majdnem mindenki csak a másokra mutogatott az eset során – a szülőkről és a nagybácsiról a cselekedeteik ismeretének híján nem beszélhetek –, annak ellenére, hogy az egészségügyi hivatalok emberei a saját érdekeiket előtérbe tolva, az esetet kampánycélokra felhasználva léptek a képbe, *még mindig* nincs semmi okunk azt hinni, hogy ez a kislány egyszer majd nem valami óriási élményként emlékszik vissza a balesetére, és hogy nem lesz egy a világra jobban ráhangolódott, beindultabb személy. Sőt, valószínűbb, hogy olyan lesz, aki az elszenvedett érzelmi brutalitás ellenére semmilyen károsodást nem szenved el.

KRASSNER: Ön szerint egyszer majd a kisgyerekeknek is adnak kábítószer?

LEARY: Általánosságban úgy vélem, hogy a nagyon közeli jövőben minden iskolában oktatási eszközként fogják alkalmazni a pszichedelikus szereket – nem csak az LSD-t vagy a marihuánát az érzékszervek és a sejtrendszer hatékony alkalmazásának tanítására, hanem olyan új és erős pszichokemikáliákat is, mint az RNS és más fehérjék. Ezek valóban forradalmasítani fogják az önmagunkról és az oktatásról alkotott képünket.

Tehát az, hogy egy elsős fogalmazást írjon az utazásáról, nem sci-fi – biztos, hogy meg fog történni. Az embereknek még azelőtt meg kell tanulniuk idegrendszerük és sejtberendezkedésük használatát, mielőtt megtanulnának írni-olvasni, és megtanulnák a szimbolikus technikákat. Ha nem tudjuk, hogyan bánjunk a *saját* eszközeinkkel, akkor a mesterséges szimbólumok rabjai leszünk, a mesterséges szimbólumok korlátjai közé szorítva fogunk élni.

Szeretnék még gyerekeket, és azt már most megmondhatom, hogy nem fogok szimbólumokat erőltetni rájuk – semmitől sem fogom eltiltani őket, de tíz, tizenkét, talán tizenöt éves korukig semmilyen szimbólumot nem fogok rájuk kényszeríteni.

Nem fogom arra biztatni őket, hogy olvassanak könyveket. Arra fogom biztatni őket, hogy hangolódjanak rá saját belső lexiikonjaikra, sejtszintű Kongresszusi Könyvtáraikra. Arra fogom megtanítani őket, hogyan éljenek állatokként, a természet teremtményeiként, és hogyan dekódolják a körülöttük lévő energiákat, hogyan kommunikáljanak velük. Mindezt azelőtt, hogy mesterséges szimbólumokat – amelyek a legjobb esetben is csak két-háromszáz évesek – erőltetnék kétmilliárd éves sejtszintű gépezetükre. A gyerekeim ugyanígy éreznek, és valószínűleg ugyanezt teszik majd a *saját* gyerekeikkel.

KRASSNER: El tudja képzelni, hogy ez alkotmányellenesnek minősül? A pszichedelikus, Madalyn Murray esetére gondolok. Szerinte az ön által elmondottak sértik az állam és egyház szétválasztásának az elvét. Murray-nek semmi kifogása az ellen, hogy ha a gyerekek otthon LSD-t vesznek be, de szerinte ezt nem lenne szabad kötelezővé tenni az iskolákban.

LEARY: Igen, ez elképzelhető. Madalyn Murray természetesen lenyűgöző szerepet játszik napjaink társadalmában azzal, hogy próbára tesz bizonyos játszmahelyzeteket. Én személy szerint nem szándékozom iskolába járattatni a gyerekeimet. Akkor már inkább a heroin, mint bármelyik általános iskola első osztálya.

KRASSNER: Felállítana bármilyen alsó korhatárt az LSD fogyasztásával kapcsolatban?

LEARY: Ebben a kérdésben még további kutatásokat kell végezni. Az LSD-t abban a pillanatban kell használni, amikor a gyerek szimbólumrendszere rögzül, hiszen az LSD hatása lehetővé teszi a szimbólumrendszer feloldását és újraprendezését. Erre még nincs bizonyítékom, de remélem, hamarosan lesz.

[A beszélgetés második fele, Millbrook, egy héttel később.]

KRASSNER: Egy tipikus újságírói kérdés: Mit érez azzal kapcsolatban, hogy ma reggel Poughkeepsie-ben vád alá helyezték marihuána birtoklásáért?

LEARY: Jóformán semmi hatással nincs rám a dolog. Az sokkal jobban felizgatott volna, ha a *Mets* sorozatban a harmadik meccsét is megnyerte volna. Talán azért, mert valószínűleg nem kell majd bíróság elé állnom, és mostanában nyakig vagyok a jogi problémákban.

KRASSNER: Visszatérve ide, Millbrookba, eszembe jutott a második felesége. Feltételezem, együtt szoktak volt LSD-t bevenni – hetente kölcsönösen bevették egymást –, így mélyítve kapcsolatukat. A házasságuk azonban mégis véget ért a mézeshetek során...

LEARY: Ahogy azt már a laredoi bíróságon elmondtam, mikor megkérdezték, kitől szereztem a füvet, örömmel beszélek a személyes élményeimről, de egyetlen olyan kijelentést sem vagyok hajlandó tenni, ami másokat is belekever az ügyeimbe. Ha bármit mondanék a házasságomról, azzal olyasvalakit kevernék bele a beszélgetésbe, aki nagyon kedves és szent nekem, s akinek nem szeretném megsérteni a magánéletét, a magánélethez való jogát.

KRASSNER: Méltányolom az álláspontját. Amire ki akartam lyukadni, az az LSD-imprinting nyilvánvaló kudarca.

LEARY: Örömmel beszélek az imprintingnek az interperszonális kapcsolatokra gyakorolt hatásáról. Szerintem ez az LSD-kaland legfontosabb aspektusa – az imprinting és a reimprinting, a bevésés és az újrabevésés problémája.

Minden egyes alkalommal, amikor LSD-t veszünk be, teljes mértékben felfüggesztjük azt a szimbolikus sakktáblát – vagy, ha úgy tetszik, teljes mértékben kilépünk a keretei közül –, amit

a társadalmi kondicionálás hosszú éveit során felépítettünk. Folyamatosan áramló, változó neurológiai és celluláris energiaszinteken örvénylünk át.

Szimbolikus tudatunk ki- és bekapcsol. Az LSD-ülések során sohasem *veszítjük el* a tudatunkat, hanem megőrizzük, de csak egy lesz a sok ezer működő kameránk közül. Az LSD-pánik vagy paranoia természetesen az a pont, ahol a szimbolikus tudat befagyasztja az ülés összes többi aspektusát, és egy új – pozitív vagy negatív – valóságot határoz meg.

Az LSD-ülés végén pedig elkezdődik a reimprinting. Ez az ülés kritikus pontja, hiszen ekkor kapunk új képet mind valós, mind emlékeinkben élő önmagunkról, a világról, a körülöttünk lévő emberekről. A dolog azért különösen kényes, mert az imprinting során új kép alakul ki bennünk magunkról és a többi emberről. Azaz az ülés végére nagyon megváltozik az énképünk.

Ha az ülés mikroszkopikus élességgel felfedte hiányosságainkat, és nem vagyunk elég tapasztaltak ahhoz, hogy ezt képesek legyünk áramoltatni, úgy elfogadni, mint egy hatalmas, örökké változó egység töredékét, egyetlen aspektusát, akkor az ülésből depressziósan kerülhetünk ki. Negatív énképet alakítunk ki. Ez az oka az LSD által okozott depresszióknak, ami napokig, hónapokig tarthat.

Magáról az LSD-ről is negatív képünk alakulhat ki. „Soha többé!” – kiálthatunk fel az ülés végén. A legelső feladat tehát az, hogy neurológiai szinten megállapodjunk önmagunkkal abban, hogy akármilyen képet is kapunk magunkról az ülés során, azt nem kezeljük túl véglegesen, túl dogmatikusan, hiszen feltett szándékunk az, hogy folyamatosan gyakoroljuk az LSD-jógát, és nem ugrunk ki az első kellemetlen kép láttán. Ha feladjuk, akkor elveszítjük azt a lehetőséget, hogy használjuk neurológiai kameránkat.

Namármost ugyanez igaz, ha valakivel közösen tartunk LSD-ülést, különös tekintettel a feleségünkre vagy élettársunkra. A legnagyobb mértékben lehetséges, hogy bármelyik ülés végére *negatív* kép alakuljon ki bennünk partnerünkről. Lehet, hogy számos közös ülésen veszünk részt vele, de a tizenharmadik végére teljesen megremülünk tőle.

Ezek után teljesen természetes, ha azt mondjuk: „Nem, ezzel az emberrel soha többé nem veszek be LSD-t”. Ugyanakkor, a neurológiai etika szempontjából, ez a játszma szabályainak megsértése. A neurológiai megállapodásnak le kell szögeznie, hogy a partnerek mindaddig együtt folytatják az üléseket, míg mindketten meg nem győződtek arról, hogy minden fontos területet megvizsgáltak egymásban és kapcsolatukban.

KRASSNER: Van egy férfi – nem kívánom megnevezni –, aki LSD-t vett be, és mégis folytatja a játszmát – hivatásos háborús szakértő, a Pentagonnak dolgozik...

LEARY: Miért nem akarja megnevezni?

KRASSNER: Nem szeretnék bizalmas információkat kiadni.

LEARY: Én elárulhatom a nevét?

KRASSNER: Ha ragaszkodik hozzá, persze.

LEARY: Herman Kahn.

KRASSNER: Nem sérti ezzel a titoktartási kötelezettségét?

LEARY: Ez nem bizalmas információ. Én nem adtam neki LSD-t. Az ismerőseim beszéltek róla, hogy élt a szerrel.

KRASSNER: De nekik bizonyára csak a titoktartás terhe mellett árulta el.

LEARY: Nem gondolja, hogy itt az ideje megosztani a türelmetlenül várakozó világgal azoknak a prominens személyeknek a nevét, akiknek az életét megváltoztatta az LSD?

KRASSNER: Ha ön nem tartja ezt etikátlannak, akkor azt hiszem, itt az ideje.

LEARY: Ezért csodálom Steve Allent. Nem hagyta, hogy szűklátókörű világi játszmái – amelyek pedig igen kényesek, közérdekűek, sőt, ma már politikaiak is – zavart okozzanak alapvető integritásában. A televízió nyilvánossága előtt számolt be arról, hogy LSD-t vett be, és hogy ez volt élete legfontosabb tapasztalata. A fő kérdés az, hogy a május 25-i szenátusi meghallgatáson [amelyen Leary jogi problémák miatt nem tudott tanúskodni] vajon azzal illusztráljam-e az LSD hatékonyságát, hogy leírom, milyen pozitív hatással volt bizonyos híres emberekre.

A múlt héten Washingtonban, a Szenátus fiatalokú bűnözéssel foglalkozó bizottsága előtt tanúskodtam. Magammal vittem

a fiamat és a lányomat is, végig mellettem ültek – és több jó okom is volt ezt tenni. Azt akartam, hogy velem együtt éljék át a... – együtt voltak velem a börtönben, együtt utasítottak ki minket számos megyéből, együtt helyeztek minket vád alá –, szóval, ezek után a szenátusi meghallgatás paranoiáját is átélhették. Ugyanakkor ők híres fiatalokú bűnözők is – a tizennyolc éves lányom jelenleg súlyos büntetés alatt áll, a tizenhat éves fiamat pedig tízszer tartóztatták le és zárták börtönbe.

A meghallgatások során egy Los Angeles-i rendőrkapitány [Alfred Trembly] komoran felsorolt néhány olyan esetet, amelyekben az emberei LSD-ülések során tartóztattak le valakit. A jegyzőkönyvekből olvasott fel: „Egy informátorunk révén tudomást szereztünk egy LSD-partiról, amit egy Los Angelestől nem messze lévő strandon terveztek. Két emberem kiszállt a helyszínre, ahol két, a tengerparton ülő, meredten az óceánt bámuló személyre bukkantak. Ahogy megközelítették a két férfit, azok térdre borultak, és így szóltak a rendőrökhöz: »Szeretünk titeket.« Azzal berohantak a vízbe, az embereim mentették meg őket a fulladástól.”

Szóval ott ültem a gyerekeimmel a meghallgatáson, és miközben ezek a rémtörténetek kibontakoztak, mi hátradőlünk, és azt mondtuk: „Természetesen pontosan tudjuk, hogyan és miért történnek ezek a nagyon harmonikus és természetes fejlemények, mint az, hogy valaki térdre borul, ha két rendőrt lát közeledni.”

Észrevettem, hogy Dodd szenátorra és Kennedy szenátorra nagyon mély benyomást tettek ezek a rémtörténetek, úgyhogy amikor nekem kellett tanúskodnom az érintett filozófiai és politikai tényekről, akkor a vallomásom nagyon szelídnek és professzorosnak tűnt. Ezért javasoltam, hogy a legközelebbi meghallgatáson én is beszámolhassak néhány esetemről.

Az egyik arról szólna, hogyan bizonygatta barátainak Bill Wilson, a Névtelen Alkoholisták alapítója, hogy az LSD az alkoholizmus természetes és elkerülhetetlen gyógyszere.

Vagy, elmesélhetném Chuck Dederich, a Synanon alapítója érdekesítő történetét – és ez sem lenne indiszkrécio. Több újságírónak is elmondta, hogy az alkoholizmusából kigyógyító, az or-

szág egyetlen heroinfüggőséget kezelő intézetének a megalapításához elvezető eszmélését az LSD-nek köszönheti.

De beszélhetnék Herman Kahn-ról is, akit nagyon gyakran teljesen félreértettek. Herman nem háborús szakértő, hanem védelmi szakértő. Herman szerint ő egyike annak a kevés, magas pozícióban lévő amerikainak, aki hajlandó szembenézni az atomháború lehetőségével, és képes megoldásokat találni erre a szörnyű lehetőségre. Talán az LSD-üléseinek köszönheti a tisztánlátását és a bátorságát. Az általa alkotott kifejezést – „háborús görcs” – az intellektuális liberálisok visszataszítónak találják, szerintem azonban egy igen erőteljes, sejt szintű metafora egy olyan eseményre, amit talán maga ez a kifejezés: „háborús görcs”, megakadályozhat.

Esetleg emlékeztethetném a Szenátust és az amerikai közvéleményt Cary Grant-re, akinek első gyereke hatvanéves kora után, az LSD-nek tulajdonított megújulását, újjáéledését követően született.

Vagy ott van Henry Luce és Clare Boothe Luce, két olyan amerikai, akinek a hatalmát és játszma-játszó képességét nem szabad lebecsülni, és akiket mindig is foglalkoztatott a vallásos útkeresés. Mindketten számos alkalommal éltek LSD-vel.

KRASSNER: Akkor talán ezért van a *Life* magazinnak ilyen „na csak lassan a testtel!” szerkesztősége. Ebben az esetben viszont nem általánosítható ilyen mértékben a generációk közötti ellentét.

LEARY: Múlt héten Washingtonban, a fiatalok bűnözésével foglalkozó szenátusi bizottság előtt tanúskodtam. Dodd szenátor kedves, tiszteletteljes szavakkal üdvözölt, majd elkezdtem rövid beszédemet a generációk, a középkorúak és a fiatalok közötti kommunikációs törésről. Már a beszéd vége felé jártam, mikor Teddy Kennedy – aki teljesen váratlanul tért vissza a városba, hogy megjelenhessen a televízió által is közvetített meghallgatáson – váratlanul közbevágott, és így szólt: „Mr. Leary, nem értem, miről beszél!” Pontosan ezeket a szavakat használta.

KRASSNER: Valószínűleg nem tudja, melyik nemzedékkel azonosuljon.

LEARY: Pontosan erről a problémáról, a kommunikációs törésről beszélek. Nagyon zavart az Edward Kennedy részéről megnyilvánuló ellenséges hangneme. Szerintem nem tudta, miről beszél. Nem vette a fáradságot, hogy tanulmányozza a kérdést, hiszen számtalan ügyben, számtalan szinten felelősségre vonhat. Számomra Teddy Kennedy részéről az egész egy előkészítetlen, ösztönös támadásnak tűnt, ami ráadásul nem járt sikerrel, és biztosan nem növelte a népszerűségét és a szavazóinak a számát.

Azért zavart a dolog, mert előtte egyfolytában azt hajtogattam, hogy az, hogy valaki milyen álláspontra helyezkedik az LSD-ről és a szexuális szabadságról folyó vitában, teljes mértékben az illető életkorától függ. Ha a Legfelső Bíróság tagjai tizenhét évesek lennének, sohasem helyezték volna vád alá Ralph Ginzburg-öt.

KRASSNER: Szerintem ön téved. Attól függ, melyik tizenhét évesről van szó. Azok, akiket mi ismerünk, biztos nem helyezték volna vád alá, de kétlem, hogy ennyire magabiztosan kijelenthetné....

LEARY: Természetesen tévedek, hiszen Teddy Kennedy a szenátus egyik legfiatalabb tagja, akitől reményeim szerint azt vártam volna, hogy a legnagyobb figyelemmel követi a fiatalabb nemzedék szükségleteinek és motivációinak alakulását. Ezzel szemben ellenségesnek bizonyult, míg a nála sokkal idősebb Dodd szenátor udvariasan, bár zavartan viselkedett.

KRASSNER: A *Newsweek* Dr. Nathan Kline-t idézi: „Az olyan kábítószer hatása alatt, mint a fű, az ember hajlamos mindenki iránt szeretetet érezni és a világot egy nagyszerű helynek látni. Ha valaki le akar feküdni vele, akkor ez csak újabb megosztandó, csodálatos élmény. A fű leggyakoribb mellékhatása ezért a terheesség.” Nos, ön azt mondta, hogy minél szorosabb kapcsolatban áll valaki a sejteivel – tudattágító szerekkel, vagy azok nélkül –, annál jobban tudja, mikor, kitől akar gyereket. Hogyan magyarázza, hogy...

LEARY: Nézze, a fű a nem a sejtekkel, hanem az érzékekkel hozza kapcsolatba az embert. A marihuána kétségkívül fantasztikus afrodiziákum, aki pedig megérti a füvet, az képes a látvány,

a hang, a szaglás, az ízlelés és a tapintás ingereit egy olyan szimfóniában egybeszőni, ami a szeretkezést még a pornófilm-gyártók képzeletét is felülmúló kalanddá teszi.

Ennek azonban semmi köze a terhességhez.

Szerintem mielőtt elhinnénk, amit Dr. Kline állít a marihuánáról, meg kellene kérdezni tőle, hogy szívott-e valaha füvet, és komolyan tanulmányozta-e ennek a lenyűgöző szent szernek a hatásait? A válasza természetesen negatív lenne.

Én azt mondom, hogy az alkohol az a kábítószer, ami kiüti, vakká és öntudatlanná teszi az embert. Az alkohol valóban csökkenti a gátlásokat – a részek agresszívek, kritikátlanul kedvesek vagy ellenségesek lesznek, zokogva sajnálják, vagy üvöltözve magasztalják önmagukat. Az alkohol a szociális érzelmeket stimulálja, az pedig köztudott, hogy az alkohol a csábítás egyik eszköze, ami szinte minden nőben izgató bizsergést kelt.

Ennek semmi köze nincs az érzékek felfokozódásához, amit a marihuána okoz. Az alkohol eltompítja az érzékeket, mindent egy durva birkozómeccsre redukál. Szerintem az alkohol több nem kívánt terhességet okozott, mint bármilyen más kábítószer. A marihuána hatása alatt, mikor az érzékeink *kitisztulnak*, nem szívesen bújnánk ágyba egy erőszakos csábítóval.

KRASSNER: Ezzel szemben egyesek számára a fű egyenesen átvette az alkohol helyét a szexuális csábítások során.

LEARY: Igen, de ez a csábítás sokkal magasabb szintje. Tulajdonképpen nem is nevezhető csábításnak – sokkal inkább a kommunikáció körmönfont, kifinomult, tökéletes felfokozásáról van szó. Ha egy részeg fickó odamegy egy füvet szívó lányhoz, akkor semmi sem fog történni kettejük között – legfeljebb a lány undorodva elhúzódik a férfitől.

KRASSNER: A *Wall Street Journal* szerint „a hallucinogén szerek, beleértve az LSD-t is, csatlakoztak a vegyi- és biológiai fegyverek arsenáljának ideggázaihoz és vírustörzseihez...”

LEARY: Az LSD-ben az a lenyűgöző, hogy mindenki uralni akarja.

Az, aki nem akarja használni, uralni akarja, hogy más se használhassa. A rendőrök el akarják venni a fiataloktól, és börtönbe akarják dugni a őket, mert uralták, és maguknál tartották a szert.

A kutatók a kutatásaikhoz akarják; a pszichoterapeuták a terápiához. Legalább egy tucat pap mondta már nekem, hogy „ez autentikus spirituális élmény, de a szer bármilyen, nem spirituális összefüggésben való felhasználása szentségtörés.” A művész pedig azért akarja uralni, hogy elnyerje a Nobel-díját.

Nem számít, *miért* akarják használni a szert, a *nyereséget*, amire szert tesznek, a szer okozza, és ezért akarja mindenki kézben tartani. Ami engem illet, szerintem igazuk van: *mindenkinek* kézben kellene tartania a szert, akármire is akarja használni.

A szenátusi bizottság meghallgatásán Dodd szenátor is tett egy érdekes kijelentést az LSD-ről: „Nos, ezt az anyagot ellenőrizni *kell*, hiszen ha jól értettem, színtelen, szagtalan és...” – itt elbizonytalanodott, ezért kiegészíttem: „Íztelen, Dodd szenátor.” „Ó, igen íztelen” – nyugtázta sietve.

„Mi több, Dodd szenátor, a szer *ingyen* van. Száz dollár befektetéssel húszezer adag LSD-t lehet készíteni, ami azt jelenti, hogy az LSD gyakorlatilag olcsóbb, mint az ivóvíz”, azzal feleltem egy pohár vizet. „Annál inkább ellenőrizni kell” – felelte a szenátor. „Igen, uram, és annál nyilvánvalóbb, hogy *lehetetlen* ellenőrizni.”

KRASSNER: Amikor nevetünk, egy kicsit beállunk.

LEARY: Igen, a nevetés határozottan hatalomellenes.

KRASSNER: Egy pár évvel ezelőtt azt mondta, hogy a Berkeley-n működő, a szólásszabadságért küzdő mozgalom a hatalom és a rendőrség sakktábláján játszik, és a hallgatók sokkal jobban megrázhatnák az intézményrendszert, ha a szobájukban maradvá megváltoztatnák az idegrendszerüket. Ma, amikor ön is érintett a törvénnyel való küzdelemben, ugyanígy vélekedik?

LEARY: Igen. Minden külső, társadalmi tett robotviselkedés, ha nem megváltozott tudatállapoton alapul, beleértve az LSD és a marihuána érdekében történő politikai akciókat is.

Megfigyelheti, hogy az LSD és a marihuána védelmében nem kezdeményeztem hagyományos politikai akciókat. Jogi ügyletekben veszek részt, hogy megvédjem magamat és a környezetemet a börtönbe kerüléstől. Ez a jogi csúrés-csavarás azonban igen távol áll tőlem.

Azt tanácsolom magamnak, és mindenki másnak, különösen a fiataloknak, hogy induljanak be, hangolódjanak rá a világra, és ugorjanak ki. A kiugrás alatt a világi, külső társadalmi játszmákban való részvétel megszüntetését értem. A kiugrásnak azonban először *belsőleg* kell megtörténnie, mielőtt külsőleg is manifesztálódna. Nem pusztán azt mondom a srácoknak, hogy hagyják ott az iskolát, és nem pusztán azt mondom a felnőtteknek, hogy hagyják ott a munkahelyüket. Ez elkerülhetetlen fejlődési fázis a beindulás és ráhangolódás folyamatában.

Majdnem minden társadalmi döntés szimbolikus kényszer, szimbolikus reakciók alapján születik. A legtöbb olyan férfi és nő, aki kiugrik a világi játszmából és szerzetessé vagy apácává lesz, kiborító szexuális vagy társadalmi játszmaibeli kényszerek miatt teszi ezt. Ezek a döntések vakok és öntudatlanok.

Az amerikai társadalom örült, destruktív játszma. Mielőtt azonban meghatározhatnánk e társadalomhoz fűződő viszonyunkat, *belsőleg* kell megtisztulnunk. Ezután már kiugorhatunk – nem a lázadás, hanem a harmónia aktusaként.

A diáklázadásokkal, sőt, az egész polgárjogi mozgalommal kapcsolatban tett megjegyzéseim ezekből a meggyőződésekből táplálkoznak. Nem érdekel a diákok lázadása az egyetemek vezetőségével szemben, hogy jobbá tegyék az egyetemeket, ugyanis nem tudják jobbá tenni azokat. Nem érzek szimpátiát az iránt a polgárjogi mozgalom iránt, ami megpróbálja a négereket a középosztálybeli fehér amerikaiak szintjére „emelni”.

Az egyetem a tudatkorlátozás intézménye, és az arra irányuló próbálkozások, hogy a hallgatók több hatalmat és felelősséget élvezzenek az egyetemek irányításában, csak a kollektív örületet növelik. Az elmúlt évtized legreménykeltőbb fejleménye a kiugrás jelensége volt. Ez teljesen egyedülálló az emberiség történetében.

A szegények, a politikailag jelentéktelenek gyermekeinek a célja évezredekken keresztül a tanulás volt, mert a tanulás, a tudás hatalmat, gazdagságot, uralmat jelent. Most először láthatunk egy olyan nemzedéket, amelyik kiugrik – ez pedig elképesztően izgalmas, forradalmi szimptóma.

Számomra ez azt jelenti, hogy a fiatalok *kivonják* magukat a hatalmi-uralmi játszmából.

Szerintem a fiataloknak nem sztrájkorségeket kellene állítaniuk az egyetemek épületei köré, hanem be kellene indulniuk, rá kellene hangolódniuk a világra, majd ki kellene sétálniuk a campusból. Miközben mélyen szimpatizálok a behívóikat elégetőkkel, jobban örülnék annak, ha saját otthonaik pszichedelikus szentélyei előtt ülve bankjegyeket égetnének el. Vagy, követve John Bircher ironikus tanácsát, a társadalombiztosítási kártyájukat.

KRASSNER: Szeretném összekapcsolni a televízióban sugárzott „Tavaszi liget” kísérletet az ön beindulásról és kiugrásról tett megjegyzéseivel. A pszichoterápiai kísérlet során egy alkoholistá páciensnek LSD-t adtak. Az alkoholizmusából kigyógyult, és a gyógyulás azzal járt, hogy visszailleszkedett a társadalomba – legalábbis a műsor szerint.

LEARY: Igen. Az illető esti iskolába járt, többek között könyvelést tanult, végül sikerült egy jobb állást szereznie.

[Leary ezen a ponton valami furcsa hangot adott ki magából.]

KRASSNER: Ezt hogy kell leírni?

LEARY: B-r-ü-h-ü-h-ü-h-h! Visnu nevetése a kozmikus iszonyaton.

Sanford Unger [a CBS TV-showjának pszichiátora] első alkalommal öt évvel ezelőtt, newtoni házában vett be LSD-t. Az ülés közepe felé egyszer csak felült, és valami ilyesmit mondott: „Huuusssshh! Mit tudunk mi? Mire megyünk vele? Hogyan értetjük meg az emberekkel?”

Sokmindenről felismerhetjük azokat, akik hivatásszerűen használják az LSD-t. Az illető együtt ül a padlón a pácienssel. Az ülés során fogja a páciens kezét, vagy fizikailag megérinti a páciens. Vallásos és filozófiai metaforákat használ. Mindezeket megfigyelheti majd a ma esti tévéműsorban. A pszichiátriai megközelítés, amely eladja a pszichedelikus élményt, olyan, mintha Krisztust adná el, mert Ő is boldogabbá tesz minket, jobb állást és több pénzt ad nekünk. Mindenki azon a szinten fogja fel az LSD üzenetét, amelyik szintre az érzékelői rá vannak hangolva. Nekem nincs különösebb kifogásom az elmeorvógyászat

megközelítés ellen, de nem is rajongok érte különösebben. Habár rövidlátó és szűklátókörű, nyilvánvalóan sokkal több közép-korúhoz jut el, mint én. Én ugyanis megrémítem, elborzasztom a középkorúakat.

Megfigyelhetjük, hogy annak a bizonyos tévéműsornak a témája egyenesen a középkorú neurózis szívét célozta meg – az élet értelmetlenségét, a házastársak közötti kommunikáció megszakadását, az üresség és álságosság, a végérvényes, teljes bukás érzését, és „Ha meghalok, újjászületek-e?” problémáját. Ezek a középkorúak spirituális és pszichológiai félelmei, Dr. Sanford Unger és tévés kollegái pedig pontosan ráéreztek arra, hogy ezeket a gyötrő dilemmákat kell megszólítaniuk.

KRASSNER: Milyen tapasztalatokkal tért vissza az Indiában tett, spirituális utazásról?

LEARY: A nászutam során négy hónapot egy himalájai kis kunyhóban töltöttem el. Nem volt elektromos áram, gáz, vezetékes víz. A kunyhót a metodista egyháztól béreltem, egy muzulmán szakáccsal együtt, aki a heti bevásárlások alkalmával mindig hozott nekem a közeli faluból egy ujjnyi hosszú *attar*-, azaz hasisrudat.

Ez volt életem egyik legmagasztosabb, legtermékenyebb szakasza. Naponta legalább két órát meditáltam, s ebből az időből egy órát általában a kitűnő, falusi természetű, kézzel sodort hasisnak szenteltem. Hétente egyszer pedig LSD-t vettem be, ahogy az elmúlt hat év sor általában tenni szoktam volt. Naponta körülbelül két órát Anargarika Govinda láma társaságában töltöttem el, aki a *Ji Kingről* és a tibeti jógáról beszélt nekem. És naponta több órán át azon gondolkodtam, hogy miként kerülhetne az ember ismét harmonikus interakcióba a természettel.

A négy hónap során részletes feljegyzéseket és terveket készítettem a következő ötszáz évre nézve. Érdekes dolog az emberrel, az emberi elmével és az ember szellemi tevékenységével kapcsolatban, hogy ritkán készítünk a saját életünkön túlmutató jövőre vonatkozó terveket, ha készítünk egyáltalán.

Korunk Amerikája arra készítet minket, hogy tiszteljük és csodáljuk az olyan előretökintő szervezeteket, mind a *Rand Corporation*, amely mintegy tíz évre előre gondolkodik katonai vé-

delmünk tekintetében. Az elmúlt száz év során bizonyos konzervatívnak nevezett egyének pörölni mertek a törvényhozókkal azon, hogy figyelmet kellene szentelni a folyók, erdők, síkságok és egek kizsákmányolásának. Az ilyen alakokat egészen napjainkig bolondoknak, a fellegekben járó, naiv jótét lelkeknek tartották.

Mielőtt Indiába mentem volna, megkérdeztem néhány olyan embert, akik intellektuális intézményrendszerünk stratégiai tervező posztjain dolgoznak – például a Xerox és az IBM csúcshivatalnokait –, hogy ki tervezi a jövőt? A kínai kommunisták? Az oroszok? Esetleg mi? Mármost lehetséges, hogy a kormányunk, vagy a kínai kormány titkosügynöksége tervezi a jövőt, de ezt erősen kétlem. Sőt, gyanítom, hogy akármilyen tervezés is folyik, az a birodalmi politikai legalantasabb szintjén helyezhető el.

Az én ambícióm az, hogy napjaink legszentebb, legbölcsebb, legjobb embere legyek. Ezt talán megalomániának tartják, de nem igazán értem, miért. Nem értem, hogy az ön olvasóinak, a bolygó összes lakójának miért nem ez a célja. Mi másra kellene törekednünk? Igazgatói, tanszékvezetői posztokra, vagy bizonyos javak birtoklására?

KRASSNER: De miért ne adnánk fel az ilyen szent céljainkat is, ha már egyszer kiugrottunk az életünket meghatározó játszmákból?

LEARY: Én bármikor készen állok erre is. De *aztán* mit csináljak? Mondjon egy *jobb játszmát*. Mellesleg ez a dolog töltötte ki az életem elmúlt hat évét. Készen állok abban a pillanatban eldobni magamtól az LSD-t, amint valaki mutat egy izgalmasabb, ígéretesebb, kiteljesítőbb, eksztatikusabb játszmát. Egyet mondjon, Paul. Leveszem a cipőmet, és követem önt.

KRASSNER: Tegyük fel, hogy meg tudok nevezni egy jobb játszmát – amit egy évvel ezelőtt még nem tehettem volna, hiszen akkor még nem éltem LSD-vel, azóta viszont már háromszor is, tehát elég nagyképp lehetek a kérdés feltevéséhez – tehát, nem lenne jobb ez a játszma, ha LSD nélkül játszanánk?

LEARY: Nos, ez is része a tervemnek. LSD... mi az az LSD? Az LSD nem egy dolog, hanem egy kábítószer. Az LSD pusztán egy kulcs az érzéki, sejt szintű és precelluláris tudathoz, hogy

együtt áramolhassunk és harmóniát teremthessünk ezekkel a szintekkel.

Namármost, ha tudnánk, hogyan neveljük fel úgy a gyermekeinket, hogy ne legyenek a szimbólumok és az olyan hülyítőszerek rabjai, mint a tévé és az alkohol, akkor nem lenne szükség az LSD-re. A természet mindig odateszi a betegség mellé a megfelelő gyógyszert is.

A betegség, ami ma a bolygónkat pusztítja és romlásba dönti nem más, mint az ember birtokló, manipulatív szimbolikus elméje. Azonban a rendelkezésünkre áll ennek a betegségnek a gyógyszere. Nincsenek illúzióim. *Soha* nem túloztam az LSD-vel kapcsolatban. A szer pusztán egy bizonyos molekula, ami pontosan akkor alakult ki, amikor a legnagyobb szükség volt rá.

A fiataloknak szükségük van az LSD-re a szimbolikus pestis gyógyításához. Azonban a gyermekeiknek – az elmebetegek kivételével – már nem lesz szükségük a szerre. Az ő nemzedékükben azok lesznek az elmebetegek, akik a hatalom, a szimbólumok rabjaivá válnak.

Néhány profetikus hajlammal megáldott munkatársam szerint a jövőben meg kell majd ölnünk azokat, akik túlságosan függővé váltak a hatalomtól és az uralomtól. Ezzel nem értek egyet. Szerintem az LSD-kúra bennük is megteremti majd a harmóniát.

A mostantól számított harmadik generációnak azonban egyáltalán nem lesz szüksége LSD-re. A negyedik pedig olyan tökéletes harmóniában fog élni a molekuláris, celluláris és érzéki energiákkal, hogy az LSD teljesen feleslegessé válik.

KRASSNER: Nem feledkezik ön meg az emberi természetről?

LEARY: Mit ért emberi természet alatt?

KRASSNER: Az együttérzés, az együttműködés erényei mellett mindannyiunkban meglévő rosszindulatot, hatalomvágyat, agressziót, és azt a vadságot, ami valójában...

LEARY: Kicsoda ön, hogy megmondja, mi a valós?

KRASSNER: Csak arról beszélek, ami tapasztalataim szerint létezik.

LEARY: Az emberiség jelenkori történelmének egyik szomorú vonása, hogy azok, akik a hatalom, a mások feletti uralom

és öldöklés megszállottjai, megpróbálják elpusztítani a szelíd, harmonikus, nyílt embereket. De szerencsére nem járnak sikerrel, csak a föld alá kényszerítik őket. Az emberi természetet *nem* a hatalomvágy, a mások feletti uralom vagy a gyilkolás mai görcsös kitörései határozzák meg.

Az igaz, hogy állatokként, mi több, húsevőként valaha ölnünk kellett, hogy életben maradhassunk. És az is igaz az élet minden szintjén, hogy a különböző fajoknak meg kell enniük egymást, harcolniuk kell egymással azért, hogy megtalálják a helyüket a teljes képben. Ez azonban harmonikus, teljes mértékben tudatos folyamat.

Ön valamelyik este New Yorkban hívott fel, miközben épp marhahúst ettem. Úgy érzem, énemnek az a része emlős, és szüksége van az állati szövetekre. A jövőre vonatkozó terveim között szerepel a húsevés. Az emberiség tudatosan fog étkezni, és tiszteletben fogja tartani a többi faj jogait.

Ami azt illeti, a jövő héttől kezdve itt, a millbrooki birtokon is fogunk állatokat tartani. Néhányat a húsukért, de addig nem fogjuk leölni őket, amíg meg nem ismertük őket, amíg nem tartottunk közös LSD-üléseket velük, és amíg nem hoztak világra utódokat. Az utódaikat pedig gondozni fogjuk.

Életben fogjuk tartani az állatok szent lelkeit, hiszen az élő organizmus lelke a genetikai kódja. Az pedig teljesen természetes, hogy az egyik faj megeszi a másikat – mindaddig, amíg ezzel nem sodorja a kipusztulás szélére.

Az, ahogyan a mai ember használja az állatokat, hogy csak a leölésükért neveli fel őket – névtelenül, személytelenül, mint ahogy a robotok bánnak a robotokkal – egy robot-fajt hoz létre, a modern, civilizált embert. A teljesen tudatos társadalom tisztában lesz azzal a ténnyel, hogy meg kell enniük egymást.

A Millbrookra és a világra vonatkozó tervem az, hogy egyszer majd harmonikus fajok közötti interakciók közepette fogunk élni. Hét faj egyedeit szeretném, tenyészteni Millbrookban, melyek egymás táplálékául szolgálhatnak, s így fenntartják egymást. Lesznek gombák, növények, rovarok, kétlélűek, hüllők, halak és emlősök.

Táplálni fogjuk egymást, védelmezni fogjuk egymást, védelmezni fogjuk egymás utódait, létrehozuk a fajok közötti harmónia és kölcsönös együttműködés ciklusát. És tiszteletben fogjuk tartani azokat a tényeket, amelyekkel a szimbolikus emberi elme képtelen szembenézni – először is, mindannyian meghalunk egyszer; másodszor, meg kell ennünk egymást; harmadszor, mindent meg kell tennünk a másik genetikai vagy lelki fejlődéséért.

Úgyhogy nem látok ellentmondásokat vagy homályos pontokat a tervemben. Amit pedig *ön* az emberi természetről hisz, az szerintem csak egy örült, időleges, hosszú távon irreleváns hajlam a másféle emberi és állati életformák vak, kegyetlen elpusztítására. Ez a mentalitás pedig hosszú távon mindenképpen ön-maga ellen fordulna.

Az emberi természet pontosan olyan, mint a bolygó összes többi élőlényének természete: alapvetően éber, nyílt, tudatos és együttműködő.

KRASSNER: És versengő.

LEARY: Versengő is, igen. A versengés és a gyilkolás azonban két külön dolog. A *New York Yankees* és a *Washington Senators* versengenek, de nem akarják megölni egymást a baseball-ütőkkel, mert tudják, hogy ha a *Yankees* kiütné a *Senators*t a létezésből, akkor vége lenne a baseballnak is.

Ez pedig, kedves Paul, az a lecke, amit a sejtjeim tanítottak. Az egyensúly az versengés, kölcsönös kannibalizmus, és – mindenekfelett – minden egyes faj fiatal egyedeinek a megóvása.

B 191073

Az Edge 2000 kiadói ajánlata

SHL könyvek

Vezetőknek (vezetőjelölteknek és akiket vezetnek)	Bolti ár (Ft)
Scott Adams: Dogbert szigorúan titkos vezetői kézikönyve	2400
Scott Adams: A Dilbert elv	3200
Meredith Belbin: A team avagy az együttműködő csoport	1980
Ken Blanchard és társai: Empowerment (A felelősség hatalma)	1200
James Champy: A vezetés újjáalakítása	2200
Erdős Géza: Akció (A teljes szívvel végzett tevékenység)	1200
Daniel Goleman: Érzelmi intelligencia a munkahelyen	2900
John Kao: Ötletgyár avagy a kreatív szervezet	1100
Klein Sándor: Munkapszichológia	5290
Klein Sándor: Vezetés- és szervezetszichológia	4800
Mónus Ágnes: Public Relations (A bizalomépítés művészete)	1980
John Wellemin: Az ügyfél szolgálatában	1200
Margaret Wheatley: Vezetés és a modern természettudomány	2300

Pedagógusoknak (szülőknek, akiket érdekel a tanulás/tanítás)

Dienes Zoltán: Építsük fel a matematikát	1200
Dienes Zoltán: Játék az életem (Egy matematikus mágus visszaemlékezései)	1700
Haim Ginott: Szülők és gyermekek	1100
Klein Sándor: Gyerekközpontú iskola	1980
Varga Tamás: Matematikai Lexikon	4800
Winkler Márta: Iskolapéláda – Kinek kaloda, kinek fészék	1980

Aki pszichológusokkal akar találkozni

Erőss László – Veér András: Tébolykeringő	1980
Klein Sándor: Az intelligenciától a szerelemig	1200
Klein Sándor: ...az értelemig és tovább	1200

Gyerekeknek és felnőtteknek (mese, vers, regény,
elgondolkodtató feladatok)

Kéki Csilla: Kis esti mesék	1200
Klein Dávid: Mardantól Bathkeláig	800
William Goldman: A herceg menyasszonya	1280
Dennis Shasha: Dr. Ecco talányos kalandjai	1200
Hervé This: Az afomoktól a sajtortáig	1200

Testi/lelki segítség

Eugene T. Gendlin: Fókuszolás (Életproblémák megoldása önerőből)	1980
Alexander Sztrasnij: Természetgyógyászat (Ép testben ép lélek)	1980
Carl R. Rogers: Valakivé válni (A személyiség születése)	3490
Janette Rainwater: Az öngyógyítás művészete (Te vagy a felelős)	1980

SHL Képeskönyvek

Pszichológia másképp	1890
Pszichoterápia másképp	1890
Káoszelmélet másképp	1890

A drogtörténet klasszikusai

Albert Hofmann: LSD. Bajkeverő csodagyerekem. Egy „varázsszer felfedezése”	2200
Mitch Earlywine: Marihuána. A tudomány álláspontja	2500

Kiadványaink 20% kedvezménnyel közvetlenül is
megvásárolhatók, illetve megrendelhetők
az Egde 2000 Kft.-től

1013 Budapest, Attila út 23.
Tel.: 375-7473, fax: 202-0180
e-mail: info@edge2000.hu
www.edge2000.hu

A Nemzeti Drogmegelőzési Intézet
Szakmai Forrás Sorozatának
eddig megjelent kötetei

Kutatások

Demetrovics Zsolt: *Droghasználat Magyarország táncos szórakozóhelyein.*
Kutatások 1. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2001.

Paksi Borbála és Demetrovics Zsolt: *A drogprevenció gyakorlat megismerése.*
A budapesti drogprevenció programok felmérése és értékelése. Kutatások 2.
L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2002. (A kötethez mellékletként tartozik
a *Budapesti Drogprevenció Adattár 2001 c.* CD)

Ritter Ildikó: *(T)örvény.* Kutatások 3. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2003.

Paksi Borbála: *Drogok és Felnőttek.* L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2003.

Sorsok és Szenvedélyek sorozat

Szirének Éneke. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2003.

Kővirág. L'Harmattan Kiadó, Budapest.
(várható megjelenés: 2003. december)

KEF módszertani anyagok. Elméletek – modellek

Buda Béla (szerk.): *Drogok, drogprevenció, ifjúsági problémák, intézményi
szerepzavarok.* Demetrovics Zsolt, Kelemen Gábor és Rácz József tanulmányai.
KEF módszertani anyagok 1. Elméletek – modellek. Nemzeti Drogmeg-
előzési Intézet, Budapest, 2002.

Buda Béla: *A drogmegelőzés elméleti alapjai I. Általános elméleti kérdések
(Válogatás).* KEF módszertani anyagok 2. Elméletek – modellek.
Nemzeti Drogmegelőzési Intézet, Budapest, 2002.

Oktatási-képzési segédanyagok

Fürst Zsuzsanna és Wenger Tibor (szerk.): *A kábítószerkérdés orvosi, jogi
és társadalmi vonatkozásai.* Oktatási-képzési segédanyagok 1. Nemzeti
Drogmegelőzési Intézet, Budapest, 2001.

Timothy Leary (1920-1996)

Élete jelentős részében az emberi lélek, a társadalmi tudat és a vallásos élmény megismerése foglalkoztatta. Az 1940-es és az 1950-es években pszichológusként a csoportterápia, a társas kapcsolatok foglalkoztatták. A személyiség interperszonális jellegét vizsgáló tesztjét a mai napig használják a hazai és a nemzetközi klinikai pszichológiai gyakorlatban. 1960-ban találkozott először pszichedelikus szerekkel, melyeket hamarosan bevont a Harvardon végzeti kísérleteibe is. Ennek hatására előbb elhocsátották egyetemi állásából, majd 1966-ban tiltott droghasználat miatt letartóztatták. 1970-ben megszökött a börtönből, és Svájcba menekült. 1973-ban – miután kiadták az Egyesült Államoknak – újból börtönbe zárták, ahonnan végül 1977-ben szabadult. Leary-t a pszichedelikus mozgalom egyik atyjaként és az LSD „apostolaként” tartják számon. Élete és pályája olyan személyiségekkel kötődött össze, mint Richard Alpert (Ram Dass), William Burroughs, Allen Ginsberg, Ken Kesey.

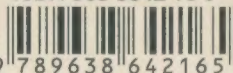
Nemzeti Drogmegelőzési Intézet

A drogok ellen nem lehet eredményesen küzdeni, ha nem ismerjük a mögöttes szükségleteket, a drogok körül kialakult társadalmi közbeszédet, a droghasználat különféle értelmezéseit és ideológiáit. Pedig itt és most, minálunk ezeket nem ismerjük eléggé. Különböző tiltások és tabuk megakadályozzák, hogy az ide vonatkozó eszmék eljussanak hozzánk, és meg lehessen vitatni őket. Nem ismerjük Timothy Leary gondolatait, aki a pszichedelikus drogok sajátos guruja, ideológusa volt, és aki a hatvanas-hetvenes években elindította és fémjelezte az úgynevezett pszichedelikus mozgalmat a nyugati világban. Leary szembekerült az amerikai törvényekkel, bebörtönözték, majd perifériára szorult, lassanként el is feledkeztek róla. A maga idejében azonban nagy befolyása volt, és gondolatai ma is gyakran megjelennek, a tudatmódosító droghasználatot támogató érveivel most is találkozhatunk. Ma már elhalványultak a nagy remények és lázadások, amelyek akkor a hagyományos társadalmi értékek és viselkedésminták kötelekeit kezdték oldani, nem lett új vallás a drogok által kínált vagy előhívott új ekstázisélményekből. Tudjuk, hogy a drogok kipróbálása és használata nem nagy eszmék hatására, hanem hétköznapi alkalmakkor és egyszerű kínálásra indul meg, de a drogmegelőzést, drogterápiát és ártalomcsökkentést tudnunk kell képviselni ezen a nyelven is, és tudnunk kell párbeszédre lépni, egyezéseket keresni, meggyőzőnek lenni Leary szellemiségével szemben is. Ezért jelent most meg ez a könyv, a Nemzeti Drogmegelőzési Intézet kezdeményezésére, a drogok társadalomtörténetét bemutató sorozatban.

Buda Béla dr.

ISBN 963 8642 16 5

9 789638 642165

2200 Ft